

Paměti Malenovic a Pohorelic,

jakož i dědin
k panstvím Malenovskému a Pohorelskému
příslušných.

Napsal **V. PRAŠEK.**

VE VELKÉM MEZIRŘÍČÍ.
Nakladatel: J. F. ŠAŠEK, knihkupec.
1883.

KNIHTISKÁRNA J. F. ŠAŠKA VE VELKÉM MEZIŘÍČÍ

PŘEDMLUVA

Předkládáje laskavému čtenáři až na malé výminky základní jen náčrtky k dějinám dvou panství nyní v jedno sloučených, Malenovského a Pohořelského, upozorňuji na před již laskavého čtenáře, že na ten čas pro dějiny Malenovic a Pohořelic pomůcek a památek po skrovnu a takořka po suchu jest, ba že jich snad příliš nepřibude.

V městském archivě, zkaženém nepochybně pro strastné časy a jiné těžké okolnosti, není zjola ničeho, a zámecká registratura poskytuje, kromě dvou tří důležitých rejster, taktéž málo.

Mnohem huře ještě jest s pomůckami k dějinám Pohořelským.

Tuto pustotu a prázdnotu pozorovati velmi dobře také v topografii Volného. Z těch příčin odkázán byl skladatel té knížky k pramenům přerozmanitým jiným. Desky zemské, na kolik jsou tištěny, poskytly vedle knih půhonních nejvíce výtěžku; ostatní pomůcky přirozené na př. deset svazků diplomatáře Moravského kromě jediné listiny neprospěly více, než obyčejně osamotělou některou zprávou.

A přece stojíme v krajině dějinami jak žalostnými tak znamenitými velepamátně. Kdo na přiložené mapce spočítá vesnice a městečka běhy válečnými zaniklé, dá tomu ochotně a bude podle všech okolností uměti posouditi nápadné rozdíly, ano na př. o dobách starších mnoho, o novějších málo jest mluveno.

Tak to se sebou nesou prameny, tekly-li pro některou dobu hojněji, pro jinou skrovněji; avšak snaha má zůstávala stejná a jedná, vyčerpali všechno až do dna, jakože také jsem mnoho domnělých pomůcek odkládal stranou nenašed v nich, co jsem hledal.

Co se tkne Pohořelic, nakupilo se skladateli těchto řádků velmi mnoho nesnází: Předně jméno "Pohořelice" je nové, neboť slula ta osada kdysi "Uhořelice, za druhé hlavou toho panství bylo Podhradí, městečko nyní zaniklé, za třetí opustlo na tom někdy Podhradském panství několik osad (Pěnkov, Svojšice, Dalenovice a j.), za čtvrté mátl se panství Podhradské neustále s Malenovským, poněvadž se držitelé Podhradí psali z Malenovic, a konečně ještě, aby míra všeho toho zmatku dovršena byla, psaly se některé zemanské rodiny z Malenovic, jež ani na Podhradí ani na Malenovicích nic neměly. Podobný zmatek při Malenovicích způsoben čtyřmi Annami a pátou Zuzanou. Konec konců bylo třeba také přihlednouti k záhadnému Šarovu, jehož jsem nemohal jinak, na krátce zmínit při panství Napajedelském. Při Malenovicích a Pohořelicích, ač-li jsem chtěl věren zůstatí úmyslu svému, podle svého umění vyzkoumati všechno, což se k dějinám obojích míst odnáší, nesměl jsem o něm mlčeti. Protož připojil jsem na svém místě odstavec "panství Šarovské", z něhož laskavý čtenář poznati může, kterak celé panství někdy slavné, na němž seděli znamenití vladykové a svůj rod rozrodili po Čechách, Moravě i Opavsku, tak dokonale zahynulo, že po panství, po tvrzi, po městečku, po kostele a faře Šarovské nezůstalo nic více než holé jméno Šarov, které dnešního dne nese osada v novější době opět osazená.

Čemu se diviti? Vždyť stojíme v kraji a působišti: Hynka Šonvalského, Smila z Moravan, Jana Cornštajnského, Vilíma Tetoura a jeho potomků; Onše ze Šarova; Mikšíka z Podhradí, Markvarta Šenstrazského a j.

Jakkoli ostatek spisek tento nedokonalý jest, složený ze samých dějepisných trosek nasbíraných

v kraji bouřlivými událostmi nad jiné krutě stíhaném, jsem předce té pevné naděje, že milovníci a znalci podrobného dějepisu uznavše tolikery těžkosti, kdež i genealogické pomůcky pisatele opouštěly, práci tuto shovívavě přijmou, a tolikéž naději se do čtenářů, jichž se na předním místě týče, že řádky tyto s takovou vděčností uvítají, s jakou láskou já cizí přilnul jsem k místům pro jejich minulost' mně tak milým.

Nepotřebuji zvláště připomínati, že jsem se při práci té spravoval týmiž pravidly, jaká jsem šířeji naznačil v předmluvě k "Pamětem městečka Napajedel."

Jakož pak pomůcky k tomuto spisu sebe nepatrnější jsem mnohem výše než kde jinde vážil, zpomínám vděčně kněze Jana Josefa Kříže, faráře Malenovského, že okolo r. 1690. pamětihodnosti do matriky pilně zapisoval, tolikéž kněze Václava Jana Strážnického, duchovního správce na Malenovicích a Jana Karchezého, kurátora Pohořelského, zpomínám rád i Jana Švarce, někdejšího správce statku Malenovského, že rukopis z r. 1697. od zkázy zachránil.

Ze živoucích zasloužili se o tyto paměti obzvláště p. Adam Kříž, řídící učitel školy Malenovské. p. Vincenc Brandl, mor. zemský archivář a důstojný pán P. Alois Potěhník, farář Častolovský. Za ochotné propůjčení spisů a jiné přátelské služby vzdávám taktéž díky říšskému poslanci panu Škopálíkovi, panu řediteli panství Malenovského, důstojnému. panu faráři Pohořelskému, panu purkmistru Jarolímkovi a j. mnohým příznivcům.

V Olomouci den Nanebevstoupení Páně l. 1883.

W. Š.

ÚVOD

Pro snadnější pochopení všech událostí námi vypravovaných, předeseíláme maličký úvod, abychom l. čtenáře předkem již uvarovali těch zmatků, které již pisateli této knížky působily nesnáze. Sluší pak v dějinách Malenovských rozeznávati několikery doby.

Za nejstarších časů písemnými zprávami osvětlených byly Malenovice *nepatrnou dědinou*, v níž sídlelo tuším několik malých vладыk. Předce však v ní již nepochybně byla *tvrz*. Ta tvrz že stávala v těch místech, kde nyní zbudován kostel a fara, ač o tom nikdež zřejmě psáno není, znalcům takových hradisk a tvrzišť samo sebou na um se dává, pomní-li na polohu. Že té tvrze bylo třeba zrovna tak, jako v Tetčovicích, netřeba zvláště podotýkati, aniž také toho, že vesnice se rozkládala poníže té tvrze tu stranu k Dřevnici a mlýnu.

V ty časy, aspoň v první polovici 14. století, sousední Tetčovice slynuły mnohem větší slávou, jakožto hlava velikého a daleko rozsáhlého panství, a jakožto farní osada, k níž tuším náležely i Malenovice.

Tak to potrvало až asi do roku 1350 t. j. až do pana Čeňka z Bechyně, který v ty časy k Malenovicům připojil veškery statky k panství Tetčovskému příslušné i s vesnicí Tetčovici.

Za této druhé doby učiněny *Malenovice*, jsouce ještě pořáde vesnicí, *hlavou velikého panství Malenovského*, a Tetčovice ustupovaly do pozadí, ačkoli ještě vždycky zůstávaly farní dědinou.

Třetí doba slavná počíná se od té chvíle, kdy Malenovské panství zakoupil *markrabí Jan*. Za něho nepochybně Malenovice učiněny *městečkem*, ze které příčiny nastal na Malenovsku nebývalý ruch osadnický, o němž na ten čas nemáme žádných jiných zpráv, kromě hotových událostí.

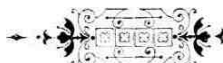
Co se tedy tkne Malenovic, poněvadž povyšování dědiny na městečko nikde za starých časů nedálo se beze zjevných proměn, hádati možná na jisto, že k starým Malenovicům *přistavěno náměstí čili rynek* do čtverhranu, kterýž také dotud vidíme na místě dosti nepříhodném t. j. na svahu. Se zřízením městským přibyl do Malenovic i ruch řemeslnický a s ním také něco cizích měšťanů z jiných měst.

Také na rozlehlém panství Malenovském *osazovány nové dědiny*: Dúbravičky, Vyšše Dúbravičky, Březinky a j. Jakož pak města nelze pomyslití beze duchovní správy, i Malenovice dostaly *svého faráře*. Že se tak stalo za držení markrabského, jest tak nepochybně, jakože právě markrabí Jošt r. 1406 Malenovice postoupil již "*s podacím*."

Nejdůležitější však proměna stala se *opuštěním staré tvrze Malenovské a zbudováním hradu* nad Malenovici, což se připisuje markrabí Joštovi sice, ale nijak prokázáno není; ovšem ale povědomo jest o markrabí Janovi, že on mnoho hradů skoupil a několik zbudoval. Ješto pak staré tvrzíště se nezrušilo, anobřž spíše ponechalo pro lepší ochranu městečka, zdá se, že právě k vůli tomu kostel farní na něm vystavěn a opatřen všemi prostředky obrannými, jako bývalo u mnohých kostelů jiných. Tím nabyly Malenovice dvojnásobné ochrany: od hradu i od starého tvrziska. Od těch dob učiněny Malenovice — hlavně pro hrad — místem vojensky důležitým, jak toho šíře dotčeno bude. A od hradu dočekaly se Malenovice nejedné zkázy, nejhroznější před rokem 1626, takže jen pozvolna a takorůka na novo se osazovaly až do r. 1650.

Jestliť paní Anna Bítovská ze Slavikovic i s manželem Karlem Kryštofem ze Švábenic takorůka zakladatelkou *Malenovic*.

Od této nejhroznější rány Malenovice se nemohly povznést a klesaly tou měrou, jako ten věstítel jejich slávy pustne, slavný hrad Malenovský, *poněvadž byly na tom, aby pozbyly i svého práva městského na výroční trhy!*

PRAMENY.

1. Spisy z obecních truhlic Malenovské, Pohořelské, Tetčovské. 2. Matriky Malenovská, Pohořelská a Napajedelská. 3. Spisy ze zámecké registratury. 4. Spisy cechovní z pokladnic ševcovské, soukenické, krejčovské, řeznické a z rajchsecehu. 4. Listy a regesta z archivu zemského, podal p. V. Brandl. 5. Výpisky a opisy listin i nápisů, podal Častolovský pan farář Potěhník. 6. Desky zemské CO a CB, vydal Petr rytíř Chlumecký. 7. Knihy půhonů IV. sv. vydal p. Brandl. 8. Cod. diplom. Moraviae I—X. 9. Cod. dipl. Silesiae (ve Vratislavi). 10. Zápisky Karla st. z Žerotína vydal V. Brandl. n. Listy Karla st. z Žerotína, vydal týž. 12. Paprockého Zrcadlo markrabství Moravského. 13. Vladivoje Tomka dějiny Prahy. 14. Kněze biskupa Vilíma Prusinovského listy posílací z r. 1568. 15. Volného topografie Moravy. 16. Téhož církevní topografie. 17. D'Elvert Notizzenblatt. 18. Spisy historickostatistického odboru při zemědělské společnosti Moravské. 19. Palackého dějiny. 20. Palackého archiv. 21. Téhož příspěvky listinné k dějinám husitským. 23. Památky archaeologické. 23. Tkáč: Naučení Brněnská do Hradiště daná. 24. Paměti městečka Napajedel. 25. Naučný slovník. 26. Fontes rerum austriacarum I. V. 27. Pešíňův Mars Moravicus. 28. Letopisové čeští (vydal Palacký). 28. Sněmy Moravské (sbírka z Olom. c. k. knihovny.) 29. Časopis Mařice Moravské. 30. Páni z Boskovic, vydal A. V. Šembera. 31. Moravcovy Dějiny Moravy (latinsky). 32. Hochwald topografický příspěvek k dějinám Hukvaldského panství od neznámého, bez data. 33. Sbírka listin p. poslance Skopalíka. 34. Prof. Zukala Zápisky Opavských Dominikánů (otisk z Op. Týdenníka) a m. j.

Poloha Malenovic.

Malenovice, zvláště náměstí, rozloženy jsou na svahu k Dřevnici spádajícím, kdežto část nazvaná Trávník stojí na rovině. Jakož pak jméno části "Zábraní" ukazuje. Malenovice bývaly někdy městečkem uzavřeným. Zábraní a Mlýnská ulice rozkládají se na pozemcích panských, z čehož možná vyrozuměti, že byly od vrchnosti založeny, kdežto Trávník osazovala obec ve století 18. rozprodávajíc obecní tento pozemek chalupníkům na vystavění domků. Za starších dob byly domky v městečku po způsobu horských míst dřevěné, z čehož možná vysvětliti úplné vypálení města před r. 1626. Poslední takový domek zbořen jest r. 1852.

Památné budovy.

Hrad ponad městečkem sluší pokládati za nej-památnější budovu, nebo byv zbudován jistotně již za markrabí Jana, stojí dotud dosti dobře zachován. Kolikráte byl oblehán, nelze určit; za válek husitských opanovali hrad ten husité, i držel jej pan Smil z Moravan; k násilnému dobývání hradu toho ukazují dvě kamenné koule ve zdivu od Skalky a šípy pod hradbami nalezené. — Pokud vrchnosti na hradě Malenovském mívaly své sídlo, pečováno pilně o okrašlování hradu; nejvíce okras svědčí době Lichtenštejnů. Nejlépe lze bývalou slávu posouditi dle zlaceného kutí na oknech. Pod hradem kolem Skalky rozkládal se panský park, z něhož zbyly stoleté lípy,

a lid místům těm říká dotud "Květnice" k jejíž zavlažování jistotně bylo třeba vodovodu, jak svědčí ohromná kamenná kašna r. 1880 nalezená. Z květnice jest přerozkošný pohled v údolí Dřevnice a Moravy. Od té chvíle, co vrchnost vystavěla zámek a kostel v Pohořelících, pustne hrad Malenovský více víc, ač dotud v něm obydlí svá mají úředníci.

Kostel malenovský stojí na starém tvrzisku Malenovském. Starý kostel mnohem menší slohu prý gotického, z něhož zůstala věž, r. 1804 obestaven jest kostelem novým, načež teprvé dali se do boření starého. Dvě náhrobní desky ze starého kostela zazděny jsou v kostele novém.

Kostel Malenovský zasvěcen jest sv. Mikuláši. Poboční oltáře zasvěceny jsou sv. Janu a P. Marii od r. 1742. Před tím, jak z matrik vychází trvaly také oltáře sv. Antonína Padovanského, sv. Tadeáše a Kazimíra.

V žebračce pochován ještě r. 1700 sládek Martin Ludvik.

Nejstarší zvon pochází z r. 1629 s nápisem: "Anno Domini 1629. Verbum Domini manet in aeternum. Za purkmistra Martina Filípkova zlitý nákladem obce Malenovskej. Anna Bitovská z Slavikiovic. Kryštof Karel z Švábenic" (K).

Druhý zvon ke cti a chvále sv. Trojice ulil r. 1722 Jiří Reiner v Olomouci.

Třetí ke cti a slávě P. Marie r. 1738 ulit.

Čtvrtý "sv. Pavel" ulit od Volfganga Strauba v Olomouci r. 1840.

Fara stávala v místech, kde nyní je hostinec p. Adamův p. č. 150. Nová vystavěna r. 1691 za faráře Jana Josefa Kříže.

Co se tkne **zboru**, poněvadž nyní o něm není památky, na svém místě bude zpomenuto.

Škola stará stávala do r. 1832 pod číslem 105. Nynější škola zbudována od vrchnosti uprostřed městečka na místě, kde od starodávna řezníci mívali svých 12 jatek, z nichž do r. 1830 jen dvou užívali

na sekání masa. Vrchnost' dala na stavbu školy stavi-
vo a obec při stavbě robotovala, načež stará škola
prodána soukromníku.

Radnice r. 1626 byla pustá: "Rathouz
slove dům obecní zůstává pustý a spálený"; nepochybně,
že ji brzo potom zase vystavěli. Po roce 1752 zbu-
dována byla na novo, ale r. 1864 vyhořela, od kteréž
doby stojí nyníjší. Když základy na ni kopali, na-
lezeny 4 peníze (jeden od olom. biskupa Trojera
z r. 1752); ostatní byly z r. 1742. Z čehož hádáme,
že ta budova byla okolo r. 1752 stavěna.

Špitál pro chudé okolo r. 1659 založený na
4 chudé od paní Anny Veroniky Bítovské ze Sla-
vikovic, trvá dotud nedaleko Nového hřbitova. Nadání
na ten špitál rozmnožil Jakub Arnošt, biskup Olo-
mucký, takže nyní 3 starci a 3 stařeny v něm za-
opatření mají.

Starý hřbitov byl při kostele; později r. 1700
zřízen nový za městem a posvěcen pod přimluvou
a na památku sv. Panny Rozalie, patronky od morové
rány. Na něm se pochovávali Šarovští, Malenovští
a Velkolhotští.

Do počátku 17. století měli Malenovští i svou
lázeň, která r. 1626 spálena a pusta zůstávala ná-
leževši *lazebníkovi* Michalovi. Zůstala však napotom
nepochybně pusta, poněvadž se k ní teprve v 18.
století hlásil Michal Švec.

Pivovar stával v Malenovicích ode dávna, ale
zpomíná se jeho teprve v 17. století. Sládkova dcera
jmenuje se r. 1660, sládek Matěj Hrdlička r. 1674,
Karel Jelínek r. 1699, Martin Ludvik r. 1710 dne 4/2,
pochován v žebračce. Před ním anebo po něm byl
sládkem Petr Petřů.

Mlýny byly tuším tři; na "horním" seděl r. 1659
Václav Filip, r. 1674 Matěj Kozelský. U "dolního"
mlýna nalezen dukát Matyáše krále Uherského, ztra-
cený nepochybně tehda, když Jiřík král Český r. 1470
se svým vojskem u Malenovic ležel táborem. Třetí
mlýn *Kozinský* byl ok. r. 1710 pustý.

Kláster milosrdných sester založen tu r. 1873.

Starožitnosti. Na Tetčovsku slove trať polní "Král"; v těch místech prý tábořem ležel Jiřík král český, jak toho níže dotčeno bude. V té trati mnoho mlatů kamenných, ostruh a p. věcí se vyorává.

Na Louckém poli blíže Malenovic, slove "Kamenný dílek," vykopány r. 1878 hroby pohanské a v nich nalezeny popelnice, hroty a p. Hora ponad tím polem slove "Žára" čili "Šára". Starý Janota, občan Loucký, vypravoval, že od svého děda ne-jednou slýchával o sv. Háji.

Na Chlumu nalezeny pod starým stromem dva peníze, jeden s nápisem "Deus spes nostra," druhý s letopočtem 1620.

V hájemství Bohuslavském vykopán kamenný mlat, o němž lid se domníval, "jestli prý to nebude hromový kámen," jakýchž mlatů na Malenovsku užívali od dobytčích nemocí (Potěhník).

Přírodní zvláštnosti jsou dvě zřídla vody minerální, jimž lid říká "slanice."

I. Malenovice zbožím několika vladyk.

Nejstarší dějiny Malenovic jsou zatemněny dokonalým šerem a ze všech vesnic k panství potomnímu Malenovskému příslušných zpomíná se nejdříve dědiny "*Otrokovic*", již roku 1131., to důkaz, že okolí ve 12. století již bylo obydleno. K roku 1207 čteme sice i jméno "*Dreunich*" t. j. Dřevnice, ale není patrné, aby se týkalo řeky Dřevnice, při níž rozloženy jsou Malenovice.

Předce však starožitnosti výše zpomenuté ukazují k časům dávnějším, kdy lidé užívali ještě zbraní kamenných.

Pokud se týče událostí hlučných, jež nepochybně zastihly Malenovice, můžeme jmenovati jen nájezdy Matěje Trenčanského, které činil na Moravu za krále Jana, kterýž r. 1318. těm nájezdům konec učinil a část Moravy jihovýchodní z Matějova držení vyrval.

Jakou měrou tyto nájezdy dotýkaly se Malenovic, nemůžeme pověděti, poněvadž se poprvé dle zjištěné zprávy vynořují na dějišti r. 1321.

Když totiž toho roku pan Jaroslav z Částkova klášteru Vízovskému Smilhejmu šest lánů ve vsi Újezdě vzdával, na zápise o tu věc zapsán jest za svědka vedle Vlčka z Dobrotic a Vítka ze Slušovic též *Mikuláš "de Malehnawicz"* (Cod. dipl. Mor. VI. 627).

To jest jediná zpráva o něm zachovaná; i nevíme, držel-li on Malenovice sám, či jak se podobá, s několika jinými vladykami.

Druhá zpráva uvádí nás sice již do živoucího života, dávajíc nám tušiti věci neobyčejné, tak že

sám markrabí Karel, potomní král Český, mocnou rukou zasáhl v běhy tohoto okolí, ale proč a kterak to učinil, není dosti zřejmo. Seděli tu na Malenovicích a "Ondřejovicích" tři bratři, z nichž jeden byl *Oněš z Malenovic* ("de Malenouiz"). Dva z nich nejmenovaní dopustili se znamenitých zločinů, tak že k smrti odsouzeni byli, načež statky jejich podle obyčeje zemského spadly na zeměpána. A markrabí Karel vzdal toto zboží svému služebníkov *Kolínovi*.

List o tom chovaný druhdy v Malenovicích zní po česku na krátko takto:

"Karel, pána krále Českého prvorozený, markrabí moravský, *Kolínovi*, služebníku naší komory, věrnému milému pozdravení a všecko dobré. Za ochotné tvé služby chtějíce tobě zvláštní milost' prokázati, tobě statky dvou bratří *Onše s Malenovic* tam v "*Ondrzegouiczích*" anebo kdekoli jinde položené, kteréž statky podle obyčeje zemského na nás byly spadly pro jejich zlosynství, pro něž na ně ortel smrti vynešen, vzdáváme, abys je držel tak, jak zpomenutí bratři. Protož nařizujeme hejtmanům a úředníkům zemským, aby tobě i tvým dědicům překážky činiti nedopouštěli. Kdož by jináče činili, věztež, že upadli v naši nemilost'. V Brně dne 3. dubna l. 1337." (Cod. dipl. Mor. VII 107.)

Budeli se laskavý čtenář ptáti, jakého asi zlosynství se byli dopustili bratři Onšovi z Malenovic, bude těžko odpovídati k takové otázce. Že se nejednalo o odboj proti zeměpánu, jest patrné, ano by to jiným slovem bylo dotčeno. Šmímeli pak hádati podle jiného listu Karlova, v němž se téhož slova "maleficium" užívá, dopustili se bratři z Malenovic nějakého násilného loupežení. Nařizujeť markrabí Karel okolo téhož času měšťanům Jaroměřským, aby nějakému zločinci (maleficum), kterýž jim vyhrožuje ohněm, aby na nich peněz vyhrozil, rok položili a, kdyby se nedostavil, jeho jako zatracence pronásledovali. (Cod. dipl. Mor. VII 902.) Možná tedy, že i bratři Onšovi podobněž si počínali a proto jako zatracenci statků svých pozbyli.

Dalších událostí opět nevíme, poněvadž se nikdež nezpomíná více ani *Onše z Malenovic*, aniž také *Kolína*. Deset let později seděl na tom zboží již:

***Viknan z Malenovic* (1348 -1350),**

o němž máme již všeho všudy čtvery zprávy. Tak l. 1348 na listě, kterým Ulman z Velké, vyznává, že od kláštera Velehradského v držení do života přejal nějaké lány, zapsán za svědka Vichnan z Malenovic (Cod. dipl. Mor. VII 627).

Roku následujícího, když Soběhrd z Holešova dal do desk zemských zapsat, že na statcích Viknana z Malenovic má 165 $\frac{1}{2}$ hřivny zapsáno, týž Viknan dal hned Zdenkovi z Domaželic a manželce své jakožto ve věně vložit na svých statcích Malenovských 60 hřiven (DZO I 95-6). Tehda již náležely k panství Malenovskému vsi *Květkovice* a *Kračenovice*, ale nemohlo se nijak Malenovské zboží rovnati zboží velikému Tetčovskému, hlavně proto, že Malenovské zboží drželi tři páni, Viknan a dva Mikuláši, kteří se též psali z Malenovic.

II. Malenovice hlavou zboží Malenovského a Tetčovského.

Čeněk z Bechyně (1350—1—)

jest předním zakladatelem pozdější slávy Malenovské.

On r. 1350. pro syny své *Štěpána* a *Petra* skoupil od *Viknana* i ode *dvou Mikulášův** všecko zboží v Malenovicích, Květkovicích a v "*Scriczenowycz*"-ích, jakož i ty statky, které manželka Bunějova ve věně držela (DŽO I 160).

Pokud se týče jména vsi neznámé "*Scrziczenowycz*" soudíme, že se odnáší ke *Kračenicům*** na nichž manželka páně Bunějova, pána to *Tetčovského*, měla své věno zapsáno.

* Co se dále stalo s *Viknanem* z Malenovic, nekoupil-li statek u Olomouce, nevíme; ovšem ale víme, že jeden z těch *Mikulášův* z Malenovic, jak se i později psal, koupil *Mrlín* a půl sedma lánu v *Lukově* (1359 DZ I 641); téhož *Mikuláše* týče se zápis DZ I 971.— Jiný *Mikuláš* z Malenovic obdržel zboží *Podhradské*. — Konečně zpomíná se r. 1377. *Mikuláše* z Malenovic jakožto komorníka knížetství *Opavského*, držitele statku *Hlubojet* u *Klimkovic*.

** → (Tímto křížkem označují se vsi zaniklé.) *Kračenovice*. Že jméno »*Scrziczenowycz*« nemůže se týkati leda *Kračenic*, ukazuje již podoba jeho ne hrubě rozdílná od vlastního názvu této nyní již zaniklé vsi, nebo našim pravopisem psáno zní "*Skřičenic*", při čemž hláska *S* tomu nemůže býti nápadna, kdo ví že v deskách zemských předložka *z* a *s* velmi často se píše do vlastního jména osady. Kromě toho není pochybnosti žádné, že se může týkati toliko vsi *Květkovic* blízké; nad to pak, poněvadž před r. 1350 v té vsi podíly měli i páni *Tetčovští*, jelikož manželka páně Bunějova na ní měla zapsáno věno, shoduje se to úplně s polohou, kde dříve ta ves stávala, jak polnosti dotud jméno *Kračanky* nesou. Konečně v zápise následujícím, kdež r. 1356. pan *Januš* z *Bechyně* všecko své panství zapisuje markrabí *Janovi*, týmž pořádkem po *Květkovicích* hned stojí zapsáno její jméno:

Kdo ten pan Čeněk z Bechyně byl, a odkud přibyl, nelze povědět, ačkoli přídomek "z Bechyně" (u Prahy) není neznám; jediná okolnost svědčí, že posel z rodu pánu z Ronova. Zůstavujíce to samo na sobě, obrátíme zřetel k těm proměnám, jež pan Čeněk na Malenovsku do budoucích časů způsobil.

L. totiž 1350. pan Čeněk skoupil ještě "T e c z c z o - w i c z e" * (Tetčovice), Otrokovice, "Bunow" (Buňov),

"Craczenowyc" t. j. Kračenovice. Když potom r. 1406 markrabí Jošt panu Heraltovi z Kunštátu a dvě léta později jeho dědici panství Malenovské vzdávali pánu ze Šonvaldu, stála ta ves ještě a psána byla »Kraczenovicze« t. j. Kračenovice. Tato jest poslední zpráva o Kračenovicích, nebo v nastalých bouřích husitských vzala za své a že právě pro tyto bouře zápisky do desk zemských na mnohá léta přestaly, nezpomíná se r. 1492. Kračenovic již ani jako poustky; vymizelyť na prasto z paměti lidské a toliko název trati »Kračanky« hlásá jediný, že tuto kdysi obývali lidé, kteří válečnými běhy pozbyli svého majetku.

K r. 1781 zpomíná se v kupní smlouvě *Jana Kračanského*, souseda v Malenovicích.

Náčrtek dějin vsi Tetčovic,

Na vsi a tvrzi Tetčovicích že seděli zámožní páni, ukazuje jednak ta okolnost, že byli šest vsí spojili v jedno panství, takže tam i vzdvižena byla fara, k níž všechny ty vsi, na kolik nezanikly, náležely ještě v 17. století.

Před rokem seděl na Tetčovicích pán neznámého jména, který manželce své Ryžce zapsal věno na vsi *Bunově*. S manželkou svou měl tři syny: *Miliče*, který se stal duchovním, *Račka* a *Buněje*.

Prvním dvěma synům paní Ryžka, která se psala »z Buňova«, svoje věno na vsi Buňově r. 1348. vzdala zpět. To znamená, že brzo po tom buď zemřela, anebo se na novo po smrti manželově provdala.

Panství Tetčovské drželi zatím všichni tři bratři nedílně.

Pan Raček oženiv se měl za manželku paní Sabinu a pan Buněj manželku jména neznámého, kteráž měla věno své zapsáno na Kračenovicích (viz. tyto).

Tito tedy bratři nedílní kněz Milič, Raček a Buněj, bratři z Tetčovic, r. 1350. všechny vsi své a sice: Tetčovice, Otrokovice, Buňov (Bunow), Lhotu, Lúky a Březovou se vším příslušenstvím prodali panu Čěnkovi z Bechyně (DZ. I. 159). Avšak měli také tuším v Kračenovicích několik dvorců selských, poněvadž. téhož roku týž Čeněk skoupil i to zboží, které manželka Bunějova měla tuším v Kračenovicích (DZ. I. 160). Rok potom i paní Šabina vzdala se svého věna, které měla zapsáno na statcích odprodaných (DZ. I. 204).

Bývalí držitelé Tetčovic odstěhovali se jinam. Račka z Tetčovic zpomíná se r. 1362 na zápise o Rataje (Cod. dipl. Mor. IX. 215) a k r. 1368 zapsán kup Dalibora z Tetčovic, kterýž byl od Alše Kužela ves Trávník přejal. (DZ. Ol. 1126).

Lhotu, "Luky" a "Brzezovu" (Březovou) se vším příslušenstvím pro Štěpána a Petra syny své od Miliče kněze, Račka a Buněje bratří řečených z Tetčovic (DZ I 159).

Hned roku následujícího týž pan Čeněk koupil ves Skorovice (Skoronice!) od Beneše rytíře a týmž svým synům vzdal za dědictví, načež i paní Sabina,

Při tom netřeba mysliti, jakoby pan Čeněk z Bechyně byl skoupil celou ves Tetčovice, nebo zůstali tam i na dále svobodní dvořáci, jakým nepochybně byl Adam Běs (viz u Malenovic), který r. 1407. Petrovi Brodarovi, měšťtinu Olomuckému, na dvou láněch a jedné čtvrti soudně zapsati dal dvě hřivny groší (půh. I. 219.), na kteréž zboží r. 1412. uvedena jest Mabka z Předmostí Přerovského (I. 397—8). Avšak oba svoje právo tu v Tetčovicích prodali paní Anně z Malenovic.

Za těch časů, kdy Tetčovice byly hlavou značného panství, stávala tu i tvrz, jejíž zbytky dobře zachovalé i nyní ještě viděti při panském dvoře. Kdy na dobro spustla, nelze pověděti.

Důležitější věc jest, že Tetčovice byly po mnoho set let farní dědinou a sice mnohem dříve (již 1356) než Malenovice. Předce však vidouce, kterak k té faře ještě v 17. století náležely vesnice: Tetčovice, Lhota, Louka, Otrokovice, Květkovice, hádati můžeme, že již ve 14. století vůbec k ní náležely vsi příslušné k panství Tetčovskému t. j. také Bunějov, Kračnovice a snad i Kozinec. Nápadno nám zůstane na každý způsob a dá se vysvětliti mnohými okolnostmi, že o kněžích, kteří faru Tetčovskou drželi, nemáme zpráv pro nejstarší časy ničím, až teprve ze 16. století, kdežto pro Malenovice aspoň několik jmen můžeme vyjmenovati pro století 15.

Kostelík Tetčovský, při němž jest hřbitov pro osady k Tetčovicům druhdy přifařené, na kolik nemají své duchovní správy, jest prastarý, vystavěný slohem gotickým, ukazující svou podobou, ač na mnoze novější dobou od ruky neumělé okras starých jest zbaven, jistotně do 14. století. Říká se tomu kostelíku zkrátka bratrský, poněvadž nejedny památky upomínají na dobu bratří českých.

Kolik Tetčovice za bouřlivých dob, za válek husitských, za válek Matyášových, za války třicetileté a později utrpěly, možná spíše hádati, než do podrobná vypisovati, i odkazujeme k dějinám Malenovským, aby tam čtenář hledal.

Co se tkne *duchovních správců Tetčovských*, nelze bohužel pro několik století uvésti více, než čtyry jména!

Od r. asi 1575—1580 vedl správu duchovní *Ondřej Delfin*, »člověk právě v sílu, jeden z služebníkův Páně, kterýž v tom ouřadu deset let pracoval, neb řízen byl ke stavu kněžskému léta Páně 1572. Upřímný, pobožný a věrně pracující člověk byl v tom, což mu bylo svěřeno a seč býti mohl. Rodem byl z Věrovan u Tovačova« (Font. rer. austr. I. 5. 274). Ztěžoval si před soudem zemským o neplacení desátku ze vsi Luk. (Volný.) R. 1580 přešel do Myšlochovic a 4. 12. dne měsíce srpna r. 1582 jistotně v Přílepích (nikoli v Přibenicích, jak piší Fontes).

manželka Račka z Tetčovic, věno své, kteréž měla na těch statcích panu Čeňkovi prodaných vymazati dala ve prospěch *Štěpána a Petra, bratří z Bechyně*. (DZ I 204.)

K roku 1580 zpomíná se *Řehoře Filareta*, l. 1583 *Lukáše Javorského* a l. 1603. *Jiřího Zlinského*, jejichž jména odtud jsou známa, že žalovali o neplacení desátku ze vsi Luk (Volný cirk. 3. 387).

Zpomenuiti můžeme, že l. 1588 zemřel v Květkovicích bratr *Petr Beda*, který byl knězem prvě, potom přijat ve Slavkově (za správce?) »Toho beran zabil, uhodiv jej v lůno« (Fontes rer. austr. I. 5. 285).

Účinkem událostí pobělohorských, jež skončily dokonalejším vypálením a zpusťšením Malenovic, tím jistěji i Tetčovice byly postiženy, tudíž duchovní správa zanedbána, takže teprve v pozdní dobu prostřed století 17. faru Tetčovskou nalezáme spojenou s Malenovskou.

Nejlepší na to doklad, že faráři Malenovští zároveň řídili i faru Tetčovskou, máme z nápisu na zvoně Tetčovském:

»Wsseliký duch chwal Pana Boha. Psalmo 1. 50.

Anno Domini 1644.

Aurzad. a. Obecz. diediny. *Otrokowicz*. puwodem w(elebného) k(něze). Alex. Barth. Hohole. fararze Malenowskeho. Ř(ádu) S(vatého) F(rantiška). tento. zwon. dali. sliti. ku. kostelu, Teczowskemn«.

Na druhém zvoně čteme: S. Jacobus. Maior. Za czasu knieze Pawla Ignatiusa Hladkyho *fararze Malenowskeho a Teczowskeho* nakladem obce Teczowskey Malolhotskey Lauczkey a Otrokowskey gest przelity Anno 1676.—Refusa quia rupta et in pondere augmentata est haec campana sumpt. illust. d. d. Franc. Caroli S. R. I. com. a Lichtenstein pro tunc domini in Malenowicz, sac. Caes. reg. Majest. cons. cam. judicii provinc. asses. necnon regii sabcamerar. marchionatus Mor. parochia exist. d. Joan. Jos. Crucigero consecr. a reverendiss. d. Engelberto abbate praemonstr. in Zabrdowicz anno sal. MDCC«. (Na novo přelit a zvětšen nákladem Frant. Karla hrab. z Lichtenštejna, pána Malenovského, JMC a K. komorníka atd. za faráře Jana Josefa Kříže, posvěcen od nejdůst. p. Engelberta opata Zabrdovského. l. P. 1700«.)

Okolo r. 1670. trvala také škola tu v Tetčovicích, poněvadž v matr. děkanské připomenuto, jaký plat bral učitel a sice 8 zl. a 7 1/2 měřic rži (Volný cirk. 387). I netřeba tuším dokládati, taková škola jako vůbec při jiných farářích, že tu bývala již za dávných časů bratrských.

R. 1786. byl tu učitelem *N. Umyjsa*, jenž měl jednu klasu v Hradišti vchozenu (K.)

R. 1812. bral učitel zdejší platu 62 zl. 14 1/2 kr. a chodilo tehda do školy 76 dítek (K.)

Starých listin v obci není kromě jedinké z konce 17. století, již na svém místě dotkneme, žádných.

Dotknuto budiž, že se v okolí Tetčovském nalezá mnoho mlatů kamenných, jichž lidé užívají jakožto prostředků léčivých od nemoci dobytčích.

Ostatek viz při Malenovicích.

Avšak nepodobá se, aby tito bratři byli se uvázali ve zboží jim zapsané, poněvadž v jeho držení nalazáme jich třetího bratra. Možná dosti, poněvadž se jich nikdež nezpomíná, že je tehdejší "černá smrt" zuřící v letech 1348—1350. schválila.

Janáč čili Januš z Malenovic 1855—6,

L. 1355. Pan Januš z Malenovic zapsal manželce své Hyzle ves Otrokovice ve 300 hřivnách za věno a, kdyžby tu co scházelo, na vsi Květkovicích ukázal. (Dz. I. 414).

L. 1356. Januš z Bechyně, syn někdy Čeňka z Bechyně, nejjasnějšímu knížeti a pánu Janovi z Boží milosti markrabí Moravskému statky své, které s Čeňka otce na něho právem dědičným byly spadly, a sice *Malenovice* tvrz *i ves Malenovice*, se všemi Květkovici, Kračenovici (Craeczenowycz), Kozincem, Tetčovici, Otrokovici, Bunějovem ("Bunow") Lhotou, Lukami (Luky) Březovou ("Brzezowe") se všemi vesnicemi *osazenými i neosazenými* ... vzdal dědičně tak jak jeho otec sám a po něm on Janáč držel (Dz. I. 490). A jakož tedy paní Hyzle, manželka jeho na vsi Otrokovicích měla zapsáno věno, i toto věno její pan Januš z Bechyně přenesl odtud z Otrokovic na statek ukoupený Skoronic* (Dz. I. 491.)

Hledíce k zápisům v deskách zemských poznáváme, že za pánů z Bechyně tu v Malenovicích byla *tvrz nikoli ještě hrad*, kteréž tvrze se sice r. 1356 po prvé zřejmě zpomíná, ale nepochybno bude, že trvala již za dřívějších časů. Mnohem důležitější jest věc,

* Poněvadž pan Jindřich z Ronova řečený z Osova r. 1364. sstoupil se svým zbožím Bityškou, s Janušem z Bechyně a jeho manželkou Hyzlí, soudíme, že posli páni z Bechyně z rodu pánů z Ronova. R. 1366 část' toho zboží zase společně rozprodali.

(DZ. B. IV 104. 390, 398, 402—3, 405).

že páni z Bechyně počali osazováním vesnic nových, jakou zejména byla osada Kozinec.*

* → **Kozinec** vznikl nedávno před r. 1356 a nepochybně, že jej teprve založil pan Januš z Bechyně, nebo ač dříve o něm není zmínky, když pan Januš z Bechyně panství Malenovské prodával, jmenuje se hned po Květkovicích a Kračenicích i ves "**Kozinec**" 1356. tedy na pozemcích zboží Malenovského. (DZ. I. 490). Z pozdějších zápisů vychází, že ve vsi Kozinci byl panský dvůr na jedno popluží. Na posled se vsi Kozince zpomíná r. 1408. Že vzal za své ve války husitské, tak jako Kračenovice, jest samozřejmo, poněvadž v zápise z r. 1492 se o něm nemluví ani jako o poustce.

Při tom třeba zpomenouti, že po zpuštění mlýn Kozinský předce ještě trval. Okolo r. 1711. bylo ještě pozorovati mlýnsko a zbytky stavu mlýnského v Dřevnici. Když r. 1570. pan Tetour sobě ponechal panství Ůtrokovské odprodav Malenovice, připadl Kozinec k panství Ůtrokovskému i se zahradou později řečenou Fortašovskou, u níž zpo-
menutý stav byl vystavěn.

Vrchní správce statků Rotalských píše r. 1711: »Naše mil. vrchnost' právo má, u luk *malý mlýn Kozinec* zase zbudovati, tudíž i stav v Dřevnici u Fortašovské zahrady postaviti, poněvadž se základy mlýnu i stavu dosud nalezájí — — —«

Dosud slovou trati "**nad Kozinskou cestou**" hlásající jakož i základy vyorávané, kde stávala ves Kozinec.

III. Malenovice městečkem a proslaveny svým novým hradem.

Markrabí Jan (1356— 1375).

Kdybychom se ptali po příčinách, které markrabí Jana vedly k tomu, aby od pana Januše z Bechyně zakoupil zboží Malenovské, odpověď nalezneme v jeho snaze, zakupováním a budováním hradů v zemi pokoj utvrditi a zabezpečiti a nabýváním statků svou moc proti šlechtě zvětšovati.

Z týchž příčin přál i městským osadám, potvrzuje městům staré svobody a mnohé nové uděluje.

Co se tkne poslední věci, jest o markrabí Janovi známo, že vyzdvihl nová města: Nové Klobouky, Štramberk a j. Totéž že učinil on i s Malenovicí, ač to nikde zřejmě není psáno, jest nepochybné.

Aby pak mnoho obyvatelstva do měst přivábil, pouštěl jim kromě jiných svobod také odmrty, osvobožoval od mýta a p.

Že pak hrad netoliko pro zemi, ale i pro městečko měl býti ochranou, nejlépe vidíme z podobného zjevu při Štramberku, i pokládáme zde, nemajíce již zachovány základací listiny Malenovské, překlad nadání Štramberského. (Viz Cod. dipl. Mor. IX. 113).

"Ve jméno svaté a nerozdílné Trojice Amen. Jan z Boží Milosti markrabí Moravský pro věčnou věci paměť. Mezi starostmi, kterými se mysl naše zabývá, nejvíce hledíme k tomu, kterak by za naší vlády mír a pokoj našim věrným zjednáván byl. Touto myšlenkou vedeni, ustanovili jsme hranice našeho markrabství opatřiti, aby odbojníkům zame-

zeno bylo našim věrným milým křivdu činiti. Poně-
vadž tedy hrad Štramberk a naši milí k němu příslušní
příliš blízko krajů cizích jsou, takže jsouce nájezdům
nepřátelským na ráně, mnohých nebezpečí se lekati
mohli, kdybychom o ně za míru nepečovali, protož
město pod hradem Štralnberkem, kteréž jménem toho
hradu jsme pojmenovali vyzdvihnouti v nově jsme
ustanovili a to takově, aby hradby městské dotýkaly
hradu, čímž by za zlých časů naši věrní tím lépe
se zachovali. Ustanovujeme také tímto listem, aby
v tom městě trh týdenní ve středu se konal a, kdož
na trh tam přijížděti budou se svým zbožím, aby se
těšili týmž výhodám, jakých užívají ostatní města.
A aby tím pilněji hradby a domy obyvatelů se sta-
věly a aby tím raději lidé na obývání do města
přicházeli, všem obyvatelům a těm, kdož domy sobě
tu budují, *lhotu osmiroční pouštíme, tak aby do těch let
žádných daní, dávek a poplatků nedávali a aby uží-
vali téhož práva městského jako Olomouc.* A aby
jejich užítky vzrůstaly... nařizujeme, aby nikdo
z našich vesnických poddaných k témuž hradu při-
slušných.... *blíže míle piva nevařil chlebu nepekl,
masa neprodával, aniž řemesla neprovozoval....* kdoby
však pivo v těch vesnicích nalévati chtěl, ten aby
je v městě kupoval... A kdoby proti vůli naší
jednal (vaře pivo, chléb pekl, maso prodával a ře-
meslo provozoval), jeho věci budou pobrány do
důchodů našich..." *L. 1359. (Cod. dipl. Mor. IX. 113—4.)*

Netřeba připominati, že nadání a zdvižení mě-
stečka Malenovic týmiž asi slovy bylo od markrabí
Jana uděleno, avšak rozumí se, že Malenovice do-
stavše právo městské nadány jsou právem Hradištským
tak jako Klobouky, čeho se třeba domýšleti z po-
zdějších okolností.

Chtěli-li bychom dokladu nějakého na to urči-
tějšího, kdy asi povýšení Malenovic na městečko se
událo, můžeme uvéstí toliko nálezy nejstarší práva
Brněnského, v nichž nečteme ani jediného naučení
do Malenovic daného, z čehož jde, any ty nálezy
jsou psány l. 1350—1362, že Malenovice teprve v letech
šedesátých učiněny městečkem.

V úvodě jsme již podotkli, že náměstí bylo zbudováno na svahu nad starou tvrzí (nynějším kostelem); městečko tuším nebylo opevněno.

Jakmile Malenovice byly na městečko povýšeny.

nastal na zboží tom *ruch osadnický*, podněcovaný také rozmnožením panství Malenovského. Zejména podobno jest ke pravdě, že ves *Bohuslavice* zakoupením přibyla k panství. I koupil skutečně markrabí Jan jedny Bohuslavice, jen že není dosti patrné, týče-li se těchto. Týmž způsobem možná i *Doubravy* dostaly se k Malenovicům.

Nepochybně však jest, jak sám skutek ukazuje, že teprve za držení markrabského vznikly osady *Dúbravičky* a "*Vyšše Dúbravičky*". Možná také, že i ves "*Brzezuowka*" v nově vznikla při Doubravách.

Jakmile městečko vystavěno bylo, domáhali se noví měšťané *svého duchovního správce*, jakého se jim brzo dostalo; *kostel* pak postaven na staré tvrzi. Co se tkne hradu jakmile byl zbudován, že jej spravoval *purkrabí* markrabský, jenžto zároveň byl správcem důchodů, netřeba připomínati.

Když markrabí Jan troje poručenství činil, z nichž se nám dvoje zachovala, nezpomíná se Malenovského panství, kterému synu je poručiti zamýšlel, což důkaz, že je přejati měl nový

markrabí Jošt (1375—1406).

Co se za něho s Malenovici událo, nevíme. Vypravuje se sice, že teprve markrabí Jošt *lovecký* hrad Malenovský vystavěl — jakoby jen pro své potěšení, ale toho dokázati nelze žádnými dějepisnými zprávami, leč bychom z nájezdů Štefana Kontia, který dle Pešiny r. 1382 pustošil až po Holešov, chtěli vyvoditi příčiny pro zbudování hradu Malenovského. Z panování markrabí Jošta víme toliko, že *purkrabím* byl na hradě Malenovicích mezi lety 1390—1406 Janek z Malenovic, odjinud z Petrovic řečený. Když totiž r. 1399 markrabí Prokop ves Prosinky (u Napajedel) vzdával Markvartovi z "Gye-

kve",* učiněn od hejtmana odpor proti tomu se strany markrabí Jošta, že týž markrabí touže ves byl vzdal *Pešíkovi, Piknoši a Jankovi z Malenovic* odj. z Petrovic (Dz. O VI.). Patrně to byla výsluha, jaké se mělo dostati svrchupsaným bratřím od markrabí Jošta za jich věrné služby. A k r. 1406. pohnal Markvart výše zpomenutý p. Janka z Petrovic "*někdy řečeného purkrabí z Malenovic*" (půh. I. 177).

Heralt starší z Kunina města (1406—1407).

Poněvadž jen na krátce držel zboží Malenovské, nebudeme o něm, an mnohé jiné statky držel, kromě toho, že byl hejtmanem zemským, více zpomínati.

Pro dějiny Malenovské má mnohem větší důležitost vklad, kterým markrabí Jošt panu Heraltovi, jenž tehda držel také Napajedla, zapsal to zboží. I vložil mu tedy: **hrad** *Malenovice s městečkem*, se dvorem na dvě popluží i s **podacím**: *Tetčovice* se dvorem na dvě popluží a s **podacím**; ves *Otrokovice* se dvorem na jedno popluží; ves *Bunějov* ("*Bunyeow*")** se dvorem na jedno popluží; ves *Květkovice*. *Kozinec* se dvorem na jedno popluží; ves *Důbravičky*. ves

* Z *Gyekve*=*Jíkve*. Mezi šlechtici od papeže do klatby r. 1399. danými proto, že s markrabím Prokopem nájezdy do statku biskupských činili, jmenuje se také »Markvart starší řečený křižák z »Yeque« (Arch. f. oest. Gesch. 8), snad otec svrchupsaného Markvarta. Pošel-li z téhož rodu Jan Šváb z Jíkve, který stál od r. 1421—1428 ve službách krále Zikmunda, nevíme. (Viz Pal. ach. I. a Tomek IV.)

** → *Bunějov* vyskytuje se na listinách teprve r. 1348 a jest psán »Bonow« potom »Bunyow«. Před r. 1348 náležel ve zboží Tetčovské i psala se odtud paní Ryžka "*z Bunějova*", kteráž jsouc manželkou kteréhosi pána Tetčovského na Bunějově své věno zapsáno měla, kteréž věno r. 1348. vzdala synům svým knězi Miličovi a Račkovi bratřím z Tetčovic. Roku 1350. přešel Bunějov v držení pánu z Bechyně k Malenovicům a jakož zápis k r. 1406 ukazuje, byl tam dvůr na jedno popluží. Ves Bunějov stála ještě r. 1408 a přetrvala tuším bouře husitské, ale vzala za své za válek krále uherského Matyáše s Jiříkem Poděbradským a Vladislavem, poněvadž r. 1492. poustkou slove. Že tam vrchnost svůj dvůr zase vystavěla, k němuž potom i polnosti bývalých osadníků přirazila, jest nepochybno. Tento dvůr náležel k Malenovicům až do r. 1570, kdy pan Burian Tetour z Tetova panství Malenovské rozděliv Bunějov k panství Otrokovskému připojil.

*Vyšše Dúbravičky** ves Bohuslavice, ves Vele Dúbravy, ves Březuovka,** ves Kračenovice, ves Lúku se dvorem na jedno popluží, ves Tetčovskou Lhotu, ves Březinku.*** (Dz. O VII 74).

Z toho vkladu máme první zaručenou zprávu, že v Malenovicích již byl hrad, že Malenovice již

Od té doby slušel k vrchnosti Otrokovské, jakou nyní jest majitel statku Napajedelského. Dvůr »Buňov« dotud hlásá, kde stávala druhdy vesnice Bunějov.

* Vsi: → *Dúbravičky* a → *Vyšše Dúbravičky*. Obou těchto dědin nezpomíná se dříve až teprve r. 1406, z čehož souditi možná, že byly osazený za panování na Malenovicích markrabí Jana a Jošta přičiněním nepochybně purkrabí zeměpanských.

Že pak stávaly mezi Květkovici a Bohuslavici, svědčí pořádek, kterými jsou v listinách jmenovány.

Obou těch vsí jakožto osazených zpomíná se r. 1406 a 1408; potom však jsou vyjmenovány teprve r. 1492 jen jedním jménem »Dúbravičky« jakožto poustky. To důkaz, že vzaly za své za válek Matyášových.

Zdá se však, že nezůstávaly úplně opuštěny, poněvadž ještě r. 1570 poustek těch Dolních a Vyšších Doubraviček se zpomíná. Více o osudech těchto dvou vesnic nemůžeme pověděti kromě toho, že jméno jejich nesou do dneška trati polní.

** "*Březuowka*" = *Březůvka*. Nápadno jest nám, že r. 1350. zpomíná se při zboží Tetčovském vsi Březové, kterouž tehda jmenují »Brzezowa«; šest let později slove »Brzezowe« (Dz. I 204 a 491). Avšak r. 1406. již není více řeči o Březové nýbrž o dvou jiných osadách téhož jména o "*Brezuovce*" a »Březince«. I ptáme se, která asi osada jest starou Březovou, která Březuovkou? Pomníme-li na to, že Březůvka jest příliš vzdálena od Tetčovic, takže nemohla již r. 1360 náležeti k panství Malenovskému, jelikož ani Bohuslavice, ani Dúbravy k němu ještě neslušely, dáme tomu, že Březůvka r. 1406 v majetku zpomínaná není žádná jiná osada, leč nynější Březůvka.

Tato osada s Bohuslavici a Doubravami dostala se teprve za markrabí k Malenovicům, poněvadž ji před tím r. 1371 držel Jindřich z Nevoje zaroveň s Haluzici. (DZO III. 21). Zůstavši na potom při zboží Malenovském asi 100 let, za válek Matyášových opustla a zůstávala pusta ještě r. 1492, až ji Václav Tetour z Tetova odprodal r. 1492 (?) Václavovi Gajovskému z Gaje zaroveň z Doubravami k V. Ořechovu (DZ. XXX 137). (Srovnej Veleoudbravy = Doubravy.)

Pro uvarování dalšího zmatku hned na tomto místě promluvíme také o zaniklé vsi kteráž slula:

*** → "*Brzezowa*" (1356) = "*Brzeowe*" (1356) = "*Brzezinka*" (1406). Jako Březůvku hledali jsme držíce se přirozeného pořádku, jakým se vsi k panství Malenovskému příslušné jmenují, u Doubrav, tak nepochybně třeba i Březovou čili Březové, jináče Březinku, stopovati nedaleko Tetčovic, poněvadž osada tohoto jména

byly městečkem a že jak v Malenovicích tak Tetčovicích stávaly již *farní kostely*.

V držení pánů z Kunštátu nepobylo zboží Malenovské dlouho, poněvadž

Heralt a Jiří z Kunina města (1407—1408),

synové páně Heraltovi r. 1408 hrad Malenovice s městem se dvorem a podacím, ves Buňov (Bunyow) se dvorem, Otrokovice se dvorem, Květkovice, ves Kozinec se dvorem, ves Dúbravičky, "Wyssie" Dúbravičky, ves Bohuslavice, ves Vele Dúbravy, ves Březovku, ves Kračenovice, ves Lúku se dvorem, ves Tetčovskou Lhotu* a ves Březinky prodali Hynkovi, Bohušovi, Elšce, Anně, Kateřině a Marketě dětem

při panství Tetčovském trvala již tehda, kdy ještě o Březůvce a Doubravách nebylo řeči. Že pak nejedná se nijak o ves Březnici, která v ty časy, ač v nedalekém sousedství stávala, náležela pod jinou vrchnost, to bude pochopitelné, protože nelze jinak, leč osadu tu za zániklou míti. Ale v kterých místech stávala, zůstává na ten čas tajno. Hledíc pak ke koncovce Březinka, kteréž. zdobněliny znamenají, jak jsem prokázal na jiném místě, osady opustlé: možná dosti, že již r. 1406 byla pusta. Jistotně však zanikla nejpozději ve války husitské, poněvadž se jí r. 1492 nezpomíná již ani jako poustky.

Tetčovská Lhota = Malá Lhota. Není pochybnosti žádné, že to táž Lhota, která se po prvé vyskytuje r. 1350 ve zboží pánů z Tetčovic (viz Tetčovice), kterou s ostatním zbožím přikoupil pan Čeněk z Bechyně k panství Malenovskému. Tam slove zkrátka jen »Lhota«, a ještě 1367 »Lhota«, ale již r. 1406, když markrabí Jošt vzdával své zboží Malenovské panu Heraltovi z Kunina Města, slove Tetčovská Lhota, nepochybně pro rozdíl od Lhoty Otmarovy, nyní Veliké nazvané, kteráž tehda náležela k panství Šarovskému. Proč časem nabyla jména *Malá Lhota* a Otmarova *Veliká*, dá se vysvětliti jednak sice přirozeně množstvím osadníků, ale mnohem více ještě tou zvláštností, že Lhota Tetčovská jest založení mnohem staršího (vyskytuje se takorča o 30 let dříve její jméno, než Lhoty Veliké). Z téže okolnosti lze souditi, proč starší Lhota jest menší, nebo všechny novější vesnice jsou na polnosti chudší na obyvatelstvo bývají hojnější, kdežto staré vesnice na polnosti bohatší, na obyvatelstvo skrovnější jsou. Tetčovská Lhota jak r. 1350 k panství Malenovskému připadla, tak s ním zůstala sloučena do dneška, tedy déle než 500 let. (Viz její dějiny při Malenovicích).

Že Tetčovská Lhota běhy válečnými několikráte opustla, možná hádati, avšak jen k r. 1658 o ní zaznamenáno, že »Malá Lhota« lidu prázdna ostávala (Volný c. t. 389).

někdy *pana se Šonvaldu** tak jakž otec jejich a oni sami byli drželi (DZ. VII 590).

"Anna někdy Bohušina ze Šonvaldu"
(1408—1412).

Pan *Bohuše* ze Šonvaldu, jehož dětem páni z Kunina města Malenovské zboží byli pustili, posel z téže

Co se tkne církevní správy, od svého založení náležela k faře Tetčovské ale s Tetčovicí připadla k Malenovicům.

Podobněž i co do školy zůstává s Tetčovicí dosud sloučena.

* *Posloupnost pánů Šonvalských a Bítorských
z Lichtenburka na Malenovicích.*

<i>Bohuše ze Šonvaldu</i> 1405 mrtv		<i>Jan ze Šonvaldu</i> 1408
1. m. <i>Anna</i> 1408—1437,	dcera paní Vráty z Lomnice.	
2. 3. <i>Hynek</i> 1408 ⁷ , 1420	2. <i>Bohuše</i> 1408—1418	4. <i>Anna</i> 1408—1447, <i>Kateřina, Marketa</i> 1408—1408
5. m. <i>Jan z Bítova</i> 1437—1450		
6. <i>Albrecht</i> 1446—63	6. <i>Hynek</i> 1446—64	6. 7. <i>Štěfan</i> 1463—70
		?
8. <i>Páta</i> 1492	8. <i>Albrecht</i> 1492	

rodiny, která se potom z Žerotína psala; byl však jistotně již r. 1405 mrtev, poněvadž k tomu roku zapsán půhon na Jana ze Šonvaldu a na toho, který jest poručníkem sirot Bohuše ze Šonvaldu (Půh. I 112.)

Možná ostatek, že byl poručníkem těch sirot bratr nebožtíků Jan ze Šonvaldu sám. Nicméně z několika zjevných dokladů vychází, že panovníci nad sirotčím zbožím byla Anna, paně Bohušova vdova.

Co se tkne její životopisu, na kolik zvláště knihy půhonné a desky zemské ukazují, tuto sestavujeme.

Tak k r. 1408 čteme (půh. I 291) tento půhon: "Jan z Šenvaldu pohoním pí Annu nevěstu svú někdy manželku paně Bohušinu z Šenvaldu ze 300 hř., že jsem byl po své potřebě i po sirotčí potřebě u markrabiny milosti v Brně; v té chvíli bratr můj kněz Adam umřel a tu ona beze mne pobrala mé vlastní listy a stříbro a klenoty a sirotčí hotové peníze i stříbro i klenoty"

R. 1409 vzala Anna Vratu z Lomnice, paní máteř svou, na spolek na Šonvald (VII DZ. 785).

R. 1412 rozmnožila statky rodinné skoupením nějakého práva ve vsi Tetčovicích, jinými slovy koupila tam asi 2 lány role (Půh. I. 398) od svobodných dvoráků.

Když pak téhož roku 1412. Jan Dítě ve vsi Zborovicích ji Anně vdově ze Šonvaldu vzdal 5 lánů (DZ. VIII. 51), pohnal ji Jakub ze Zdúnek z 360 hřiven "že mně odkúpila základu mého v Zborovicích" (Půh I. 395). Že však týž Jan Dítě téhož roku také *Hynkovi a Bohuši* bratřím vlastním ze Šonvaldu 10 lánů ve Zborovicích vzdal (DZ VIII 52) a když Beneš ze Šonvaldu paní Anně půl šesta lánu ve vsi Rohli a ve Studence 3 lány zapsal (VIII 117), ona paní Anna ihned oba ty syny své Hynka a Bohuši na to vše ve Zborovicích, Rohli a Studence vzala na spolek (DZ. VIII 118). Tím statky jejich znamenitě rozmnoženy.

Paní Anna* do roku asi 1421. samostatně spra-

* Paní Anna přečkala svého manžela déle než 30 let, poněvadž ještě r. 1437. kdy její synové dávno byli mrtvi a kdy její dcery také již nebyly na živě, kromě Anny, dávala zapisovati do Desk zem-

vovala zboží Malenovské, ale již od r. 1411 vyskytuje se její syn Hynek jakožto jednající.

Hynek a Bohuše nedílní bratři ze Šonvaldu
(1411—1418).

Že synové páně Bohušovi poznenáhlu sami se uvažovali v držení statků svých, dokladem nejlepším jsou půhony, neboť již roku 1411 pan Mikšík s Podhradí pohnal p. Hynka z Šonvaldu Bohušina syna odjinud z Malenovic z 250 hřiven, že čeled' Bohušina, otce jeho, vyvedli mi hynst atd. (půh. I. 376; viz u Pohorelic.) A následujícího roku také Hynek sám pohnal pana Hynci z Lipé (II 270). Ostatní půhony z roku 1415 (I 452, 439 479,) nemají zvláštní důležitosti, pročež je tuto pomíjíme. Tím větší váhy mají do sebe vklady do desk zemských dokazující, že tito bratři v nedílnosti trvali.

Tak r. 1415 Všebor z Dubčan Hynkovi a Bohušim bratřím ze Šonvaldu zapsali v Troubkách tři dvory zpupné, též v Těšanech atd. (DZ O VIII. 378).

A téhož roku tíž bratři od Dětricha ze Spranku nabyli statků ve Zborovicích, načež jim Smil a Vojtěch z Mejlic taktéž zapsali, což měli tamtéž ve Zborovicích (DZ O VIII. 408, 508).

Pro dějiny statků Malenovských zůstane ovšem památnější, že oba bratři koupivše od Onše ze Šarova **Otmarovu Lhotu*** se dvorem zpupným, tuto osadu

ských. Tak čteme, že Anna ze Šonvaldu, vdova po někdy Bohuši ze Šonvaldu r. 1437. Hynka a Anežku děti Bočka z Kunštátu odjinud z Lúček na 10 hř. ročního platu ve Zborovicích vzala na spolek (DZ X. 37). Některá její dcera byla snad provdána za p. Bočka. Viz k té věci půh III 702. Táž Anna téhož r. Dorotu z Mostečného, služebnici svou, na 5 hr. ročního platu ve vsi Rohli a Studence vzala na spolek. (DZ X 54). A konečně čteme, že ona Václava z Doloplaz a týž ji, *pani máteř svou*, vzal na spolek. DZ X 142—5.)

* **Otmarova Lhota** = **Velká Lhota**, Osada tato jakož jméno Lhota ukazuje založena byla teprve na počátku 14. století a jejím lokátorem čili zakladatelem byl Otmár. Založena pak byla nepochybně na panství Šarovském.

r. 1415 připojili na vždy ke zboží. Malenovskému (DZ O VIII 409.)

K r. 1415 zapsán ještě půhon na páně Hynkovu máteř v tato slova:

„Milota z Přerova pohoním Annu, manželku, někdy Bohušovu ze Šonvaldu z 500 hřiven groší, že mi její lidé výboj učinili noční věci (dobou), dobytek mi pobrali a člověka zbili i ochromili; v tom mi se řekla ukázati i odčiniti toho, toho mi neučinila atd. (půh. II 508.)

L.. 1417 Jan ze Šonvaldu Hynka a Bohuše, bratrovce své po otci vzal na spolek na hrad Brničko a Šonvald (DZ O IX 87). Poněvadž jejich tento strýc tuším zemřel, takže jeho zboží na ně spadlo, podělili se všim tím zboží r. 1480, načež ihned Eliška a Anna, sestry vlastní, dcery někdy Bohuše ze Šonvaldu vzdaly se nároků, kteréž měly na statcích Malenovských totiž *na hradě* anebo *na tvrzi* Malenovicích i na všech, všech k řečenému hradu příslušných, i vzdaly toto právo Hynku ze Šonvaldu, bratru svému rodnému a jeho potomkům (DZ O IX 228).

Hned na to Hynek Bohuši bratra svého vlastního vzal na spolek a tolikéž učinil i Bohuše (DZ O IX 232).

Hynek ze Šonvaldu 1418—1420,

přejal tedy panství Malenovské sám. Za něho, jak ze slov svrchupsaných zjevno, vedle hradu zůstávala ještě

Jméno její vyskytuje se po prvé r. 1378, když totiž pan Vojtěch ze Šarova manželce své Kačně 105 hřiven platu ve věně zapisoval na celé vsi "*Otmanowlhota blíže Šarova*" (DZO III 429). Že tu patně míněna Otmarova Lhota, není pochybnosti žádné.

Tato ves zůstávala na dále při panství Šarovském (viz Šarov), až ji r. 1415. pan Oneš ze Šarova pánům Hynkovi a Bohuši bratřím ze Šonvaldu i se dvorem svobodným prodal k panství Malenovskému. Píšeť se v zápise "*Hotmanowa Lhota*" místo Hotmarova (DZ VIII 409). Od té doby zůstávala při Malenovicích až do nynějška.

Jméno *Otmarova Lhota* vyskytuje se na úředních listinách ještě r. 1664, jak na svém místě bude zpočteno.

Co se její osudu týče, hledati dlužno při Malenovicích.

Škola Velkolhotská vzala počátek teprve za císaře Josefa II.

tvrz Malenovská, na níž jak se domníváme vystavěn byl kostel, zachována.

Přejal ty statky za dob bouřlivých, jichž se nemohl straniti. Nepochybně, že se také účastnil výpravy proti Novému táboru u Nedakunic, která málo slavně dopadla. Tím žalostnější vzal konec v bitvě pod Vyšehradem Pražským r. 1420.

Současné vypravování ve verších o této události položil Palacký do letopisů českých:

"Léta Božeho 1420.
 Pražané Vyšehrad oblehli
 a přes celé léto před hradem leželi.
 Tak dlúho tu ležichu,
 až je hladem vyležichu,
 že hrad musichu dáti.
 Král Sigmund Uherský měl je retovati,
 i zmeškal jednu hodinu,
 že jim nepřijel na retunk tu.
 Té chvíle král v Říčanech podle Prahy ležiše
 a Vyšehrad retovati chtíše.
 A když svatého Pankrací dojede,
 tu se s Pražany sjede.
 Tu spolu boj vzechu,
 a krále Uherského tu bojem pobichu,
 panuov českých a moravských mnoho zbichu.
 Tu zabichu pana Petra Konopišťského
 a pana Jindřicha Krumlovského,
 pana Henrycha Bechyňského,
 pana Voka s Holštejna,
 pana Mikuláše Zajíce,
pana Šamvalského z Malenovic,
 pana Černohorského a Michalce mladého,
 a Sobína rytíře udatného,
 a jiných panuov tu mnoho snide;
 a král Sigmund s velikým hořem z Čech vyjede
 atd.
 (Letopisové ve Scriptor rer. Boh. III. 475.)

Dále čteme na str. 41 tamtéž:

"Ti s mnohými jinými země české a moravské pány a rytěři ukrutně zbiti, a ihned ze všeho odění

a rúcha až do modré košile obnažení. Kdoby, lečby pohana lítější byl, jenžby jda po polích a po vinnicích, přesilná těla vidělby a nezelel? Který nemůdré myslí Čech tak vybrané a udatné muže bojovné tak můdré, kadeřavé, krásné viděti mohl bez velikého lkání srdce svého?

Kteréžto však věrní a milostiví někteří nočním časem pochovávali sú v příkopích."

* * *

R. 1427 dobyli sirotci Napajedel, hradu a městečka Malenovic, Zlínu, Uh. Brodu atd. (Peš. 520), odkudž vysvětlitelno, kterak se mohl uvázati v držení Malenovic

***Smil z Moravan** (—1431—).*

Že dobytí hradu nebylo snadno, samozřejmě jest, i třeba předpokládati nemalé strasti válečné, když na tom panství zaniklo právě v tuto dobu několik vesnic: *Bunějov, Kračenovice, Kozinec* atd. Bohužel o bouřlivé a strastné té době pro okolí Malenovské nemáme žádných zpráv podrobných.

Nebude tuším pochybnosti nejmenší, že po smrti bratří svých, ač nevíme kdy pan Bohuše Šonvalský zemřel, právem v dědictví to se uvázati měla paní Anna, jejich sestra, i hádáme z půhonu na p. Mikuláše z Moravan r. 1446 podaného, že paní Anna držení hradu Malenovského panu Smilovi z Moravan nepustila bez úmluv, jakých se právě dotýká v onom půhonu. Odtud také vysvětliti možná, proč farníci malenovští v tyto nepokojné časy bratrovi Smilovu, panu Mikuláši z Moravan, k věrné ruce zvon a stříbrný kalich uschovati dali.

Že pak pan Smil skutečně Malenovice, ať celé ať hrad, držel, víme z svolání, které hejtmané vojska husitského ze Slezka navracení roku 1431 dne 7. června od Skalice učinili k p. Janu z Tovačova, Janovi z Kravař na Jičíně, Pavlovi a Vaňkovi ze Sovince, k p. Jiříkovi z Kravař na Helfstýně, k panu Smilovi z Moravan na Malenovicích, k panu Lackovi

ze Šternberka na Holešově a j. aby pod trestem vypravili se k Plzni. (Script. rer. sil. VI 104).

Některé zprávy o panu Smilovi buďtež zde zvráženy. Jakožto odpůrce krále Zikmunda vyprovodil polské kníže Korybutoviče na zpáteční cestě k Přerovu a Odrám (Palacký, Urkunden zur Gesch. der huss. Kriege).

L. 1432. Smil s husitskými posádkami z Přerova, Domažlic a Chropyně v noci před sv. Michalem taťkořka celé město Kroměříž vyplenil. —

R. 1437. tu noc před očist. P. Marie Smil z Moravan přibral k sobě posádky z Přerova, Domažlic a Chropyně učinil útok na klášter Dolanský a jeho dobyl. Odtud pak nájezdy konal na Olomouc, Lipník a Kroměříž, takže Olomučané proti němu výpravu ustrojili; nemohouce však kláštera dobytí útokem, hejtmana posádky Smilovy podplatiti chtěli. — Což když Smil zvěděl, za 6000 klášter Dolanský vydal Olomučanům, kteří jej rozbořili.

(Pešina M. M. 604—5 a Volný I 242.)

Anna ze Šonvaldu (—1437—1447—)

jsouc sestra někdy páně Hynkova* zdělila zboží Malenovské, v něž snad se nemohla uvázati ihned po úmrtí bratru.

Jakož pak zápisové do desk zemských pro nepokojné časy teprvé pozdě vkládány, čteme také, že r. 1437. Anna ze Šonvaldu Jana z Lichtenburka, jinak z Bitova, manžela svého na statky své totiž *na tvrz a město Malenovice* a j. vsi k tomu panství příslušné, též na vsi Zborovice, Těšany, Troubky, Cholinu a kolik práva má na Šonvaldě, vzala na spolek (DZ O X. 200). Proti tomu sstupku učinil odpor Viktorin ze Šonvaldu, co se tkne Šonvaldu (tamt.

* Že ona skutečně sestrou jest páně Hynkovou, doklad máme z nálezů soudního k r. 1447, kdež se přela s Vojtiškem z Mejlic o zboží, kterým se byla sestoupila její matka s pány z Kunštátu. Stojí tam: »Mezi Annú ze Šonvaldu a Vojtiškem páni nalezli: *ponidž paní Anna, máti*, přijala děti páně Bočkovy z K. na spolek atd. Srovnej DZ O X 37.

201.) Hledíc k tomu vkladu, ano se mluví o tvrzi (munitio), mohli bychom předpokládati, že válkami husitskými hrad Malenovský zůstával rozbořen.

Téhož r. 1437 pohnán pan Jan z Cornštajna a "z Malenovic" od Jindřicha z Morkovic, "aby mi učinil spravedlivé od svých lidí" (půh. III. 455). Tehda jsa pan Jan komorníkem cúdy Olomucké dal novou knihu desk zemských ozdobiti znakem svým překrásným rodinným s nápisem: "*Csornsstaynského knihy*" a téhož r. 1437 v Brně (v úterý před sv. Petrem nastolování) s biskupem Pavlem a j. pány učinil zápis o práva a pořádky zemské (Tovač. kn. 82).

Jakožto přední pán zemský účastnil se mnohého jednání. Tak zapsán i na lantfrydě zemském r. 1440.

Když z nařízení nejvyššího hejtmana Jana z Cimburka a pana Cornštajnského úředníkům menším l. 1446. jest poručeno, aby půhony zapisovali, paní manželka jeho kázala psáti čtyry půhony (III. 561).

...Anna ze Šonvalda pohoním Mikuláše z Moravan ze 200 hř., že *moji lidé z Malenovic jemu ku věrné ruce dali zvon, kalich stříbrný* a že mi umluv nedrží, které mezi náma p. Meinhart (z Hradce) vyřekl.... Poručníka činím pana Jana z Bítova muže svého a *Hynka z Bítova, syna našeho* (půh. III. 561). O ten půhon učiněn poklid.

Druhým půhonem žalovala Vojtíška z Mejlic a Bojanovic, že jí drží 10 hř. platu ve Zborovicích. Poručníkem druhým toho půhonu učinila "*Albrechta z Bítova syna našeho*."

Třetím půhonem pohnala Jana Tunkla z Brníčka, že se jí mocí uvázal v 6 hř. platu v Libině a Břovenci (?), ale i o to učiněn poklid (tamt.).

Zajímavější jest půhon čtvrtý: "Táž Anna pohoním Dobešku (z Tvorkova) z Napajedel ze 200 hř., že svým lidem dopustil mé lidi lupiti v ořeších na svých dědinách; fenám (!) jsú vzali loktuše i šlojře a na svobodné cestě člověku mému Drbalovi vzal vuož a koně, sití, máslo i jiné věci a to mi učinil po hejtnanově smlůvě... (tamt. 561). Jak se zdá, lidé Malenovští odsloužili se Napajedelskému pánu tím, že jeho člověku vzali vůz i vše co na voze bylo,

nebo r. 1447 zase pan Dobeš z Tvorkova a na Napajedlích pohnal paní Annu Malenovskou.

Téhož r. 1447 kněz Štěpán, opat Velehradský pohnal "Jana z Lichtenburka a z Malenovic," že mu drží vsi Fojšov, Volkovice a Lubice (půh. III. 595).

Téhož roku p. Jan z Lichtenburka a Cornštajna jménem svým a Anny manželky učinil odpor proti zápisu platu na Zborovicích (DZ O X. 743).

K r. 1448. zapsán ještě půhon opata Velehradského na p. Jana, že mu drží desátky vinné u města Znojma (II 649, 652). Paní Anna brzo potom asi zemřela.* Také pan Jan z Cornštajna, jehož kniha desk zemských končí r. 1448. ač-li to on byl, jenž r. 1450 na sněmě v Pelhřimově rovnal nějakou rozepří, brzo potom se světem se rozžehnal (Pal. arch II. 286.)

Pan Smil z Lichtenburka.

Ačkoli z předešlého víme, že Malenovice držel Smil z Moravan, nicméně slova z naučení Brněnských, jež pocházejí z let asi 1470, "*Když jest bylo za pana Šmila*" (nauč. Brn. 176) potahujeme na pana Šmila z *Lichtenburka*, vyvodíce, že po panu Janu Cornštejnském se uvázel v držení Malenovic příbuzný jeho, nepochybně proto, že všichni synové páně Janovi, nebyli ještě dospělí. O něm zprávy viz Pal. arch. II 227. 280. 432, III 234. 274. 546. 549 a půh.

Synové pana Jana Cornštejnského

Albrecht, Hynek a Štefan

až do r. asi 1464 zůstávali v nedílnosti, pročež všichni tři se píší do té doby z Malenovic.

Důležit v té příčině i co se tkne rodopisu jest půhon z r. 1463. "Jan z Cimburka a z Tovačova pohoním p. Albrechta, p. Hynka a p. Štefana, *bratry* z Lichtenburka a z Malenovic... ze 3000 kop...

* Naposledy se zpomíná Anny z Šonvaldu r. 1447 v nálezu (půh. III. 702) kdež měla spor s Vojtiškem z Mejlic.

že drží *nápad otce svého*, kterýž jsa komorníkem desk Olomuckých, dědictví sestry mě... dopustil z desk vymazati" (půh. IV 316).

Podobněž k úřadu jich otce táhnou se půhony na ně na všechny od *Pročka z Kunštátu t. č.* komorníka cúdy Olomucké, že *Albrecht* nechtěl vydati klíče od desk a od register, a že *Hynek* jemu překázal v komornictví. Zůstal nepochybně klíč od desk z časů otcových na Malenovicích. A právě tato záležitost byla pro ně dosti osudná. Nebo páni sice se usnesli, když pan *Hynek* nestál, nýbrž bratr jeho *nedílný Štefan* odpovídati chtěl za p. Hynka, té věci odložití do Brna, ale tam tím přísnější uznali, "že pan *Proček* (p. Hynka) podle práva... právem zemským ustál, ale poněvadž p. *Štefan*, bratr páně *Hynkuov* v právích a řádech země této stojí, (patrně byl také pohnán) což p. *Proček* na zboží jejich sobě právem dovede, *kdyžby k dílu přišlo* mezi p. Hynkem a p. *Štefanem*, *to napřed p. Hynkovi na jeho díle sjíti má*" (půh. IV 300, 303, 345, 350).

Zdá se, že brzo potom se rozdělili oba mladší bratři zbožím Malenovským, takže k dílu páně *Hynkovu* připadly *Otrokovice* a *Květkovice*, nebo l. 1464 to úterý před Bartolomějem přisouzeno a přiděděno jest skrze úředníky cúdy Olomucké na statcích k hradu Malenovskému příslušných, totiž na *Otrokovicích* a *'Kwitkowicz'-ích* 60 hřiven ročního platu panu *Pročkovi* z *Kunštátu* nejvyššímu komorníku, kteréž na p. *Hynkovi* ustál, kterýž přisud pan *Proček* sobě a knížeti *Viktorinovi* z *Minsterberku*, synu *Jiříka*, krále *Poděbradského*, připsati kázal. *Že však fojti a obyvatelé těch dědin. aby před úředníky zemskými pravdy*

pověděti nepotřebovali, se rozprchli, zápis ten učiněn na všem všudy zboží, lesích, polích, dvorech, jak k těm dědinám příslušely (půh. IV. 357). Jakož z této okolnosti možná hádati, že lidé z obou dědin oněch 60 hřiven panu *Pročkovi* neplatili, stalo se skutečně, nebo roku 1466 tu sobotu před svatým Jeronymem "*Proček z Kunštátu nejvyšší komorník desk* pohonil pana *Štefana* z *Lichtenburka* a z *Malenovic*, z dědin i odtud odevšad, kdež co jímá, ježto

sluší k Olomuckému právu z 600 hřiven groší . . . že mi z mého dědictví ze vsi 'Kwyetkowicz' a Otro-kovic vyběrá 60 hřiven platu, kteréž vsi jsú mi přisúzeny a přidědény." (IV 488). Kterak ta pře skoncována, na ten čas nevíme, ale nepochybně bude, že pan Hynek vzdal se dědictví svého na Male-novsku asi 1464.

Štefan z Bítova čili z Lichtenburka (1464—70).

Ještě r. 1464. jak p. Hynka tak Štefana pohnal Jan z Počenic, že se mu v hospodářství jeho uvázal jich otec a je po 11 let držel (půh. 388. 392), ale na-potom týkají se půhony již jen pana Štefana samého, z nichž jeden zaviněn otcem (438). Z jiných dvou půhonů, "že drží člověka v Kožušicích" Janovi z Čelčic a že nevydal svršku zemance na jeho statcích osedlé, vychází, že panu Štefanovi náležely *Strílký*.

Dle půhonu jiného (441) měl úmysl zboží Šon-valdské koupiti a pana z Milčína sesouti, což se mu nepodařilo (452, viz také 515).

Pro osudy vesnic k panství Malenovskému pří-slušných jest pamětihoden tento půhon k r. 1464:

"Jiřík z Honbic a z Ořechového pohoním pana Šte-fana z Bítova, z Malenovic atd. ze sta hřiven, že mi odjal, což od starodávna *sluší k kostelu Ořechovskému* k tomu záduší, ježto dávali desátky spravedlivé totiž z těch dvou vsí z *Důbrav i z Bohuslavic*, i obrátil to k svému požitku..." (půh. IV. 427). Jaký úmysl p. Štefan při tom měl, zda-li jen desátky zabral, nebráně Doubravským a Bohuslavským choditi do Ořechového do kostela, anebo těmi desátky zamýšlel obohatiti faru Malenovskou, tudíž vesnice ty k ní přiřaditi, nevíme.

Právní a soudní jednání městské.

Jestliže jsme z předešlých řádků seznali poněkud běhy práva zemského, pokud se týkalo pánů Malenovských, tím vzácnější pro tu dobu jsou některé památky na právo městské, jež se nám zachovaly v naučeních z Brna do Hradiště daných (vydal p. Tkač).

Čím nápadnější jest, že z pozdějších časů nemáme zpráv o právním zřízení Malenovic městském, tím důležitější pro nás bude zpmenouti těch několik zpráv z 15. století.

První takové právní jednání mělo tento původ:

Tomík z Tlumačova chtěl se přestěhovati na panství Malenovské; poněvadž pak za tehdejších časů nesměl se stěhovati, nevzal-li za něho fojt z té dědiny, kam chtěl přejíti, odpuštění u fojta Tlumačského, domluvil se Tomík s purkrabím Malenovským Janem, a fojt Otrokovský se vypravil do Tlumačova, jak tehda právo kázalo, předstoupil za bílého dne i s Tomíkem před fojta Tlumackého, chvátil Tomíka za sukni a řekl: "já tomuto Tomíkovi беру odpuštění na grunty mého pána do Otrokovic." Jakmile se to stalo, bylo právní formě vyhověno, i nesměl nikdo odporovati; proto také řekl fojt Tlumacký: "Tomíku, proč jsi to učinil? Však nebylo tobě toho potřebí, neb rukojemství máš v 10 hřiven a dal jsi na to 7 a ještě jsi 3 zůstal a pánu kámen loje a obci, cos provinil, aby(s) toho odbyl."

Pro tu příčinu fojt Tlumacký Tomíka nepropustil, až by za dost učinil, a vsadil jej do vězení, dokudž by povinností svých nezapravil.

Proti tomu fojt Otrokovský i purkrabí Malenovský měli povinnost, Tomíka jakožto člověka již svého vymluvit z toho vězení.

I vypravil se tedy do Tlumačova purkrabí Jan s fojtem Květkovským Janečkem; z Otrokovic přibral Havla konšela, též Duchka a fojta Otrokovského. Byl tu přítomen na právě Tlumackém také pan Jiřík Kužel z Kvasic k tomu jednání připrošený. Před těmi pány teď, fojt Otrokovský vymlouval Tomíka, že mu vzal řádně odpuštění atd. Pan Oldřich, úředník tuším pana Jiříka Tlumackého, odporoval. I řekl konečně p. Kvasický, že Tomík jestli co dlužen do Tlumačova, aby dal do Otrokovic na dědinu; a když budou čeho Tlumačovští žádati, má se jim spravedlivě státi. A lidé páně Štefanovi mají jíti do Tlumačova a, když komu vinu dadí, má se jim též spravedlivě státi."

Tak propuštěn Tomík z vazby a na panství Malenovské.

Za nějaký čas přišel Vašík z Tlumačova do Otrokovic jakožto rukojmí někdejší Tomíkův žaluje na něho, že on a jiní se za něho zaručili, aby je vyvadil, jinaké "chceme tebe plným právem dobývati."

Jakmile se to stalo, vypravili se konšelé z Otrokovic i předstoupili před právo Malenovské.

Právo Malenovské nevědouc si rady s tou věcí učinilo psaní do Hradiště těmito slovy počínající:

"Fojt a konšelé městečka Malenovic službu svou vzkazujem (opatrní páni milí!) Věděti dáváme, kterak konšelé z Otrokovic předstoupili před nás zpravující, že by... atd. I vylíčili všecku tu událost, jak na hoře psáno.

Hradišťané pak podali tu při až do Brna, odkudž přišlo naučení:

"Na to vás zpravujem, svědomie (svědectví) žalobníkov... jest mocnější... a poněvadž oppovídateli na svědomí schází, scházíť jemu i na jeho právě. Proněžto vinovat jest žalobníka z toho rukojemství vyvaditi vedle práva."

(Tkač. nauč. 156—157.)

Z této soudní záležitosti znáti, že městečko Malenovice bylo nadáno právem Hradišťským a tudíž Malenovské právo že bralo naučení u nejvyššího práva v Brně.

Zaroveň viděti, že fojti a konšelé z panství Malenovského utíkali se svými záležitostmi k právu Malenovskému.

Jiné jednání právní, v němž se zpomíná "pana Štefana", pochází z roku 1463, kdež činiti bylo o *Mikuláše z Bohuslavic*. poddaného páně Štefanova.

Tento Mikuláš, na kolik rozuměti, staven byl ve vsi Březnici náležející k Zlínskému panství. I propuštěn z vězení, když postavil 4 rukojmí ze vsi Březnice pod propadením 20 hřiven, že se postaví právu.

A když byla svatba v Březnici, připsal Mikuláš ze dvů dědin, ze Lhoty (Otmarovy) 4 konšele staré a dva nové z Bohuslavic jednoho nového a dva stará, a zašed s nimi před právo Březnické řekl: "Mili páni! Teď se stavím a rukojmě své vyvazuji." Tu jest jeden rukojmí i druhý jemu děkoval, že jich vyvazuje. A potom z nich každý jeden peníz propil na pivo, než odtad šli.

Pro toto vyrukování rukojmí nastal potom dosti tuhý spor, poněvadž ti rukojmové si ztěžovali do Mikuláše, že je zavedl.

O touž záležitost' ne dosti již srozumitelnou t. j. o skutek Mikulášem z Bohuslavic spáchaný jednaly dříve i vrchnosti: Zlínská a Malenovská, pan Roman a pan Štefan, takže ta věc potom na rozeznání podána na pana Mikuláše Kroměřížského t. j. nepochybně na bratra páně Smilova z Moravan a na pana Hynka (z Lichtenburka ?) — Když pak ta žaloba došla k právu, odpověděl purkrabí Malenovský, že pan Mikuláš Kroměřížský již nepamatuje jaké výřízení učinil.

Když ta záležitost' na právo Hradišťské dána, právo Hradišťské l. 63^{teho} t. j. 1463. odpovědělo příznivě pro Mikuláše z Bohuslavic (Tkač 159—62).

Třetí rozepře podaná k vrchnímu právu Brněnskému jest nemálo závažná z několika příčin. "Když (totiž) jest bylo za pana Smila, i chtěl jeho služebník

sobě koupiti chalupy; i nebylo prodajného při hradu, i koupil jest zahradu sobě jednoho podsedka puol v pravé dědictvě, i postavil sobě na tém domek... I koupil jest toho Zich u toho člověka. A když se starý pán zase v Malenovice (uvázal), i rozkázal jest úředníkům, aby dali někde nějaký kus za tu zahradu." A Zich skutečně přijal za tu zahradu nějakou louku.

Za nějaký čas chtěl Zich louku buď prodati buď zastaviti, "an jest řekl na rynku stoje: Kdo chce lúku, prodám nebo zastaviem." A skutečně louku zastavil v půl druhé kopě.

Když pak ležel na smrtelné posteli, přivolal přátely a jim oznámil, že tu louku byl zastavil, prose jich, aby jeho dětem vyplatiti pomohli. Po jeho smrti "obec Malenovská přistoupila před pána svého prosíc, aby to ráčil učiniti, což jest v jejich mezích, ješto' drží lúky i roli do jiných vsí. I svoli?? jim pán jejich (řka): 'Ktož by držal do jiných vsí, abyšte to vyplátili a jim abyste škodnu nedali býti: ktož by za které kusy co dal, abyšte jim jejich peníze navrátili, a toť oni pustiti mají vám.' Z té tedy příčiny došlo i na louku sirot Zichových, že pán poručil, aby ji vyplatil Kozura, a Kozura ji vyplatil a také zemřel. "A v tom paní Zichova prosila pána: I mám tu lúku s svými sirotky, milý pane! Přijmi ať ji vyplatím, neb jest zastavil muoj hospodář v 1 1/2 kopě." A pán rozkázal právu Malenovskému, aby tu při vyslyšelo, "nebo jsú s obú stranú sirotci moji."

Právo tedy vyslyšalo a nemohouc k místnému konci přijíti, zaslalo zprávu o té při do Hradiště, počínajíc:

"Konšelé a fojt z Malenovic službu svú vzka-
zujem, páni milí! Stala se taková věc. Přistúpila
Malenovská obec před pána svého prosíc atd."

Páni Hradišťané nevědouce taktéž rady s tou
rozepří podali ji až do Brna, odkudž přišlo naučení,
že "odpovídatelnice vezmúci 1 1/2 kopy od Zichové
vinovata jest jí lúku zase postúpiti vedle práva atd."
(Tkač 175—6.)

Výše zpomenuté právní jednání proti panu *Hynku, Bítovskému* souviselo s jeho odporem a odbojem proti Jiříkovi, králi Českému. Že pak král Jiřík měl nesháze s papežskou stolicí, pan Hynek kořistě z té okolnosti (1462) poslal ku papeži Pavlovi II. pro naučení, byl-li povinen aspoň pro vyhnutí pronásledování činiti poslušností tomu, kdo neposlechl nařízení církve Římské. Odpověď přišla, poněvadž se předpokládalo, že ze samé horlivosti katolické králi se protíví, aby snášel křivdy a doufal odměny od Boha. Proto tedy p. Hynek již v létě 1463. zdvihl otevřenou zpouřu proti králi, dala ovšem válku vésti ne svým jménem, ale cizím. Král byl k němu shovívavý, takže klatbou na něho se prodelelo. Když pak věc ta podána na stavy Moravské, biskup Tas prostředkoval, poněvadž pan *Štefan* bratr Hynkův se poddal a králi přísáhal věrnost, aby p. Hynek statky své odevzdal panu Štefanovi a do ciziny odejel. Ale když ani k tomu svoliti nechtěl, pustiv tuším jen statek Malenovský bratrovi, jak výše naznačeno, páni stavové Moravští katolíci i podobojí vypravili vojsko na oblehání Cornštejna (v létě 1464). Oblehání hradu Cornštejna prodlilo se až téměř do roka i dalo příčinu ke mnohým důležitým jednáním—stalo se také předchůdcem osudné potom jednoty panské v Čechách. Pan Hynek hledal ochrany v Římě, kamž se hned po obležení Cornštejna uchýlil. — I vydal v té příčině Rudolf biskup Lavantský jménem sv. otce množství psaní ke pánům Moravským a Českým, aby lid svůj pod uvarováním trestu odvolali od Cornštejna a p. Hynkovi nápravu učinili. Také králi Jiříkovi kladly se v té věci podmínky. Avšak nejlépe odpověděl biskup Tas listem daným ve Vyškově (27. bř. 1465), že panu Hynkovi náboženství bylo věci vedlejší a že všechna věc Hynkova jest lehká a velebnosti stolice papežské nedůstojná. Konečně pevný hrad Cornštejn (u Bítova) dne 9. června r. 1465 pro hlad se vzdal po 10-měsíčním obležení. Posádce hradské velel prý rytíř Jan Šarovec. (Palacký IV. 2. 275—92).

Udály se potomně mnohé a znamenité věci. Na krále Jiříka vynešena klatba: podobojí zůstali věrní svému králi, katolíci majíce v čele p. Zdeňka ze Šternberka, postavili se mu na odpor a král Matyáš Uherský, jakoby katolíky bral v ochranu, r. 1468 uvázal se v zem Moravskou. — Vypravil se proti němu sám král Jiřík (r. 1469) na Moravu, nabízejce se mu nadarmo k osobnímu souboji. — V ty časy záleželo králi Matyášovi na dobytí Uh. Hradiště, k němu tudíž všecku moc vojenskou obracel—proto i se strany české vojska k Hradišti a okolí se táhla, by věrným Hradišťanům pomáhala. Vůdce vojsk českých na osvobození Hradiště sebraných, kníže Viktorin, syn krále Jiříkův, utkal, se nejednou s vojskem uherským v okolí Hradišťském; bohužel nemáme o těch potýčkách dostatečných zpráv, abychom vyličiti mohli bitky u Hulína, u Mařatic a j. — Že však kníže Viktorin upadl v Uherské zajetí v městě Veselí, přejal tu vrchní velení bratr Viktorinův, kníže Jindřich. Také kníže Jindřich dobyl znamenitého vítězství nad Uhry, jak se zdá u Bílovic, odkudž vojsko Uherské na rychlý útěk zahnal. — Král Jiří r. 1470 strojil se na novo do Moravy, vypraviv vojska asi 10.000 branných ke špižování města Hradiště. Uherský král dne 2. května přibyl do Uherského Brodu, potom ke Kroměříži, odkudž se obrátil k Brnu (17. kv.) Zatím trvaly potýčky uherského a českého vojska u Hradiště. České vojsko mělo oporu o Hodonín, k němuž přitáhnouti měla pomocná vojska Matyášova ze Slezska, kdežto král Jiří novou moc sbíral v Čechách. V červenci zaměřil král Jiřík s vojskem svým (asi 24.000) ne k Hodonínu, ale k Brnu; proto i Čechové od Hodonína odtrhli, aby se spojili s Jiříkem ubírajíce se na Kroměříž a Tovačov, kdež se bitva strhla s nastupujícím vojskem Uherským.

Král Jiří přitrlh k Brnu dne 16. července a nazejtří položil se polem u Rejhradu, kdežto král Matyáš stál u Brna—na darmo vyzýval král Jiřík po druhé Matyáše k souboji.—Zatím dne 19. července ležení české nastoupilo pochod ku Kroměříži, jednak aby

se to město Uhrům vyrvalo, jednak aby se vojsko české od Hodonína k Tovačovu postoupilé spojilo s králem. Dne 22. července stál král polem u Kroměříže, odkudž poslal poselství králi Matyášovi k Brnu, žádaje, aby zem Moravskou opustil. Matyáš odpověděl surově, na kterýž list Matyášův dal odpověď král Jiřík dne 30. července s pole u *Kunovic* podotýkáje na konec: "Ale totoť jest věc vědomá, že on (Matyáš) utíkal před osvíceným Jindřichem, synem a knížetem naším milým a před vojskem naším od Hradiště až do Uherského Brodu a za Uherský Brod."

Když toto psal, dobyl král Jiřík všech uherských bašt okolo Hradiště, osvobodil i české posádky v Ostrově, Tynci a Hodoníně.

Poněvadž král Jiří chtěl Matyáše od Brna do pole vylouditi, dával konati nájezdy až do Uher, tudíž stál dne 6. srpna u Veselí, ale již dne 11. srpna u *Malenovic*, kamžto přišli k němu noví poslové polští. Jak o tomto poselství tak o ležení krále Jiříka u *Malenovic* víme z listu, který Jakub z Duban a Stanislav z Šidlovic, poslové krále Polského, "panu Zdeňkovi ze Šternberka, nejvyššemu hajtmantu lidí najjasnějšího pána krále Uherského," poslali píšíce, jakož jim pan Zdeněk byl zjednal glejt (volný průchod) od krále Matyáše, v němž doloženo bylo, "aby nic proti pánu Uherskému králi v království Českém jednati neměli," že se jim ta klausule proto zdá býti neobyčejná a nepotřebná, poněvadž oni poslové krále Polského v těchto různicích nikdy jiného nic nedjednali, nežli, což sám pan Zdeněk někdy v Bětomi a Rudínu mezi králem Polským a Českým jednati byl počal... totiž jednoho syna krále Kazimíra (Vladislava) za krále (Českého) přijav. Pročež jej napominají, aby pokoji království Českého odporen nebyl... "*Dán na poli blíž Malenovic, nejjasnějšího p. krále Českého vojsk*, v sobotu po sv. Vavřinci anno 1470."

Bylot' již dříve ujednáno a sám král Jiřík tomu přál, aby se polské kníže Vladislav za krále Českého přijal, tudíž jednání polských poslanců směřovalo k pokoji v království Českém, směřovalo k tomu,

aby strana Jiříkovi odporná, katolická majíc voleného krále katolického spustila se Matyáše, jemuž neběželo o víru, nýbrž o panství.

Od Malenovic okolo 16. srpna hnul táborem král Jiřík k severu, jakoby až do Opavska táhnouti chtěl, pročež král Matyáš pospíšil k Olomouci (18. srpna), odkudž loupežný a chvatný nájezd učinil až do Čech.

Po brzké smrti Jiříkově zvolen za krále (1471) *Vladislav*, králevic polský, avšak touto volbou nezměněno mnoho, nebo Matyáš neupustil od svých nároků na trůn Český, tudíž válečné nájezdy nepřestaly. Zvláště Hradiště věrné i novému králi Českému Vladislavovi déle než tři léta sevřeno bylo baštami — na ně pokusil se Matyáš r. 1474 dne 21. července útokem hnáti, avšak na darmo, nebo odražen jest a s hanbou odehnán.

* * *

Bohužel o všech těchto událostech nad míru strastných pro okolí Hradištské, tudíž i pro panství Malenovské a Podhradské nešťastných, nemáme určitých zpráv, jen městečka a osady opustlé, jak jsme je na mapě naznačili, vydávají zřejmé svědectví o hrůze těch válek vedených od surových vojínů Matyášových.

Podobněž nevíme nic určitého o Malenovicích a o jich pánu Štefanu, jak se v ty časy zachoval. Nastaltě zase teprve pokoj, když na sjezdě Olomuckém r. 1479 král Vladislav Moravu postoupil v doživotní držení králi Matyáši.

Půta a Albrecht z Lichtenburka—1492.

O nich na ten čas možná málo povědět. Jak se podobá, poněvadž pan Půta držel také Střílky, byl on synem páně Štefanovým, kdežto Albrecht možná byl strýcem.

Vilím Tetour z Tetova (1492—1497—),

pokud zprávy o něm jdou, býval r. 1469 i s bratrem svým ve službách pánů Rožmberských a sice nej-

vyšším hejtmanem (1471) polním, táhna s vojskem od Prachatic k Hluboké a jinam.

Takto dostal se ve známost' a lásku u krále Matyáše, od něhož v důležitých službách potřebován častěji, zejména jakožto nejvyšší hejtman vojsk královských na Moravě.

Za tyto služby dostávalo se mu mnoho odměn zvláště města Kyjova, potom pak panství Zlínského.*

Na Zlíně seděl již r. 1478, nebo dne 19. října listem daným ("na Zlíně to pondělí po sv. Lukáši") Vilím Tetour a na Zlíně a Marketa z Kazi jeho manželka kvitují Vilíma z Pernštejna z 2500 zl. a z 13 prstenů u něho schovaných (arch. VI. 511).

Tento statek král Matyáš, jež dosud po panu Romanovi, jakožto zboží královské držel, jemu za dědictví zapsal ("ve Vídni den sv. Jakuba" r. 1485 (arch. VI. a DZ XIII 2). Léta násl. vyslán od krále Matyáše poselstvím z Egenburku k Matyášovu hejtmanu Mikulášovi z Lísova na Gmund (arch. VI 71).

Jakožto pán zámožný půjčil králi Vladislavovi 15000 zl. uh. a 100 kop, začez mu zastaven klášter Hradiště a lozunk Olomucký (tamt. 524).

Tou dobou pustiv již dříve Kyjov pánu Půtovi z Lichtenburka od něho a od p. Albrechta z Lichtenburka nabyt panství Malenovského, jakož o tom vklad do desk zemských k r. 1492 svědčí.

Tehda náležely k tomu zboží kromě Malenovic: Květkovice, Otrokovice, Tetčovice s podacím, Lhota (Tetčovská) Louka, Doubravičky, Bohuslavice, Vele-doubravy**, Lhota Otmarova, i s poustkami Buně-jovem a Březůvkou (DZ O XIV 7).

* Viz o něm Pal. archiv I. V. a VI.

** **Veledoubravy=Doubravy.** Zpomenují jsme již k r. 1406, že za držení markrabí panství Malenovské rozšířeno bylo o několik vesnic, zejména o Bohuslavice a Veledoubravy.

O osudech té vsi v držení Malenovském nemáme žádných zpráv kromě té jediné, že r. 1464 pan Štefan z Bitova Doubravy chtěl odtrhnouti od kostela Ořechovského zadržev desátky z té vsi ke svému užítku; zůstávalať v držení pánů Malenovských po dráhně let, až ji pan Václav Tetour dle DZ XXX 137. zaroveň s poustkou Březůvkou odprodal panu Václavovi Gajovskému z Gáje a na Žeranovicích ke statku Velko-

Když pan Vilím okolo r. 1498 zemřel, zůstavil z druhé manželky paní Barbory z Žerotína syny Jana, Jiříka a Václava, jejichž poručníkem r. 1498 z královské komory povoleno: aby zástavy kl. Hradiště a lozunků Olomuckých mohli dáti vyplatiti (arch. VI. 570).

Těmi poručníky byli: Jan st. z Žerotína a z Fulneka, Petr z Žerotína na Šumberce, Jan ml. z Žerotína a z Fulneka a Hynek z Tetova.

Týmž poručníkům a "*sirotkům Tetourovým urozeným vladykám Janovi, Jiříkovi a Vádavovi, bratřím z Tetova* dána jistota na 6000 zl. uh. od krále Vladislava a jeho jistců ("dáno na Budíně ten pátek před nar. p. Marie r. 1498") t. j. dne 7. září. (Arch. VI. 572).

Tito poručníci na místě sirot poddaným kteréši vsi učinili jakési nadání, které ještě ok. r. 1605 se přechovávalo. Kam asi se podělo i j. mnohé listiny? (Viz níže.)

Jak dlouho jejich poručnictví trvalo, není povědomo; také nelze povědět, kterým způsobem tito bratři statky otcovské drželi; jen jediný doklad máme k r. 1504. z něhož možná na společné držení souditi.

Jan a Jiřík Tetour z Malenovic r. 1504

účastnili se výpravy do Bavor, jak Pešina píše: Byliť tehda s nimi páni z Moravy: Jan Černo-horský z Boskovic, Jan ml. Meziříčský z Lomnice, Václav z Žerotína a na Buchlově (Pešina M. M. 918). R. 1515 seděl na Malenovicích p. Jiřík, poněvadž na listě obdarovacím p. Diviše z Zahrádky daném na Napajedlích v neděli po sv. Valentinu jest zapsán za svědka vladyka Jiřík Tetour z Tetova a na *Malenovicích* (Pam. m. Nap. 37).

Z těch časů pochází náhrobní kámen s nápisem pana Buchlovského z Domamyslic, soudíc dle erbu.

Ořechovskému, při němž zůstala až do spojení s panstvím Uhersko-brodským.

Že jméno *Veledoubravy* t. j. *Velké Doubravy* přestalo, bude asi opáčná příčina, jako nastalo jméno Tetčovská Lhota: jakmile zanikly oboje Doubravičky, nebylo třeba označovati ani Doubrav Velikých.

Dobu toho náhrobku určil jsem po písmě na léta 1480—1530 i přečetl jsem na něm, poněvadž část spodní uražena jest toto: "(L. P.) to pondělí po třech králích skonal jest život.... (Buchlovský z Domamyslic) jehožto duši Pán Buoh rač milostiv býti."

Dle Volného byl ten náhrobek čten takto: "Jan Uhlowič (?) z Domamyslic a z Malenovic" zemřel ten týden před nedělí Jubilate 1504. Hádám, že jest to jeden a týž nápis, avšak co se tkne té okolnosti, jakoby pan Buchlovský byl držel Malenovice, trvám, že měl tu na statku jen nějaký svobodný dvůr, nebyl-li zároveň purkrabím Malenovským.

Dle Volného svrchupsaní bratří Jan, Jiřík a Václav ještě r. 1521 v nedílnosti drželi zboží Malenovské, avšak r. 1528 píše se držitelem Malenovic sám:

Václav Tetour z Tetova.

Dle Paprockého měl k manželství paní Mandalenu z Vlčnova.

O p. Václavovi lze málo povědět. R. 1532. prikoupil k panství Malenovskému panství Šarovské* pozůstávající již jen z jedné osady, městečka totiž pustého Šarova.

* Panství Šarovské.

Ačkoli jsem o tom panství mluvil již při Napaředních, pokládám za potřebno, na novo zde o něm promluvit, jednak proto, že jsem mnohé nové a důležité zprávy o něm snesl, jednak proto, že jsem nabyl přesvědčení, kterak toto panství druhdy bývalo velice rozehlé, obsahujíc přemnoho vesnic, jež potom k různým panstvím se dostaly.

Okolo r. 1349 seděl na Šarově "*Jan* de "*Zarow*" (Cod. dipl. Mor. VII 684, 689).

L. 1360 Paní Klara z Opatovic kázala 10 lánů v Trutmanicích, jež zapsány byly Ondřeji z Opatovic, její nebožtíkoví manželovi, vymazati a zapsati jejímu novému manželovi *Janovi de Zarow*, který

Jakož tedy pan Václav Tetour o zvelebení statku Malenovského se byl znamenitě přičinil zakoupením statečku Šarovského, nemenší do sebe váhu má i ta okolnost, že za něho již ustavil se první cech řemesla ševcovského.

ihned 10 lánů v Hradčovicích a půl mlýna v 100 hřivnách zapsati dal paní Kľaře.

Téhož roku také pan *Oneš ze Šarova* tamtéž zapsal Marketě manželce své též na 10 lánech a na půl mlýně 100 hř. (DZ I 695. 701. 739), což znamením, že to zboží drželi na spolek jsouce snad bratři.

L. 1368. Hýnek z Ořechového *Ondřejovi ze Šarova* podal dvůr v Ořechovém se 7¹/₄ lánem, hospodu, zahradu a lesy, *nedotykajíc práva markrabiny* Milosti (DZ I 1029). Tento tuším Ondřej "z Ořechového" r. 1373. Dorotě matce své a Stachovi svému otčimu vzdal, což měl v Ořechovém, až by nabyl dědiců (DZ II 317).

R. 1371 *Štach ze Šarova* Běně manželce své na vsi Ujezdě 60 hřiven vzdal k rukám Sbinka z Vrahovic, kterýž ihned Stachovi a jeho dědicům vzdal ves Zakřov (DZ II 125—6). R. 1375 tento Štach ze Šarova na Ujezdě Onše z Polichny, jakože také jeho Marketa ze Švabenic pohnala, že jí udělal škody na Polichně (půh. I 41, 47).

R. 1373 *Ondřej Šarovec* Svochovi z Milotic ve vsi Bodalicích Příbce a jeho manželce vzdal dvůr a podací (DZ II. 260).

Když pak čteme k témuž roku, že *Ondřej, Vojtěch a Vlk* bratři ze Šarova vzdali Ješkovi ze Šternberka a Lukova vsi Všemínu, Svemínu Neubuz a Decznu (II 352), možno odtud posouditi, jak rozsáhlé panství Šarovců bylo.

Z těchto bratří seděl pan *Vlk* na *Těšově*, kdež r. 1377 Anně manželce své 150 hřiven zapsal, ale již r. 1381 byl mrtev a ves Těšov držel pan Ješek z Lukova (DZ III 330). Pozůstalé vdově Anně z Těšova přihodilo se po smrti mužově, že nějaký *Zdislav Švrčovec* násilím ji unesl, chtěje ji míti k manželství, kdežto ona nechtěla. Za tou příčinou r. 1381 dala

I poněvadž věc ta za nynější doby ne dosti se umí uvážiti, dlužno důležitost takového cechu poněkud vyjasniti.

Předcházela právě a trvala ještě doba, kdy se mnoho vesnic na městečka s vůlí královskou povyšovalo, při čemž vrchnostem běželo jednak o zvýšení dávek, jednak také o to, aby úspěch a rozkvět měst starých, těžících ze svých výsad, nápodoben byl na vlastních pozemcích. Ovšem mnohá vesnice na městečko povýšená zůstala všude tam i na dále dědinou, kde nebylo přirozených podmínek pro rozkvět osady

zapsati do desk (IV 87), že bere na spolek na Těšov strýce svého Jeníka z Dobrotic, dodávajíc, že se odříká Zdislava Svrčovce, který ji násilí učinil, a že nechce s ním déle bývati, což slíbila v ruce markrabiny Milosti; kdyby však zůstávala při téměř manželů, aby Těšov, který drží Ješek z Lukova, spadl na milost markrabínu. Jest to velmi vzácný zápis o únosbě žen (viz "Únosba," ve Světozoře 1883).

Druhý bratr pan **Vojtěch** ze Šarova držel Otmarovu Lhotu u Šarova ("prope Sarow"), kdež r. 1378 Kačně manželce své 105 hřiven na celé zapsal, jak ji držel plným právem (DZ III 429). Vojtěcha zpomíná se ještě r. 1370, kdež s bratrem Ondřejem zapsán za svědka o prodej Březolup* k Smilhejmu (Cod. dip. Mor. X 107). Později však nevyskytuje se jméno Vojtěchovo, i poněvadž potom Otmarova Lhota se Šarovem byla spojena, není pochybnosti, že pan Ondřej ji zase se Šarovem sloučil.

Týž Ondřej Šarovec Jitce manželce své na vsi Hradšovicích a dvoře poplužním 125 hř. věna zapsal (DZ IV. 576). Když ale r. 1392 Jeník z Dobrotic Dětochovi z Újezda a Hedvice manželce i dětem jejich ve vsi Hradšovicích právo své prodal, učinil pan Ondřej Šarovec proti tomu odpor říka, že více Jeník prodal, než měl (DZ IV 407—8), nebo Ondřej

* Tam ještě 1381 Janáč Šarovec Alžbětě 6 hř. na Březolupích zapsal věna (IV 50 Cf. 87). R. 1382 Ondřej ze Šarova pohnal Vítka z Březolup, že Janáč jeho bratr mu škody dělal (půh. I 63).

městské. Lépe bylo ovšem s městy a městečky starými, že nebylo třeba podnikati teprvé všech oněch nesnází, jaké byly spojeny s přivábením hojnějšího

* *Rodopisný vývod pánů Šarovců.*

<i>Jan ze Šarova</i> 1349—60 m. Klara z Chvatovic	<i> Ondřej ze Šarova</i> m. Marketa 1360—1373 (na Ořechovicu)	<i> Stuch ze Šarova</i> 1371—5 na Ujezdě m. Běna
<i> Ondřej</i> 1370—97 m. Jitka 1385 m. Kateřina z Uhřet 1397	<i> Vojtěch</i> 1370—8 na Oumarově Lhotě m. Kačna	<i> Jan</i> 1381 m. Alžběta
<i> Ondřej</i> 1405 + 1447 m. Anna ze Snelvaldu 1406 na Loštovicích a Zlamaném Ujezdě	<i> Čeněk</i> 1405—37 <i> Anna</i> m. Kaspar z Kotojed Machna 1437 (půl III 497, 569, 744) m. Jan z Březdraic 1447	<i> Václav</i> 1440 m. Jan, Čeněk 1440 1440—7 1440—7
<i> Jatek z Šarova a z Kromsína</i> 1466—1523		

Šarovec ze Šarova* Kateřině své manželce (druhé?) r. 1397. též na Hradšovicích na půl třetím lánu, dvou

obyvatelstva. I značí se v tom patrná snaha vrchnosti Malenovské, aby městečko pomínutými bouřemi a strastmi zbědované zase povznesla ruchem cechovním. Ze pak založen byl především cech ševcovský, mělo jistotně svou příčinu v okolnostech místních.

Bylo se možná nadíti, že puštěním výsady ševcům Malenovským toto řemeslo nejspíše se ujme.

dvorcích a hospodě v 30 hř. ročního platu prodal a, kdyby co scházelo, na Šarově zapsal. Hrdek z Uhřec bratr Kateřinin to přijal (VI 676).

Když pan Ondřej zemřel, uvázali se v držení statku otcovského pan *Ceněk a Oneš*, ale r. 1405 Kašpar z Kotojed je pohnal na vydání $\frac{1}{2}$ Šarova, $\frac{1}{2}$ Hradšovic, Loštic a 1 hřivny plátu z Nedachlebic a Ujezda (půh. I. 115); než nálež učiněn ve prospěch zpomenutých bratří. Načež r. 1406 Oneš ze Šarova *Ceněkovi* bratrovi svému *ves Šarov s tvrzi, s mlýnem, rybníkem a podacím kostelním* vzdal a Anna manželka jeho a Kašpar ze Snelvaldu k tomu svolili (DZ O VII 317). Kromě toho vzal ještě Cenka na spolek na jiné statky (319).

Z toho viděti, že Šarov byl tehda *vesnicí*, ale že při něm *byla tvrz* a zvláště *fara*!

R. 1407. Dorota, pozůstalá ze Závěřic Marketě dceři a její dětem a Ceněkovi ze Šarova na vsi Závěřicích na 5 láněch věno své zapsala (VII 393). Patrně měl za manželku Dorotinu dceru. Načež 1408 Ceněk ze Šarova švakra Sestáka pohnal, že mu pobral odmrť na Závěřicích (půh. I 287).

K r. 1407 čteme dva půhony na Čenka, že půhončího jal na cestě a držel ve vězení (půh. I 234). Z Čenkovy půhonu na Alb. z Lukova viděti, že držel také něco na Březolupích (I 375).

R. 1412. Ceněk ze Šarova Marketě manželce své na vsi Šarově, na tvrzi, 100 hř. zapsal, převáděje ji ze Závěřic na Šarov a Kašpar z Hradšovic přijal to věno (DZ VIII 159), což proto učinil, že své právo na Závěřicích postoupil Janovi z Rymic (160).

K r. 1414 zapsány jsou 4 jeho půhony na Zichu z Nedachlebic (viz půh. II 418—19 a Pam.Nap.); téhož

Nepochybně totiž nastával na panství obyčej, obouvat se ve škorně umělejší, nikoli doma v rodině dělané; tudíž vyzdvížením cechu způsobeno bylo, že řemeslo ševcovské na všech vrchnostenských dědinách zakázáno, neboť "mílové právo," na němž právě rozkvět řemesel se zakládal až do novějších časů, bylo přední podmínkou také cechu Malenovského. Zda-li

pohnal i pan Oneš ze Šarova (473). Týž Oneš bratr Čenkův držel ještě $\frac{1}{2}$ vsi Loštiček, které r. 1415 postoupil Kašparovi z Hradšovic (DZ O VIII 453).

Téhož r. 1415 pohnán Čeněk od Ofky ze Lhoty (II pŭh. 468, 527) a přijal věno za Annu manželku Semíka z Labutě ve vsi Labuti; bylať tuším jeho dcera (DZ VIII 497). Pan Čeněk r. 1415 dne 2. září zapsán také s p. Kašparem ze Šnelvaldu (Švanfeldu) čili z Hradšovic na protestě o upálení mistra Jana Husi (Pal. arch. III 190). To důkaz, že učení Husovo na faře Šarovské a Hradčovské se ujalo, nebo r. 1418 *Václav řečený Škleboň farář na Šarově* a Martin v Hradšovicích povolání k biskupovi do Litomyšle, aby se odpovídali ze svého kacířství. (Časop. M. Mor. 1877. 59.) Ten jest jediný známý farář Šarovský.

R. 1417 pan Oneš ze Šarova vzdal Čenkovi ještě 10 lánů v Zlámaném Újezdě (DZ IX 52).

Potom není o p. Čenkovi dlouho zmínky až k r. 1427, kdež také Čeněk ze Šarova na zápise o husity podepsán (Pal. arch. III 265). Za to vyskytuje se ještě déle jméno páně Onšovo, kterýž r. 1437 od Zikmunda z Ořechového ves Srbce se dvorem zakoupil, již ale po smrti jeho r. 1447 poručníci a rukojmí prodali nezůstavující nic práva potomkům Onšovým (DZ X 132, 722).

V ty doby rod pánů Šarovců se již značně rozmohl a rozšířil až do Čech, zejména v Chrudimském kraji, i čteme na zápise čtyř spojených krajů Kouřimského, Čásl., Chrud. a Hradeckého k r. 1440 jména *Jana, Čeňka a Vaňka* bratří ze Šarova (Pal. arch. I 255). Z těch bratří seděl Čeněk na Landškrouně a ještě r. 1447 s bratrem Vaňkem v pŭhonech se jmenuje (pŭh. III 583, 660).

tato novota na panství Malenovském, kdež dotud měli úplnou svobodu v tomto řemesle, jak ji nyní máme, značně učinila proměny: na to arcit' nemáme zpráv. Ale jistý pošel z toho zisk jednak městským ševcům, jednak městu, hlavně pak vrchnosti samé. Škodu měly jen ty osoby, které dotud po vesnicích zanašely se tímto řemeslem svobodně, že jeho totiž od nynějška volky nevolky nechaly. Dá se ovšem mysliti, že účinek tohoto cechu byl blahodějný ještě v jinou stranu. Nebylo-li dotud v Malenovicích kože-

Kdo panství Šároyské držel, není nám povědomo; který? pán ze Šarova, že nestál k soudu, pozbyl statku, an r. 1447. *Šarov* zapsán Arklebovi z Kunovic, taktéž nelze sledovati. Možná že to byl týž Jan rytíř Šarovec, který velel posádce na Cornštejně, roku 1465 vzdaném. Avšak od r. 1466—1532 vyskytuje se jméno *Jakuba ze Šarova a z Krumšína* jakožto držitele panství Šarovského. Nezdá se ovšem k víře podobno, aby to jedna osoba byla.

Tento Jakub nabyl okolo r. 1466 Krumšína (půh. IV 502. 533. 502. 511) a píše se od r. 1484—1508 hofrychtýřem markrabství Moravského, i zapsal mu král Matyáš "blata čili bahna u Čihovic v dědictví," načež i Čihovic, Šešulky a Slúpu od paní Johanky z Kravař nabyl (Pal. arch. V. VI. 515, 523, 526).

Konečně r. 1532. *Jakub Šarovec tvrz a pusté městečko i s lidmi ve Zlámaném Újezdě* prodal p. Václavovi Tetourovi z Tetova k Malenovicům (DZ O XXIII 15) R. 1560 píše se pan Tetour "na Šarově."

Na konec 16. století Šarov byl spojen s panstvím Březolupským, načež neznámo jak připadl k panství Napajedelskému, kteréž své lesy r. 1882 odprodalo osadníkům Šarovským.

O záhubě rodu pánů Šarovců ze Šarova vypravuje Jaške v dějinách města Fulneku, že r. 1620 netoliko všichni 3 potomci po meči, ale i po přeslici vzali na Fulneku za své—vzteklinou, byvše pokoušáni vzteklým psem, což ale není pravda, poněvadž Šarovcové v polovici 18. století seděli na Opavsku a dosud v Prusích kvetou.

luha, ten se tu jistotně usadil anebo od vrchnosti samé byl povolán, poněvadž tuším pečovala vrchnost také o to, aby se kůže z panství ven nevyprodávaly, nýbrž doma se vydělaly a doma i rozprodaly. Tolik dostačí na porozumění, že zařízení cechu na tehdejší časy bylo událostí znamenitou.

První cech Malenovský.

»My starší cechmířtí a mířtí řemesla ševcovského (v král.) městě Hradišti obývající vyznáváme tímto listem vnobecně přede všemi, kdežkolivěk čten neb čtuce slyšan bude, a zvláště tu kdež náleží, že jsú před nás předstúpili poctiví muoži totižto z městečka Malenovic vobyvatelé s přímlovou urozeného a statečného rytíře pana *Václava Tetúra z Tetova a na Malenovicích* JMti pána svého, po nás toho i na místě jiných pánů vyšších (?) svých poníženě žádající: poněvadž též městečko Malenovice prvotně právem města Hradiště se spravuje a jiných pořádků dobrých a chvalitebných vuobyčejnov ke cti a chvále své a poctivosti i prospěchu téhož městečka od starodávna požívá: abychom jim svého pořádku i chvalitebných vuobyčejů, jimiž my se v cechu našem při řemesle svém majíce to pány svými (nadáno), spravujem a požíváme, udělili, ku kterejto jejich žádosti slušnej a přímlově výše dotčeného pána jejich dědičného a milostivého naklonění jsúce s dobrým rozmyslem naším a radu múdrých a opatrných pánů pana purkmistra a rady města Hradiště, pánů našich, tyto artikule dole psané z listu našeho témuž cechu nadaného (v tento list?) vypsati dadúc pod pečeti naší cechovní vydali jsme, kterěz slovo od slova zní. Najprvé, aby na den Buožího těla s procesií chodili každý rok, jakož řád jiných řemesel ukazuje. Item. Jestližebý se v cech kdo vkúpiti chtěl, ten najprvé, že od otce a od matere (řádně?) příšlý, a jiné své ctné zachování a že jest řemeslo od umělého mistra se učil, listem nebo ctných lidí vyznáním prověsti jmá. Item. Což se pak řemesla dotýče, jestliže to rukú (?) jako na to sluoší, jestoby cechu a řemeslu nebylo, má dáti do cechu pět funtů vosku 12 groší peněz a džber piva; když to učiní, má býti v cech přijat. A takoví ačby naposledy v cech přijati byli, ti jsú povinni, když toho čas jest, podle zřízení a se chovati mají dotud, dokudžby se jiní, kteříby se po nich do cechu neovkúpili a učinili, co svrchupsáno stojí, jich nevyprostili (?), a bude-li (jich vinú?) promeškáno, propadnú pět funtů vosku do cechu. Item. Když mistr neb mistrova buď muož nebo žena umřelibý, jenž v bratrstvě jsú, tehdy před duom těla mrtvého přijiti prvé nežli máry vyzdvíženy budú a mají s ním k kostelu jíti, ofěrovati a při pohřbu zůstati; a kdožbykoli toho zmeškal, ten propadne do cechu funt vosku; pakližebý pro poctivé potřeby muož nebo žena oba při takovém pohřbu býti nemohli, takžebý muož přes pole byl a žena žebý od čeledi anebo dětí odjiti nemohla, tehda pokuty žádné dáti nemají. Ale když voba muož i žena doma jsú, tehdy vždy jednomu u pohřbu býti pod pokutu svrchupsanú. Item když dítě umře — z to-

hoto cechu, kteréžby již Buoží tělo přijímalo, takovému pohřbu vykonati (?) mají jako... dotčeno jest mistrovi nebo mistrovej, muoží nebo ženě ještě v cechu jsú, mají z bratrstva dáti ku pohřbu funt vosku a polovici ofěry (?)..... a dítěti kteréžby přijímalo puol fontu vosku. Item Jestližeby se dva mistři přitreřili k jedné koupí, kteroužby se rozděliti nemohli, mají o to losovati, a komu z nich los přinese, ten to koupiti má. (Item kdokoliv) od cechmistrů zavalán bude o jakoukoli věc, jestoby se cechu dotýkalo a nepřišel, ten aby dal funt vosku pokuty. Item Žádný mistr druhého mistra tovaryše aby nesázel leč prvé se otáže toho, od koho odpuštění vzal, kterak u něho se zachoval vosku pokuty. Item kdož cechu ujde bez odpuštění, když mistři pospolu jsú, ten dá funt vosku pokuty. Item. Mistrova žádná veliké koupě kupovati nemá kromě jarmakuov. Item aby žádný (v trhový) den bez rozkázání a ohlídní cechmistrů nevykládal ani neprodával; kdožby se v tom tak nezachoval, ten aby dal funt vosku. Item aby žádný díla ševcovského červeného i barveného sám ani nosil ani zde prodával kromě jarmakův, než ševci domácí což svú rukú udělají, však ani žádný díla překupovati nemají tajně ani zjevně. Item. Kdožkoli okolo města v míli dělá ševcovská díla protiv zřízení našim díla nositi nemá ani voziti v jarmaky..... Item Byloliby u koho z cechmistrů dílo nehodné (nalezeno), to na pány vzato býti jmá. Item Jestliby..... rozkázání panské a spusob (?) dílo prodával.... ty na pány vzati mají též prodávat..... Item Jestližeby cechmistrů slovem (?) panským co rozkázali kterúkoli chvíli mají býti poslušní. Pakliby kdo toho (neuposlechl), ten aneb ti mají přede pány na rathouz postaven býti, jmá.... jeden druhého ctíti a fedrovati na všech místech, kdež muož najvýšej jako bratr bratra

My svrchupsaní purkmistr a rada královského města Hradiště nám i našim budúcím potomkóm, plnú moc zachovati ty nahore psané řády (?) artykule podle potřebnosti času přisaditi a ujíti, přimnožiti aneb umenšiti, kolikrátkoli by se nám neb potomkóm našim líbilo aneb potřebo bylo beze vši odpornosti cechu svrchupsaného. Z cechu plného v městě Hradišti s přivešenou pečeti naší cechovní tu neděli před sv. Jiřím L. P. 1543. počítajíc.« (Dle originalu místy zhola nečitelného opsál Pk.)

Pan Václav Tetour → tu sobotu před ned. invocavit 1560 a pochován v Malenovicích, kdež jest náhrobek:

"Letha Panie 1560 w sobotu przed niediely genž slowe invocavit w ssestu hodinu na nocz umrzel gest a tuto lezij odpocziwagicze w wulij Bozij Urozeny Pan Pan W a c z ł a w T e t u r z T e t o w a a z Malenowicz na Ssarowie. Gehožto dussi wssemohauczy Pan Buoh racz milostiw beyti." (Potěhník).

Burian Tetour z Tetova 1560—1570

měv k manželství dle Paprockého paní Annu Zálužskou z Záluží, dle jiných paní Johanku Sobkovnu z Kornic, nabyt s poslednějším statku Veselského.

Že pan Burian uvázal se v držení panství Malenovského hned po smrti páně Václavově, vychází z listu jeho r. 1563. "na Otrokovících" daného, kterým se Květkovským pustila nějaká louka pod plat (viz Pam. m. Nap. 86).

Ale r. 1570. "to pondělí před sv. Jiřím" na listě pana Frydrycha z Žerotína (Pam. Nap. 49) píše se se již "*z Malenovic a na Otrokovících*" t. j. tehda již byl rozdělil veliké panství Malenovské.

Dříve než tak byl učinil, podobněž jako touže dobou Napajedelský pán, r. 1569. znamenité nadání pustil zboru bratrskému v Malenovicích, zejména dovolil bratřím, *svobodnou školu pro cizí děti vydržovati*.

Bratrský zbor v Malenovicích.

Že zbor bratrský s kostelíkem t. j. "dům Páně duchovní svobodný, v němž kněží a správcové bydlejí a ti, *kteříž slovo Boží káží anebo kázati se učí,*" stával kdysi na pastvisku nedaleko Dřevnice, již Volný podotýká a také z pozdějších zpráv to vychází.

Zpomínáť se k r. 1628, že vrchnost Martina Hrubého pustila "od toho podsedku, na kterémž byl *u mlýna, kterýž byl za zbohem...*, k tomu podsedku, který jest podle starého Filipa" (172 reg.)

Kazatelů bratrských známe velmi málo.

1.) *Bratr Janda* byl správčím v Jaroměřicích, v Zábřehu, naposledy ve Štemberku, kdež → r. 1560. Člověk byl přísný a tvrdý právě Marsova přirození, sám u sebe spravedlivý, slepý, na svém tvrdě stojící" (font. rer. austr. I, 5, 242 a Pam. arch II n ř.)

2.) *Bratr Jan Hranický*, který od r. 1549 byl knězem, spravoval zbor Malenovský a vymohl r. 1569 od p. Buriana Tetoura z Tetova znamenité nadání

ke zboru (Dáno v Malenovicích v pond. před sv. Ondřejem 1569):

Předně aby čeled' všecka osvobozena byla od robot a platů; k tomu puštěn jest ke zboru pozemek, zahrada, v němž čeledník stál, dvě pole a louka s půl vinohradem. Nad to dovoleno, aby hospodář řemeslo svobodně mohl provozovati a se svou čeledí aby prázděn byl odmrtnu, jakož i pivo aby pro sebe a čeled' mohl vařiti. Nejznamenitější ovšem jest věc, že bratřím dovoleno bylo **svobodnou školu pro cizí děti vydržovati** (Volný c. t.)

Jan Hranický → ve Zlíně l. 1570, kdež měl posluhování v neděli, i nešporu po něm odbyl, a hned se roznemohl tam, a na čtvrtek v noci v 3. hodinu ráno umřel 23. dne února měsíce. Knězem byl 20 let. (Fontes rer. austr. I 5. 252).

3.) Po Hranickém nastoupil hned bratr *Jakub Mohelnický*, který však r. 1571 „z Malenovic ujel někde mezi přátely do Mohelnice, neb odtud rodem byl, br. Jiříka Filipovského bratr vlastní, lakomý a na peníze velmi laskavý člověk., Avšak se potom napravil a život dokonal v Tovačově l. 1585. (Fontes rer. austr. I. 5. 254 a Pam. arch. II n. ř.)

Jakou měrou tehda v Malenovicích vypomáhali kazatelé Tetčovští, ač jest věc pro blízké sousedství pochopitelná, na ten čas nelze pověděti. I možná, že tak činil bratr *Delfin*, neboť i o

4. br. *Jakubovi Bilkovi*. správci zboru Napajedelského, zvláště se podotýká, že životopis Augustův l. 1579 v *Malenovicích dokonal* (Jireček ruk.)

5. Léta 1596. umřel *Jan Doryn*, jinak Domažlický, správce Malenovský, na den velikonoční ve 14 hodin a v outerý pochován u kostela,; v ten čas přišel déšť veliký" (Font. rer. austr. I 5. 290).

Zda-li *Jiřík Patricius* z Bílovic dožádaný od p. Jachyma Bítovského byl bratrským kazatelem, čili knězem katolickým, těžko pověděti, ale že se bratři udrželi v Malenovicích ještě za panování Anny Bí-

tovské, jest nepochybně, avšak zároveň se zkázou, jaká přišla na Malenovice, že lehly celé požárem, uhořel i sbor.

I čtemeť v registrech z r. 1626 doslovně: "*podsedek k zboru připojený, požár zůstává pustý,*" a r. 1630: "*Martin Blešků* koupil požár, kdež býval zbor,*" za 50 zl. Od té chvíle postrádali bratří nejen své modlitebny, ale vůbec i možnosti, aby víru svou zachovati mohli.

Pan Burian Tetour, rozděliv zboží otcovské, ostavil sobě *Otrokovice, Květkovice*, dvůr *Bunějova* nepochybně také, jak z pozdějších zpráv vychází, polnosti k někdejší vsi *Kozinci* příslušné.** Zbytek Malenovského panství bez toho také ztenčený o Vele-doubravy a Březůvku s poustkama Horními a Dolními Doubravičkami (DZ O 28. 23), dal vložit 1570 pánu

Nikodemovi z Bobolusk 1570-3.

Pan Nikodem z Bobolusk posel ze znamenité rodiny šlechtické, osedlé na Boboluskách v Opavsku. Na počátku 16. století kterýsi jeho předek vstoupiv do služeb biskupských, nabyl statků pozemských na Moravě. I držel pan Nikodem do r. 1568. statek Veteřov a Tršice na Olomucku, které ale t. r. prodal knězi biskupovi Vilímu Prusinovskému.

Z kteréž příčiny zachovalo se nám několik listů jemu od biskupa poslaných.

Jelikož nemáme žádných zpráv odnášejících se k jeho tříletému držení Malenovic, pomíjíme další o jeho osobě vypravování; vyměniv sobě za Malenovice statek Počenice brzo potom zemřel on poslední svého rodu po meči potomek.

* Do r. 1639 zborový podsedek držel Martin Blešků, který jej pustil Martinovi Kozelskému; ten když zběhl, l. 1646 koupil jej Václav Bruniček, ale prodal r. 1650 Mikuláši Levnovému. (Reg.)

** Otrokovský statek brzo potom přešel v držení jiných pánů a konečně na pány Napajedelské; viz o nich v Pamětech městečka Napajedel.

Jetřich starří Podřtatský z Prusinovic
(1575—1580).

Z kterých přičin pan Jetřich pustil Počenice panu Nikodemovi, není povědomo, jen to víme, že ta výměna usnadněna pokrevstvím; měltě pan Jetřich za manželku pani Alžbětu z Bobolusk. Jeho synové pomřeli mládi; jen dcera jejich dostala se za Albrechta Sedlnického z Choltic na Bartošovicích. (Paprocký 277. b).

Ani o tomto pánu nemůžeme nic pověděti, což by se odnášelo k dějinám Malenovic.

Vilím Bítovský ze Slavikovic 1580—1593.

Dle desk zemských koupil Malenovice bez Luk r. 1580 (DZ O XXIX g. 68). Pořed z rodu na Olo-mucku osedlého, kdež hlavně Doubravici, Krakovec, Lhotu a j. statky drželi, měl k manželství Marianu Křineckou z Ronova, z níž při smrti své nezůstavil žádných dětí. Protož napotom statek jeho Malenovský, k němuž byl na novo připojil ves Louky s tvrzí a dvorem, ukoupenou po Janu a Václavovi bratřích Bahenských z Lukova (DZ XXX 10 k r. 1589), spadl na syny jeho vlastního bratra, nikoli na dceru Annu jak Volný praví. (Viz vývod).

Památek na jeho panování na Malenovicích nezůstaveno nám, pokud vědomosti moje sáhají, žádných, kromě přiznávacího listu chovaného v z. archivě, kterýž byl napsal "na Malenovicích v sobotu před nedělí smrtnou l. P. 1583." Pišet v něm: "*lidí usedlých se nachází 182 osoby a lhotníků, kteří se na gruntech mých postavili a lhotu ode mne mají, jest 5 osob, a těm lidem usedlým z dopuštění Božího povětří krupobitím povodněmi na obilí i jiných věcech se škoda stala, z kterýchžto lidí berně pánům výběřím k tomu nařizeným po 10 grořích za termin při středo-postí za tou příčinou jsem od nich spraviti nemohl... Že více lidí poddaných na statku svém Malenovském mým vědomím není, než jak svrchu psáno jest, (to přijímám k svému svědomí)*" (Brandl).

Pan Vilím Bítovský* píše se později "na Malenovicích a Lukách.**

Vývod pánů Bítovských ze Slavikovic podle Paprockého l. 345

* *Vývod pánů Bítovských ze Slavikovic* dle Paprockého l. 345:

<i>Václav Bítovský</i> na Doubravici m. Johanka ze Zástřizel m. Eliška Praksická ze Zástřizel.	
<i>Jan</i> na Lhotě, m. Kunka Kobylkovna	<i>Hynek</i> na Krakovci m. Kateř. Čedlarka z Hofu m. Barbora Zoubkovna
<i>Václav</i> na Lhotě pak na Střílkách	1. <i>Vilém</i> na Malenovicích m. Mariana Křinecká, † bez- dětek ok. 1593. 3. <i>Zygmunt</i> m. Váciav Jan na Doubravici 4. <i>Anna</i> .

** *Louky*. Té vsi zmíná se poprvé v Deskách zemských r. 1350 i náležela do těch dob k velikému panství Tetčovskému. S rokem 1350 připadla ke zboží Malenovskému a zůstávala při něm napořádě. Jméno její se píše r. 1350 "*Luky*", 1356 "*Luky*", 1406 »Luka«, 1408 »Luka" t. j. Lúky čili Louky i Lúka čili Louka.

Jak se podobá, náležela od nejstarších dob k faře Tetčovské, potom k Malenovské.

Ta ves na krátko dostala se od panství Malenovského i stala se vlastním panstvím za pánů Tetourů, na němž i na tvrzi tu zbudované sídleli páni *Bahenští z Lukova*. Po smrti Jana a Václava bratří Bahenských pan Vilím Bítovský z Slavikovic zase připojil Loucké panství

Jachym Bítovský ze Slavikovic 1594—1608

držel Doubravici a po strýci svém Vilímovi přejal zboží Malenovské. K manželství měl paní Kateřinu Ullersdorfovnu z Němčí,* kteréž hodlal ves Louky v doživotní držení odevzdati.

Pana Jachyma Bítovského zpomíná se v soudním jednání k letům 1596, 1598 a 1599, kdež buď sám pohonil anebo sám pohnán byl od nějakého Kryštofa neb Bernharta Lhotského, "kterýž pod Bítovským měl dvůr" a ze "zátkyně" pohnán byl. (Záp. Žer. I 49. 104. 117 a jinde.) Možná, že tento Lhotský, ač-li v Malenovicích co měl, držel některý zemanský dvorec, jakých se v Malenovicích několik zachovalo až do polovice 17. století.

O jeho činnosti na Malenovicích máme málo zpráv. Z těch jen ta důležitá, že r. 1597 (21. února k faře Malenovské podal faráře Bílovského, Jiříka Patricia (Volný a Půh 596 a 271.)

Roku 1599 a 1603 zapsán jest svědkem na listě Molově z Modřelic a na poručenství Jana z Vartemberka (Pam. Nap.)

Na tom místě pokládáme list pana Karla st. z Žerotína panu Jachymovi poslaný, jenž se odnáší k minulosti Malenovic.

"Oznamuji Vám, že jsem sobě ku paměti přivedl, kterak jsou před některým letem poddaní Vaši — však, odkudž jsou byli, toho v paměti své nesnáším — ke mně přišli a mně, žeby sobě nějaké obdarování od nebožtíka dobré paměti p. Jana z Žerotína na Fulnece a synův jeho, jakožto poručníkův sirotkův (Jana, Jiříka a Václava) po jednom pánu (Vilímovi) Tetourovi pozůstalých, dané měli, oznámili. V kteréžto obdarování velmi bych rád nahlídl a to

ke zboží Malenovskému r. 1580. Avšak nástupce jeho zapsal to panstvíčko ve věně manželce své, takže po jeho smrti o to zboží nastala rozepře (viz u pp. Bítovských).

R. 1783. dvořisko Loucké rozděleno sedmi chalupníkům.

* Not. 20. 1875, kdež se o p. Jachymovi píše, že držel Krakovec, chybně se praví, že paní Kateřina měla p. Jachyma třetím manželem.

za tou příčinou, že jsou se někteří z pánův strýcův mých, abych jim některé věci rodu našeho se dotýkající ku potřebě jejich vyhledal, dožádali. Za kteroužto příčinou k Vám teď naschválně vypravuji..... abyste to při poddaných svých nařídili, aby mně sem bud originál přinesli, aneb přepis (přepis) hodnověrný jeho odeslali... Já jim za práci jejich zaplatím a Vám se toho také příjemným přátelstvím odsloužiti ... nepominu. Datum na Dřevohosticích 20 aprilis 1605" Karel starší z Žerotína (l. Žer. II 445).

K tomu listu odpověděl pan Bítovský, „Jak se s ním něco při zdraví polepší ... , že tu věc vyhledati a odeslati poručí." Že se nestalo hned, pan Karel opětoval svou žádost již dne 30. dubna (tamt. II 473).*

Téhož měsíce, kdy tyto listy Žerotínovy psány, lekala se Morava již bouří Uherských, nájezdů Bočkových, které strašně postihly Malenovice a vůbec celý kraj Hradištský, pročez sněm tomu kraji odpustil posudné (sněmy Mor. 1606).

Toho tuším nájezdu týče se poznámka k r. 1626:

"Mikuláš a Barbora, sirotci Bubeníčkovi jsou Turky jati a odvedeni."

Okolo r. 1609 pan Jachym prodal statek Malenovský za 40.000 zl. bratrovi svému

Zikmundovi Bítovskému —1609.

Tento máje k manželství paní Zuzanu Pavlovskou zapsal jí prý ve věně 5000 zlatých na Doubravici,** ale nedržel dlouho zboží Malenovského. Bratrovi splatil jen 13000 zl. a zemřel nepochybně r. 1609 zůstaviv po sobě vdovu a sirotky. Inventář věcí pozůstalých po neb. Jachymovi Bítovském ze Slavikovic, na ten čas na Malenovicích, l. P. 1610 9. června daný, chová se v arch. zemském.

Pro tu příčinu hned při nastávajícím soudě Br-

* Možná, že opis onoho obdarování psaného okolo r. 1508 se jistotně najde mezi spisy Žerotínskými.

** Dle Volného V 251.

něnském postním žádal Jachym Bítovský, aby páni soudcové mu dovolili statek Malenovský zase v té sumě ujeti, jak jej prodal, že je opatrovníkem sirotků pozůstalých a dluhů mnoho. — Což se mu již proto nepovolilo, že o tyto sirotky, od hejtmana zemského nebylo naučení dáno (Záp. Žer. II 2)

Proto jest tato věc odložena do příštího soudu Olomuckého. Ale pan Jachym se nedočkal toho soudu a zemřel také i pochován v klášteře dominikánském u sv. Michala v Olomouci, k němuž byl poručil 3000 zl. na opravu.*

Téhož roku anebo na počátku r. 1610 zemřela i paní Zuzana, manželka páně Zikmundova. Za tou příčinou bylo jednáno na soudě Olomuckém sv. Janškém (1610) o sirotčí věci Malenovské.

Dostavili se k tomu jednání bratr nebožčín Petr Pavlovský, Václav Kokorský nejbližší příbuzný po ženském pohlaví a j. Též vdova páně Jachymova paní Kateřina odvolávajíc se k tomu že jí p. Jachym poručil statek Loucký v 600 zl. ročních, žádala svého. Ale odloženo jest to jednání.

Roku následujícího paní Kateřina domáhajíc se statku Louckého, pohnala Jana Jiříka Humpoleckého, tuším úředníka na Malenovicích za p. Bítovských, že jí nechtěl vysvědčiti, co všecko jí byl poručil pan Jachym (Záp. 1142). Toho roku (1611), nebo na počátku 1612 se již zase byla provdala za pana Hanuše Petřvaldského, nicméně nastupovala o vydání statku Louky a ročního důchodu 600 zl.

Když o tu věc r. 1612 bylo jednáno, byl již opatrovníkem zboží sirotčího pan *Václav Kokorský*, který tomu všemu bránil. I ačkoli skutečně se prokázalo, že pan Jachym poručenství napsati dal v ten rozum, jak paní Kateřina dokazovala, a ačkoli kvitancí prokázala, že věno své byla položila, nestalo se jí po právé, poněvadž p. Jachym toho poručenství nedokonal a že to vše mělo trvati jen do proměnění stavu jejího (Záp. II 85).

* Za tou příčinou žádal převor Petr Tortelli, aby se ty peníze ze statku pozůstalého vydaly (II 31. Záp. Žer.)

Od této zprávy máme pro následujících 10 let značnou mezeru.

* * *

Bylo po bitvě Bělohorské. Měli potrestáni býti páni císaři Ferdinandovi odbojní a všichni ti, kdož stavům odbojným nějak pomáhali.

Z poručení kardinála Dietrichštejna sepsán r. 1622 seznam všech pánů markrabství Moravského, jednak účastníků odboje, jednak přívrženců buď náboženství evangelického buď katolického. Podle něho byli v okolí *evangelíky*:

Jan Vojsko na Pohořelicích,
Zikmund Skydinský na Březolupích,
Juliana Flotova na Dobroměřicích,
Jiřík Martinkovský na Hluchově,
Anna Čedlarka z Hofu na Zlíně,
Frydrych Vojsko na Veselí,
Karel Vojsko na Količíně,
Petr Sedlnický na Pěnkově, (!),
Alžběta Gedeonka na Buchlově,
Sírotci Bítovní na Malenovicích,
N. z Rotalu na Napajedlích,
N. Hofmanka na Tlumačově atd.

Katolíky:

Jan Kavka z Řičan na Broumově,
Ferenc Serenyi na Světlavě,
Ondřej Ledenický na Bílovicích,
Gabriel Horecký na Koryčanech atd.

Anna Bítovní ze Slavíkovíc — 1624—1637.

jakožto tuším nejstarší ze sírot Bítovných provdána byla za Adama Prackšického ze *Zástřizel*, i dopustila se nějaké neposlušnosti ke komissí od JMČe nařízené, pročež potrestána jest na penězích, a když se odvolala r. 1624., nedáno místa její stížnosti pro neposlušnost k JMCísaři. Udáno také mezi jiným, že sobě statky otcovské na místě jiných sírot sobí (hist. stat. Sect. 16.)

Na každý způsob do r. 1624, již byla samostatnou paní na Doubravici i Malenovicích, poněvadž téhož roku paní Kateřině Ullersdorferovně z Němčí, tetě své, nyní již provdané za pana Lva z Rožmitálu Doubravici pustila za 35.1000 zlatých (Volný V. 251).

V ty časy strasti válečné, jež nepřetržitě trvaly, zastihly i Malenovice, nebo vojsko Mansfeldovo r. 1626 přivalilo se na svém pochodu od Slezska do Uher také k Malenovicům* a je úplně vypálilo. Co se tkne této události, čteme o ni v rejstrech gruntovních jen tuto poznámku: "Poněvadž v ty nepokoje všechny dobytky i koně témuž Václavovi Petrovému pobrány jsou, za ty krávy a za koně nebude povinen spláceti, nežli ti sirotci to tratiti musejí," ale táž rejstra r. 1626 založená zřetelněji, než cokoli jiného, svědčí o zkáze městečka Malenovic tak úplné a dokonale, že sobě nelze lépe představití hrůzy války třicetileté. Protož laskavému čtenáři z těchto rejster, bohužel necelých, předvedeme strašnou tu dobu, jak se

Malenovice pusté zalidňovaly.

Rejstra (Gruntovní kniha) *Malenovská* jak ze slov "Podsedeck jest mu puštěn při obnovení těchto rejster léta 1626 dne 3. Martii" zjevně, tehda byla v nově založena, ale počínají listem 29, končí pak listem 270. Čtemeť pak v nich:

8. "grunt Štěpána Bělohuby půllán, požár jest pustý.
11. "grunt Slovačkovský s půllánem rolí *požár*: zůstával pustý."
14. "grunt nebožtíka Martina Balíčka $\frac{3}{4}$ rolí, požár prodán jest l. 1626 dne 3 Martii"
15. "Podsedeck neb. Jana Forgašíka požár jest pustý a nižádných nápadníků nezůstává."
16. "Podsedeck Václava Kopečnicka požár jest pustý."
17. Grunt nebožtíka Václava Poňuchala $\frac{3}{4}$ rolí... poněvadž týž grunt v ty nepokoje spálen a tak hned na pustotinu přišel...

* K tomuto pobytu vojska Mansfeldova na Malenovsku odnášeji se snad nalezené peníze jeden s nápisem: »Deus spes nostra« (Bůh naděje naše), druhý s letopočtem 1620, kteréž v hájemství Chlumu pod starým stromem vykopány byly a do Brna byly odeslány (Potěhník)

18. Rathouz slove dům obecní zůstává pustý a spálený.
19. Grunt nebožtíka Mikuláše Hlavatých $\frac{3}{4}$ rolí jest spálený a pustý.
20. Grunt Martina Snoblíka $\frac{3}{4}$ rolí... poněvadž v tyto nepokoje spálen jest a na pustotinu přišel.
21. Podsedek nebožtíka Macka Zavrtáka požár jest pustý.
22. Grunt po neb. Mathoušovi Mrhelkovi $\frac{3}{4}$ rolí spálený a pustý zůstává.
23. Podsedek neb. Václ. Kučerkovi spálený jest.
24. Podsedek neb. Jana Hladkého požár pustý zůstává.
25. Podsedek Payla Menšíka požár —
26. Podsedek se $\frac{1}{4}$ rolí Jury Macháčkového požár.
27. Podsedek neb. Martina Krchně spálený pustý zůstává.
28. Podsedek Adama Mazáče požár.
30. Podsedek pana Albrechta Žernovského požár.
32. Podsedek neb. Jana Puče spálený pustý zůstává.
33. Grunt Martina Kočáře $\frac{3}{4}$ rolí požár pustý zůstává.
34. Grunt Vávry Budovaného $\frac{3}{4}$ rolí požár.
36. Grunt Václava Blešky požár zůstává pustý.
37. Podsedek Daniele Kaše požár zůstává pustý.
38. Podsedek neb. Pavla Černohlávka požár zůstává pustý.
39. Podsedek Adama Kozelka požár zůstává pustý (—115).
40. Podsedek neb. Jana Šefránka požár pustý zůstává.
41. Podsedek neb. Eliaše Bohuslavského požár pustý zůstává.
42. Podsedek Vojtka Súkeníka požár pustý zůstává.
43. Podsedek neb. Jana Kukušky požár pustý zůstává.
44. Grunt paní Andryášky se $\frac{3}{4}$ rolí požár pustý zůstává.
45. Podsedek Mladého Filípka požár, nechal pustého.
46. Podsedek Pavla Hrnčíře požár puštěn mu při obnovení těchto rejster.
47. Podsedek Jana Slováka spálený.
48. Podsedek po neb. Vaškovi Zezhulkovému požár zůstává pustý.

49. Podsedeck po neb. Mat. Pokorném požár zůstává
pustý.
50. Grunt Václava Varmuže púllánu roli požár.
51. Podsedeck Václava Slovenčíka požár zůstává pustý.
52. Podsedeck po neb. Janovi Karáskovi požár zů-
stává pustý.
53. Grunt Jana Halže $\frac{1}{4}$ lánu požár.
54. Podsedeck neb. Václava Kakabuzova požár pustý
zůstává.
55. Podsedeck Pavla Brunova mlynáře požár, poně-
vadž k vypálení přišel.
56. Podsedeck Vojtka Súkeníka požár pustý zůstává.
57. " Filipa Starého požár.
58. " Hrubýho Ševce požár zůstává pustý.
59. " po neb. Vavř. Ryškovi požár zůstává
pustý.
60. Podsedeck Martina Krše požár.
61. Podsedeck *k zboru připojený požár zůstává pustý.*
62. Podsedeck po neb. Urbanovi Krejčím požár zů-
stává pustý.
63. Podsedeck Václava Varmužíka požár.
64. " Mikuláše Tomkového požár.
66. " Martina Slavíka požár.
67. " po neb. Tomkovi Lokajovi požár zů-
stával zpuštěný.
69. Podsedeck neb. Jana Hanákova požár zůstává-
pustý.
70. Podsedeck po neb. Janovi Novákových požár.
71. Podsedeck Václava Koláře požár.
72. Grunt Jana Hurtíka púllánu požár zůstává pustý.
75. Podsedeck Jana Barborčíka požár zůstává pustý.
76. Podsedeck Adama Kozelského požár zůstává pustý.
78. Grunt neb. Matule Maršova $\frac{1}{2}$ lánu požár pustý.
80. Podsedeck neb. Jana Štolpy požár zůstává pustý.
81. Grunt Pavla Kenšického $\frac{1}{2}$ lánu, požár, pouští
od něho.
83. Podsedeck po neb. Vacl. Kuchařovi požár zůstává
pustý.
84. Lázeň Michala Lazebníka spálená zůstává pusta.
85. Podsedeck Adama Slaného požár.
86. Podsedeck Pavelky Súkeníka požár jest pustý.

87. Podsedeck Václ. Slovenčíka požár.

90. Podsedeck neb. Mik. Zakoratlika požár zůstává pustý.

91. Podsedeck po neb. Pavlovi Knapkovi požár zůstává pustý.

92. Podsedeck neb. Pavla Petrového požár pustý zůstává.

Z toho patrně, že tehda v Malenovicích bylo asi 100 gruntů.

I poněvadž část obyvatelstva byla odběhla a se ještě nevrátila, a poněvadž mnozí měvše své grunty ještě nevyplaceny, od nich pouštěli raději — zůstávalo mnoho poustek.

Z té příčiny někteří, když r. 1626. Malenovice se z nova osazovaly, své grunty pouštěli jiným.

Při tomto novém osazování nemohly ovšem všechny grunty osazeny býti, na př. podsedeck č. 39. ještě 1654 zůstával pustý, a k lázni hlásil se teprve r. 1779 Michal Švec.

Také rathouz zůstával pustý.

Při takových pustých gruntech stojí obyčejně psáno — "navrátí-li se k němu (majetník) anebo bude-li se moci prodati a osaditi, jsou-li jací nápadníci, budou se moci přihlásiti."

U jiných pustých gruntů jest poznamenáno: "Když se prodá a osadí, komu bude náležet nápad, bude se moci přihlásiti."

Tak r. 1637. hlásil se k č. 22. Jan Koleda z Mistřic ke spravedlnosti a prokazoval se Mikuláškem ze Lhoty, že jemu náleží. Pročež jest jemu přisouzeno 20 zl. a mají jemu z místa jíti do vyplnění nejpřednější peníze po 2 zl.

Avšak "týž Jan Koleda těch 20 zl. u přítomnosti ouřadu a vší obce Malenovskej a před ouředníkem ten č. Jiříkem Trčkou Moštěnským dobrovolně . . . za 5 zl. a $\frac{1}{2}$ měř. žita prodal . . ." (64)

Netřeba dokládati, že za takových okolností Malenovice se ne hned osadily.

Roku	gruntů	poznámka
1626	asi 20	bylo osedlých
1626	10	na novo osazeno
1628	8	" " "
1629	9	" " "
1630	11	" " "
1632	4	" " "
1633	1	požár na novo osazen
1635	4	osazeny
1636	2	"
1637	1	osazen
1639	1	"
1659	1	"

Ačkoli tedy vrchnost' s nemalými těžkostmi Malenovice zalidňovala, sluší upozorniti na to, že noví osadníci při obci ne vždycky zůstali, nebo zpomíná se dosti často **zběhlů**. Tak r. 1634 sběhl Mikuláš Vjchor, r. 1636 bratří Hurtíkové s gr. 29. a 1639 Jura Šlahar s téhož statku a r. 1624. napsána "paměť" že kupní peníze po zběhlém Tintíškovi jakožto "odběžné" vrchnosti náleží (f. 154).

Odkud se obyvatelstvo Malenovské doplnilo po roce 1626 až do polovice 17. století?

K tomu nalezneme odpověď v rodinných jmenech, jaká čteme v gruntovní knize založené r. 1626 a vedené až asi do r. 1670.

Ze Slezska se přistěhovali: Matěj Slezák, Jakub Slezák, Jan Svrček od Těšina, Adam Kozelský, Mikuláš Kozelský, Adam Dudek z Žarův z knížectví Slezského, Petr Polach, Pavel Chromého z Hnojníka (u Frydka), Adam syn Jakuba Slezáka od Těšina z Hnojníka, Vavřinec Těšínský, kovář. Původem Polák byl asi také Pavel Kenšický, jemuž říkali zkrátka také Pavel Kenša. Vavřinec Vlček ze Slízka.

Z Opavska: Martin Hlučinský, Adam Hlubčický.

Z Moravy: Lukáš Bůslavský, Filip Liptalský, Tomáš Paskovský, Jiří Zlinský, Adam ze Lhoty, Bartoš Záblatký, (možná od Těšína) Tomáš Příborský, Václav Rožnovský, Jakub Koryčanský, Vítek Zábrdovský, Marek Dostal ze Dzbele.

Z Čech: Matěj Růžicka z panství Lanškrounského, hrnčíř, Brodský, Jan Zustijan (t. j. Z Ústí Jan).

Z Uher: Václav Slovenčík, Fargašík, Slováček.

* * *

Paní *Anna Bítovská* před r. 1628 ovdověla, jak z následujících zápisů je zjevno.

1628. "Stala se proměna s dovolením JMti *paní Anny Bítovské*, že jest Martinovi Hrubému pustila JMt paní od toho podsedku, na kterémž byl u mlýna, kterýž byl za zborem... k tomu podsedku, který jest podle starého Filipa..." (172).

Téhož roku hospodář dva kousky role od podsedku odprodal, které leží při mezi hrubý... s dovolením vrchnosti JMti paní *Anny Bítovský s Slavikovic* (76).

Brzo potom paní Anna provdala se za pana

Karla Kryštofa Konického ze Švábenic a na Jesenci (—1629—1641),

od kteréž doby statek Jesenec po celé století 17. sloučen zůstal s panstvím Malenovským.

První doklad na to, že již r. 1629 byli manžely, máme z nápisu na zvoně Malenovském, kterýž obec na svůj náklad ulíti dala.

"Anno Domini 1629. Verbum Domini manet in aeternum. Za purgmistra Martina Filipkova zlití nkladem obce Malenowskeg."

(Pod erbem Bítovských): "Anna Bitovska z Slawikowicz" (Pod erbem Švábenským): "Krisstof Karel z Sswabenicz.")

Léta Páně 1630. Za purkmistra Martina Filípka a radních jeho Jana Zustijana, Mikuláše Soukupa, Václava Varmužika, Daňka Tintiška a jiných k němu přidanych: nahoře postavený Václav Kopečný ten podsedeck zase ujal. A k tomu ten přednější Fargašikovský s povolením urozeného a statečného rytíře pana Kryštofa Karla z Švábenic na Jesenci a hradě Malenovicích JMC rady a nejvyššího hofrychtáře Markr. Mor. jest týmuž Václavovi Kopečnému puštěn, aby jej k druhému připojil a zajeden ty oba vystavil..." (fol. 46).

Téhož roku "koupil Martin Blešků požár, kdež býval zbor od vrchnosti (od uroz. Kryšt. Švábenského a od urozené paní Anny Bítovské)" za 50 zl.*

Zemanské statky čili svobodné dvory v Malenovicích trvaly, jako jinde, i poznali jsme již z nejstarších zpráv, že tomu tak, pomníme-li na šlechtické rodiny které se "z Malenovic" psaly (srv. pány Podhradské). Takovým zemanem byl tuším také Jan z Buchlovic a z Domamyslic v Malenovicích pochovány v kostele a podobněž Bernhart Lhotský, pro něhož pan Jáchym Bítovský měl nějaké odpovídání. Zůstal konečně až do časů páně Kryštofových pan Albrecht Žernovský ze Žernovi, jehož statek vrchnost vedena snahou tehdejší šlechty, svobodné dvory omezovati, zabrala, jak z paměti níže psané patrno.

"Léta Páně 1636. Za purkmistra Kopečného... znamená se paměť nynějším i budoucím, že JM pán urozený a statečný rytíř pan Kryštof Karel z Švábenic na Jesenci, Loukách a hradě Malenovicích JMC rada a nejv. hofrychtář markr. mor. na místě JMti paní Anny z Švábenic... jakožto paní manželky svéj: na ten dvůr a grunt urozeného a stat. rytíře Pana Albrechta Žernovského z Žernovi** pro

* Do roku 1639 držel zborový podsedeck Martin Bldšků, ??Blešků který jej pustil Martinovi Kozelskému, ten když zběhl l. 1646 koupil jej Václav Bruníček. Ten jej podal 1650 Mikulášovi Leonovému.

** Tento statek r. 1626. byl požárem; byltě jej koupil za 200 zl. a na tu sumu nezapltil než 20 zl. závdavku; z té příčiny již r. 1630 vrchnost ten statek prodala za 64 zl., pro kterou příčinu panu Žernovskému s toho závdavku »vyloženého« strženo ještě 10 zl. S tím tuším nebyl spokojen pan Žernovský i zapsána o věci té paměť na novo roku 1636.

dluh 200 zl., jakž zápis ukazuje, a k tomu pro ouroky na tu sumu za čas v témž zápisu (!) ukazujícím vzešlým (!) se přihlašovati a ten grunt se $\frac{3}{4}$ rolí a s tím vším příslušenstvím k ruce své JM pán ujímati ráčí. A tak pan Albrecht tu na tom svém dvoře od datum zápisu tohoto nic víc jmíti nemá a jmíti nebude a pánu nic nenáleží. Datum 8, dne marti leta u. s. (f. 91).

Za obzvláštní zásluhu třeba panu Karlu Kryštofovi Konickému připsati, že ve svém městečku povzbudil cechovní ruch.

Cechy soukenický, řeznický a
ševcovský.

Soukenický cech

chová dvojí artykule své, první potvrzené od vrchnosti, druhé r. 1661. opis totiž zřízení cechovního, jakého užívali mistři v Hradišti. Starší pokládáme zde celý.

»Já Karel Křištof Konický ze Švábenic JMce římského, uherského a českého krále rada, nejvyšší hofrychtář v markrabství moravském, Anna ze Švábenic, rozena Bitovská ze Slavikovic, jakožto právní manželé na hradě Malenovicích, Jesenci a Loukách, všem vůbec a jednomu každému zvláště atd. známo činíme, že jsou před nás předstoupili cechmistři a mistři řemesla soukenického, poddaní městečka. Malenovic, toho při nás s náležitou poctivostí pohledávajíce, abychom jim nížeapsaných artykulů, kterýmiž by se v řemesle a cechu svém řádně řídit a spravovati mohli, tímto listem potvrdili, kteřížto artikulevé takto v sobě slovo od slova znějí: »Předně, poněvadž. všechny dobré věci začátek svůj berou od Pána Boha, toto nejprvé na pozor míti mají, aby všickni, jak cechmistři, tak mistři řemesla soukenického i s čeládkou Pána Boha se báli, do chrámu Páně ve dni sváteční rádi chodívali, na den Božího Těla, když by se processí držela, všickni za Božím Tělem aby šli; když by možnosť postačovala a ukazovala, dva postavníky do kostela aby dělati dali a je svícemi opatřovali; doma také i s čeládkou Pánu B. se modlívali. Kdož by toho zanedbával, pokutu ponese podle uznání.

(Druhé) K spravování cechu aby zvoleny byly osoby čtyry dobré víry a dobře zachovalí; ti mají od pána neb úředníka přísahou, kteroužto vykonávajíc pilný pozor dáti mají. Kdož by pak zvolen jsa na ta místa dosednutí nechtěl, takový pokuty dáti bude povinen, čtyři funty vosku a kázní městečka trestán býti a na místo předce dosednutí.

Třetí: Kdyby jaká potřeba nastala, aby cech v shromáždění býti měl, mají cechmistři mládkem dáti věděti všeckým soukeníkům, aby se v cechu sešli a, kdož by se tak nezachoval a v domě byl, dej

viny jeden groš, a kdoby hodinu tu zameškal viny dej 3 $\frac{1}{2}$ peníze.

Čtvrtý: Všickni pak přední cechmistři tak i mistři mají se v náležitě poctivosti míti, obzvláště při sezení v cechu jedni druhých škaredými a hanivými slovy na poctivosti nehyzditi, nevytrhovati. Kdož by se toho dopustil, takový bez výmluvy pokuty dáti bude povinen 1 funt vosku a kázní městečka trest odbyti; pakli toho neb jiných věcí cechmistři se dopustili dvojnásobnou pokutou trestáni býti mají.

Pátý: Při sezení v cechu který by se mistr soukenický dopustil a řečí nepotřebnou daremně vyskočil, aneb nejsouc na nic tázan by mluvil, takový pokuty dáti 4 groše povinen a kázní městečka trestán býti má.

Šestý: Kdož by postav udělal a v něm znamení nevytkal, dej viny 1 groš.

Sedmý: Co se válení postavů ve valše dotejčí, povinen soukeník pánu svému a erbům i budoucím držitelům panství Malenovského od každého postavu 3 groše bílé a dadouc to, mají při valchách a při rámcích tak, jak za starodávna bývalo, všelijakými potřebami a úpravami cejchovati a dáti je mlynáři, a kdož by se tak nezachoval, ne-spravíc cejchu postav z valchy vzal, dej viny Pánu $\frac{1}{2}$ kamene vosku. Týž také koncův (?) když bude..... (nečitelně) se váletí bude, tři groše bílé a cech spraviti způsobem, jak od postavu se chová.

Osmý: Kdož by postav nabíl na rámy, má jej opovědětí cech-mistrům: když by se jim nelíbil, mají k němu obeslati některé soukeníky, a pak-li ti byli uznali, že byl řídký, mají jeho jemnu ufezati a k němu pečetě nedávati. Dej viny 4 groše bílé a, pakli postav za hodný uznali, mají jej na předním štofu před stranou proraziti a pečeť k němu dáti.

Devátý: Kdožby nabíjíc na rámy postav, neopověděl ho cech-mistrům..... (nečitelně) dospějíc jej k němu pečeť dal, dej viny 2 groše bílé.

Desátý: Kdož by chtěl zde mezi námi řemeslo dělati a živnost provozovati, ten nejprvé má k pánu jíti neb k úředníkovi *a se v poddanost' uvéstí*, listem jak od rodu tak od řemesla prokázati a potom toho náležitě pohledati při cechmistřích a při tom opovědního dáti 3 groše bílé. Tu cechmistři mají všech obeslati a všechněm oznámiti, čeho se při nich pohledává. Přijímající se do cechu povinen bude dáti do lády 1 zlatý, 1 vědro piva, 2 funty vosku, za mladšího sloužit; až by se jiný přihlásil, mají jej propustiti. Kdyby se ale přihodilo, že by poslední umřel, zase sloužiti do postoupení prvního.

Jedenáctý:..... domácí syn do cechu přihlašoval pokračovati, jest povinen do lody 5 groši bílých a $\frac{1}{4}$ funtu vosku.

Dvanáctý:..... neopověda odebral a jiné řemeslo dělal, ztratí zde cech, kdyžby pak se navrátil a řemeslo dělati chtěl, bude povinen, jako na špici.

Trináctý: Kdožby se řemeslu soukenickému náležitě nepřiučil, nebo pro zlé chování pryč ujiti musil, takový mezi námi nemá trpěn býti.

Čtrnáctý: Každého nepoctivého aneb žádného zvláště, kdožby sobě z úmyslu kurvu za manželku vzal, takového každého nemají do cechu přijímati a s ním nemají nic míti činiti.

Patnáctý: Kdožby se řemeslu našemu přiučiti chtěl, má sobě mistra najíti a listem od rodu opatřiti; majíc mistra jej cechů připověděti, kterýž po připovědi bude povinen se učiti 3 leta a mistr jemu dá první rok na šaty hrubého sukna, druhý rok prostředního a třetí předního košili, střevíce podle uznání. Učedník do cechu povinen bude dáti 1 funt vosku a 2 rukojmí z jiného cechu postaviti, že se náležitě vycvičiti chce.

Kdyby pak učedník pro zkrácení doučiti se nemohl, má k cechmistrům jíti si stěžovati a oni mají jej napomenouti, jest-li by pak napraviti se nechtěl a učedník vyjíti musel, povinen bude dáti 1 funt vosku. Pakli by učedník pro neposlušenství ušel, nemá od jiného učen býti, až by čas jeho vyšel a znova, jak prve do toho času se učiti, leč by smrt soukeníka, že by se doučiti nemohl příčina byla. Kdyby soukenický syn po rodičích zůstalý učiti se chtěl v sirobě, takový jen 2 leta se jemu učiti a tím obyčejem se do cechu připověděti, a jest-li (?) připovědného není, povinen dáti mistr jemu jak nahoře od leta druhého.

Šestnáctý: Při díle jejich má jeden každý cechovník takto se míti váhu takovou, jak cechovní ukazuje nikoli větší funty; a u koho by se větší váha našla, takový za každý půl šilinku povinen bude dáti $\frac{1}{2}$ groše.

Sedmnáctý: Kdožby naskrz neb na zdýl méněji osnovu osnoval na šíř 33 chodův na dýl 35 loktův, za každý chod povinen bude dáti 4 groše bílé.

Osmnáctý: Cechmistři mají dohlížeti k soukenníkům, aby dobrá díla dělali čtyrykrát do roka.

Devatenáctý: Který by se soukenník toho dopustil a postav odjinad přinesený byl koupil a jej zde zpracovati chtěl, takový má jemu vzat a polovicí na cech a polovicí na pána obrácen býti.

Dvacátý: Kdož by se toho ze soukenníků dopustil a dílo jeden druhému na jarmarku neb doma haněl, takový pokuty povinen 1 funt vosku.

Jedenadvacátý: Item kdožby se toho dopustil a čeledi jeden druhému odluzoval, pokuty 1 funt vosku dáti má.

Dvaadvacátý: Na jarmarcích v hospodách mají se náležitě chovati obzvláštně páni hospodáři ke stolu jdouc aneb podle možnosti usednouti. Kdožby ke stolu jíti nechtěl, povinen s jinými zároveň platiti.

Třiadvacátý: Kdyby některý ze soukeníků neb žena neb dítě umřelo, povinni budou všickni obesláni jsouce se sejíti a odtud před dům, kde jest mrtvý jíti pěkně pořádně a tu na zpěváky očekávati a na které bude otázáno, bez výmluvy nésti. I kdyžby čeledín umřel, mají tak činiti. Kdožby po rozkazu. nepřišel, pokuty dá 2 groše bílé.

Čtyřadvacátý: Peníze ty mají na dobré a poctivé cechů na pokrov aneb útraty, když by cechmistři pospolu byli, obráceny býti, avšak při zasedání náležitý počet učiniti budou povinni. Tak podobně s pokutou vosku má se na postavníky do kostela a k marám, kdyžby kdo z cechmistrův neb cechovníků umřel, na svíce obrátiti.

Pěťadvacátý: Od díla takto se platiti má: Od cejchování jedné váhy na 3 funty na kramplich 3 halěře, od bití vlny jedné váhy 2 peníze bílé, od kramplování jedné váhy 2 krejcare, od tkaní osnovy

5 krejcarů, od bílé neb barvené 6 krejcarů, od válení postavu 3 krejcarů, od česání jednoho..... jeden haléř, od střihání v jednom kraji $\frac{1}{2}$ groše bílého, od váhy 4 krejcarů, od vejpravy 6 krejcarů. Kdožby se toho dopustil mimo vyměřené více platil, aby povinen byl funt.

Kterážto všecky kusy a artikule na hradě oznámené my z počátku psaní pán a paní dědiční na hradě M. sobě pilně a bedlivě rozvážíc a uznávajíc, že skrzeva toto nic jiného nežli dobrý řád bude(?) a zhlednouce na snažné jejich toto při nás pohledání tak činíme a artikulu oznámených mocí svou jakožto vrchnost' a páni jejich dědiční potvrzujeme o tom vůli jednomu každému obzvláště z řemesla jejich, kteříž na gruntech našich M. řemeslo a živnost' provoditi chtějí poroučíme, aby se vedle nich řídili a spravovali cechmistrí ať nynější, ať budoucí, aby na ruku splnili, a to na časy budoucí a věčné.

Pro lepší toho moc a jistotu k tomuto listu pečeť naši jsme přivěsiti dali.

Jehož jest datum na hradě Malenovicích dne 14. máje jinak ten úterek před hodem seslání Ducha svatého a od narození Pána našeho Vyk. Ježíše Krista tisíc šest set třicet počítajíc.

(Opsal dle orig. A. K.)

Cech řeznický

t. 1635 ustavil se s vůlí pana Kryštofa Karla ze Švábenic podle artykulů cechu Hradišťského, majestátem krále Rudolfa II. potvrzených a z kanceláře král. Českého (Zdenkem, Adamem, Popelem z Lobkovic kancléřem) vydaných r. 1684. — Co se tkne obsahu téhož listu viz Paměti městečka Napajedel na str. 105—110, kdež l. čtenář nalezne výpis z téhož starého originálu Hradišťského. Malenovské artykule končí: "Jehož jest datum v m. Hradišti v oktáv sv. Jana Křtitele" l. dne m. juli l. P. 1635 počítajíc"—Malenovský cech řeznický spravoval se týmiž pravidly až do r. 1731. kdy se "pánům otcům" v Hradišti zpronevěřil a z Kroměříže německých artykulů se domohl.

Cech ševcovský.

Podobněž mistři řemesla ševcovského s volí svého pána opis artykulů si vymohli u cechu Hradišťského. I počíná řád cechovní v tato slova:

"My mistři a starší mistři poctivého řemesla ševcovského v král. městě Hradišti v markrabství Mo-

ravském známo činíme...., že jsou před nás úplný cech předstoupili opatrní mistři téhož řemesla ševcovského, obyvatelé městečka Malenovic, žádající nás jménem a na místě všech jiných mistrů dotčeného ř. š. spolubratři a sousedův svých, abychom jim artykulův vydali.... jejichž slušné prosbě jako také přimluvě vzácně urozeného a statečného rytíře pana Kryštofa Karla ze Švábenic, na Jesenci a na hradě Malenovicích, JMC rady a nejvyššího hofrychtáře... (nemohouce) odepřít, tak jsme vedle týž přimluvy vrchnosti jejich na povolení král. pana rychtáře, p. purkmistra a pánův radních nadepsaného města Hradiště.... jim takové artykule z listu našeho v tento list slovo od slova vypsali a vložili jakž níže naše pečeť stvrzuje."

Ostatek snáší se ten list ve všech kusích s obnovenými artykulí cechu ševcovského Napajedelského, viz Paměti měst. Napajedel str. 57—59 a str. 84 takže za první článek položeno, aby cechu se účastníci směl jen katolík a aby *novokřtenci* od skupování kůže vyloučení byli. Byltě ten list vzdělán podle obnoveného listu Hradišťského z r. 1618. — I končí list Malenovský slovy:

"Tomu na svědomí... my... cechmistři... řemesla ševcovského v král. městě Hradišti pečeť naši cechovní s jistým nás všech vědomím a vůlí k tomuto listu přivěsiti jsme dali Jehož datum... l. P. 1636" (K).

* * *

K následujícím létům zaznamenáváme, že paní *Anna Bítovská se Slavikovic* r. 1637 pouť pozemskou dokonala zůstavivši statek svůj panu Kryštofovi, kterýž jeho ale dlouho neužíval.

Ještě před svou smrtí dne 30. června r. 1641 pan Kryštof Karel ze Švábenic učinil narovnání o požívání luk s Otrokovským pánem, Karlem Podštatským, jak svědčí opis té smlouvy chovaný v zemském archivu mor. (Brandl). Jednalo se tuším o louku a zahradu, pro niž napotom povstala "vojna". (Viz níže.)

Kryštof Karel Konický ze Slavikovic → 20. srp. 1641. a pochován v Malenovicích, jak náhrobek svědčí. Bohužel nemůžeme povědět, komu statek Malenovský byl poručen; podle všeho podobá se, že dobrovolnou úmluvou jak rod pánů Bítovských, tak rod pánů ze Švábenic toho dědictví učiněn účasten, což se umožnilo svatbou.

Švédové

vtřhli na Moravu r. 1642 a dne 5. června dobyli Olomouce, poněvadž město to bez boje vzdal vojenský nejvyšší Miniatti; téhož dne dobyto Prostějova, 6. Litovle a dne 8. Unčova. Tou dobou vracel se císařský polní zbrojmistr Fernemont ze Slezska, při čemž dne 9. června strhla se bitka u samého Holešova. Císařské vojsko táhlo k Hradišti a zavažadla měl tamtéž dopravit jenerální strážmistr Borneval. Švédové se zatím obrátili ke Slezsku zanechavše posádky v místech dobytých.

Císař ihned, jakmile Olomouc padla, vypravil bratra svého arcikníže Leopolda Viléma k armádě na Moravu, kterýž dne 16. července přibyl k Olomouci, odkudž pospíšil do Slezska, aby zachránil město Břeh.

Tou dobou na Tovačově komandoval Julius hrabě Salm a v Kroměříži jiný některý vachtmistr. A tento neznámý, anebo snad Jan z Rotalu, psal z Kroměříže dne 20. srpna 1642 hraběti Salmovi list, kterýž aby svého ocenění nabyt, otiskujeme doslovně, připomínající, že je psán písmem příliš chvatným, takže některých slov nebylo lze přečísti:

"Hraběti Salmu. Psaní VMti jest mně v Hradišti dodáno, služebně děkuji, že na mne jistého služebníka svého zapomínati neráčíte; až posavád při dobrém způsobě zdraví zůstávám, kteréhož bych VMti na mnoha prodloužená léta taký věrně a upřímně přál.

Co se pak dobytka Raketnickýho dotýče, dokavadž dobytek můj v Uhřích zůstával, všelijaké pohodlí jak v zavírání tak i v pasení se mu činilo; když pak dobytek můj zpátkem přihnán jest, takového prostranství jmiti nemohl; nás? nyní (!) hrubě rád, když toliko místo sobě (byť pak i s nějakú ujmú dobytka mého bylo) velmi rád jim toho přát, a v čem bych koliv (?) panu sirotku a předně VMti slúžiti mohl, mně vždycky upřímně užiti račte. Avšak při tom VMti netajím, že drobný dobytek hrubě počal na nákaz ucházeti a tudy obávající se, poněvač k němu žádný nedohlídal, nerci jaký líkařství dával, a vždy v ovčírni mej se zavíral, aby mezi dobytek můj jeden i druhý nepřišlo, vzkázal (?) sem z příčin těch, aby blízko mého dobytka jej nedoháněli, jak se pak tam nyní voda nebudouc otud drahně dní žádný úmor (?)....., ačli lepší zaopatření potřebovaliby.

Nového dokonce nic nemám nežli jedouce (?) včerejšího dne jeden nejvyšší litnambt pana Generale Wesseleniho tu zprávu činil, žeby od Edfurtu Pflügl (?) s některým tisícem lidu nepříteli na předstihy pospíchal, ale nepřítel rejtarstvo své protiv němu vyslal chtěje je přepadnutí. Avšak JV a C dovědouc se toho ráčila poručiti, mu návěští učiniti a vždy na nepřitele tuze dotírat; u Olomúce jistotně P. jakožto nejvyšší generalvachtmistr pan Traun (?) komandirovati bude, nežli (?) od armady aby jaký lid přitrhnúti měl, dokonce pochybuji, ale poněvač mně JV a C zřetelně to (?) psáti ráčila

Valaši hrubě přehlídli, o čemž vědomost' míti račte; co dnes vyřídili, ještě nevím, ja 200 nových Valachův zítra jim k pomoci odešli, dnes zde býti mají.

V příčině těch řezníkův o dodávání toho dobytka VMti s oznámením služebně děkuji, neopominul sem ihned při ouřadu Přerovském, aby toho Holotíka vězením zaopatřili a druhými řezníky se dostatečně zjistiť nařídili; tu račte viděti, jaká věrnost' k JMC a vlasti od těch, *kteří ten starý kvas v sobě zazrzavený mají.* Co se pak toho rejtarstva spuštění dotýče, račte vážiti, že jednoho dne není, aby žaloby ne-

přišly; bojím se hrubě, aby více nepřehlídli. Já očekávám každé chvíle na P. Miniatiho, a jeho se dočekat nemohu; přišli sem v zlej čas — a vždy má zástupcův a ochrancův NB dosti. Nicméně píší zasej komiss(árům) aby prostředkovali za ty dva neb 3 dni jak mohú; kdo tím vinen ať odpovídá Pan Delli až posavád nepřijel ještě i od JMti p. hraběte z Martinic 16 datírované psaní sem včera dostal, v kterém psáti ráčí, že od JM ke mně vypraven jest; poslal jsem v noci s fakulemi jej po Brně aneb na předměstí hledati. Jak se na vrch dostanu VMti oznámiti neopominu. (Z Kroměříže dne 20 aug. 1642 na spěch psáno)."

Zatím nebezpečí rostlo, když v červenci r. 1643 přibyl na Moravu Torstenson; dobyto Tovačova i Kroměříže. Že však Švedové hlavně k Brnu zaměřili, odvráceno nebezpečí od východní Moravy, kdež Hradiště svou posádkou ji chránilo, ač vojsko císařské jsouc na malém díle domácí, nemálo sužovalo lid. Tím se stalo, že Švedové k Malenovicům snad nepřibyli.

Předce však nemůže býti pochybnosti žádné, že lid z panství Malenovského císařskému vojsku službu platně prokazoval.*

* Těch služeb zpomíná se také v listině, kterou třeba pokládati za výrobek svévolnosti písařské. Že se svévole podařila, poznati z toho, ana listina se dosud v obecní truhlici přechovávala a za pravou pokládala. I poněvadž dotud podobného nic mi pod ruce nepřišlo, pokládám ji zde celou, ač patrně vzdělána byla v polovici 18. století.

»Já Frydrych Eugenius Consolous (!) Erdman, svatej ř. říše hrabě z Bongvina JC a KMti skutečný komorník a přisedící soudu zeman-skému (!) v mark. Mor. přiznávám tuto přede všemi mocí tejto zde níže přiloženéj mojí rozenej hraběcí pečeti a mej vlastní ruky podpisu, kterak jsem já městečku Maienovicím strany jejich ve švejdskej vojnu mně prokázanej víry, *pivovar a palírnu* spolu s tou tak jmenovanú horní roli i nicméně vrchní mlýn na věčný časy k jejich svobodnému užívání tuto zanechávám a následovně ode všech robot, nechť ony jméno mají jakýkoliv, osvobozuji a sice takovou mocí, že ani moji erbové ani kupci nebo prodavači i také sice nižádný městečka Male-novice v tej příčině anebo v jejich svobodách stížovati anebo jich sužovati moc a právo míti nemá. Pro lepší víru toho tento svobodný privilegium skrz císařský král. dvorský kancelář stvrditi jsem nechal. a jim Malenovským tuto odevzdal. Jenž se stalo v Malenovicích dne 14. juni 1532 (!!).

FEC graff z Bongvina, Matyaš Pillenberk, sekretář.

***Anna Veronika ze Švábenic, rozená Bítovská
ze Slavikovic (—1646—1663).***

Nemůže býti pochybnosti žádné, že tato paní písic se Anna *Veronika*, není jedna a táž osoba s paní Annou Bítovskou, kteráž prý zemřela r. 1637. A čím zapletenější jsou zprávy o posloupnosti jak v rodopise D'Elvertově, tak ve Volného topografii, odporující nejen jedny druhým, ale zároveň samy sobě u jednoho a téhož spisovatele: tím lépe učiníme, když k nim nebudeme míti zřetele spokojující se tím, co nám poskytují prameny domácí, aniž bychom určovali příbuzenskou posloupnost.*

Approbaci. Poněvadž toto hodnověrný svobod privilegium prokázáno jest, potvrzujeme my takový tuto v milosti dne 14. Jan. 1749 ve Vidni.

Petr Kranowitz
Expositor

Jan Rozenberku
buchhalter

Jntabulirování.

Na nejmil. císařský a král. poručení a potvrzení tuto Malenovským takový svobodný privilegium od král. tribunálu vydává a skrz k tomu ustanovení komissi odvádí, tak že oni dle toho nahoře znamenáného jejich právo užívati mají.

V Brně dne 15 Aprilis 1749.

Dominik Franc sv. p. z Půlvishoffu c. k. z. hejtm. v mark. Mor.

Frant. Ant. Brodovinsky
přísežní c. a k. dvorský agent.

Václav Josef Hrabě z Positnický.

Posloupnost ke pravdě podobná:

Anna Bítovská → ok. 1637

m. 1. Adam Prākšický ze Zástřizel → před 1630,
načež se po druhé provdala za

Karla Kryšfofa ze Švábenic → 1641
m. 2. *Anna Veronika Bítovská*

Anna Zuzana Liboria Prākšická

m. 1. Jan Bohuše ze Zástřizel
m. 2. Frant. Valteř z Ditrichštejna.

Zápisy z gruntovní knihy odnášející se k paní Anně Veronice jsou tyto:

L. P. 1646 dně 11. Januari s povolením JMti urozené paní *Anny Veroniky z Švábenic, rozené Bítovskej z Slavikovic* na hradě Malenovicích a Jesenci JMti paní mej milostivej a dědičnej přijal sem Maryanu dceru pozůstalou po neb. Janovi Tomečkovi jakožto svou dceru vlastní na takový a tento způsob, jakežkoliv statek bych mohl míti, zděditi, mohovitý i nemohovitý buďto pro mně zůstalej aneb jakejm způsobem mně nápadem spravedlivě náležející, od téhož statku neodlučujíc nežli jako na svůj vlastní pozor dáti, ji chrániti, šatiti já jakožto otec vlastní Martin Plecháček atd. ... (f. 210).

L. P. 1652 dne 19 Sept. s povolením vrchnosti JMti urozené paní *Anny Veroniky Švábenské rozené Bítovské z Slavikovic* na hradě Malenovicích a Jesenci Matěj Doležel koupil podsdek Václava Mičíka. — (f. 212).

L. 1659 "z poručení JMti paní paní *Anny Veroniky rozené Bítovskej* prodán jest *grunt zemanovskej** se $\frac{3}{4}$ rolí za 260 zlatých moravských Vavřincovi Těšinskému," kterouž kupní sumu vzdala svému sluhovi, jak svědčí zápis: "Na tomto (zemanovském) gruntu z milosti JMti paní *Anny Veroniky Švábenskej, rozenej Bítovskej* na hradě Malenovicích jakožto dědičné vrchnosti se daruje Jírovi Karasíkovi za věrné pilné poslušné služby jeho, dokudž na gruntech Malenovských zůstávati, poddaně se chovati bude: na léta bráti má 200 a 10**zl. moravských, tu spravedlnost', která na vrchnost' přichází. Dožádala se JM. paní mne níže podepsaného, abych se na místě JMti v těchto rejstřích podepsal. Stalo se na Malenovicích dne 25 augusti léta 1660 počítajíc. Absolon Chorynský z Ledské a na Zlámaném Oujezdě" (130 f).

L. 1671 od paní *Veroniky Švábenské roz. Bítovské* založen *hospital na 4 chudé* (Volný 289).

* »Grunt paní Andryášky« č. 44.

** L. 1662 z téhož gruntu přijal 10 zl. Jan Svoboda purkrabí na Bystřici p. H.

Téhož roku s vůlí paní Bítovské ustavil se cech soukenický na artykulích soukeníků Hradišťských, čehož jistotně soukeníci Malenovští nepodnikli bez příčin závažných. Pro dějiny řemesla soukenického na Moravě nad míru důležité jsou:

Nové artykule soukenické.

» »My cechmířtí a mířtí poctivého řemesla soukenického obyvatelé v královském městě Hradišti.

Známo činíme tímto listem obecně přede všemi; kdežkoli čten anebo čtoucí slyšán bude, že jsou před nás do ouplného cechu našeho předstoupili obyvatelé a mířtí téhož řemesla soukenického z městečka Malenovic jménem Mikuláš Lehoník, Mikuláš Hyl, Mikuláš Paskovský a Jan Paskovský s jistým přimlouváním a povolením vrchnosti své milostivé, s pilností nás za to žádající, abychom z originálu listu našeho artikulů vejpis pod pečeti naší cechovní pro ně a budoucí jejich, podle kterýchž by se oni, jako i my řídili a k nám jakožto staršímu cechu svému v potřebách utíkali a my jim (naučení dávali): kdež my berouc na pozor (? potaz) povolení vejš oznámené milostivé vrchnosti jejich, tudíž i slušné prosby obyvatelův a mistrův řemesla soukenického dotčeného městečka Malenovic oslyšeti nemohouce, že jim jsme takové artikule cechovní, podle kterých my se řídíme a řádně spravujeme s povolením pana purkmistra a pánův našich města Hradiště výpis hodnověrný pod pečeti cechu našeho, slovo od slova jakž následuje vydali.« »

»My Jeho Milosti Cís. kr. rychtář. purkmistr. a rada města Hradiště.

Známo činíme tímto listem obecně přede všemi kdež čten nebo čtoucí slyšán bude; že jsou před nás poctivi (mířtí řemesla soukenického předstoupili) a nám artykule řemesla svého soukenického, kterýmiž se po ty všecka léta předkové jejich a to již výše sto let řídili a spravovali přednesli, prosíce nás ve vši snažnosti, abychom k takovým artikulám dotčeného řemesla jejich soukenického laskavě povolili a to našim listem pod pečeti naší městskou potvrditi dali. Kdež majíce my takovou slušnou prosbu jejich v bedlivém vážení, poněvadž prvé od předků našich ten cech jak svrchu doloženo nadán a vysazen jest (s tolika, že větší pro vzdělání toho cechu některé artykule mezi nimi ustanovili a k užítku svému i toho města a všechny obce zlepšili) ji za slušnou uznajíce chtějíce tak, aby tím lépeji a podstatněji živnosti a obchodu při tomž řemesle svým hleděti, provozovati, se vzdělávati a tudíž to město vždy víc a víc k zrostu přicházeti mohlo: tak činíme a jim nížeřpsané artykule nadáváme, vysazujeme a následující řád mezi nimi k stálému budoucímu zachování nařizujeme a potvrzujeme.

Předně: Aby korouhev a postavníky své a na ně svíce voskové v kostele měli a je při službách Božích příkladem jiných cechův rozžehali a pálili: při processích a obzvláště na den Božího Těla, i přes celý oktáv a jiných výročních slavnostech, kdy se processí drží, před Velebnou Svátostí je nositi dali i sami všickni mířtí s tou korouhví

a svícemi svými hořícími před velebnou svátosti společně chodívali, a to každého roku s pilností vykonávali pod pokoutou, který by mistr zúmyslně toho zanedbal l funt vosku do cechu propadení.

Tolikéž při slyšení slova Božího ve dni sváteční (aby) bedliví byli při mši svaté, až do konce k požehnání nekže setrvali i čeládku svou k tomu měli a při nejmenším jednou v roce času velikonočního se vši pilností k zpovědi svaté a přijímání velebné svátosti oltární šli a přistupovali (s) věrnými křesťany u víře svaté se srovnávali pod pokoutou, kdožby toho neučinil, každému z nich potud, pokudžby té křesťanské povinnosti nevykonat, řemesla zastavení; a který by katolického náboženství nebyl, do cechu přijímán býti nemá. Každé suché dni aneb quatembr, když se služby Boží za mrtvé obyvatele zdejší čtyrykrátě přes rok vykonávají, mají všichni mistři při službách Božích od počátku až do konce se nacházeti a na ofěru jíti; který by to opomenul a žádné hodné příčiny nepoložil, ten každý má l zl. morav. pokuty do cechu propadnouti. Ačkoli sice taková pokuta slušně by do bratrství Těla Božího náležeti měla, ale poněvadž nyní tento cech nemálo k stenčení přišel, zanechává se při tom; nicméně pakli by to cechmistr zamlčeti a zatutlati chtěl, sám tu pokutu nésti má.

Když mše svaté při oltáři cechovním 3krátě do roku dle starobylého obyčeje se slouží, mají tak všichni mistři přítomni býti a na ofěru jíti pod pokoutou l funtu vosku.

Žádné schůzky cechovní býti nemají leč s povolením a opovědi JMC pana rychtáře, kdyby jaká toho potřeba nastala, pod pokoutou na opravu města l. zlatého mor.

Když vdova osíří, může řemeslo dělati dokládaje do cechu až do proměnění stavu svého. Mistrovský syn chtě mistrem býti nebude povinen než polovici toho všeho co přespólní do cechu zapraviti.

Item každého roku dva cechmistři z toho řemesla voleni bejti mají, kteříž všelijak k tomu, aby se chudému i bohatému spravedlivě dalo, dohlídati budou; jestližeby cechmistři potřeby uznali, někdy k pomoci své více osob z cechu, kteřížby k vytažení postavův na rámcích i k spečetování k sobě převzítí chtěli, to na vůli míti mají. A kdyžby cechmistři z úřadu vysedali, předně mají všem mistrům a bratřím cechovním ze všech věcí a příjmův cechovních počet pořádně učiniti a potom na místě jejich, jim osoby hodné, na statku mající, tak aby cech v ničem zaveden nebyl, s vědomím našim voleni a jim všeckny věci od předešlých cechmistrův přijaté, zase k správě a opatrování pod počet obyčejný odvedeny bejti. Ti pak cechmistři mají a budou povinni na rathouz přijíti a závazek k té své povinnosti při nejprvnějším sezení učiniti.

Také cechmistři každého roku čtyrykrátě k osnování, k brdám, k rorům, k mirám, k loktům, k váham bedlivě dohlídati mají a váha držeti má tři funty krámské bez čtvrti. Pakli by se který mistr čeho toho dopustil a v těch artikulách, že by se tak nezachoval, shledán byl, kolikrátě by se to na něm našlo, tolikrátě povinen bude dáti do cechu l funt vosku.

Item co se přípovědního mladých soukeníkův do toho cechu dotýče, od toho povinen dáti šest zlat. mor. a vosku 6 funtů. Pakli by soukeníkův syn byl, takový přípovědního cechu polovici aby spravil,

a jest-li by byl přesporní a v tom cechu otec jeho připověděný nebyl, tehdy úplně všechno spraviti a dáti má.

Item jest-ližebý který mládenec pořádně toho řemesla soukenického se vyučil a pojal sobě vdovu soukenici, povinen též toho polovici dáti a listem pořádným rodu, zachování a vyučení svého se okázati cechu ve dvou nedělích pořádkem zběhlých bude.

Item mladí mistři od cechmistra nařízení bejti a jich k tomu míti mají, aby svíce v kostele na postavnících tomu cechu náležitých při službách Božích v neděli a jiné sváteční dni s pilností rozsvícovány a při processích nošeny byly, a pakli by který toho zanedbal, kolikrát by se toho dopustil, tolikrát pokuty do cechu 1 funt vosku povinen dáti, a nad to ještě od mistrův trestán býti má.

Item kdyby který mistr neb mistrová aneb čeledín jejich z toho cechu umřel, mají všickni mistři po obeslání znamení, aneb oznámení cechmistrův k pohřbu, když se velkým zvonem zazvoní, včas scházeti a mladší mistři čtyři před domem, v kterém by to mrtvé tělo leželo, nejprve včas na cechmistry a mistry očekávati a postavníky i pokrov časné tam odnésti. Pakli by který z mistrův zanedbal a k pohřbu se nenašel, tolikrát by se toho dopustil, povinen bude pokuty 1 funt vosku, a cechmistři, kterýž by zanedbal a při pohřbu nebyl, dvojnásobně té pokuty dáti, a ty se mají i jiné příjmy k dobrému cechovnímu obracetí a z toho počty pořádně činiti.

Item učeň, kterýž by se tomu řemeslu učiti chtěl, ten se má vysvědčiti anebo listem ukázati, jest-li dobrého rodu, a bude povinen 2 funty vosku do cechu dáti; a takový učeň, který by dorostlý a veliký byl, pořádkem tři léta, a který by právě malý byl, tehdy čtyři léta pořádkem u mistra se učiti, dobře chovati a to aby v tom učení setrval i tomu zadosť učinil, zaručiti má. A jest-ližebý pak v tom učení svých let nevytrval a všetečně odešel, bude povinen 4 zlaté mor., z toho 2 zlaté mor. do cechu, druhé dva mistru svému, dáti aneb rukojmě jeho to položití. A jest-ližebý by se ve čtyřech nedělích postavil a slušnou příčinu toho ukázal, tehdy má zase v tom čase na řemeslo přijat býti. Pakliby ten soukeník od kterého učeň pryč ujde, za pokutu přijal a na cech neoddal, do čtyř let více na řemeslo učeň přijímati nemá; než kdyby tu pokutu oddal do cechu, tehdy hned zase jiného učeň přijati a chovati moci bude.

Item mistr učni povinen bude první rok pět loket soukna hrubého, druhý rok pět loket soukna prostředního, třetí rok pět loket soukna prostředního a čtvrtý rok soukna jemného, k tomu košile a střevíce, což by jemu potřeba ukazovala dáti. A kdyžby ta léta svrchu dotčená vytrval a pořádně se vyučil, bude povinen mistr jeho propustiti a před cechmistry z učení vysvoboditi.

Item kterýž by se učeň tomu řemeslu náležitě vyučil a mistrem býti chtěl, ten má nejprve rok po vyučení rok vandrovati a přivandrujíc, u kteréhokoli mistra dělal, před cechmistry, jak se jest choval svědomí o něm vydati; vynímajíc z toho syny mistrovské a soukenické z toho cechu.

Item žádný mladý soukeník do cechu přijat býti nemá dotud, pokudžby sobě manželky nepojal, gruntu nekoupil a obydlí svého neměl. Také žádný, kterýž by již prvotně ženatý byl a prve se toho

řemesla neučil, již se také jsouc ženatý učiti, ani do cechu žádným vymyšleným způsobem nikoli přijat býti nemá, leč by se o to s cechem srovnal.

Item kdyby soukeník jeden druhému vlnu předkupoval, neb čeled' odluzoval a v tom postižen a osvědčen byl, bude povinen do cechu pokuty 1 funt vosku dáti.

Item kdyby spolubratři soukeníci na cestu šli a v tovaryšství byli, mají se pěkně bratrsky snášeti a za jednoho se srovnávati; jestližeby pak jeden druhému v čem ubližoval a na poctivosti utrhoval, příčinu k hněvu a jiným neřestem dával, pokuty do cechu půl kamene vosku dáti a k tomu od cechmistrův podle uznání a provinění vězením trestán bejtí má.

Item kterýby se mistr jakých neřádností, cizolostva (!) a jiných podobných věcí dopustil, nemá v cechu žádným vymyšleným způsobem trpěn, nýbrž z něho vyobcován bejtí.

Item souken přespólních a cizích, ten který by toho města obyvatel nebyl, aby žádných nevozil a z vozu jich neskládal, kromě frejunku a jarmarku, pod pokutou 2 kop gr. do důchodův našich a na cech jednoho kamene vosku bez milosti propadení; než každý soukeník a cechovník soukenický všelijakými, jak domácími tak přespólními handlovati, dospívati, je voziti, skládati, krájeti aneb celkem prodávati, svobodu míti má všelijaké barvy, buď sukno drahé neb laciné, však aby soukna hodné a pečťované byly. Kdo by pak v tom cechu a řemesla toho nebyl, tomu takový handl se zbraňuje a žádným vymyšleným způsobem dopuštěno mu bejtí nemá pod pokutou nahore vyměřenou tolikrát, kolikrát by se toho dopustil. A také žádný soukeník nebo kupec nepečťovaných, nedospělých, na místo nepostavených postavův handlířům přespólním neb těm, kteříž by řemesla soukenického a na cechu tom nebyli a jemu se neučili, pod pokutou na cech jednoho kamene vosku s obou stran propadení prodávati nemá, než pečťované, heftované a na místo připravené. Z té pak pokuty polovice do důchodův našich, a druhá polovice na cech se obrátiti má. Těm, pak, kteří v cechu téhož řemesla soukenického a s mistrem spolutrpíci (!) jsou, nedospělých postavův kupovati zbraňovati se nemá.

Item kdožkoliv tu v městě Hradišti, krom řemesla jejich pečťovnými (?) kupčiti* chtěl, ten takových postavův nemá tu v městě Hradišti prodávati pod pokutou 1. kopy gr. českých z jednoho každého postavu koliko by jich měl neb prodal; z toho jedna polovice do důchodův našich, druhá polovice na cech soukenický; a cechmistři toho bedlivě (hleděti) a opatrovati mají; než jinam na jarmarky je voziti a s jinými kupci handlovati žádnému zbraňováno bejtí nemá.

Item žádný kupec od soukeníka, kterého by jiný kupec zakládal a penězi fedroval, žádných souken předkupovati nemá. A pakli by se toho kteří dopustili zúmyslně bez vědomí jeho kupce, kterýž ho zakládá, ten kupec a soukeník mají ihned před cechmistry obesláni bejtí a trestáni, jeden každý z nich po 1 kopě gr. na cech pokuty dáti a tomu jeho kupci, podle uznání od cechmistrův, má to k náhradě přivedeno bejtí.

* peczetie-y my kupcziti.

Item co se dila dotejče, tak to se má dělati; osnova přední má snována býti 35 chodův; osnova hrubá 32 chodův, který chod má dvanácti cívkami snován býti; a na zdyl osnovy má bejti 36 loket. A který by se tak nezachoval a kolikobykoliv chodů nedosnoval, ten má do cechu viny od každého chodu 4 gr. a funt, a kterýžby tenkou osnovu do brda hrubého osnoval, ten povinen jest a má do cechu pokuty 16 gr. a funt dáti.

Item každý postav na rámě má na 30 loket zdyl a na šíř, jak míra vydána jest, tak aby žádných kazův v něm se nenacházelo, vyztažen též jakýmikoliv barvami pěkně a dobře jednostejně obarvován bejti. A jestliby který kupec neb soukeník toho se dopustil a pojednou tři postavy nehodně obarvil neb zbarviti dopustil neb dal, ten má viny do cechu 1 zlat. mor. dáti.

Item v den nedělní, aby žádný mistr před polednem postavu nabíjeti na rámě ani v valše váletí nedal pod pokutou do cechu 1 funt vosku, k čemuž cechmistrů bedlivě dohlídati, a jest-liby to komu buď zúmyslně neb nedbanlivostí přehlídali, tehdy (sami v) pokuty upadnouti mají.

Item kdyby který soukeník postavu dělal, nabil, sňal a jeho nepověděl, má dáti do cechu 1 funt vosku a ti, kteříž by k dohlídání, toho nařízení byli a toho zanedbali, také 1 funt vosku dali. A kdyby který z těch, kteříž dohlídati mají o domě nebyl, má se druhému opověděti a o tom oznámiti.

Item kdyby soukeník nehodný postav udělal, má do cechu viny dáti 1 funt vosku. Pakliby který tři postavy pojednouc nehodně udělal, ten aby viny do cechu dal 1 zlat. mor. a k tomu z každého postavu 1 funt vosku; a ty postavy mají od cechmistrův znamenane bejti.

Item kterýby soukeník znamení svého na postavě nevytkal a neučinil, kolikráte by se toho dopustil, tolikráte od každého postavu má do cechu pokuty po 1 gr. a funt dáti.

Item kdyžby cechmistrů cech v potřebách jakých pilných anebo kdy kterého mistra osobně obeslali, a který po rozkázání mladších mistrův ihned do cechu aneb k cechmistrům nešel, ten má viny 1 funt vosku tolikrát, kolikráte by se toho dopustil a tak neučinil, dáti.

Item kdož by druhému lži nadal v cechu, ten dáti má 1 funt vosku k bratrství Těla Božího tolikrát, kolikrátkoli by se toho dopustil.

Item kdo nůž dobude neb potrhne v cechu, ten dáti má 1 funt vosku k bratrství. A kterýby z cechu co rozprávěl, co by mistrům dobře nepřislušelo a je zhanbil řečí, buďto v městě neb kdekoliv, a naň uvedeno bylo, ten více mistrem bejti nemá.

Item žádný za druhého mluvíti nemá, leč by od cechmistra odpuštění a povoleno měl; kdož by to zrušil a tak se nezachoval, ten dáti má 1 funt vosku.

Item kdožby z cechu bez odpuštění šel, prv než by se cech dokonat, ten dáti má 4 d. pokuty do bratrství Božího Těla.

Item všichni mistři, kteří kupují co kradeného jest, vědomě buďto vlna nebo příze, buď mezi židy nebo křesťany aneb kdeby přesvědčen byl; ten dáti má 2 funty vosku a čtyry neděle světiti. Pakli se jaká jiná lest při tom najde, to se má na právo vznést. Který by ten mistr byl, že by druhému mistru z rukou vykoupil, buďto vlnu neboli postavy, ten dáti má 2 funty vosku.

Item žádný soukeník *halenářovi* ani žádnému člověku bez vůle, s jeho vůlí, kterýž by s nimi cechů nedržel a za mistra přijat nebyl, postavův nebo kusův soukna dělati dopouštětí nemá. A kdož by se toho dopustil, ten má do cechu viny bez vši milosti jeden kámen vosku dáti polovici do důchodův našich, polovici druhou do cechu soukenického.

Item vlny nebo osnov plejvejzování žádný soukeník žádným vymyšleným způsobem se dopouštětí nemá pod pokutou jednoho kamene vosku.

Item vázání punčoch, rukavic a škarpetek z vlny a přídla soukenického má všelijak zastaveno bejtí. Kdo by se z mistrů a čeledí jich nebo kdokoli jiný při tom městě Hradišti toho dopustil, dělal a prodával a v tom osvědčen byl, aby bez milosti dal pokuty 2 kopy gr. polovici do důchodův našich a polovici do cechu; a nám se v tom cechmistrů pod touž pokutou věrně zachovati mají.

Item co se tkalcův tkne, ti těm soukeníkům z vlny přídlem jejich na škodu žádným způsobem na panství Hradištském nic tkáti a dělati pod pokutou do důchodův našich propadnutí 1 kop. gr. nemají.

Item co se placení od díla všelijakého toho řemesla tkne, od toho, od mistrův dáváno takto bejtí má: od bití jaderní vlny jedné váhy 3 $\frac{1}{2}$ d. od kramplování 4 $\frac{1}{2}$ d. od bití přední vlny jedné váhy 3 d. od kramplování 4 d. od bití prostřední vlny jedné váhy 2 $\frac{1}{2}$ d. od kramplování 3 $\frac{1}{2}$ d. od bití a kramplování samé modré vlny 6 d. a když s červenou smíšena jest, 8 d; od prostřední samé modré vlny bití a kramplování 7 d. a když jest smíšena 8 d; od jaderné samé modré vlny 8 d. a když jest smíšena 9 d; od prechování (?) všelijaké vlny 1 d. Item z osnovy tkaní z tenkého brda po 18. d., od válení postavův 7 d., od praní 2 d. Item od česání 14 »ciziju« 6 d. od postřihání postavu tenkého od obou krajů 7 d. od hrubého od obou krajů 6 d. od pertutování (?) od obou krajů 4 d.

Item co se přídla dotejče, od toho se má platiti takto: od jaderné, přední, prostřední a hrubé vlny jedné váhy po 18 d. a nic víc. A kterýby se soukeník toho dopustil a více dával, ten do cechu viny 1 funt vosku dá. A jest-ližebý pak kterýkoli soukeník a mistr v tom se tak nezachoval a z těch svrchupsaných artikulí z strany od díla vypustil a více nad vyměření platil a dával, tolikrát, kolikrát by se toho dopustil a v tom shledán byl, povinen bude viny do cechu 3 funty vosku dáti; a nadto od cechmistrův podle uznání trestán bejtí má. Item jestližebý který soukeník zběhl aneb utekl, buď pro dluhy aneb pro nějaké své všetečné předsevzetí, neoznámíc cechmistrům příčiny slušné, pro kterou by odešel, ten aby do cechu přijat nebyl, až by se prvé vykázal, kde a dobře-li se choval; a potom když by se vykázal, aby se znovu do cechu připověděl a ty povinnosti, jako jiný mladý mistr a soukeník, aby vykonal a podstoupil.

Nadto výše i tuto obzvláštní lásku jim činíme strany vlny prodávání od lidí poddaných na tom panství Hradištském, v městě i dědinách, aby žádný takových vln jiným soukeníkům na cizí grundy neprodával, než bez všeho utiskání, jakoby sebou přinášel, do města Hradiště na trh nésti a prodávati mají pod pokutou do důchodův našich 1 kopy gr. A jestliže by pak chudé lidi utiskati chtěli, tehdy vůli a moc prodati míti budou, kde se jim zdáti a líbiti bude. Také

žádný na tom panství, který by toho řemesla soukenického nebyl, ani ve všech vlny z toho panství od lidí zkupovati nemá žádným vy-
myšleným způsobem. Pakli by kdo v tom postižen a nalezen byl, má
do důchodův našich I kopu gr. dáti; k tomu takovou vlnu propadnouti.

A jakož také vlna turecká, která před tím často mezi dobrou
vlnu míšena a z ní soukna nehodně dělána bejvala; nyní již obzvlášť-
ním mandátem JMCské v zemi této dokonale zapověděna jest.

Protož i my tomu také chceme a při též cechu to opravdově
zakazujeme, aby žádný mistr a cechovník takovou tureckou nehodnou
vlnu nižádným způsobem nekupoval, mnohem méně z ní co dělal
aneb v jinší dobrou vlnu míchal; který by se toho dopustil a naň
shledáno bylo, ten má pokuty půl kamene vosku dáti, z nížto jedna,
polovice do důchodův našich, a druhá polovice cechu obrátiti se má.

Naposledy: *Co se halenářů, kteří ze Slovák haleny na jar-
marky nosivají, dotejče;* poněvadž před léty to se zachovávalo, že
se oni při každém jarmarku, dříve než-li prodávati mohli, při cechu
soukenickém ohlašovali, nyní pak po tyto trvající a již díka Pánu
Bohu od nás odvrácené vojenské těžkosti a neřesti souce tyž cech
nemálo stenčen, z obyčeje vyšlo, tak že se tíž halenáři při cechu
krejčovském opovídalí: Protož tomu chceme, aby dotčení halenkáři
od nyníčka a budoucně vždycky při tomž cechu soukenickém se opo-
vídalí; a který by toho učiniti opomenul, má propadnouti všeho, co
na jarmark přinesl, a to polovici do důchodův našich a druhou po-
lovici do cechu; avšak má se jim dáti při nejprv příštím jarmaku
věděti, tak aby se potom žádný nevědomostí nevymlouval.

Kdež vzhlednouce my na jejich snažnou prosbu, i také na to
prohlídajíce, aby mezi nimi ten dobrý řád a pořádek zachován byl,
a tudy tím lépe při tom městě Hradišti řemesníci se osazovati, živnosti
svých tím pilněji hleděti a provozovati mohli: to jich zřízení cechu
soukenického jak svrchu dotčeno ve všech artikulích schvalovali jsme,
schvalujeme a ve všech tímto listem našim schvalujeme a potvrzujeme.
Chťice aby při tom při všem od nás i budoucích potomkův našich
i oni budoucí potomci jejich v celosti bez překážky zůstavení a za-
chování byli nyní i na budoucí časy; kterýmižto artikulemi svrchu
psanými tíž mistři cechu soukenického se spravovati mají. A jest-liže
by budoucně potřeba ukazovala, artikulův přidati, ujiti, přivěšiti neb
uměnšiti, též také pozůstavili jsme a mocí listu tohoto pozůstavujeme,
abychom to ??nčiniti mohli tolikráte, kolikráte by potřeba toho bylo.

Tomu na svědomí my svrchu psaní JMCské královský rychtář,
purkmistr a rada města Hradiště dali jsme k těmto artikulům, našim
jistým vědomím pečeti naší městskou větší přivěsiti.

Jehož datum v král. městě Hradišti, den svatého Vavřince Léta
Páně tisícího šestistého padesátého počítajíc.

(Pečeť)

Johannes Dostal,

pisář radní.«

» »Tomu na svědomí my nahoře psaní cechmistrů a mistrů řemesla
soukenického pečeti naši cechovní k tomuto vejpisu nadání našeho
přivěsiti jsme dali. Jenž jest psán a dán v královském městě Hradišti,
den svatého Nikodema, to jest dně patnáctého měsíce září 1661 po-
čítajíc.

Mag. Mathias Maximilianus Nist (?)

SMC pro tempore syndicus

Hradysstiensis.« »

Dvě léta později paní Anna Veronika dokonala věk svůj, jak poznáváme z nápisu na stříbrném kříži 30 lotovém, kterýž jí po smrti dán byl do rakve a do ruky, nyní pak se chová při kostele Malenovském.

Čtemeť na podstavci: "VROZ (ená) . PANI. WE (ronika) . SSWA (benská) . R (ozená) . BIT (ovská). SLAW (íkovíc) . NA . MAL (enovicích) . DOK (onala) W . PA (nu) . MA (jíc) WE (ku) . SW (ého) 63 . VS (nula) D (ne) 24. IAN (uari) 1663." (Potěhník).

Poněvadž o jiné činnosti paní Anny Veroniky na Malenovicích nevíme a že potomní držitelka zdržovala se na Boskovicích, pokládáme na tomto místě výpisky, jež se odnášejí ke zřízení vnitřnímu od r. 1649—1674.

Vnitřní zřízení na panství Malenovském od r. 1649—1674.

1. Právo rychtářské.

Poněvadž jak jsme v předmluvě podotkli, žádných památek se nezachovalo při městečku Malenovicích, nelze nám na široko vykládati o působnosti fojtově:

předce však bude nepochybně, že jeho činnost byla podobná, jako v Napajedlích, (viz Paměti m. Napajedel), což tím jistěji hádati možná z jediné listiny zachované, jež se odnáší k úřadu fojtovu; jest to následující "*odpros*".

"Léta Páně 1649 na den sl. památky blahosl. Panny Marie stalo se přátelské a sousedské porovnání a smíření (mezi) *Matějem* Krátkým (z) jedné a Václavem Filipkem sousedy a obyvateli obouch (!) městečka Malenovic z strany druhéj a to tímto a takovým způsobem:

Jakož *Macek* Krátký s manželkou napřed dotčeného Václava Filipka v nějakou svádu a různici jest vešel a ji, což jemu neslušelo, bítí směl, nepovázice toho, že cizí manželku bítí jest věc těžká k zamluvě; manželka pak Filipkova Mäckovi Krátkému na jeho poctivosti slovy hanlivými nemálo jest ublížila: kdež

předstoupíce ty obě strany před právo naše městečka Malenovice žádaly sou po vyslyšení jejich stížností práva za spravedlivý rozsudek a jistě výpovědi mezi nimi. I slyšíce my právo stížnost i odpor z jedné i druhé strany, podali jsme toho na ně, zdali to což sou sobě z hněvu nevázně mluvili jeden na druhého, prokázati bude moci, to aby sobě dobře rozmyslili a povážili, že jich právo k ničemu nenutí, nýbrž aby raději dobří sousedé jako i prvě zůstávali, napomínali. Kdež zjevně jsou před právem oznámili jeden i druhý, že takového mluvení nevážného na sebe provéstí nevědí a nemohou, nýbrž cokoliv mezi nimi sběhlo, že sou v takové nepřátelství vešli, to vše v hněvu jeden druhému učinil. Takovou věc a nevoli mezi nimi vzniklou oddali jsou právu v moc jedna i druhá strana a žádali, aby zase mezi nimi dobré přátelství a sousedství utvrzeno bylo. Jejichžto žádosti jsme právě odročiti nemohli, vidouce a z nich poznamenávce, že raději dobří přátelé a sousedé býti a zůstávati chtějí, nežliby v nějaké nevoli trvati měli.

Aby pak takové nepřátelství mezi nimi vzniklé nikdy více na budoucí časy mezi nimi jedné i druhé strany jak mužského tak i ženského pohlaví zpomínáno a vytejkáno nebylo: My právo mezi nimi sme to tak nařídili a ustanovili, předně, že sou sobě odpros jedna i druhá strana před námi náležitý učinili a slíbili, že toho více nechťi jeden druhému zpomínati, a pro stálost zachování mezi nimi dobrého sousedství tuto pokutu na ně, kterážby se koliv strana toho dopustila a druhý straně takovou věc obnovila a to proukázati mohlo: ta strana jakožto dobrý pokoj rušící má *pokuty na chrám Boží* bez milosti a ušetření *deset tvrdých tolarů* propadnouti a kázeň jakážby dále uložena byla, trpěti. Kdež pro lepší toho jistotu, což se tuto v tomto jejich dobrovolném srovnání píše, aby stálé přátelství a sousedství mezi nimi i pokoj zachován z obojí strany byl, jedna každá strana za sebe tyto rukojmí sou v tento spis postaviti a zapsati dali, předně: Za Macka Krátkého Mikuláš Paskovský a Jan Košík slíbili. Z druhé strany sou slíbili za Václava Filípkovu Mikuláš Osmá-

hlík a *Daněk Slovenčík*. Což se stalo za ouřadu toho času purkmistra Mikuláše Vratníčka a jinších k němu přidanych osob a dně ut supra."

Tento zápis pochází patrně z *rejster rychtářských*, jichž se v gruntovní knize zpomíná těmi slovy: "rukojmi v *lystrích rychtářských*." "Za pokládání peněz verunkových a všelijakých hospodářství v *rejstrích rychtářských* (zapsáni jsou rukojmi)". — Ostatek soudíc po dojmu, jaký na mne učinily písemnosti zachované, hádám, že bezprostřední přítomností úředníků panských obmezována byla působnost rychtářů, jejichž posloupnost na ten čas zůstává neúplná.

Kterak *fojti čili rychtáři** trestali, tolikéž přímým svědectvím není zjištěno. Dochovala se však zpráva, že v obci Loucké ženským osobám proti počestnosti provinilým bylo veřejně *seděti na rožni*, ostré to sedlovité stoli. Odtud přísloví: "Starou babu na hřeben, mladou na rožen."

*** *Posloupnost' purkmistrů a rychtářů Malenovských.***

Purkmistři:

1626 –8	Martin Soulikův,	1742	Jiřík Sukup,
1629 –30	Martin Filipek,	1746	Martin Jelínek,
1631	Martin Soulikův,	1747 –49	Filip Kerlich,
1632 –34	Martin Filipek,	1756 –59	Filip Kerlich,
1635 –36	Václav Kopečník,	1763	Mikuláš Slovenčík,
1635	Václav Poňuchal,	1766 –67	Jan Zbořil,
	Václav Stolař,*	1769	Kašpar Vojáček,
1636	Pavel Kovář,	1771	Franc Slovenčík,
1637	Martin Dlouhý, švec.	1772	Mik. Soukup,
1638 –39	Václav Poňuchal,	1776 –79	Jan Satora,
1639	Václav Kopečný*	1780 –82	Franc Miklík,
1646	Martin Moněk,	1783 –85	Josef Lanzfl,
1649	Mikuláš Vrátníček,	1789 –90	Kašpar Duda,
1650	Lukáš Kolář,	1794 –99	Jan Trčala,
1652	Dobiáš Novák,	1799	Josef Marušík,
1654	Lukáš Dostál,	1800	Josef Menšík,
1656 –57	Mikuláš Paskovský,	1802	Valentin (Píček?)
1658 –62	Mikuláš Hýl,	1803 –9	Ignác Vojáček,
1667	Vacula,	1810	Andrys Klejnar,
1722	Mikuláš Doležalík,	1811	Ignác Vojáček,
1723	Martin Letina,	1813 –18	Jakub Rosík,
1741	Jan Satora (Martin ?)	1819	Ignác Kolář,

* Tu patrně se podobá, poněvadž za jeden rok nelze tři purkmistrů předpokládati, ovšem ale dva jelikož co rok se dala obnova asi na jaře—že z těch tří Václavův zbudou jen dva a sice Poňuchal a Kopečník.

2. Právo hrdelní.

K činnosti práva hrdelního při městečku Malenovicích, ačkoli z dřívějších časů patrno, že toto právo slušelo k vyššímu Hradišťskému a k vrchnímu Brněnskému, nemáme takorba žádných dokladů z těch dob, krom určité zmínky, že hospodář ze vsi Luk, který s nepočetnou osobou žil, *útraty za vymrskání* té osoby zaplatiti měl, z čehož patrno, že v Malenovicích mívali také sloup čili pranýř a nepochybně také šibenici. Kromě pranýře, jehož se nikdež přímo nezpomíná, čteme také o "*kázni*" t. j. o káznici městské, kterou se vyhrožuje provinilým řemeslníkům.

3. Hejtmanský úřad.

Působnost' a pravomocnost' hejtmanů poznáváme především z register zachovaných, kteréž nám dávají přihlednutí v povahu i okolnosti lidu poddaného. Za tou příčinou vypisujeme důležitější úryvky.

"Potřebný pamětní rejstřík při panství Malenovském, v němž se zapisovati mají všelijaká provinění lidí toho panství, jak z kterého výstupku trestání a na jaký způsob propuštění budou. Založený 5. dne Juli 1658."

1822	Jakub Rosík,	1849	Josef Menšík,
1824	Jan Říhák,	1852	Železník,
1829—34	Ignác Kolář,	Od r. 1861	Mikulíček.
1839	Mikuláš Trčala, Ignác Doležalík,	Od r. 1864	Jan Slovenčík,
		Od r. 1873	Adam Hynek,
1846	Ignác Menšík,	Od r. 1876	Pelhřim Jarolímek.

Rychtáři:

1737	Frant. Satori rychtář,	1771—72	Mikuláš Sukup,
1742	Jan Satora (?)	1772	Filip Doležálek,
1746	Filip Kerlich,	1779—85	Mikuláš Sukup,
1747	Martin Menšík,	1785—90	Jiřík Kozáček,
1756—59	Mikuláš Slovenčík,	1819	Mikuláš Sukup,
1763	Jan Zbořil,	1839	Mikuláš Sukup.
1764	Frant. Slovenčík,		

Písaři: 1741

1776

1824

Matis Menšík městský písař,

Antonín Menšík,

Ignác Doležálek.

"Z vězení zámeckého propuštění jsou": L. 1658 dne

6. Juli. Fortaš, Jan Skála, Vašek Šenkyřík z Malenovic, Pavel Stoklasů, Kulíšek a Mika z Louk, do kteréhož na poručení JMti paní dání byli, jsouc pro *kováře až do Dolan* vypraveni, že tam jdouc na cestě se bili a nenáležitě chovali Za *pokutu* jedenkaždý 3 *sáhy dříví hvozdového* nadělati a postavití povinen jest . . . ; dne 7 Juli: Jan *Poňuchalík* syn Václava *Poňuchala*, do něhož dán byl, že před JMť paní zpráva přišla, jakoby s *gruntův pryč ujíti a živnost' svou opustiti* — *chtěl*. Čehož však že neučiní . . . postavil rukojmí . . . pod 10 toлары.

Dne 6. juli: Jura Kovář z vězení, do kterého dán byl, že *se bez vůle vrchnosti své po řemesle kovářském toulal* a dobrovolně . . . se postavití nechtěl, musíce pro něho kolik osob až do Dolan za Holomouc vypraveno býti," propuštěn na takový způsob, předně že *outraty za přivedení 3 R 15 kr. navrátí*, za druhé že se s *gruntův* nikam hejbatí nebude, za třetí a čtvrté ujme *podsedek a kovářnu*, na které býval kovář, za páté, náčení kovářské JMť paní náležející a v téže kovárně zůstávající prodati ráčí. Konečně postavil rukojmí pod 10 toлары.

Dne 18 juli propuštěn . . . že bez vědomí vrchnosti odešel; dne 24 juli propuštěn jest z *pout* Jura Kovář, do kteréhož dán byl, že po prvnějším za sebe rukojemství *pryč jíti a snad se nevrátiti chtěl*. A poněvadž se nyní pro jeho věci do Dolan lidé vypravují a JM paní *jeho milou*, kterou odtud za manželku žádá, vyjednávati ráčí. Že se věrně zachová a své věci sem dostanouc . . . živiti a řemeslo dělati bude, ručili za něho atd.

Dne 21 augusti z vězení propuštěn . . . pastýř dobytka hovězího v dvoře JMti paní Louckém, do kteréhož dán byl . . . že *pryč jíti chtěl* a ještě šafáře, že on svého dobře nahradí, pohružlivé slova mluvití směl. Ručili: Václav Návara *fojt z Malé Lhotky* . . .

Dne 27 augusti propuštěni z vězení Mikuláš Kozelský a Martin Kadlčík, do kterého dání byli, že *v cizích místech a zvláště pominulého jarmarku v Brodě*

opijíce se v karty hráti a štveřiti směli, jako i také, vrchnosti své že se na vojnu dají aneb do Uher půjdou. Že se pak ničeho toho nedopustí zaručili.... na ten způsob, bude-li týž Mikuláš štveřen (Sstwirzen), v kartách bud' na cizopanství, doma aneb na šenku zastížen, kolikrátkoli by se toho dopustil, po každý k chrámu Páně Malenovskému za 1 1/2 R svíček voskových koupiti má. Rukojmové pak každý pod 10 tolary se zavazují a, jestliby pryč ušel, jeho kdekoliv postaviti.

Dne 3 sept. propuštěn z vězení Adámek Tesař . . . že bez vědomí vrchnosti jinam na grunty cizí zacházel a slyšeti bylo, že se na grunty pánův Hradišských vyjednávati chce

Dne 7 sept. propuštěn z vězení, do něhož dán byl z jistých příčin . . že se ničeho nedopustí, coby, proti vrchnosti čelilo, uručil . . .

Dne 9 sept. propuštění z vězení Martin cechmistr, Dobiáš, Matouš Vodislavskej (Vladislavský) . . . vše ševci a sousedé městečka Malenovic, do kteréhož dáni byli, *se povadíce se o řemeslo ševcovské* sobě skládali a zapovídali bez vůle a vědomosti vrchnosti své, čehož činiti neměli že pak více ničehož takového se nedopustí, postavili rukojmí . . a povinni budou, jestliby se . . zase dopustili, po 10 sáhách dříví hvozdového postaviti . . .

Dne 13 sept. propuštění z vězení, do něhož dáni byli, že svýma koňma *na panské pohance* škodu učinili, na ten způsob, že tu škodu zaplatí — a jestliby pak se toho dopustili, *tříjmi kyjmi vydržeti*, škodu zaplatiti a po 10 sáhách dříví hvozdového nadělati mají

V témž rejstříku čteme *přípověď'* Jana Hurtíka učiněnou před úředníkem, že Mikulášovi Homolíkovi ze Zlína 8 R zaplatí o jarmaku Zlínském na den nar. P. Marie, jináče skutečně trestán bude.

Rukojemství *že dobrými hospodáři budou*, vyskytují se po různu r. 1658; později často.

Tak když se Martinovi Vrátnému od vrchnosti podsedek po zběhlém Davidovi pouštěl, dána mu lhota a dva sousedé za něho ručili.

Když se *přijímal za poddaného* Matěj Oldřich hrnčíř z panství Lanškrounského, "kterýž se poddanství tam osvobozuje, že po mnohá léta tam se nenacházel, nýbrž po svém řemesle šel," bral si vdovu a dán mu podsedek pustý požár, který měl stavěti, načež mu vrchnost slíbila dříví a lhotu 3 letou pustila. Za něho ručili Mikuláš Hýl purkmistr Malenovský a rychtář Matěj Sukup a j. dva.

Podobným způsobem 15 aug. 1658 "přijat jest do poddanosti . . . Vavřinec Vlček ze Slízska z města (místo prázdné) proukazující se listem svým od rodu, že se svobodně, kdeby se jemu líbilo, osaditi může; bráti sobě bude vdovu . . . řemeslo své soukenické jako jiný soukeník dělati moci bude.

23 aug. *Navrátil se Řehoř* Moudrých, který s gruntu *Řehořovského* z dědiny Louk před 1 1/2 letem s ženou odešel a téhož gruntu pustého zanechal, a poněvadž dobrovolně přišel, JM paní jemu to z milosti odpouští a jej zase přijímá ráci. I dán *mu podsedek* (místo gruntu), na kterém seděla Tvařena (?), jejíž muž pryč odešel, avšak s tou podmínkou, aby Tvařena i s dobyt看 svým přes zimu u něho zůstávala do další resolucí JMti. Že dobrým hospodářem bude, ručili Václav Návara fojt a j. sousedé ze "Lhotky Malej,.

L. 1659. *nový register založen* "sloucí protokolium na slyšené žaloby, zamezené pokuty a decisirované edicta neb výpovědi při panství Malenovským., Z něho uvedeme, což důležitějšího.

16 octobris. Na louce panskej u mostu na posečenej otavě nočním časem poslali koní 51 Malenovští a Tečovští pásti. K tomu trnky syrové a tak zelené posehali (!) a 3 ohně uprostřed louky kladli. Za ně ručili rychtář Horný, *Adam Tesař purkmistr Tečovský*, že pokutu do důchodu odloží.

18. octobris. Za Annu Pavla Solaře pod 30 R uručili . . . , že za svým zběhlým mužem . . . bez vůle vrchnosti hejbatí se nechce. *Za fojta pak a purkmistra*, že tomu časně nepředěšel, by Solař zaopatřen byl, protož by jej *v třech nedělích postavili*, uručili za něj pod 20 toлары Zatloukal a Dohnalík.

(20^{tého?}) Šimek z Jesence s Annou též z Jesence skutku smilného se dopustil, začez pokuta zalomena: 3 dni v *kostele před oltářem spolu klečeti* 2 lib. vosku kostelu dáti, on vrchnosti 2 kopy plátna udělati, ona vrchnosti 1 kopu klubek napřísti —

28 octobris. Martin Jamelů *ubil kopysti* Martina Mikulášovýho na tr— . . . za pokutu 10 sáh "*ozdovích*" nadělati. *Že se oženiti chce na masopusty* a podsedek ujeti, uručil Vaškem a Janem Jurkovým.

"Že se má *do adventu* oženiti, ručila *celá obec* Malé Lhoty" Když nějaký člověk "*zběhl* a mnoho let mezi lidmi se potloukal, *zase dobrovolně přišel*," pod 100 toлары uručil, že více zběhnouti nechce.

22. decemb. *Že ryby z Brodu vozil a že se přes svátky neopije*, uručil dvěma rukojměma; podobněž když šenkýř vozil o svéj ujmě z lesa drva.

Dne 7. ledna 1659. Když purkmistr narčen jest z cizoložného skutku — odročena pře "na dostavení do 2 neděl a uručili z obou stran pod 100 dukáty."

13 ledna: Rychtář Sůkup na dostavení až do dostičinění strany rány kramáři Kubičkoví na oku pod 50 toлары uručil. Též pod 50 toлары zaručila něčí žena, když "s forajtarem utecti chtěla," že se s gruntů hejbatí nebude. Pod 100 toлары uručil Jura Nesvadbů "za stálost' svého předsevzetí, že *požár Kašíkovský* ujme a jej v tomž roku vystaví.

14 feb. Filip *mlynář* slíbil pod svým dobrým svědomím, že *chce spravedlivě vrchnosti své mlíti, z žita trojí mjouku pěknou dělati* —

Že se o provodích ženiti chce pod 50 tol. uručil.

18. apr. "Za stálost' sebe v *poddanosti* uručil *celým cechem soukenickým* pod 100 tol.

25 apr. Jiný zase *na dostavení* celým cechem uručil. "Za Šmerku, který od p. faráře utekl, uručili pod 100, jeho o *yánocích* dostaviti."

13 maji. Že někdo provedl skutek s Annú, s kterou že se chce církevním způsobem dáti potvrditi a sobě *pokutu od p. faráře danou vykonati*," zaručil 5 osobami.

12. aug. "Macek Dlouhý zaručil, že . . . *chce koně sobě koupiti* a lepší než kdy prve hospodařiti."

10 sept. "Kovář zdejší majíc tovaryše svého dostaviti, že *železnou kulí* Senkyříkovi vzal (?) s ní *jeho až omdlel udeřil*, jemu zaplatic výstrahu učinil, že víc tak trucovitě, než poslušným a mírným poddaným chce býti, ručil ..." "Za Kubu Kramáře . . . ručili, že *chalupu stavěti chce*, se netoulati, než dobrým hospodářem býti ..."

"*Bitka mezi Psotů z Bohuslavic a Tečovskými porována*, celou dědinu Bohuslavicema a Hrubolhotským, že pokoj pod 50 tolary pokuty zachovati chtějí, zaručili.

16 sept. "Osmahlík *udeřil smrtedlně zámečnicka* v handlích na šenkouzi, začez že *10 sáh příkop na rybníku* vyházeti chce uručil a zámečnicka spokojiti . . ." . . . Že chtěl Stoklasu hejného zabíti, *naň s palicí* na tihedle (?) přiběhl a *bondýtku* v kapse měl, jež kdyby se Stoklasa nebyl bránil, nevím což by se nebylo stalo, ručil otec ..."

24 dec . . . že *panskou dívku* zbil . . . 10 sáh příkopů na rybníce vyházeti . . .

L. 1660. "Za výstupek Jakuba Urbanového z Tečovic ručili pod pokutů 10 sáh příkopy na řici (?) cudit, "že tu Mandu Lemalovou (?) spokojí, by dále žaloba nepřicházela, fojt Urban Krajan (?), Mikuláš Marků.

4. febr. "*Že se o provodě ožení*, uručili pod 20 tolary atd." "Za Kováře *od kterého oheň vyšel*, na dostavení uručili atd." "Za Jana Miklíka, že *po roce z vandru se navrátiti* k vrchnosti své chce pod 100 tolary uručili atd." "Za Barboru Žáčkovou a Šimka jejího syna *poddané Olomoucké*, že se nikam až do jich(?) ani (?) z vězení hejbati odtad nechťejí, uručili *dolní mlynář* atd." "Za Martina Moudříka, že do vánoc u pana Halamy zůstávati bude pod 50 tol. ručili atd."

7 aprilis "Že grunt sedlský po Pucinovi ujíti chce a dobrým hospodářem bude, pod 100 tolary ručili atd."

" . . . Že plat Svatováclavský za rok 1659 (?) z nového spokojiti chce, ručili atd." Tímto se končí činnost úředníka Šimona Leopolda Pragtáka, soudic podle písma a uspořádání rejster. Odtud zápisy pro každou obec jsou zvláštní.

Městečko Malenovice.

L. 1660. "Paměť o Malenovského šenkýře pokuty 10 R mor., že *nechtěl* na poručení JM paní piva šenkovati atd."

Dne 16. Juli. Za Pavla Šnoblíka, že se z panství hejbati nebude . . . ve 100 R. mor. zaručili ...

Dne 2. aug. Za Jana Mrlíka, který *na Hanej se oženil* a tam bydlel jsouce za to do vězení daný, zaručili atd. NB. Náleží pod dědinu Tečovice.

Dne 7. sept. Za Marynu sládkovu dceru zaručili v 30 tolarech, že s panství nesejde . . . *Vávra Vratníček, Pavlíček Krejčí, Macek Krátký, Matulíček Mikula.*

Dne 2 octobris. Za Martina Mrhelku zaručili . . . že udělajíce *dluh v Uhrích, o kterej jiní poddaní zdejší* obstavováni byli, takový . . . na 3 termíny zaplatiti chce, R. S a N t. j. rukou společnou a nerozdílnou.

"Jan Adamů dne 9. okt. ujal grunt po zběhlém Ondrovi Ponkvickým polůlaní, aby dobrým hospodářem byl, zaručili ..."

Dne 6 nov. Maryna Poňuchalova jsouc v *krádeži podezření* z strany *kradených konopí*, zaručili za ni do postavení . . .

Dne 15. nov. Zaručili (za Václava Filipa mlynáře), že se z toho panství *týž mlynář vyjednávati nebude; pokuty 50 tol. širokých, jest-li by první psaní o něj přišlo* . . .

L. 1661 dne 2 jan. Vávra Kolář zaručil poněvadž mu JM paní *sirotka k manželství propouštětí ráčí*, že se tu osadí a pryč hejbati nebude; pakliby odsud chtěl, aby 100 R mor. pokuty složil do důchodů panských."

Dne 28 jan. Jura Dohnalík zaručil Vaškem Menšíkem atd. pod 60 tolary, aby lepším hospodářem byl.

Dne 13 febr. *Že se do masopustu ožení* . . . zaručil *Daněk Vratníčků* atd.

Dne 19 febr. Jan Skála zaručil . . . , že za pokutu, že *rychtáře udeřil*, 8 sáhů dříví nasekati chce pod propađením 10 tolarů.

Dne 14 marti "Zaručila máti (Anny Šidločky (?) sirotka) . . . že dána jsouce na službu *hospodárovi do Hradiště* rok dosloužití má pod pokutú 10 R. m."

Dne 28. martii že Jura Nesvadba s panství nesejde, zaručil . . . Martin Lesník . . . *Jan Nesvadba bratr, jestliby ušel, aby hrdlo ztratil.*"

Dne 30 aug. Jura Daňků ujal podsedeck po zběhlém Milčíkovi atd. Maryna Dohnalíkova 19 nov. zaručila *Machem* Poňuchalem, že poněvadž *muž od ní ušel*, za ním nepůjde . . ."

1664. "Jan Chloupek obviněný jsouce udeřením Kateřiny . . . , z čehož ona do nemoci upadnece, postavil rukojmě . . . ve 10 R. . . , že kde potřeba, odpovídati bude, Zaručil Jan Mikuláš, bratr jeho (Vávry Zábranského syna) ve Mlatcové, že *dajíc se za kraváka*, do Louckého dvora neujde a v poddanosti zůstávati bude ... (4 mart. 1666).

1665. Šebestian Pružina, mlynář, tu sobotu po sv. Havle ohlásil se, souc on rodilý z *království Českého*, pojavši sobě Kateřinu po neb. Janovi lokajovi Pinkavovi, a slíbil poddanost'.

1666 Pavel Buchtík dne 17 feb. zaručil . . . , že *se z Kyjova dostaví*, item že nesejde . . .

Otmarova Lhota=Velká.

1660 Pavel Havlů ujal podsedeck se $\frac{1}{4}$ rolí v dědině Otmarové Lhotě *pustý; dává se mu lhota 2 letá* . . .

Za dobré hospodářství, gruntu opatrování pána zbývání zaručili . . . rukou společní a nerozdílnou 30 aug.

Že Jan Pálů a Kuba Matrasů — *lépe než prvé hospodařiti budou*, zaručili 28 okt . . .

Za Zuzanu Matrasku, že se z gruntu hýbatí *ani sirotků statek mrhati nebude*, zaručili Ondra Rezník . . .

1661. Ujal grunt po Kubovi Matrasovi zběhlém . . . Ondra Rezník — a Kateřina Jana Pale žena zaručila, že poněvadž muž od ní ušel, ona z gruntů zdejších hýbatí se nebude. Za ni ručil též *fojt Jan Jurů*.

Martin Hamrle dne 14 Julí ujal grunt po zběhlém Janovi Pálovém, lhota mu dána 1 $\frac{1}{2}$ roku.

Macka Hudcova 26 nov. "zaručili z strany beček".

Bohuslavice.

Dne 6 juni 1660 *propuštěn z vězení* Matěj neb. Jana Maršálka z Malenovic, do kterého za *příčinou lohrství*, kterého se s Marynou . . . z Bohuslavic dopustil, dán byl. Rukojmě za polepšení života *Mikula Křemenek*, Vašek Gdulů atd. a podobně za Marynu, že ji postaví, kdy vrchnost poručí.

"Vašek Kozmíků, kočí panský v příčině koně, že odešel, pokudžby ho platiti měl, zaručili ..."

"Lukáš Prokletka hejný daný jsouce do vězení, že *několik dubů vykradli* a on nepilností svou přehlídl, toliko 5 sousedů Bohuslavských pronesl . . . že každý po jednom dubcu vzal, zaručil . . . , kdy JM paní ostatní duby po něm vyhledávati ráčí, aby jich povinen byl platiti.

Jan Mlynářů 1664 zaručil . . . pod pokutú 20 R mor., že s panství neujde.

Za Mikuláše Nesvadbu zaručili . . . *staníce se bitka v palírní s Bohuslavskými*, že se jeden na druhým mstítí nebude . . . Na hradě Malenovicích 17 apr. 1668.

Ves Tečovice.

Dne 28 mai 1660 Václav Brčků *ujal grunt pustý* po nebožtíkovi . . . na lhotu na 1 $\frac{1}{2}$ léta . . .

Dne 25 juni "Za Juru *Štítěnika* zaručili poněvadž 2 léta na gruntě sedí *a záprěže nemá*, že sobě do sv. Václav záprěž aspoň jednoho koně roku tohoto zjednati chce."

Dne 14. sept. ručili . . . za ženu Vaška Lenoštika, že s panství neujde a kdy (její muž) se vrátí, že ho na zámek dostaví.

Dne 23 okt. Za Jana Rasíka zaručili Jan Jura *Lákosil fojt* . . . ve 20 R mor., že *na rok o největší grunt se postará a sobě ohlídně*.

Dne 7 dec. zaručili . . . *Mikeš Mrlík* atd. za dva zloděje, že oba se více vejstupku krádeže, které na panské mlatevně se dopustili, vystříhati budou.

Dne 28. dec. Macek Slezák . . . že se z poddanosti vytrhovati nebude pod 50 R. mor. R. S. a N. (rukou společ. a nerozdílnou) zaručili.

1661. Pavel Fortašek ujal požár Tomčikovský v Tečovicích. Lhota na ratifikaci JM paní na 4 léta od 20 marti dána.

Dne 21 maji. Že meze panské mezi svou a panskou rolí pacholek zoral a potom utekl, má se na službě téhož pacholka poraziti a do důchodů panských odvýsti 3 R. Poznámka: Neodvedl nic, jest věží ztrestán.

26 okt. že lépe hospodařiti bude, zaručil.

1664. 11 sept. *Fojt Vašek Kozmů* a j. zaručili za Juru Hoška, že se s gruntu hejbatí nebude.

Za Matěje Šmarhu zaručili *Krajan purkmistr*, Kosman fojt . . . že z *Buchlovského panství* sem se přistěhuje pod 20 tolary širokými.

Že se do provod ožení pod pokutú 10 R zaručil.

2 sept. 1665 Jan Rosík z Tečovic zaručili za něj Jura Juráčků z Louk, Macek Čenků . . . že s panství nesejde, nýbrž v dědině Loukách hospodařiti bude.

20 febr. 1668. Zaručili . . . Václav Lenošek . . . že Tomáš Židů nechce zběhem býti.

Za Václava Talašíka . . . zaručili, že se chce polepšiti a nad vrchností víceji zraditi nechce. Na hradě Malenovicích 2 juni 1668.

Malá Lhotka.

Dne 26 dec. 1660. Macek Ševčula ujal grunt po zběhlém Jurovi . . . Téhož dne Vašek Kulíšek ujal grunt po zběhlém Janovi Liškovi.

1661. Dne 25. juni. Jura Trvalík pojal sobě Macka Ševčule z Malé Lhotky dceru . . . slibuje poddanost' . . . ručili za něj Václav Návara fojt . . .

1669 dne 13. juni Tomkovi Bartkovi zapůjčuje se peněz k stavení 4 R.

Ves Louky.

4 juni 1660 Vávra Celatík ujal grunt pustý polůlaní po Řihovském aneb Martina z Příluk tak řečený; lhoty má 3 léta. Podobně Martin Dohnalík ujal grunt pustý s 1 čtvrtní po Potěšilovském aneb Martinu Syrovatčíku v též dědině Louce; má lhoty 3 léta.

7 juli Jan Syrovatčík, že jest byl jednu nepoctivú do svého domu přijal s ní obcoval, že se pak poctivě ožení, slíbili za něj . . . v 10 R. mor., polovic o sv. Bart., polovici o sv. Václavě. *Outratu na vymrskání té osoby nepoctivé má nahraditi.*

Mach Horák dne nar. P. Marie 1660 ujal Mach Horák grunt polúlaní odběžný po Kulíškovi v dědině Louce . . . dána mu lhota na 2 léta.

Dne 28 okt. Jura Doslačal dosedl na podsedeck Macha Horáka dáno mu *polehčení* do masopustu 1661.

Jan Gajdošů dne 1661 nového léta ujal podsedeck po Vávru Celatíkovi . . . má lhoty 1 rok.

Mach Gajdošů dne 29 apr. ujal čtvrt' po Horákovi v dědině Louce

Anna Haluzova z *Ondřechovic* 27 jan. 1664 postavila rukojmíky . . . že s panství neujde.

1665. 31. marti Mach Horák zaručil Jurú Plchem, Mikulú Čenků, Vaškem Navrátilem bratry vlastními, že s gruntů jako *prv nezběhne pod uřezáním nosu a obou uší.*

Vávra Zábranského syn, zaručil zaň Mikuláš bratr jeho na Mlátcové, že dajíc se za *kraváka* do Louckého dvora z něho neujde.

Ostatní zápisy neposkytují již nic zvláštního, odnášejíce se na větším díle k zárukám, aby se nehýbali poddaní z gruntů vrchnostenských.

Jen toho ještě budiž zpomenuto, "že léta Páně 1667 na milostivé poručení JMti paní poddaným půjčeno peněz" a to tím úmyslem, jak z rukojemství vychází, aby sedláci sobě nakoupili koní a tím robotu koňskou zbývati mohli.

Dle seznamu, po 6 zlatých 5 osadníkům Malenovským, 4 Tetčovským, třem Louckým, jednomu z "Hrubej Lhoty", jednomu z Bohuslavic.

Taková rukojemství hromadně jsou sestavena v ten způsob: "Za Jíru Sekyru zaručili: půjčí se mu na koně 6 R. mor., kdyby měl kterej z gruntův zběhnouti anebo *samopašně* takové peníze utratiti, aby byli povinni takové peníze zasej složiti" atd.

Cechovní rukojemství některá jsme již uvedli; nyní ještě následujících zpomeneme: "L. P. 1667. Dne 7. Juni. Rukojemství za Václava Menšíka a Jíru Kováře z měst. Malenovic. Majíc mezi sebou roztržitost v mnohých věcech jsou zaručení, že (!) jeden druhému v nejmenší věci na poctivosti neutrhoval a spolem se nevadil. Jestliže by který příčinu k zlej vůli dával, bude povinen k ruce vrchnosti 40 sáhů dříví udělati a ještě k tomu přísně trestán bejtí Zaručili: *Vacula purkmistr* atd.

Za Jana Paskovského zaručili starší cechmistr Vavřín Vlček a všichni mistři, budouce řeč mezi lidmi, že chce pryč odejítí, že se s gruntův JMti paní hejbatí nechce až do smrti. Pokudž by sešel, aby jej dostavili pod pokutú 50 širokých 22/2 1668.

Za Jana Jankovského zaručil celej cech soukenický, že se chce do štyr neděl ženiti . . . a kdyby sešel, aby cech složil pokuty 100 R. mor.

Jakožto zvláštnost budiž uvedeno, že o krádeži takofka není slechu dechu v rejstřích našich; kromě příkladu výše zpomenutého známe ještě tento: "Stanúce se krádež skrze synka jednoho, kterýžto pokradúce nějaké věci i obile již několikrát *panu faráři*, a von (nějaký Martin) přijímačem byl i toho synka naváděl, že se víc toho dopustiti nechce, za tenž vejstupek 2 *sihy kamení k chrámu páně odvésti*." . . . (1668).

Léta 1670 založena jsou zase nová rejstra, z nichž také některé úryvky podáme. "L. P. 1670 dne 13 januari Jan Jurků z dědiny Tečovic *na poručení pana hejtmana panství Boskovského* do vězení zámeckého daný a z takového propuštěn býti nemohl dotad a tak dlouho až za sebe dva hodnověrný rukojmě zastaví, na tento způsob, že s gruntův JMti paní *paní Malenovskej* nikam neodejde a o příštím provodě manželkou se opatří a hospodářství po otci svém v dědině Tečovicích ujme. Za kteréhož . . . dva z též dědiny . . . pod propadením 50 tolarův širokých rukou dáním na hradě Malenovském přislíbili. Z týchž rejster uvedeme ještě důležitější zápisy:

1670 14 febr. Za dceru Jana Tkalce z Malenovic "jsouce k manželství jednomu tovaryši mynářskému cizopanskému od otce zakázána, že pak on až dosavad na toto do poddanosti vyjednan bejti nemůže . . . aby s gruntův malenovských neodešla . . . otec její . . . na kanceláři přislíbil . . . a sou-sedi z Malenovic v rukojemství se postavili . . . pod 60 toлары . . ."

L. 1670 15 febr. Za Martina Slezáčka předešlého dolního mlynáře, když jsouce do důchodův 46 R. 40 kr. povinnovat pro nezaplacení . . . do vězení zámeckého dán jest byl . . . a z takového, že polovici dluhu o příštím sv. Jiří, druhou o sv. Václavě . . . zaplatí, propuštěn býti nemohl, za něho v rukojemství se postavili . . .

L. 1670. 13 marti. Jura po neb. Pavlovi narozený z dědiny Hamru do Slezska náležející jsouce hned z maličkosti od rodičův svých Matějovi Krátkému . . . za vlastní dítě daný, že nemůže tam kde jest zrozený pro list od rodu jíti, dobrovolně před mne pana Jiřího Lukovského z Lukavice t. č. ouředníka jest předstoupil a toho pohledával, abych jeho do poddanosti . . . přijal, což na žádost jeho sem tak učinil, a on . . . rukou dáním poddanost' mej milostivej paní přislíbil. Pro zdržení toho slibu . . . Matěj Krátký šafař ve dvoře a Jan Jurků . . . v rukojemství se postavili a slíbili naproti tomu, když že . . . od rodičův poctivých splozený jest prokáže, *má se jemu list od rodu pečeti měst. Malenovic stvrzený* a druhý list, jsouce *řemeslu řeznickému v Malenovicích náležitě vyučený* . . . *od poctivého cechu řeznického* pod jejich pečeti učiniti, však takové oba listy pro ubezpečení . . . poddanosti mají do kanceláře (uloženy) bejti . . .

Anno 1674. 6 febr. Zůstávajíc Václav Pokorný v areštu pro vejstupek božího přikázání, z něho prost bejti nemohl, poněvadž pán a vrchnost' jeho nevymáhá; aby pak on svého času sobě nemrhal, rukojmě za sebe zavedl, že . . . v panském pivovare . . . zůstávati bude.

A. 1674. 24 febr. Za Matěje Brouníčka sirotka . . . vyučice se řemeslu ševcovskému v rukojemství se postavili Pavel Brouník bratr jeho a Miklík, pokudžby se jemu žádné dílo u mistra v Malenovicích netrefilo, aby kdeby dílo jeho dostati mohl, sobě (hledal), však kdyby vrchnost potřebovala aneb po každé představení sirotků, má se dostaviti a dalšího dovolení žádati.

A. 1674 dne 12 marti s jistým vědomím JMti paní Rudolf sirotek po Tomkovi ze Slezska, rodič Malenovský, odevzdán jest Janovi bednáři panskému do učení se řemeslu na 2 léta, kteréhož JMť paní šatiti, on pak . . . sirotek náležitě že vystojí slibuje a za sebe, že od mistra sběhnouti nechce, zavadil rukojmě ..."

Panské trestání dalo se *pokutami* na penězích, na vosku; robotami (dříví hvozdového nadělati, přikopy na rybníku vyházeti, kamení nalámati) "*skutečným trestáním*" "třemi kyjmi", "věží", *potupným klečením před oltářem a pohřížkami* (aby hrdlo ztratil, "pod uřezáním nosu a obou uší").

Působnost hejtmanů panských* v příčinách vo-

*** *Posloupnost' úředníků panských.***

Okolo r. 1450 Andres z Rackové (Viz kn. půh. IV.)

—1630—7— Jiřík Trčka Moštěnský, od něhož pochází většina zápisů ve staré gruntovní knize Malenovské.

—1638—9— Vělim Zygbzdí (?)

—1658—1659 Šimon Leopold Prajták.

1670 Jan Jiří Lukavský z Lukavic.

1677 Matyáš Frydr. Rychenburský.

1693 Václav Römer, purkrabí,

1694 Petr Brauner, kapitán,

1696 J. Kobza, quæstor,

1699 Suchý, buchhalter,

1704 Jan Popp, kapitán,

1708 Jan Tammer, kapitán,

1738 Matyáš Lídál, správce,

1742 Friedrich Rieger, správce,

1746 Růžicka, správce,

1754 Fabian Šár, správce,

1760 Ant. Bratner, direktor,

1765 Veselý, správce,

1767 Vinařský hejtman Malenovský,

1771 Jan Franc Záruba, direktor,

1783 Jgnác Fischer, amtman,

jenské obrany poznáme z pozdějšího odstavce, kdež jednáno bude o nájezdy z Uher.

Anna Zuzana Kateřina Liboria Prakšická
ze Zástřizel (1663—1691),

jsouc dcerou paní Anny Švábenské, rozené Bítovské (dle Šembery), když se r. 1657 vdávala za pana Jana Bohuši ze Zástřizel, pána na Boskovicích, dostala věnem Jesenec s Ochozí a Klužinkami. K těm statkům nabyta po smrti paní matere (macechy?) své i Malenovic. Avšak patrně jest, že paní Anna Zuzana málo se zdržovala na Malenovicích, i máme na to nejeden doklad, že sídlo oblíbila v Boskovicích, odkudž i správa statku Malenovského řízena byla, jak hádati možná z rejster výše uvedených. Proto k její působnosti na Malenovicích kromě toho, což o sirotky ujednala, málo se dochovalo zpráv. Jakožto paní pobožná založila r. 1682 v městečku Boskovicích "arcibratrstvo sv. růžence".

Po smrti muže svého (→ 25 července 1687) pana Jana Bohuše ze Zástřizel, kterýž byl posledním svého rodu, zdědila paní Zuzana Boskovice a Svatobořice.

Jakožto majitelka čtyř panství nalezla brzo ženicha, ačkoli déle než 30 let byla ve stavu manželském a chatrného zdraví jsouc dávno byla vykročila z 50 let. František Valteř, hrabě z Ditrichštejna mladík sotva 24letý a k tomu ještě ustanovený ke stavu duchovnímu (byltě již domicelárem Pasovským a Olomuckým) přihlásil se za ženicha i vešla s ním r. 1688 v druhé manželství a postoupila mu již příštího roku panství Boskovického, vyhradivši si toliko správu a polovici užitků. Úmluva o to stala se ve Svatobořicích dne 13 července 1689 "u přítomnosti dvou místoúředníků, pro Zuzanin povědomý nedostatek zdraví zvláště od desk zemských vyslaných".

1802—1805 Kašpar Jiříček, vrchní,

1806 Junk, oberamtman,

1817 Karel Bernartský, vrchní, → 1832.

1836—1849 Fridrich Madr, šlechtic, (K.)

1859 Jan Švarc.

Však brzy znelíbilo se hraběti Františkovi přebývati s chotí svou, pročez pronesl reversem, na hradě Boskovském 7 září 1690 daným, že na místě polovice užiteků z panství přestane na 3000 zl. ročního důchodu, a že bydletí bude, kdekoli se mu zalíbí, kromě na hradě Boskovickém, neb tu, kdeby paní Zuzana zůstávala, nechťe jí ve správě statků a u vykonávání pobožnosti překážeti. Ale nebylo mu potřebí, vzdalovati se dlouho sídla Zuzanina, ježto paní Zuzana již rok potom se světem se rozloučila a on stal se jediným pánem na Boskovicích. Předě svou smrtí statek Jesenec poručila "zázračné matce Boží Křtinské a sv. Liboriovi v Jesenci," Malenovice pak a Svatobořice dne 4 ledna 1691 poručila Františkovi hraběti Libštejnskému z Kolovrat, nejvyššímu hejtmanu markr. Moravského. (Šembera 139—40). Ke pravdě podobno svým poddaným Malenovským některé povinnosti odpustila.

Tak r. 1690 dne 20 května listem daným na Boskovicích "Zuzana Kateřina Liborj hraběnka z Dietrštejna na sníženou žádost' poddaných z dědiny Tetčovic, aby za živobyetí (jejího) za duši (její) Pánu Bohu se modlili" z milosti vrchnostenskéj pro věčnou památku odpustila zadrželých a povinných platů až do r. 1688. R. 167, kr. 35, slepic 3 kopy a 27 kusů, vajec 6 kop a 52 kusů, pšenice 1 měř. a 2 čtvrti, rži 19 měř. a 2 čtvrti, ječmene 9 měřic, ovsa 50 měřic, pohanky 2 čtvrti, hrachu 1 měřici a 2 čtvrti. (Dle původního listu z ob. truhl. Tetčovské).

Téhož roku, kdy paní Zuzana zemřela, zbudoval farář Malenovský faru a jak sám poznamenal, dokonal ji za panování čtvera dědiců: 1. hraběte z Kolovrat, hraběte Františka z Lichtenštejna, hraběte z Verdugo* a hraběte Thurna.

Bylat' nebožka sice dědicem jmenovala hraběte

* Ač se netýče tohoto hraběte, připomínáme, že pro rozluštění pověsti, skonali-li Jan Leopold hr. Verdugo přirozenou smrtí, či stětím, v úmrtní matrice u sv. Michala v Olomouci nic podstatného se nenalezá; čteme tam jen toto: »28 apr. 1740 Exhinc ad ecclesias d. Leopoldus Comes de Verdugo, dominus in Twörug, Jelischick ab Schargas, Caes. Maj. Camerarius.«

Kolovrata, ale podmíněčně i hraběte Thurna a neteře své rozené Pavlovské, Kateřinu provdanou za hr. z Lichtenštejna a Johanu provdanou za hr. Verdugo k dědictví připustila. Načež Malenovské panství vyceňené na 80000 zlatých za 70000 zlatých koupil:

***František Karel hrabě z Lichtenštejna, svobodný pán z Kastelkornu* (1691—1706—).**

Jsa pátým synem Maxmiliána hraběte z Lichtenštejna držel mnohé a znamenité statky jiné (jež níže budou vyjmenovány) i pochopitelně, proč právě zvláště pro počátek jeho panování příliš mnoho zpráv, pokud se týče Malenovic a Pohorelic, se nedochovalo. Nejdůležitější ovšem jest památka na

"Uherskou rebeliji" l. 1697,

kteřou se Moravě připravoval válečný nájezd. Nájezdy z Uher na Moravu od 14. až do počátku 18. století neustále se opakovaly, jak to z dějin měst a panství pohraničných vychází. I poněvadž k těmto velice památným událostem dosud nebyl obrácen zřetel — ačkoli z nich právě vysvětliti lze mnohé podivuhodné zjevy mravopisné a zvláštnosti dialektické na Moravě východní—zavděčíme se jistotně, když nekonečný řetěz nájezdů Uherských rozmnožíme novým ohnivem, připojujíce ke jménům: Matouš Trenčanský, Koncius, Bočkaj, Tataři, Kuruci ještě jméno: *"Slovác"*.

Máme totiž před rukama výpisky z úředního jednání krajského hejtmana Hradištského, jež se z Koryčan, kde je tuším krajský hejtman zůstavil, dostaly do Malenovic.*

Tyto výpisy jsou pro nás také tím důležitější, že z nich jednak v úřadování krajských hejtmanů lze nahlédnouti, a neméně tou okolností, že ještě tehda, na konec 17. století, krajští hejtmané úřadovali takofka veskrze česky. Za těmi tedy příčinami otiiskujeme výpisy do slova.

* Original, z něhož důst. p. Potěhnik učinil výpisy, zachoval úředník Mal. J. Švarc.

1697 v červenci.

"Z přiloženého vejpisu slavného král. ouřadu hejtmanství zemského decreto sub dato 10. mně pak dnes došlého, obšírněji k vyrozumění jest, co slavný král. tribunal při těch sem i tam slyšících křikách milostivě nařizovati ráčí, *terak se na passích a zámčích a všech nebezpečných místech, kdeby taký ten rebel-lanský uherský lid, sem do Moravy přijíti mohl, se zaopatřiti má.* Pročež majíce to od král. ouřadu hejtmanství krajského kraje Hradištského mně toho svěřeného* se při všech níž jmenovaných zámčích a panstvích nařizuje, aby jedna každá vrchnost', neb jich officii hospodářští, *jak mnoho zbranného lidu jmíti mocti bude,* z celého panství na pohotově měli, a takový, kdyby potřeba byla (: čehož sic rač Bože uchovat :) nercili na passy, ale i také do zámku pro obranu takové jměli. Jak mnoho pak jedno každé panství neb statek jich jmíti budou, sem do toho rejstříku specifice poznamenali, jako i také skrz jednoho jízdného dobrého posla z místa na místo ředovali, a to vše bez ztracení jedné minuty dnem nocí vykonali, tak že bych já specifikací toho lidu z Malenovic do Hradiště co nejdříveji dostati, a dáleji vtom, nercili pokračovati, ale i takové zepsání slavnému král. tribunálu odeslati mohl. Actum na Koryčanech d. 11. Juli 1697."

K tomuto nařízení krajskému odpovídali vrchnostnější hejtmani, jak následuje:

Ze Strážnice: (d. 12. Juli) *a lid ušel strachem rozběhlý;* ta specifikací následovat bude, a tak náhlé zepsání najit se nemůže.

Z Veselí: eodem: Die Specifikation wird folgen.

Z Ostrova eodem, wird folgen, so ist aber das Volkh völlig zerlöffen.

Z Brodu: (Praes. 13. Juli o 8. hod. ráno). Zdejší lid nepoddaný a neposlušný, nevím kde odšel, ani jakým způsobem k specifikaci přiveden býti může, a z těch příčin netroufám, abych koho dostaviti mohl.

* Tomu rozumíme tak, že pánu Koryčanskému úřad hejtmanský svěřen byl, aby jej na místě skutečného hejtmana držel.

Ze Světlova: (Praes. d. 13. July). Z dědin všcken lid rozběhlý jest, toliko z městečka Bojkovic, který již mustrován jest, 230 mužů zbranných míti mohu. Na Hrozinkově s ručnicí 63 osob, kteřížto při dědině zůstávati budou.

Z Brúмова: Dokonce jednich lidí ani k defensi zámku míti a dostati nemůžem, aniž nějakým způsobem nechtějí parirovat. Na passu jest okolo 200 mužů (d. 13. July).

Z Vizovic: (Praes. d. 14. July) na úsvitě byl podobně lid po lesích rozptýlený, který teprva domů se schází, budu se snažiti je domů přilouditi, popsati a specifikací bez prodlení odeslati.

Ze Vsetína: (Praes. d. 15. July) na svitání prohlásit. Bylo těmi pojminulými dni na chotarech od Slovenska na 400 lidu vyšlého, a tam se ukazujícího; i zatím dle mých nařízení tak pokračovati a se chovati budou.

Z Lukova: Praes. d. 15. July beim Tag.

Z Malenovic: (Praes. d. 15. July 8. hodinách). Ačkoliv lid po lesích rozptýlený na chvíli, však zatím při zámku se okolo 20 po pořádku zaopatřilo, a kdyby potřebí se uznávalo, víceji lidu také míti bezpečen jsem. Však ale podle milostivých nařízení toli na hotově míti usilovati chci.

(21. Juli). Co tak JCaKMť. Pán náš všech nejmilostivější na danou nejponíženější zprávu slavného král. ouřadu hejtmanství zemského strany těch rebellanských pokřikův a allarmí, nercili v kraji ale i v celej zemi sub dato 12. maj. nejmilost. za odpověď jest dáti ráčila, to z přiložených vejpisů obšírněji k vyrozumění jest. I poněvadž pak ta lůza a zlý lid *rebelanský již nercili pobit ale i též rozehnán jest*, takže, z čehož

Bůh rač býti pochválen, se nic k obávání není; pročež se všichni páni obyvatelé a vrchnosti tohoto mně svěřeného kraje jak podle tohoto řídití, poddaným svým to nercili oznámí dáti, ale i také na panství a statky své se vypraviti a je k pracím jejich animirovati věděti moci budou, tak aby chudý poddaný se víceji strachem nijakým neobával, ale směle při hospodářství svém a pilnej práci tím bez-

pečně zachován býti mohl. Budoucně pak ale, kdyby se jaké takové křiky, obzvláště na těch panstvích a statcích, které s Uhry hraničí se staly, a ta *Slováč* tu něco škoditi chtěla, ne tak jak tenkrát jen z některého toho hraničného panství, ale odevšad ihned skrze schválního posla dnem nocí se mně na vědomí dáti má, tak abych já to také neprodleně ihned slavnému král. ouřadu hejtmanství zemskému oznámiti mohl. Při tom se posledně napomínají statky ty, které těch v zimě einquartirovaných vojáků outrat specifikací ještě neodдали přísným trestáním varují. Actum na Koryčanech, dne 21. July 1697.

(26. Juli). Ačkoliv sice JCaKMť. Pán náš všech nejmilostivější sub dato 12. July nejmilost. jest reskribovati ráčila, že strany těch povstalých uherských rebelantův v horních Uhřích se nic co víceji k obávání není, však nicméněji pro větší jistotu a bezpečnost toho, poněvadž tak všelijaké noviny sem i tam přicházejí, žeby ta *slovenská zběř* a rebelanská lůza, kteráby tak vtom pretextu zde vtomto markr. moravském něco tentirovati chtěla, vpád nějaký se neopovážila, kterémužto předejítí přiložený decret sub lit. B. spolu s allegatem sub lit. C. obšírněji ukazují. Pročež se všem pánům obyvatelům, panstvím a statkům na vědomí dává, aby mně jak mnoho by zbranného lidu jmíti a pospolu sebrati mohli, konsignací jich po přečtení toho co nejdříve skrz schválního posla, ihned odeslali, kteroužto konsignací také já slavnému král. ouřadu hejtmanství zemskému přislati neopomenu, tak kdyby co tak nebezpečného přijítí mělo, tomu zlému nercili v kraji ale i v celej zemi k lepšímu se předejítí, a jedno panství s druhým se konjungirovati a domluviti mohly, žeby se jim všemožný odpor obzvláště na passích, na kterých nejvíceji záleží státi a učiniti mohl, ty pak okoličně hraničné zámky ale se též nercili s municí, prachem a jinšími důležitými věcí (!) potřebnými zaopatřily, aby také lid zbranný na pohotově vždycky jměly. Též kdekoliv by se co nebezpečného tam s tejj uherskej strany slyšelo a dovědělo, to ze všech míst, nechť je ono kde chce, mně se takové bez prodlení

dnem nocí skrze jízdného posla na vědomí dalo, tak abych já to též ihned slavnému král. ouřadu hejtmanství zemskému oznámiti a dalšího nařízení očekávati, a jim dálej vtom na ruku dáti mohl, podle čehož se jak řídití, své i chudých lidí lepší jistoty bezpečnost observirovati, a tomu všemu zadost učiniti věděti moci budou. Actum na Koryčanech, 24. July 1697."

* * *

R. 1699 narodil se panu Františku Karlovi syn Karel František, jemuž za kmotry byli biskup Karel, vévoda lotrinský a Marie Františka, vévodkyně toskánská, kteráž kmotry zastupovali kanovník Vratislavský, Šťastný z Počenic a paní Pavlovská, rozená z Žerotína, paní otcova máti.

Téhož roku ještě prikoupil za 46000 zl. ke statku Malenovskému panství Pohořelské, o jehož osudech níže bude jednáno. Následujícího roku s velikou slávou samým opatem kláštera Zabrdovského posvěcen zvon pro kostel Tetčovský a zároveň tuším i nový nynější hřbitov Malenovský.

Na krátce před smrtí hraběte Františka z Lichtenštejna podala obec Loucká suplikaci k JM. Císaři Josefu I., která jim z rady královské české kanceláře při dvoře Vídeňském dne 13. února r. 1706 vyřízena byla v tato slova a po česku:

»Purgmistru i celé obci dědiny Louky hraběcí Lichtenštejnským poddaným oznámiti. Kterak JMCísařská a Královská se nejmilostivěj resolvirovati ráčila, za příčinou pohledávajícího polehčení v jich prožalovaných a od své vrchnosti snášejících všelikých stížnostech, *dříve předsevzetí nastávajícího královského českého korunování* před sebe nic nebrati, po stalém pak korunování suplikující se zase ohlásiti moci budou. A aby se jim za příčinou téhož pohledávajícího polehčení v jich stížnostech od jich vrchnosti neb panských správců žádné skrácení nedálo: to již prostředkem královského tribunálu markrabství Moravského (v Brně) zaopatřeno jest. Naproti tomu ale mají lidé poddaní mezitím císařské kontribuci a daně tak dobře odváděti, jako jiné zemské a panské povinnosti vykonávati. Vedle čehož se dále, jak řídití věděti budou. Fr. V. z Švalbenfeldu« (dle pův. listu v ob. truhlci Loucké).

Při své smrti pan František Karel zůstavil syny nezletilé: Jakuba Arnošta, *Maxmiliana Rudolfa* a To-

máše Rudolfa (Notbl. 1869. 12—3), za něž správu statků přejal kanovník Olomucký Kryštof Filip hrabě z Lichtenštejna, nepochybně strýc těch sirotek.

***Filip Kryštof Pavel hrabě z Lichtenštejna,
svobodný pán z Kastelkornu* (—1707—1717—).**

K. r. 1705 jmenuje se Demeter, zahradník panský. Z r. 1707. 1. srpna zachován list Malenovského hejtmána Aug. Joh. Schera (?), ve kterém oznamuje Napajedelskému hejtmanu, že nějaký poddaný Napajedelský až do Olomouce běžel k vrchnosti, aby vymohl pro svou nevěstu výhost. — Také nějaký pacholek z Bohuslavic přál si výhostu do Malenovic (list pův.)

Nejznamenitější příhoda z jeho panování jest

"Vojna" Malenovská.

Příčinu té vojny třeba hledati v dávne minulosti. Když totiž pan Burian Tetour r. 1570 panství Malenovské odprodav sobě podržel Otrokovice a Květkovice, zůstavil si též mlýn Kozinský. Kteréhož aby mu Malenovská vrchnost' nevyrušila, ponechal si zahradu později řečenou Fortašovskou a louku u samých Malenovic; při tom smluveno, aby vrchnost' Malenovská struhu od rohu rybníka Treštného až po Malenovici, totiž až ke stavu při mlýně "Dobrochovském" na 940 sáh cíditi dávala. Mlýn Kozinský ale opustl, takže z něho v ty časy bylo viděti toliko základy a stav k němu příslušný v Dřevnici. — Odpadlo tedy cídění struhy od r. 1652 počínaje (kdy tuším ten mlýn opustl), a vzdálené louky užívala ode dávna vrchnost' Malenovská, zahradu držel pod plat občan Malenovský. Vrchnost' Otrokovská neopomenula svým právům k zahradě a louce průchod zjednati, pročež dvakráte "před Švedy i později okolo r. 1648" travu z ní vzala vrchnost' Otrokovská. Že však té louky užívání "prosebně" vymohla paní "Prakšická ze Zástřizel", paní Malenovská, obdržela tu louku pod plat; také Fortaš odváděl po 13 groších z té zahrady do Otrokovic a jeho syn do Napajedel. Avšak, jakmile zemřela paní Zu-

zana Kateřina Prakšická a v malenovské panství se uvázali páni z Lichtenštejna, z nichž hrabě Filip, pán několika panství a kanovník olomucký, přestala i vrchnost z louky i Fortaš ze zahrady platy dávat. Regent ustanovený na Malenovicích, František Ferdinand Bilanský, jsa neobmezeným pánem a chtěje kořistiti z okolnosti příznivé, že panství napajedelsko-otrokovské spravovali taktéž poručníci, prohlásil louku i zahradu za majetek vrchnosti Malenovské. Tomu na odpor úředníci napajedelští postavili do zahrady Fortašovské dva strážce, jakožto v majetku své vrchnosti. Tato okolnost dala podnět k "vojně", již předcházely nepochybně vyhrůžky, takže se mohlo napřed věděti, že se měla nějaká strhnout.

Nedá se také jináče mysliti, než že s obou stran pilně číhali na příhodnou chvíli, poněvadž by se nemohlo pochopiti, jak najednou s obou stran tolik lidu se shluklo.

Nadešel den 16. září r. 1707. Pršelo jen lilo, i nebylo právě, co dělati.

Úředník malenovský konal pilné přípravy. Svolal své poddané, častoval je kořalkou a nyní jim pověděl svůj úmysl, že půjdou ovoce česati do Fortašovské zahrady. Někteří se vymlouvali, že nemají chuti, ale jednomu dodával myslí chvastavým vychlubováním, že má k té výpravě od krajského hejtmána nařízení; napajedelské třebaš postříleti, že bez toho ten sakrment napajedelský úředník na Špilberk bude odveden a tam těžko trestán v žaláři; nedůvěřivé nutkal hrozbami, nebo se našli i takoví, že raději se ukryli doma někde pod hambalkem, když je svolával dráb, než aby nebezpečné výpravy byli účastni.

A nebyla to jen hračka. Vždyť úředník všechny fisiky, co jich měl ve zbrojnici na hradě, rozdával podkuráženým podanným, k tomu i prach a kulky. Ba kázal před zámek vyvézt i půlháky, ano i těžší kusy. Dal znamení v pochod a armáda malenovská, do 200 mužů ozbrojených, táhla—na nezralé hrušky. Avšak nebylo bez strategického důmyslu. Jedno oddělení ozbrojené šesti fisikami vysláno jest, ne-

škodnými učinit cizopanské poddané, předně Pavla Mařiníka ze Šarova,* který sloužil ve mlýně malenovském, za druhé Ondru Bobčíka z Alinkovic. Tyto oba zajali, zavedli na hrad, dali zakovati do želez a uvrhli do vězení. Ostatní ozbrojenci vtrhli do zahrady Fortašovské, zajali oba strážce od vrchnosti napajedelské zřízené a položili se jedni v křovinách do úkrytu, jiní vylezše na stromy, trásli ovoce a sbírali.

Lidé napajedelští, kteří nepochybně stáli na číhané, učinili poplach ve Květkovicích a Otrokovicích. Dostavili se také nějací lidé z Napajedel, přijel na koni i purkrabí napajedelský. Ze nepřišli s prázdnýma rukama, totě nepochybně na tehdejší časy, kdyby toho ani zvláště nebylo připomenuto.

Seřadivše se táhli k zahradě Fortašovské až na hráz rybníka řečeného Trestný, někteří odvážili se až do zahrady a natřesené ovoce sbírali.

V tom vypadli Malenovští z úkrytu a počali stříleti po poddaných napajedelských a hnali je před se.

Úředník malenovský pobízel své lidi ke střelbě poručiv jim, aby úředníky napajedelské, hejtmana, duchodního, písaře a hajduka postříleli.

A takž bylo slyšeti, jak Malenovští vidouce na koni na hrázi státi purkrabí- napajedelského, volali: "Zastřelte toho sakramenta hejtmana!" I stříleli skutečně po něm jakožto po vojevůdci, a purkrabí, když kulky okolo něho fičely, slezl s koně a se schýlil. Nastala děsná palba; výstříleli Malenovští po třech nábojích, takže úředník Pavla Slezáka na koni poslal pro čerstvý náboj. Napajedelští uslyševše z počátku několik ran, nemyslili jináče, leč že to jen tak na slepo, ale když kulky fičely a někteří poranění byvše zabědovali, křičel myslivec napajedelský na útočníky: "Nestřílejte po nás jako po psech!"

Ale marno.

Ležel v krvi Martin Slaňák z Napajedel, dostav ránu do hlavy. Vy příběhne na něho 6 Malenov-

* Z té okolnosti možná souditi, že tehda Šarov již náležel k panství Napajedelskému.

ských s fisikami: "Dobíte ho sakramenta anebo ho zastřelte!" A již běží jeden k němu zaměřiv na něho :

"He! sakramente, hned tě zastřelím!" I počal Slaňák

prositi, aby ho nechali při životě, načež ostatní zadrželi pušku měřícího řkouce: "Nechte nebohýho člověka, nebo on rovně z poručení svý vrchnosti, tak jako my musil jíti."

Ovšem ho ale zdvihli, chtějíce jej do zajetí odvésti na Malenovice; vidouce však, že je těžko zraněn, ze strachu, aby u nich neskonál, nechali ho ležeti.

Jako Slaňákovi dařilo se ještě čtyřem jiným, že těžké rány odnesli, a těch, jimž kulky protrhaly oděv, bylo dvanácte.

Rozumí se samo sebou, že Napajedelští, poněvadž je zdržoval purkrabí od střelby, takže nedali více než jednu ostrou ránu, táhli zpět. Ale úředníkovi malenovskému ještě nebylo dosti natom; jakmile čerstvý náboj přibyl, kázal jim na novo nabíjeti — a sám také pomáhal nabíjeti — a poddané napajedelské pronásledovati palbou až do Otrokovic.

Není ovšem známo, s jakou slávou vítězové se vrátili do Malenovic, ale jisto jest, že vítězství se oslavovalo běčkou piva, kterou úředník dal vítězům vystaviti. Když tak popíjeli, povídal úředník: "Kdyby Napajedelští byli neutekli, noha by jich bylo neušlo!"

* * *

Trvalo dosti dlouho, než přišla vyšetřovací komise, teprve 17. dubna r. 1708. a o tu vojnu vyslychání svědkové dne 27. dubna. Martin Šlaňák vyzdравěl, možná i ostatní těžko ranění, tudíž asi úředník malenovský ušel trestu.

Jednalot' se obojím vrchnostem o věci docela jiné, tudíž vrchní regent panství napajedelského Vols z Vídně, advokát brněnský Martinelli, "Monsieur Wenzl Xavier Borový a Holleschau," "buchhalter" Rotalských statků, hrabě Lichtenstein měli o to psání jako málo kdy před tím.

Bylo již r. 1711 a záležitost' ještě nebyla uspořádána, poněvadž Borový napočítal škody na 5500 zl.,

kteřé malenovská vrchnost' platiti měla hlavně za necidění struhy mlýnské. — Chtěl také mlýn Kozi-
nec na novo stavěti, ale nedošlo na to.—Jedna jeho
douška (= "sub rosa") je zajímavá, kterou na zvláštní
ceduli poslal regentovi Volsovi, aby se měl — po-
zoru prý pan hrabě Zikmund (z Rotale) — na po-
zoru před pánem pl. t. referentem t. j. advokátem,
který prý prospěch kohosi jiného hledá a tím vrchnost'
k velikému honoráři svádí.*

* * *

R. 1708. založena *rejstra horenská Komárovská*,
dotud zachovaná s nápisem:

"Rejstra tyto horenské patřící k hoře vinné,
kterážto hora leží při dědině Komárově v kraji Hra-
dištském v markrabství Moravském, založena jsou
s vědomím a vůlí za šťastného *panování* velebného
a vysoce urozeného pána pana *Filipa Kryštofa Pavla*
sv. římské říše hraběte z Lichtenštejna, svobodného
pána z Kastelkornu, pána na Šenavě, Kornajtu,
Čenkelsburku, Rungelštejnu, Krumpachu a Hercigs-
valdu, zemského komisaře v Elzasu Joti knížecí a
biskupské Milosti v Olomouci a Salcpurku *kanovníka*
a hraběcích Lichtenštejnských panství prvního poru-
čníka a pána pána, všechněm svým věrným milým
poddaným, jednomu každému jak přespolečnému, tak
domácímu, kterýžby v té hoře vinohrad měl a také
v těch rejstrech sobě pořádně zapsané i vložené měl
. . . a zapsané za úředníka pana *Aug. Jana Tasmera*
roku 1708."

Vklad první zapsán takto:

Nro. 1. Vinohrad. Barbory po neb. Janovi Faj-
garovi z Komárova 3 1/2 kreftů, kterýžto vinohrad
za tého času v ničemž nezávadný, tak že ona s ním
vládnout, jeho užívat, prodat aneb komu chce odpo-
ručit chce, může, se jí připisuje. Dává se z něho
platu mil. vrchnosti Malenovské 15 kr. 3 den., a kon-
tribuce, kterou sobě zadržuje 5 kr. 1 d.

* Viz Komenský 1883 str. 589.

Hrabě Filip jistotně ještě r. 1717 spravoval panství Malenovské, poněvadž v matrice je zaznamenáno, že t. r. z Říma přivezl svěcené křížky a agnusky.

R. 1722. dne 25. bř. v Malenovském kostele přestoupil na víru katolickou Michal Klemens, Slezák z Dolní Nisy, voják při pluku jízdném knížete Portugalského a kmotry mu byli Balt. Steltzer a Josef Kukumus vojáci téhož pluku (matr.)

Co se tkne dávek a povinností, ves Louky dávala kromě slepic vajec 21, měřici dubinek, suché trnky, hlemýžďe, houby a ořechy a platila 8 zl. 24 kr. ročního platu (1708).

Rychtář Malenovský dostával 31 zl. 40 kr. a 3 zl. 40 kr. za obchoze. A ze 60 mírek kmínu vrchnosti dávaných patřily fojtovi 4 mírky (kr. 1720. K.)

**Maxmilian Rudolf hrabě z Lichtenštejna
a Kastelkornu (1722—1739)**

když se dědici zbožím otcovským podělili, přejal ze tří svých bratří r. 1722. dne 13. ledna Malenovice a Pohorelice sám.

K jeho panování málo lze paměti zaznamenati. Podivno jest jen to, že cechmistři *řemesla řeznického*, odtrhše se od svých "otců" v Hradišti, dožádali se artykulů od arciknížete a biskupa Leopolda Viléma řezníkům kroměřížským povolených a od císaře Karla VI. r. 1730. (v sedmém roce království Českého) povolených. Kteréž artykule v kanceláři král. tribunálu v Brně dne 29. dubna r. 1731 jim ověřeny byly, čímž řeznický cech Malenovský samojediný nabyl artykulů německých. Jelikož tyto artykule málo se různí od pozdějších "jeneralních artykulů", nevypisujeme z nich nic kromě toho, že v artykulu třetím se vymínuje, aby ten, kdožby se řemeslu řeznickému učiti chtěl, povinen byl se ohlásiti v neděli květnou; kdožby toho omeškal, nemohl se řemeslu řeznickému učiti. —

Závětem prohlášeným 19. června r. 1739 hrabě Maxmilian Rudolf poručil oba statky oběma svým bratřím *Jakubovi Arnoštovi* a *Tomáši Josefovi*, ale již

r. 1740 hrabě Tomáš svou polovici vzdal Jakubovi Arnoštovi, biskupu Olomuckému.

Jakub Arnošt, kníže biskup Olomucký
(1739—1747)

narozen byv r. 1690 na Hertvigsvaldě ve Slezsku vzdělával se u Jezovitů v Brně a v Olomouci, načež na vychování dán byl do Říma do římské kolleje. Učiněn byv již r. 1709 kanovníkem Olomuckým a Salcurským posvěcen r. 1728 na biskupa Sekovského a 1738 na biskupa Olomuckého. O slavném příjezdě do Olomouce odevzdaly mu kolleje piaristické: z Kroměříže, ze Staré Vody, Příbora a Bílé Vody, jakožto přednímu příznivci piaristů (1720 založil kolleji v Bílé Vodě) a zakladateli chvalořeč pod titulem: "Pastor Lapis Israel" R. 1743 korunoval císařovnu Marii Terezii v Praze za královnu Českou na místě Pražského arcibiskupa, kterýž upadl v nemilost, a dvě léta později povýšen na důstojnost arcibiskupa Solnohradského (Notbl. 1869. 13.)

V pruskou vojnu Malenovská vrchnost tak jako jiné značné výpalné zaplatila, avšak v matrice, ač zmínka věnována Prusům, podrobnějšího nic nezpomenuje kromě, že lid se rozutíkal. Předce však pamětihodná jest politická nárážka na Prusy, kteráž zvěčněna byla na soše sv. Jana Nepomuckého.

Poníže totiž kostela u silnice r. 1721 byla postavena socha ke cti a slávě sv. Janu Nepomuckému, na jejíž podstavci byly dva latinské nápisy a tento český: "Svatý Jan Nepomucký, Chraň nás od Veřejneg haňby (= 1721)." Potom pak někdo tuto sochu dav oprávniti a obnoviti, kázal připsati čtvrtý nápis: "Honoris gratia Divo Ioanni renovata et Dedicata ab Vno, qVI sVb IVgo BorVssICo erat" (1744) t. j. ke cti a chvále svatému Janu obnovena a věnována od někoho, kdož byl pode jménem pruským." Snad to byl farář Malenovský, jehož podobně jako z jiných míst do pruského zajetí odvedli?

Při své smrti biskup Arnošt statky své Malenovice, Pohořelice, Bílou Vodu a Hertvigsvald po-

ručil vnuku svému Karlovi Otě hraběti Salmu z Neuburku, závětem daným dne 11. dubna r. 1747.

Karel Ota* hrabě Salm z Neuburku
(1747—1766)

narozen byv r. 1709. zdědil po rodičích Opatovice, Jevíčko, Roubanín; po strýci svém přejal Malenovice a Pohořelice, Bílou Vodu a Hertvigsvald; pak nabyl manských statků Štablovic a Mikulajic u Opavy a přikoupil k nim Uhlérov tamtéž; podobněž přibyl k Opatovicům manský statek Stvolová. K tomu přikoupil Jaroměřice. S druhou manželkou nabyl Svojanova v Čechách a s třetí Bzence.

Jakožto pán tak bohatý zastával znamenité úřady zemské i císařské byv od r. 1738—1744 krajským hejtmanem pro Přerovsko a Bruntalsko, r. 1747 přisedicím zemského soudu a od r. 1753—1763 nejvyšším sudím zemským, JMce radou a konečně arcikněžny Marie Josefy nejvyšším hofmistrem a t. d. Zemřel r. 1766. povýšiv Bílou Vodu na městečko, kdež byl vystavěl kostel a klášter. (Notbl. 1869. 4. 5.)

Jaké zásluhy si zjednal o kostel a faru Pohořelskou, na svém místě bude zpomenuto.

L. 1759. vydala obec od sebe revers, jakož JE Karel Oto říšský hrabě Salm z Neuburku atd. dvě kamenné sochy ke cti a slávě svatých Jana a Pavla

*** Posloupnost' hrabat Salmů:**

Arnošt Leopold (→ 1722) m. *Maria Františka hrab. z Lichtenštejna* a Kastelkornu → 1754.

Karel Ota (* 1709) → 8. pros. 1766.

1. m. Antonina hrab. Vengerská → 1744.

2. m. Marie Eleonora hrabinka Zárubovna → 1753.

3. m. Marie Arnoštka hrab. Pruskovská z Pruskova.

Tereza. **Karel Vincenc*** 12 kv. 1744 → 3. února 1784.

m. Maria Anna kněžna Khevenhüllarovna → 1777.

Marie Arnoštka* 1771
m. Jan Ant. hrabě
Lamberk.

Jindřiška Johana →
1775 m. Jan Jeronym
hr. Herbeřtejin.

Marie Antonie* 1776
→ 1840 m. **Volfgang**
hr. Černín.
(Zdědila Malenovice
a Pohořelice).

v Malenovicích při silnici, která vede do Napajedel, postavití dal, že se purkmistři a fojti z celého panství zavazují ony sochy opravovati. Dáno na hradě Malenovicích dne 31. října roku 1759. Podepsáni purkmistři: z Malenovic Filip Kerlich, z Tetčovic Josef Rosík, z Louky Josef Bátěk, Bůslavský Martin Pála, Hrubolhotský Pavel Chrastina, Pohořelský Tomáš Daněk, z Ondřichovic Matěj Drábek, z Komárova Jan Faikar.

K roku 1763. zapsán jest pamětihodný kup, kterýž má svou důležitost i pro všeobecnost, pročez jej tuto úplně otiskujeme.

"My nížepsaní tímto listem dosvědčujem, že sme se dobrovolně uzvolili Jakubovi Hřebíčkoví dát kúsek místa na našich obecních kruntech na vystavení chalúčky a to z tej příčiny, *poněvadž přišlo od země poručení, že si každé panství muselo zjednat vůz a čtyry koně a k tomu vozu a koňům dva chlapy náležité zaoptřit a s armádů vyslat*: Tak z tej příčiny, poněvadž se on Jakub H. na to vynasnažil a ty věci náležitě zastál a odbyl za celé panství, tak sú jemu povinni z tej chalúčky platu pasirovat' a to sice celé panství pomoct platit do naše poctivé obce, totiž on je povinen platit z tej chalúčky ročně platu 1 R. a 30 krejcarů a, bude-li sobě krávu chovat anebo jinší dobytek, povinen platit jak jinší hofer, a to sice s tú výminkú: ten plat se jemu bude pasirovat do jeho smrti. Ta správa se stala u přítomnosti pana oficíra a pudmistrů celého panství. Starší purmistr Mik. Slovenčík, Rychtář Jan Zbořil, Starší konšel Lukáš Ohnutek." Dne 1. Januari v roce 1763.

Zřením k tomuto kupu obrátíme pozornost' lask. čtenáře na důležitou věc a sice na tuto:

Kterak Malenovice vzrůstaly na obecních pozemcích?

Roku 1742 obec Malenovská měla společného majetku a sice role: v "Kamence" na *Dubravičkách* vedle pastvíska; louky pod horama a na trávníčku.

R. 1756 se vynalezl jeden kúsek obecní za dolním mlýnem . . . kdežto bývala předčasem cesta na

přední lúky . . . aby ta cesta přišla obci k užívání, poněvadž skrz tu cestu velická škoda se dělala ..."

Těchto pozemků užívala obec ve prospěch svých. Zejmena r. 1756 "dožádali se poctivej obce dva susedi . . . , aby se jim dopřilo *na Důbravice* každému *na včelínek* . . . pod obecní plat i poněvadž ty kúsky leží . . . při *Hrubolhotským* chodníku," ustanoveno jednomu ročního platu po 30, druhému po 24 krejcařích. Později se tohoto pozemku, na němž kdysi rozkládaly se oboje vsi Doubravičky, nezpomíná; za to tím častěji čteme o louce "trávníčku" čili "trávníku", na kterém nyní značná část Malenovic byla zbudována. I mohouce to poněkud sledovati, jak poznenáhlu *chalupnických míst* přibývalo, sestavujeme výtahy z kupů chalupnických v jednu řadu.

L. 1720 Pavlovi Mikulíkovi prodala obec místo na trávníku na chalůpku na 5letou lhotu. L. 1722 týmž obyčejem vystavěl chalupu Frydrych Martini-des, a r. 1723 jiný neznámý.

L. 1741 na témž trávníku na chaloupky dáno na 3letou lhotu neznámému; Josefu Konečnému "kus zahrady až po potok za 10 R," a Martinovi Kožušníkovi "vedle potoka", začez platil ročně 1 R 30 kr. a bude-li krávu chovati, kontribuce 36 kr.

L. 1742 vyskytuje se již jméno "nové ulice".

L. 1744 na chalůpku dáno místo u potoka za Plškovým humnem Matějovi Šafářovi pod plat 1 R 30 kr a 36 kr.

L. 1746. Jakubovi Čamlíkovi místo na chalůpku vykázáno za příkopů na trávníku a lhoty mu dáno 3 léta, ale po uplynutí lhoty aby platil jako jiní po 1 R 30 kr.

L. 1747. "na obci hned *vedle starého špitála*" dáno místo na chalůpku Vykúkalovi na týž plat.

L. 1758. vystavěna chalůpka na trávníku "za příkopů mlýnskou" a l. 1777 v zahradách "*nad tihel-nama*".

L. 1783. prodáno místo na chalůpku "*vedle pastýrně*" za 20 R. Téhož roku vystavěny ještě jiné 3 chaloupky a sice Jana Jelínkova "*vedle vel. p. fa-*

rářovi zahrady," "za zahradu vel. p. faráře" a třetí "mezi vdovou Mikulkou a mezi Francem Slovenčíkem od jednoho *súmezka* k druhému" a k ní přidána zahrádka na pastvisku.

L. 1785. dostal místo na chaloupku Franc Valtr "vedle vel. pana faráře zahrady a Mikuláše Slovenčíka," k čemuž přidána zahrádka na pastvisku.

L. 1795. vznikly dvě chalupy, jedna "vedle Štěpána Menšíka pod uličkou *jak se jide ke školi*, druhá od mostka, jak se jide *k pivovaru* pod Jana Satory uličku."

L. 1797. zbudováno šest chalup na trávníku, mezi nimi čísla 188, 189, 183, 182. Tamtéž zbudováno ještě r. 1799 a 1804 po chaloupce.

* * *

Jiného *obecního majetku* zpomíná se častěji. Tak r. 1742 přejal purkmistr Letina: obecní pečeť, váhu a některý funt kamení, mosazný jeden funt, mincíř; mušketů 8, z nichž bylo 5 na radnici, jeden u Jury Vojáčkova, druhý u Jury Kozelského a třetí u Jury Šlaháře; truhlici obecní, stůl široký a stoličnici na radnici. K tomu 1749 zjednaly se dvě knihy obecní pro báby,* co chodí k ženám, a l. 1766 "zjednala se šnura pro potřebu poctivej obci Malenovskej, kterážto je ve zdýlce 55 sáhů a koštuje 1 R."

Na *obecní útraty* v nové ulici obecní studně "se hned od spodku z novu *od křížů* dělat počala." Od studně děláni dáno 26 zl 34 kr, od děláni "ohlubně" tesařům a jinší vydání 3 zl 56 krejcarů. Také na vodovod a kašnu, jak na jiném místě zpomenu, obec přispívala.

Karel Vincenc hrabě Salm (1766—1784)

narozen byv r. 1744 neměl ještě let při smrti otcově, pročež jemu r. 1765 císařovna Maria Terezia 3 léta

* Byly to nepochybně knihy pro poučení babkám t. č. ještě nezkušeným. L. 1783 přišlo nařízení, aby v každé vsi byly německé babky t. j. takové, které by uměly něm. čísti a psát; směřovalť se k tomu, aby nezkušeným babkám se bránilo pomáhati. L. 1785 opakovalo se ono nařízení a zároveň oznamovalo, že při lyceu v Olo-

do plnoletosti prominula. Po otci zdědil statky Je-
víčko, Roubanín, Opatovice, Jaroměřice, Stvolovou,
Malenovice, Pohorelice, Bílou Vodu, Hertvigsvald
a Svojanov.

Záhy došel znamenitých důstojenstev, an učiněn
byl JMC tajným radou, přisídícím zemského guber-
nia atd., i zemřel jakožto poslední po meči potomek
rodu hrabat Salmů z Neuburků. Zůstavil tři dcery,
z nichž nejmladší Marie Antonie provdaná za hra-
běte Černína zdělila Malenovice a Pohorelice, avšak
vzácná sbírka starých zbraní a zbrojí na hradě Ma-
lenovském rozprodána (Notbl. 1869 4—5), mezi nimiž
i meč zajatého krále francouzského Františka prvního
r. 1524. Mikuláši ze Salmu po bitvě u Pavie ode-
vzdaný.

Trvalou památkou na jeho panování označena
jménem "Karlova" samota, kdež ještě 1748—64 stával
dvůr řečeny Přenkovský.

1772 Malenovská obec podala k hraběti prosbu,
aby, jakož bylo za knížete biskupa a též za otce
neb., že na dubinkovou pastvu sedlák po 4, podsed-
ník po 2 prasatech honiti směl, kdežto nyní jen po
jednom pásti smí, z ostatních do důchodu platiti má.

Za druhé, aby pole na horách vymýtiti mohli.

Za třetí, aby vrchnost dala stavivo zdarma, po-
něvadž domky jsou na spadnutí.

Za čtvrté, že při ročním stavění sirotků netoliko
ze sirot po 6 kr. se dává, ale i od ostatních dětí,
které jinde slouží, aby to přestalo.

Resoluci na ty stížnosti: že se jim povolují vy-
mýtiti pole, a sedlákům se dovoluje po 1 kusu vět-
šího braku, podsedníkům po 1 kusu menšího braku
na pastvě žaludové pásti, podal jim Karel Vincenc
hrabě Salm.

mouci a na vysokých školách bábictví se bude přednášeti *po německu*. Za tou příčinou se obcem nařizovalo, aby osoby způsobilé k tomu
učení na obecní útraty vysílaly, což ovšem nebylo potud nic platno

aby se nezkoušené babky odpudily, dokud nezřízen *český kurs*,
což se stalo tuším v letech dvacátých tohoto století. Nicméně tu a
tam nalezly se již v předešlém století babky něm. umějící, takže v ně-
kterých obcích vedle bábictví provozovaly — učitelství.

V ty doby (1766) bylo v Malenovicích pololanů 24, podsedků 60, podruhů 70; služebníků (pacholků a pohůnků) 45, služebnic 38; tovaryšů 2, učňů 7. Daně platilo na umoření státního dluhu 91 osob po 15 kr., 92 po 36 kr., 24 osob po 1 R. 12 kr.

R. 1777 ze 24 sedláků tři byli z roboty vykoupení (Súkup č. 80, Postava č. 74, Ševčík č. 141); ostatní robovali dvouspřežně do téhodne tři dni; pěšky od Jana do Václava po 1 dni do téhodne, dostávajíce po 1 $\frac{1}{2}$ libře chleba; daně platili 18—19 zl.

Ze 60 podsedníků Koutný č. 13 jakožto rychtář, Satora č. 108 jakožto kostelník, Kudláč č. 116 jakožto hajný a Cejner č. 62 i Andrysek č. 81 jakožto vykoupení zůstávali roboty prázdní. Daně platili po 3—4 zl. Ostatní robovali po celý rok 1 $\frac{1}{2}$ —2 dni do téhodne.

Katastrovaných domkařů obecních 15 daně neplatilo, ale robovalo po 26 dnech do roka; roboty prázdná zůstávala: radnice, škola, pastýrna a pazderna.

Katastrovaných domkařů 11 konalo robotu jako předešli, toliko č. 88 bylo vykoupeno.

Dva domky na selských gruntech roboty i daně byly prázdné.

L. 1780. Obec Malenovská založila paměť, "že za jejich pamětí i mladších našich sousedů od hrubého mosta za říku vedle vody až po panský chmelník za dolní mlýn . . . na dráhách panských aneb trávníkách sme pásli náš dobytek a Tečovští svůj ve společnosti . . . při tom také vrchnostenský dobytek jakožto *ušípané a ovce* tam se pásaly a průhon veřejný býval. Co ale obci Tečovskej k užívání gruntovně patřilo, to ona obec měla obhraděné veskrz. Poněvadž ale na tou obec Tečovskou přišla zkáza skrz pád dobytka, žádala ona Fabiana Šára, bývalého tenkrát u nás pana vrchního, aby sobě nějaký kůsek zorat mohli z těch panských dráhů aneb trávníků na pomoc tej zkáze, k čemuž on jim dovolil a my sme proti tomu nebyli vidíce tu jejich zkázu. Poněvadž ale oni to sobě za gruntovní věc včilejší čas dělají a sobě samým sobí, nad tym my se obec

Malenovská pozastavujeme, abychme od toho ... nebyli odsouzeni, kdyby míra přišla. Což my naším podpisem a pečeti potvrzujeme. Jenž se stalo v Mal. 25 maje L. P. 1780." Podepsán úřad a j. sousedi.

**Marie Antonie hrabinka Salmovna, provdaná
hrabinka Černínova (1784—1804)**

přenesla sídlo své z Malenovic do Pohořelic, od kteréž doby vrchnosti tam obydli své oblíbily.

Za její panování vanul mezi poddanými již čilejší ruch, jaký nejlépe se zjevuje ze

Stížnosti k vrchnosti.

Okolo r. 1770 podala Malenovská obec stížnost, že od vrchnosti některé role a regalie jí odcizeny byly, že "pasunky v horách, které rohatý dobytek užíval, jsou docela zakázány, však ale osyp — na ovse až posud zůstal." "Z pastvy pro černej dobytek po 3 kr. z kusa vrchnost žádala, nyní ale třeba až 1 R. od kusa dávati, a jenom vždy jeden kus gratis takovou pastvu užívá." "Dříví k ústavám, dokad grunty zakoupeny nebyly, dostal ousedlý darmo a jediné od kusa 7 kr. *pařežního platil.*" "Dříví k palivu dostal sedlák 5 sáhů a podsedník 3 sáhy; první platil 1 R 7 kr. a druhý 40 kr., což včil nesmírnó a v přetaženej ceně jest." "Na to jest žádost, aby opis z urbáře se vydal, aby se všechno to, co katastrum obsahuje — se pořádně vykážalo, aby pořádek v kontribuci byl, konečně, aby se obci Malenovskej za její v *sedmiletskou prajskou vojnu konané* liferunky a vyzdvížené peníze . . . vymohly."

Ačkoli tato stížnost vyřízena byla již od Vincence hraběte Salma, předce přednešena jest na novo r. 1798 i přišla na ni resolucí 13 srp. od "Antonie hrab. z Černínu, rozené hraběnky z Salmu" v ten rozum, že vrchnost obci nic neodcizovala, že vrchnost nemůže, jelikož to nejv. zemským nařízením zapověděno, v "sečách" pásti nechati. Komu se nelíbí pásti v lesích od polesného vykázaných, nepotřebuje "ovesní osyp" dáti. "Tým podobně se tej obce (!) na vůli

zanechává za pastvu žaludu a bukvu . . . platiti aneb jich černý dobytek ve vlastním pasunku pásti a žádný plat dávat, k čemu se můj nebožtík pan táta při držané královské krajské komisi dně 16 Julii 1779 volně vyjádřil a k čemu já také volná přivoliti se vynacházím Aby se tej obci dříví k stavení darmo dāti muselo, již také tenkrát dokázati nemohla . . . krajské komisi.

Za 9té. Laudemium bylo až posavad ve všech král. dědičných zemích v obyčeji . . . Že ale od každého obyvatele nech on koupí neb prodá co chce jmenem laudemium 6 kr. a sice pod inšpekci pana dražníka uvedeno a požádáno bylo, jest falešné.

Za 10té. Tým podobně sou lesní akcidendové při všech prodavačův (!) dříví ve všech královských dědičných zemích v obyčeji. Jest ostatně všechno jedno, jestli ten povolený akcidend lesním ouředníkům zvláště se platí anebo ceně prodaného dříví se přiráží a v jednom v mých důchodách se odvádí.

. . . Co se přednešeného vejnosu za lifrované obilí v sedmiletou prajskou vojnu dotejče, nemůže se jí žádající obci přivolit, protože takový peněžitý vejnos při podací kontribučenskéj kasi vykázán není... V zámku Pohofelic dně 13 aug. 1798. Antonia hraběnka z Černín, rozená hraběnka z Salmu.

Předce však téhož roku vrchností dne 20. září 1798 z nařízení král. komise kousek role na *Slatinách* na 1687 □ sáhů (2 měř. dva achtele) obci Malenovské postoupila, kterouž roli aby hraničním kamením oddělili atd. Že vrchnost' tu roli postoupila, byla příčina, že Malenovští před krajským ouřadem mnohé své stížnosti přednesli a komissi do obce přivedli.

Kromě jiných výše vytčených stížností, nalezla komisse chybu, že dle rektifikačního aufšlagu a od 21. marce r. 1758 městečko M. pod jmenem fictitium stabile platí z 30 hrubých domků po 3 R, z 62 domků po 1 R 30 kr a z 5 chalup po 45 kr, kdežto sedláků jest jen 24 ... atd. I bylo vysvětleno, že tu daň na repartici platí 24 sedláků z ohledů těch

hrubých domků, 60 podsedníků z ohledů menších a mezi 22 hoferů rozvržena byla z ohledů chalup.

Stížnosti její, že jí les patří a pastvisko, odmítnuty, poněvadž nemohla nic prokázati, jen co se týče té role na Slatinách. — Tolikéž nemohli jako obec Louky prokázati, že od vrchnosti mají dřevo zdarma dostávat . . . (na to dostali resoluci z Uh. Hradiště dne 30 října).

R. 1800 měl se vodovod městský, naňž obec platu ročního dávala do důchodů 20 zl, v nově stavěti a vrchnost nařídila, aby obec netoliko dříví na trouby kácela, nýbrž je vrtati dala, dovážela a potřebnou ruční práci vykonala; z které příčiny podána prosba k vrchnosti (Antonínovi hraběti z Černína), aby obce v to nepotahoval, ale dne 26. srpna 1800 jejich žádost jest odmítnuta hraběnkou samou. (Ta resoluce byla již druhá, první dána r. 1797). — Když obec nechtěla vodovodu stavěti, vrchnost nechala tak, však v srpnu r. 1801. obec sama uznávajíc jeho potřebu—zanedbala prý jeho pro roztržky sousedské — zvláště že pro vojsko bylo třeba vodu donášeti, prosila vrchnosti, aby potřebné dřevo vykázala, žádajíc, aby vrchnost menší oprávký (2—3 trouby) na svůj náklad pořizovala. K té žádosti 29. srpna 1801 vrchnost svolila vymínujíc si, aby bez překážky obce část vody do dvora Malenovského sváděti směla.

Když r. 1802 Malenovští s farářem spor měli o vodu, kterou sobě na faru z kašny na útraty vystavěné vésti chtěl, podali opětně prosbu k vrchnosti, aby se farář spokojil vodou přetékající, nikoli vodou z přímá z kašny vedenou; avšak vrchnost nepovolila, odpověděvši, že faráři vystaví vodovod na vlastní útraty. (Na Pohořelicích dne 7. září 1802 Antonie hr. z Černína.)

O týž vodovod a kašnu stala se úmluva mezi obcí a vrchností téhož r. 1802 dne 5. ledna, že vrchnost zdarma dá a budoucně dávatí bude potřebné "trouby a bukše", že je dá na své útraty vyvrtat, že k položení jich "vodáka" (wasserführer) najme a zedníky platiti bude, jakože i vápno dodá. Proti

tomu, že obec v lese dřevo na trouby káceti a vyřezávati a dovážeti, příkopy vyhazovati a zahazovati bude, konajíc i ostatní robotu, začez 20 zl do důchodů ročně spláceti má. Vrchnost' pak že kašnu v dobrém stavu zachová a menší správký 2—3 trub sama opraví. K práci pak že se potahovati budou obyvatelé, kteří z té kašny vodu bráti budou.

Leopold hrabě ze Šternberka (1804—58).

odkoupil oboje panství od předešlé majitelky (7. dubna 1804) za 660.000 zl. a 300 dukátů klíčného. Za něho a jeho přičiněním zbudován nynější kostel Malenovský; tolikéž jeho nákladem nová škola v Malenovicích vystavěna. Jakou měrou v jiné záležitosti obecně prospěšné zasahoval, zřejmo z dalších zpráv.

L. 1808 vypravila vrchnost' Malenovská 60 mužů proti Napoleonovi na vlastní náklad 352 zl. 7 1/2 kr. Poddůstojníci té čety byli: Josef Poslušný, Vojáček, Menšík Jan, Rehořík. Malenovice postavily 17 mužů.

1824. "Zavázala se cesta pod Lancfeldovým a dopravila se ta cesta v roku Páně 1824 dne 3. června za času Jana Řiháka, pudmistra atd."

Koncelůvka se také za těch pudmistrů stala v r. 1824.

1829. "Jnžilíři měřili naše Malenovské pole; dne 1. září začali měřit' a dne 7. října skončili práci."

1830. "V roku Páně 1830 dne 5. června začali zedníci krunty dělat' *na školu*; vrchnost' dala řemesníky a všecky potřeby a obec jinší práci Za času Ign. Koláře, pudmistra staršího a Antona Lancverdu mladšího . . ."

1831. "Hodné k upamatování hrozné a neslýchané nemoci tak nazvané cholery, kterážto se v našem městečku r. 1831 vyskytla; tak hrozné nemoci nebylo ani v celej Moravě nikdy k slýchání, kdežto v krátkém časi u nás mnoho lidí zemřelo a v okoličních panstvích ještě více; začátek tej ne-

moci byl 28. října a tak náhle lidi mřeli, že člověk večer byl jak náležitě zdravý, a do rána již mrtvý byl."

1834. "Hodno k upamatování. Začátek jarmaku v městečku Malenovicích. Léta Páně 1834. první jarmak se vystavil ten pondělí po neděli kantáte

1835. Dne 12. března rovnali se sousedi u přítomnosti ouřadu na prostředním poli a sice Sukup, Ševčíkové, Rosík, Jedenástík a Kolář (1810 též se přeměřováním rovnali).

R. 1836. Leopold hrabě ze Šternberka, jsa již 32 let pánem, na místě ranhojiče Jarolímka již starého, objednal nového mladého lékaře z Lanškrouna, i žádal, aby něco na penězích z kontribučenské kasy a 20 měr ovsa jemu od poddaných vyměřeno bylo. Proti čemuž učinili stížnost občané Malenovští. K tomu odpověděl jim hrabě resolucí danou na Pohořelicích dne 4. prosince: proto že Jarolímka nemůže déle ponechatí, an má zkalený zrak a třesoucí ruce, takže ani ran opatřovati, ani při porodech pomáhati nemůže, kdež jsou takové případy, že ani zkoušená bába pomáhati nedovede. Proto pro všecko i kdyby nyní se podvolovali k placení a sypání toho ovsa, že to od nich nepřijme, nýbrž vyčká krajskou komisi.

L. 1837 majestátem císaře a krále Ferdinanda daným dne 20. měs. března povoleny obci výroční trhy (1. v únoru to pondělí po sv. Val., 2. v dubnu v pondělí po Cantate, třetí v červenci v pondělí po sv. Majdaleně, 4. září v pond. po sv. Václavě, jakož i na trh týdenní ve čtvrtek.*

L. 1839 dokonán jest spor obce Malenovské s Kvítkovskou o společné pastvisko u Ondřichovské cesty a smluveno, aby sporné obce se podělily pastviskem, takže každé obci připadlo po 1 jitře

* Dříve již než ten majestát obec dostala, r. 1836 dne 14 kv., rozhodnutím nejvyšší kanceláře dvorské dostala totéž povolení, »je-liž od r. 1709 skutečně užívá práva na dva výroční trhy (28. dubna a 29. září), ačkoli privileje se nenalezají.« Majestátu pak že nabude obec, až taxu zaň 153 zl. 14 kr. zaplatí.

307 □ sáhách. Věc ta smluvena konečně r. 1842 a r. 1844 mor. sl. guberniem vyřízena 10. července.

* * *

Ješto ještě v tuto pozdní dobu jaké také pokusy činěny byly o obživení ruchu cechovního, arcit' odnášející se více k věcem zevnějším, sluší upozorniti na některé

památnosti cechovní.

Pečeti cechovní* mají nápisy následující:

Krejčovská: P. CECU. KREICZOFSEHO. MESTIS. MALENOWICZ.

Soukenická: 1671. PECZET. CECU. SVKENICZKEHO MESTECZKA. MALENOWIC. Na listině z r. 1650 visí také pečeť cechu Hradištského: 151. PECZET CECU. SVKENICZKEHO. MIESTA. HRADISSTTE*.

Společného čili reichscechu; Větší* P. CECU. BEDNAR. KOW. ZAM. KOL. STOL. SEDLA. M: MALENOWITZ*.

Menší: 1778. PECZET. POCTIWICH. RZEMESEL. MESTECZKA. MALENOWIC.

Cechovní pokladnice čili lody.

Na *soukenické* jest nápis: "Tuto pokladnici kul Martin Matuščík majstr, druhý Antoš Matuščík dne 11. dubna Malenovic r. 1795".

Na *krejčovské* čteme zevně: "Matka pokladnica", uvnitř: "Dělána pokladnica l. 1832 měsíce června za Ignaca Řeháka cechmistra a Ignaca Cajnera mladšího z Malenovic dne 10. června."

Společný čili rajchscech má nákladnou pokladnici s nápisem ve furnýru vyřezávaným :

"Za panování vysoce uroz. p. p. Leopolda hr. ze Šternberka JCK. majestátnosti skutečného ko-

*Pečeť městečka Malenovic má ve štítě sv. Mikuláše a okolo nápis:

PECZET MIESTECZKA MALENOWICZ. 1672.

Farská pečeť jest z r. 1760.

morníka a pána panství Malenovic, Pohořelíc a Žeravského, Castolovského a Zásmuckého, manského pána panství a města Liberosa, Sarkan, Reichenkreuz atd. v zemi Lužické. Za Antonína Trčaly staršího a Ant. Ondry ml. cechmistra, za vrchního řiditele panství Fridricha rytíře z Madru, za Fr. Dlabače komisara cechu, Štěpán Hamerlíček stolár r. 1842."

Cechovní džbány.

Soukenický cech má džbán s obrazem sv. Mikuláše z r. 1801 a s nápisem: "Prokop Jelínek starší cechmistr, Matuš Slovenčík ml. cechmistr, Jakub Družba třetí cechmistr. Tento džbán dělal Ignác Orlíček."

Cech krejčovský a ševcovský chovají taktéž své džbány bez nápisů, první z r. 1825, druhý z r. 1851.

* * *

R. 1842. Malenovští s Kvítkovskými se podělili pastviskem u chodníka Ondřichovského, takže každé obci připadlo 1 jitro 307 □ sáh. V popise hraničném ze dne 23. srpna 1842 zpomíná se dvou hranečnicků při tom pastvisku postavených G A R; a I E A E S
H N 1746

1746,

jejichž rozluštění jest toto: *Gachym Adam Rotal Herrschaft Napajedl 1746 a Jacobus Ernestus Archi Episcopus Salisburgensis*, t. j. Jakub Arnošt Arcibiskup Solnohradský.

V ty časy slynul statek Malenovský daleko široko ušlechtilým chovem ovec, neboť byl mezi nejpřednějšími statky Moravskými v té příčině, a podle toho neslo ovčáctví více než 21.000 zlatých. Před časy bývala v Malenovicích i chmelnice (za fořtovnou) a za horním mlýnem stávala "salajka" ještě r. 1852.

L. 1848 dne 16. května podalo 89 příslušníků Malenovských prosbu k JMCi, aby se 10% laudemium a 5% kancelární taxí změnilo; aby roboty

jeté 104denní a pěší svatojanské 13denní, pak kněžské desátky (14 mdlů 9 snopů 4 vejce a kuře pololáník, čtvrtník polovici, podsedník 2 vejce a kuře) pominuly . . .; aby dříví obci od vrchnosti dáváno bylo, když každý pololáník 4 zl. 36 kr. 15 kuřat a 12 vajec, čtvrtník polovici a podsedník 1 zl. 42 kr. 5 kuřat a 4 vejce každoročně vrchnosti dává; aby kontribučenské pokladny obec sama spravovala; aby zvěř vyhubena byla; aby pozemky při zdejších špitáli, jichž obec za pastviska užívala (9 a 20 jiter), obci dány byly; aby "památkové" peníze, které jsme ve válečných časech krajíně na pomoc dávali, navraceny byly; ***aby soukenníkům, kteří od francouzských válek hlouběji v bídě postavení jsou, práce od vlády opatřena byla.***

Kteráž žádost guberniu na vyřízení odevzdána jest, načež dne 14. července vrchnostenský úřad Malenovský dostav od krajského úřadu vyřízení "občanům" dal na vědomost, že o laudemiu a taxách jen říšský sněm ve Vídni může rozhodnouti; že roboty všecky od 1. července přestaly, přestanou i desátky kněžské; aby pak vrchnost občanům dříví dávati měla, toho se nemůže prokázati, kdežto v kupec sice o povinnostech poddaných, nikoli o povinnostech vrchnosti mluveno; kontribučenských pokladen že vláda dosud neuznala za potřebno, pod obecní kontrolu dávati; pozemky špitálské že jsou vrchnosti připsány již v nejstarším katastru; o památkové peníze že se již zakročilo u sl. c. k. krajského ouřadu; konečně *soukenníkům* že by se mohla dáti práce od z. vlády na kauci od celé obce.* (Mader vrchní.)

R. 1849 dne 12. kv. starostové z Malenovic, Těčovic a Luk podali prosbu ke guberniu, aby jim obcem z kontribučenského Malenovského fondu pomoc poskytnuta byla; "za druhé aby příspěvku na regulování řeky Švarcavy osvobození byli; za třetí aby se obci povolilo šenkovní právo, čímž by důchody se zvětšily, ježto dle nového patentu

* Valchu Malenovskou sebrala voda r. 1852.

obecní úřady zavedeny. Tuto žádost' odůvodnili hlavně tím, že 20. června 1848 potloukly kroupy, takže se takofka nic nesklidilo a zrní na osetí nebylo. Za kterou příčinou také k sl. kr. ouřadu darmo prosbu podali, aby se veřejné sbírky konaly na ně a aby se kontribučenské peníze mezi ně podělily.*

Vyřízení došlo dne 15. června, že půjčku z kontribučenského fondu sice lze učiniti, nikoli ale žádné části zdarma dáti, jelikož kontribuenti nemohou prokázati, že fond je jejich. Podobněž odmítnuty i další žádosti.

J. E. Leopold hrabě ze Šternberka.

Když předešlý pán na Malenovicích a Pohořelicích, hrabě Leopold, r. 1858 byl zemřel**, uvázal se v držení těchto dvou nesvěřenských statků nynější pán, hrabě Leopold, c. k. jenerál a JMČe. skutečný tajný rada, oblíbiv za své sídlo zámek Pohořelský obzvláště po tom, když jeho paní manželka Aloisie kněžna Hohenlohe z Bartenštejnu a Jagstberka v třiatřicátém roce věku svého léta Páně 1873 se světem se rozžehнала, zůstavivši tři syny a dceru osiřelé. Starší synové pokřtěni na rodinná jména slavných předků Jaroslava ze Šternberka a Alberta biskupa Zvěřinského. Vychování těch sirot věnována všechna péče od ovdovělého pána v zátiší Pohořelském, v němž jakož i na celém panství

* Strašné toto krupobití zastihlo neslýchaně panství: napajedelské, malenovské, zlínské, lukovské atd. až po N. Jičín. Takové pohromy živelné zaznamenány jsou také k letům 1832 16/7, 1833 6/7, 1837 12/8, 1838 1/6, 1840 5/6, 1843 14/7.

** Pochován v rodinné kapli Šternberské v Malenovicích, v níž pohřeb svůj mají: Hrabě Leopold nar. 12. srp. 1770 → 18. února 1858. Jeho manželka Karla rozená Wallsegovna nar. 19. led. 1771, → 2. července 1857. Děti: Mariana nar. 31. června → 16. září 1813; Adolf poručík u Švarcenberskvch Ulánů nar. 31. června 1800 → 22. ún. 1827; Alois, právník nar. 1815, → 1835 (?); Rosina provdaná kněžna Salmova nar. 4. června 1802 → 15. října 1870.

Konstantin princ Salm nar. 27. března 1819 → 18. ledna 1839.

Aloisie hrabinka Šternberkova, rozená kněžna Hohenlohe z Bartenštejna a z Jagstberku nar. 21. srp. 1840 → 16. ledna 1873. Její dcera: Jindřiška nar. 14. července 1869 → 4. dubna 1870.

příkladným a dojemným způsobem osvěcena památka na paní v Pánu zesnulou.*

Proměna poněkud nastala na Pohořelcích, když Pohořelský pán zdědil svěrenské zboží Šternberské Zásmyky, Častolovice atd., neboť nastala potřeba přihlížeti také k těmto statkům.

L. 1863 dne 10. srpna den sv. Vavřince o půlnoci vyšel oheň z hraběcí olejny (před tím škrobárny). Strašný a hrozný ten požár zničil celé Malenovice, neboť vyhořelo všecko městečko až na č. 150 a 155. Po tomto požáru městečko nabylo novověkého zevnějšku.

Co se týče zjevů společenských, na kterých nyní větší věk tak dokonale se různí od dob dřívějších, nezůstaly ani Malenovice nového, čilého ruchu nedotčeny. Za předešlých časů dělilo se měšťanstvo na třídy podle stavu a řemesla. Cechy zastupovaly spolky naše novověké, avšak vedle snah ušlechťujících, jaké plynuly z těch družstev pěstujících dobrý mrav řemeslnický a bohabojnost křesťanskou, běželo jim hlavně o prospěchy jejich řemesla a o výsady spolucechovníků. Tyto spolky potrvaly sice v Malenovicích až do nejnovějších dob a byly českými, avšak jednak proto, že řemesla pozbyla svých výsad, řezníci nejdříve, jednak že veliké převraty nastávaly fabrikami, cechy jeden po druhém braly za své, pozbývajíce své někdejší důležitosti.

Na místě těchto starých společenstev nastoupily spolky novověké vzdělávací a obecně prospěšné.

Spolek čtenářský vznikl r. 1865 působením velezasloužilého duchovního Aloisa Potěhníka. Pět let později zařízena záložna a konečně r. 1874 hasičsko-sokolská jednota, která vedením i množstvím náradím mezi nejpřednější jednoty Moravské se počítá.

Když již tyto spolky samy o sobě dosvědčují, že měšťanům Malenovským záleží na pokroku a na vlasteneckém ruchu, neméně sluší pochvalovati pečlivost o školství a o jiné podniky, kterými se vyznamenávají obce čilé a probudilé.

* Pokud se týče působení hraběcího p. držitele statků obojích viz ve Čtverolistku vínek 3, str. 53.

Přílohy.

1. Posloupnost' duchovních správců Malenovských.

Jakož se v Deskách Zemských podacího Malenovského již k r. 1356. zpomíná, nemohlo tehda již bez duchovních býti při kostele Malenovském, ale teprve r. 1386 slyšíme o *Martinovi z Kroměříže*, jakožto o plebanovi v Malenovicích, toho totiž roku kněz Martin dal se zapsati za posluchače práv při vysokém učení Pražském (Monum. Univ. Prag II. 40). Na počátku 15. století dostaly Malenovice za plebána šlechtice *Buška Kužela ze Žeravic*, který před tím (r. 1392) byl farářem v Počenicích, okolo r. 1412 v Malenovicích (Volný), ale tři léta později již v Bílovicích (půh. II. 471).

Pro pozdější doby máme značnou mezeru ve zprávách, ačkoli se není čemu diviti pro nepokojné časy.

Že na Malenovsku nové učení bujně se rozmohlo, netřeba pochybovati, kterouž věc ne-li z jiného čeho, ale jistotně z té okolnosti lze vysvětliti, že od r. asi 1427—1437 Malenovský hrad v držení měl přední stoupenec husitský Smil z Moravan.

Jaký strach měli Malenovští z pana Smyla, rozumíme-li dobře, vychází z toho, že v ty asi časy jeho bratrovi Mikuláši z Moravan k věrné ruce dali na opatrování 1 zvon a stříbrný kalich. Když pak zase nastaly dřívější pořádky a paní Anna Šonvalská uvázala se v držení panství, žádala ok. r.

1446 o navrácení těch věcí, z čehož rozumíme, že fara Malenovská na novo měla býti osazena. A tak až do r. 1464. zůstal v Malenovicích farářem kněz *Vavřinec*, který toho roku odešel do Uh. Hradiště za oltářníka ke kostelu sv. Jiří, k němuž byl Petr Drnkoš fundoval 15 hřiven groší (Volný).

Napotom zase mlčí se o duchovních správcích, poněvadž nepochybně opanovali na dobro bratří. (Viz bratrský sbor na str. 64—66.)

Zpomíná se sice k r. 1581 kněze Jana v Malenovicích, avšak zdá se, že to byl *Jan Doryn* bratrský kazatel, a kdež r. 1597 pan Jachym Bítovský dožadoval se do Malenovic *Jiříka Patricia* z Bílovic, nebyl to taktéž kněz katolický — nýbrž nepochybně bratrský kněz, zemřelť právě před tím kazatel zpomenutý Jan Doryn. Ješto pak potomní paní Malenovská Anna Bítovská rozhodně držela se stranou nekatolickou, lze domyslit, že snad farářů katolických tu v Malenovicích nebylo ještě dlouho, anobřž farníci Malenovští komendováni zůstávali od r. 1633—1636 ke Zlínu. Tehda však nepochybně jako v jiných příčinách usiloval pan Kryštof ze Švábenic o obnovení fary, což potud se podařilo, že také fara Podhradská (Pohořelská) sloučena s Malenovskou a správcem jejím učiněn *Alexandr Bartoloměj Hohol* (— 1636—1644 —). Týž P. Hohol, kněz řádu sv. Františka (z Hradiště?), spravoval i faru Tetčovskou, nebo za něho ulit zvon pro kostel Tetčovský. Po něm následoval kněz *Jakub Pavel Hladký* (1661—1685), který r. 1668 se vzdal fary Napajedelské a Pohořelské. Možná dosti, že poněkud k tomu přispěly i "verše neb rejmy" o něm složené.*

* Jelikož takové *veršotepství* z oněch časů jest věcí pro tehdejší literaturu dosti pamětihodnou, pokládáme zde list z několik příčin závažný, jež faráři Hladkému poslal úředník tuším Kvasický:

"Důstojně velebný a vysoce učený pane Pater! Vašnosti psaní dne 27. aprilis v Napajedlích datyrované jsem dostal a z něho vyrozuměl, že by pan hejtman Holešovský Vašnosti zprávu dal, jakobych já *verse neb rejmy o panu pateru* . . . skládati měl, divně mě to přichází a nevím, jakby pan hejtman Holešovský mně to prokázati mohl; že ale tu v některých časích, jak sem v

Za faráře *Abrahama Šrámka* (1685—1690) ko-naly se do Malenovic časté pouti v den Navštívení Panny Marie. Tehda měl kostel Malenovský i železné krávy.

Po něm následoval *Jan Josef Kříž* z Bořitova (Cruciger) [1690—1700], který pilně zapisoval do matriky pamětihodnosti. Za něho vystavěna nová fara.

Pod ním kaplanoval kněz Bořinský (snad šlechtic Borynský z Roztropic?) a zámeckým kaplanem byl Jan Hladký. Křížův otec Jiří → 24. října 1692 a pochován pod oltářem sv. Kazimíra a jeho matka 11. února 1699 pohřbena za přítomnosti kněží Tomáše Požarníka faráře Napajedelského, Jiřika Šimšalíka faráře Bílovského, Jana Pupíka faráře Zlínského a zámeckého kaplana Jana Hladkého. R. 1700 posvěcen od opata Zabrdovského zvon Tetčovský a zároveň tuším (25. dub.) nový hřbitov. Na tomto hřbitově r. 1701 od Frant. hraběte z Lichtenštejna byly zbudovány dvě kaple (sv. Rozalie, která ještě trvá, a druhá sedmibolestné P. Marie, jež ok. r. 1780 byla zbořena).

Před svou smrtí postoupil vrchnosti nějaké pole, zahrady a 28 kop a 18 snopů desátku, začež

Holešově byl v jistých příčinách, přitrefilo se, že žida Doška jsme sešidili (!) a nejní mně žádná vědomost, že by se tenkrát měla o Vašnosti zmínka činiti; druhý den přijdouce k panu Gabrielovi o polednách, tehdy *při stole psal některé verše* a povídající, žeby do-týkalo p. faráře Malenovského, tak jsem žádal vejpis, který mně *vedle ještě jinejch versů* dal. Já přijedouce domů, poněvadž p. *Vinařský, hejtmán Malenovský* v jistých příčinách zde v Kvasicích jest byl, viděl je, žádal tehdy jest ode mně vejpis, mně ale že s takovými věcmi slúženo nejní, dal jsem jemu: tak mně s paměti vyšlo, co v sobě obsahovalo. Jak bych já o jinejch verše měl dělati, koho neznám, jména nevím, a skutky jejich buď zlé neb dobré v ničem vědomosti nemám, divím se panu hejtmánu, že takový nepravdivý věci mluvíti směl, který žádnýmu takovému officiovi (úředníku) nesluší ani chvalitebné nejní, neznámý lidi proti sobě do nepřátelství uvéstí chce: všecko to v svým času a kde náležitě bude, prokázati musí.

S tím nás s obou stran Pánu Bohu poroučejíce zůstávám Vašnosti k službám volný

Václav Adalbert Schefflynger z Hornsdorffu.

Na Kvasicích dne 27. apr. 1667.

se vrchnost' zavázala ke kostelu ročního platu dávati 3 zl. 30 kr. a faráři 10 beček lehčiny.

Nástupce Křížův *Zachariáš Leopold Pagáč* (1701—

→ 5/3 1718) přišel z Bravantic i zapisoval do matrik po latinsky a po česku. Za něho pomáhali ve správě duchovní kněží: Jan Konečný, Matěj Bárta a Šumický.

Po něm nastoupil *Jan Josef Zelinka* (1718—1738) máje často k výpomoci Dominikány a Františkány z Uh. Hradiště; r. 1734 slavil své 50leté jubileum. *František Hutr* pobyl v Malenovicích od r. 1738—1743, *Tomáš Menšík* do r. 1750, načež nastoupil *Václav Jan Strážnický*, rodák tuším z Val. Meziříčí, který pilně zapisoval paměti do matriky. Od r. 1761—1778 byl farářem *Ludvik Ign. Glekl*, po němž až do r. 1831 následoval *Jan Kerlich*, rodák Malenovský* narozený r. 1749, vysvěcený 1772. Na jeho místě vedl správu duchovní od r. 1830—1832 kooperátor Zdounecký, *František Hluštík*, potomní farář Pohořelský. Pak následoval farář Pohořelský *Viktorin Návrat*, rodák z Kojetína, který byv nar. 1795 zemřel r. 1858.

Odtud farářem jest důst. p. *Pavel Král*. Řada kooperátorů Malenovských od r. asi 1815 budiž tuto uvedena: Antonín Sháněl, Josef Chrastina, Josef Hrdina, Jiří Krömayer, Frant. Hluštík, Mart.

Na tomto místě budiž podán i úryvek »elegie« o povinnosti faráře a o užitečnosti matriky jednající, kterou ok .r. 1690. složil Malenovský farář Kříž.

»Presbyter hunc pariter populum moderatur habennís,
Antistes quem dat, sancta docere Dei. Non modo subjectas animas
curare necesse.

verum adsit templi cura pique loci.

Conjugibus baptizatisque referta deesse

Matrica haud debet, com moda multa ferens.

Noscitur hinc aetas hominis, qualesque parentes;

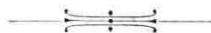
utrum labe mali, legitimine thori.

Nescis, quantum hominis fortuna conferat istud.

.....
Hanc (matricam) ego distinctam Gruciger cognomine dictus,
posterus ut videat, scribere suscipiam.

.....
Quarentisque minor nunc labor inde redit.*

Ošťádal, Josef Burda, Frant. Dilinger, Frant. Beneš
Josef Hromek, Aug. Supler, Frant. Dubský, Do-
minik Sehnaľ, Vinc. Hrubý, Alois Potěhník, Jan
Říha.

2. Školy.

a. V Malenovicích.

Není pochybnosti, že již r. 1386, kdy se poprvé
zpomíná faráře Malenovského, také škola trvala,
avšak zpráv o ní nemáme z těch starých dob.
Ovšem ale známo z dob pána Buriana Tetoura
z Tetova, že při zboře Malenovském byla jednak
škola pro kazatele bratrské (kteří ve zboře — "*kázati
se učí*"), jednak u téhož pána od kazatele br. Jana
Hranického r. 1569 vymořeno, aby bratří svobodnou
školu pro cizí děti vydržovati směli. Taková škola
patrně byla vyšší, jak bychom nyní řekli *střední*.
Než ani o této vyšší škole nemáme na ten čas
zpráv, tím méně o škole nižší.

Postremo obnixe (:relegens quiscunque:) rogaris, Sis memor in
sacris, lector amande, mei.

Subsidii quid quid facies animae meae agenti:
Hoc tibi Supremus reddet in arce poli.» (Matr.)

* Rodáků Malenovských nalezl jsem dotud málo. Bratr téhož
faráře Malenovského Kerlich byl farářem hulinským, třetí bratr
rektorem Malenovským.

R. 1838 zemřel *Vavřinec Vebeřík*, farář od r. 1819 v Újezdě.
Rodina *Vojáčků*, hudebních skladatelů pochází z Malenovic, o
Kašparovi Vojáčkovi viz Naučný Slovník.

Z Malenovic pocházel *Frant. Hrdlička*, okresní hejtman
v Čechách, asi před 3 lety zemřelý.

Učitelé rodáci Malenovští jsou: *Krátký, Josef Doležalík*,
učitel v Pohofelicích, *Karel Vojáček* v Tetčovicích.

Zdali lékař *Jarolímek*, který na tom panství sestarnul, jak na
svém místě dotčeno, posel z Malenovic, není známo. Celkem do
nejnovějších časů málo mladíků chodilo na studium. — Z těch
budiž jmenován J. Landsfeld, professor v Opavě. — Z Tetčovic
posel dr. Umyjsa, ruský dvorní rada a lékař v Petrohradě, kdež
žil mezi l. 1830—50.

S proměnami politickými a náboženskými vzala za své po r. 1620 škola bratrská, přestala jistotně strastnými okolnostmi — r. 1626 bylo městečko takofka pusto a lidu prázdno — i škola nižší.

Teprve k. r. 1690. mluví se o rektoru *Sartoriu* (*Ševci*), kterýž měl za manželku sestru faráře Křížovu. —

V ty doby směl si rektor (dle Volného) chovati po 2 kravách.

Další posloupnost' rektorů odbudeme na krátce: *Řehoř Švarc* ludirector 1703 — 1723 — 1730 *Jan Zúbek* rector scholae, 1735 *Mikuláš Mikuláštik*; do r. 1747 *Václav Raušer*, 1754 *Filip Řihák* cantor, 1757 *Ignác Zelinka*, ludirector, — 1789—1801 — *Jakub Kerlich*.

Za něho Louky již nebyly přiškoleny k Malenovicům a konala se visitace školy dne 15. ledna r. 1789 i navrhl okresní školní komisář Fr. Rosnek za přítomnosti ouřadu, učitele a vrchnostenského úředníka, aby škola Malenovská se v těch kusích zdokonalila:

a) aby do lavic se dalo dostatek kalamářů a aby se pořídila almara na knihy pro chudé;

b) nedbalí rodiče, kteří dětí svých do školy neposílají, aby byli trestáni; aby rodiče dětem svým knihy opatřili, a konečně aby dospělí do opakovacích hodin chodili.

c) aby *německé učení více se rozmohlo*, zavedou se *do první třídy* místo českých *německo-české* knížky ("Nahmensbuchl").

d) učitel nech se přičiní a cvičí v pravopise i počtech, aby všem předmětům druhé třídy učití mohl.

e) aby se určilo, kdo školu otápí, a kolik učitel platu a koledy dostává.

Prohlásila tedy obec, co se prvního odstavce tkne, že učitel dostane na inkoust 1 zl., a kalamáře i almaru na knihy že obec obstará.

Co se tkne nedbalých rodičů, ti aby se od ouřadu pobízeli; dospělá mládež aby do opakovací hodiny chodila, že třebaš násilím bude donucena.

K vůli německému učení, že se bude naléhati, aby rodiče takové německé knížky zakoupili.

Učitel slibuje, že se pilně bude učit.

Na otop dostane učitel od obce 5 sáh dřeva.

Plat učitelský:

Za zpívání pašijí . . .	1	zl.	28	kr.
od 4 mší v suché dni po 6 kr.			24	kr.
od vrchnosti platu . . .	10	zl.	—	kr.
žita 1 měř.	1	zl.	30	kr.
rži 4 -"-	4	zl.	—	kr.
ječmene 1 měř. . . .	—	zl.	51	kr.
prosa 1 měř.	1	zl.	30	kr.
hrachu 1 -"-	1	zl.	30	kr.
piva 2 bečky po 5 zl. . .	10	zl.	—	kr.
dřeva 4 sáhy po 1 zl. 30 kr. .	6	zl.	—	kr.
Od obce Malenovské platu .	8	zl.	36	kr.
rži 3 měř.	3	zl.	—	kr.
z pole učiteli vyměřeného na 1 měř. žita	1	zl.	58 $\frac{2}{4}$	kr.
na 1 m.	1	zl.	13 $\frac{1}{4}$	kr.
na místě koledy . . .	4	zl.	18	kr.
Z Tetčovic platu . . .	3	zl.	12	kr.
Z Malé Lhoty platu . .	1	zl.	—	kr.
Z V. Lhoty platu . . .	1	zl.	21	kr.
Z Louky	2	zl.	30	kr.

Školního platu (když se vynechá 40 chudých dětí)

z 33 dětí po 1 kr.	33	kr.
ze 36 dětí po 1 $\frac{1}{2}$ kr. . . .	54	kr.
z 20 dětí po 2 kr.	40	kr.

Kterýžto plat učiteli vybrati, jakož i naturalie (na místo platu) jemu dodatí povinen mladší purkmistr. Chodilo tedy r. 1789 do školy Malenovské anebo ke škole povinno bylo 129 dětí.

V ty doby, jak zaznamenal p. říd. uč. Kříž, každý sedlák, ¹čtvrtník, ¹podsedník neč měl děti nebo neměl, sypal $\frac{1}{4}$ rži a $\frac{1}{8}$ žita, a kdo děti měli, z jednoho 36 kr., ze dvou 1 zl. 12 kr. platili; třetí chodil zdarma. — Od zápisu a popisu u sedláka a čtvrtníka bralo se po 4 vejcích, od podsedníka po

3, od hofera po 2 vejcích. Od písmeny znání 1 kr., od slabikování 1 $\frac{1}{2}$ kr., od čtení 2 kr. každý týden neb měsíčně.

1802. Vyznala obec, "že sme dali našem rektorovi v r. 1773 obecní kúsek rolí, který leží u předních luk selských, na který vypadne 4 achtele semena a je fatírovana při štajerregirunku od komisi na 2 R. 30 k. — kdežto ale obec ten kúsek nazpatek (1802) potahuje a to z příčiny tej na vedení vody, která škodila celé obci gruntom: kdežto ale obec jemu rektorovi protiv dvoum rynským 30 kr. zavazují se platit každoročně 6 zl."

Za rektora *Antonína Krátkého* 1805—1846 r. 1830 vystavěna nová škola a stará (č. 105) prodána sousedovi Malenovskému. Týž od r. 1826 vydržoval sám své pomocníky učitelské, jejichž řada tato jest: Andryšek, Štěpán Kozáček, Orlíček, Kašpar Vojáček, Karel Vojáček, Jan Podlipný, Josef Doležal, Václav Dvořánek, Chrástina, Jan Miklík, Červenka, Kožvanec, Karel Novák, František Fila, Frant. Kuzník, Josef Šťovíček, Bartoloměj Mansfeld, Petr Pavlíček. Za řídícího učitele *Jana Krátkého* (1846—1880) r. 1856 učiněn úřední popis školy Malenovské a platu učitelského, jak následuje:

Děti chodilo 170, chlapců 75, děvčat 95. — Škola upravena prostředně a v ní dvě učirny. Vyučovalo se celoročně ráno i odpoledne po 5 hodinách denně, po česku; náboženství učili duchovní Malenovští.

Příjmy učitelovy popsány takto:

Výnos z obecní role na 344 sáhů	3	zl.	19	kr.
Školní plat od asi 120 dětí .	152	zl.	32	kr.
Od obce na vychování pomocníka	110	zl.	—	kr.

Za službu varhanickou:

od patrona Leopolda hr. ze Šternberka na penězích . .	4	zl.		
3 měř. žita	12	zl.		
4 m. rži	12	zl.		
1 m. ječmene	2	zl.		
1 m. hrachu	3	zl.		
2 bečky piva, máz po 5 kr. .	26	zl.	40	kr.
3 sáhy dřeva míchaného .	12	zl.	—	kr.
3 sáhy dubového	9	zl.	—	kr.

2 bečky piva, máz po 5 kr. .	26	zl.	40	kr.
3 sáhy dřeva míchaného .	12	zl.	—	kr.
3 sáhy dubového	9	zl.	—	kr.
<i>Od obcí přifařených na místě koledy:</i>				
Z Malenovic na penězích	13	zl.	3	kr.
3 měř. rži	9	zl.		kr.
Z Tetčovic na penězích . .	3	zl.	18	kr.
2 měř. 14 mírek rži . .	8	zl.	37 ⁵ / ₁₀	kr.
Z Luk na penězích	2	zl.	34	kr.
2 měř. 4 mírky rži . .	6	zl.	22 ⁵ / ₁₀	kr.
Z M. Lhoty	1	zl.	6	kr.
Z V. Lhoty	3	zl.	—	kr.
1 měř. 2 mírky rži . .	3	zl.	22 ⁵ / ₁₀	kr.
Z fundací starých	—	zl.	54 ⁸ / ₁₀	kr.
" nových	3	zl.	30	kr.
Ze štolý	20	zl.	—	kr.
Dohromady .	424	zl.	20 ² / ₁₀	kr.

Vydání rektorovo:

Schodek na školném za onemoc-				
nělé děti a za čistění školy .	14	zl.	53	kr.
Za stravu a plat pomocníkovi .	110	zl.	—	kr.
Dohromady . .	124	zl.	53	kr.

Tím vybývá pro rektora čistého 299 zl. 27 ²/₁₀ kr.

Na konec poznamenáno: že dřevo od patrona obec kácí a dováží na své útraty; kdyby však v druhé učirně se učilo, že by nedostatek dříví zaopatření bylo obci. (Vyjednáno na okresním úradě v Napajedlích dne 12. července 1856.)

Za Jana Krátkého ve službě učitelské pracovali: Petr Pavlíček, Koráb, Karel Kopecký, Horníček, Josef Barvír, Frant. Barvír, Malovaný, Ignat Menšík, Šiška, Paška, Gojiš, Jan Kessler, Karel Zapletal, Josefina Spáčilova.

Od r. 1880 řídícím učitelem školy Malenovské trojtrídne jest *Adam Kříž*, pod nímž učitelovali a učitelují: Karel Zapletal, Josef Mansfeld, Josef Kašpárek, Anđelina Spáčilova.

b) Škola v Pohořelicích.

Jakož výše bylo zpomenuto, že na Podhradí za starých časů trvala fara, není pochybnosti,

že bylo i o školství pečováno; avšak z těch dob, když ani o duchovních správcích nevíme, tím méně pověděti můžeme o škole.

Jakmile zřízena ke kostelu Pohořelskému lokalka, ihned dovídáme se o učitelích. Zejmena v matrice Pohořelské nalezl jsem tato jména:

— 1754—*Antonín Dohnal*, "ludirector", — 1757

— *Petr Bureš*, "scholiarcha", — 1759—1765 — -

— *František Navrátil*.

Když se v tu dobu (27. srp. 1766) jednalo o povýšení lokalky Pohořelské na faru, v zakládací listině ve čl. IV. praví se takto: "Jakož budoucně v Pohořelcích samostatný farář bude, tento ale bez rektora ("schulmeister") se neobejde: protož Pohořelská vrchnost dle, c. k. resoluce dané dne 3. září r. 1748 k tomu konci hodného člověka najme, jemuž se bude platiti od obcí:

Od Pohořelic 1 zl. 12 kr., od Oldřichovic 1 zl. 30 kr., od Komárova 1 zl. 6 kr. Vrchnost' pak Pohořelská bude mu dávati na penězích 10 zl., žita 2 měř. po 45 kr. — 1 zl. 30; rži 8 měřic po 36 kr. — 4 zl. 48; hrachu 1 měř. po 1 zl. — 1 zl.; krup 4 achtele po 48 kr. — 24 kr.; kaše $\frac{4}{8}$ à zl. — 30 kr.; sádla 9 mázů po 10 kr. — 1 zl. 30 kr.; soli 3 bečičky po 45 kr. — 2 zl. 15 kr.; dřeva 8 sáh i s dovozem po 1 zl. — 8 zl.; piva 3 vědra — 4 zl.

Dohromady na peníze: 45 zl. 45 kr."

Zároveň se obec zavázala, že netoliko o farní stavení pečovati bude, ale také příhodnější obydlí rektorovi vystaví.

Mezi lety — 1777—1794 učiteloval v Pohořelcích *Jan Chopie*, jinde *Kopia* psaný. Tento učitel zemřel prý r. 1828. — Okolo r. 1812 bral učitel Pohořelský platu 80 zl. 40 $\frac{1}{2}$ a děti chodilo do školy 92.

Od r. 1828—1852 byl učitelem *Jan Zelinka*, přišed z V. Lhoty. Za něho stala se výbava svrchupsaných dávek i zakoupena za vyvazovací peníze obligace č. 2490 na 1370 zl. Úroky z té obligace běře c. k. okresní pokladna školská. Od r.

1852—1875 učiteloval *Josef Doležalík*, přibylý z Komárova. Po něm nastoupil *Josef Ondrašík** který jmenován byv r. 1881 nadučitelem, za podučitele dostal Františka Zelíka jakožto ke škole dvojtřídní.

c) Škola v Oldřichovicích.

Děti Oldřichovské byly za starších časů přiškoleny do Pohořelic, kamž i chodily. Avšak na počátku tohoto století nařídili si za rektora člověka neučitele, jemuž bylo jméno *Úl*. I vyučoval v domku obecním, jemuž až do r. 1823 říkali škola.

Když pak obec na tom se snesla, zkoušeného učitele ustanoviti, přijala jej r. 1823 na těchto podmínkách:

Že se obci zavázal učitel: klekání zvoniti a v pátek tři hodiny; při pohřbech modlitby konati a mrtvá těla vyprovázeti až ke kříži. Za to dostati měl od obce 40 zl. o sv. Václavě, 7 $\frac{1}{2}$ m. žita, rži 15 měric, hrachu 1 $\frac{7}{8}$ m. a kromě dřeva od vrchnosti darovaného sáhu dřev od obce. Od sepsání svatebních smluv a poručenstev měl dostávati po třiceti krejcařích.

Prvním učitelem na těch podmínkách zřízeným byl *Faibíán Štolba*, který tam r. 1831 zemřel. Po něm přišel *Karel Marek*, který → 1856; pak až do r. 1858 *Antonín Werner*. Pak nastoupil *Tomáš Číhal* (1859—1872), za něhož v letech padesátých jednalo se o zrušení školy Oldřichovské, tak aby tam toliko exponovaná stanice pomocnická zůstati měla. Nedošlo na to, až po smrti Číhalově. I vyučoval potom po dvě zimy (1872—1874) exkurendo učitel *Haldina* z Komárova, pak (1874—5) *Josef Fila*, 1875—6 *Antonín Hořava*, 1876—7 *Josef Ondrašík* z Pohořelic. Na to opětně škola učiněna samostatnou, při níž působil *Josef Doležalík* od r. 1877—80. Odtud učiteluje v Oldřichovicích *Jiří Zacha*.**

Co se tkne služby výše zpomenuté, ta se dávala až do r. 1856, kdy služné zvýšeno na 200 zl.

* Přispěl k této kronice.

** Přispěl k sestavení této kroniky školské.

a sice 106 zl. na penězích, ostatek na obilí jako dříve.

d) Škola v Komárově.

Škola Komárovská vznikla za dob císaře Josefových. I vyučoval při ní mezi lety — 1792—1807 *Antonín Geisler*, který jsa bednářem svoji bednárnou prodal obci za školu. Po něm následoval *František Geisler* (1808—1825). Tehda (okolo r. 1812) bral rektor Komárovský platu 39 zl. a žáků měl 25. Od r. 1825—1836 učiteloval *Jan Červenka*, po němž nastoupil a až do let 50. vytrval Josef Doležalík, rodák Malenovský. Když se dostal do Pohořelic, přejal správu školy Komárovské *Antonín Haldina*, který tu působil 25 let. Na jeho místo dostal se *František Šulc*.

Platu bral učitel až do r. 1870 od 30 usedlých po $\frac{1}{4}$ žita, $\frac{1}{4}$ rži a po měrce stravy. Na penězích po 20 kr. šajnu každého $\frac{1}{4}$ roku.

e) Škola v Bohuslavicích.

O této škole nedostalo se nám podrobných zpráv, pročež jen toto: Škola Bohuslavská zřízena na konec předešlého století. L. 1793 učiteloval při ní *Bedřich Klement*. Ok. r. 1812 bylo tu dětí školských 61 a učitel bral platu na penězích 44 zl. (R.) Další jména učitelů jsou tato: *Varák*, *Vlčovský*, jeho syn, *Matěj Ručka*. R. 1870 byl tu učitelem *Josef Tichák*, který po tom přešel do M. Lazník, po něm *Tomáš Čihal*.

f) Škola v Tetčovicích.

Poněvadž v Tetčovicích trvala za starodávna fara, není pochybnosti, že bylo postaráno i o vyučování školské. I víme, že z Tetčovic posel *kněz Milič*, syn Tetčovského pána, jehož se zpomíná r. 1350. — V pozdější časy, když bratří čeští opanovali obec Tetčovskou, jistotně měli i školu při sboře svém. Potom však, když zanikla fara Tetčovská a sloučena byla s Malenovskou, přiškoleny jsou Tetčovice k Malenovské škole.

Jelikož r. 1836 protokolárně zjištěno bylo, že samostatná škola v Tetčovicích trvala již přes 50 let, snadno uhadneme, že měla někdejší farní obec svou školu již okolo r. 1780. I byl tam r. 1786 učitelem *N. Umyjsa*, jenž měl jednu klasu v Hradišti vychovu. (K.) Okolo r. 1812 měl rektor Tetčovský platu na penězích 62 zl. 14 $\frac{1}{2}$ kr. a chodilo tehda do školy 76 dítek. Před r. 1833 učiteloval tu *Matouš Najmon*; r. 1833 *Karel Vojáček*, rodák Malenovský; od r. 1855—1864 *Matěj Staša*, který přešel do Nevojic. Po něm nastoupil *Ignát Mikulíček*.

g.) Škola v Lukách.

Louky až do r. 1786 byly přiškoleny k Malenovicům. — Škola bývala kdysi umístněna v "pánovně", t. j. ve světnici pro vojenské důstojníky zřízené v č. 26, později v č. 59.

L. 1792. měly Louky "dědinským" učitelem *Ignáce Úle*. Okolo r. 1812 chodilo do školy 106 dítek. Syn tuším předešlého *Tomáš Ul* jest první učitel, jehož staří lidé pomnějí. Jeho nástupcem byl *Menšík*, který se dostal do Kašavy a odtud do Štípy, kdež i zemřel. Po něm následoval *Polc*, jehož místo přejal *Jan Podlipný* a držel do r. 1852. Od těch dob učiteluje *Pavel Pavlíček*.

h) Škola Velkolhotská.

Poněvadž r. 1836 protokolárně zjištěno, že škola ve V. Lhotě přes 50 let trvá, jistotně vzala počátek okolo r. 1780 za dob císaře Josefových. Co se týče zprávy, že tu vyučovala porodní bába čtení a psaní, odnáší se tolikéž k předešlému století, kdy totiž zákonem bylo nařízeno, aby živnost svou provozovati mohly jen zkoušené babičky, tedy osoby ve čtení i psaní zběhlé. Bezpečně pak víme, že r. 1784 tu učiteloval *Michal Švarc*, komorník hraběte Salma, po jehož smrti nastoupil *Kužner*, který odtud se přestěhoval do Květkovic.

Dle cedule přiznávací z r. 1805 dostával učitel od obce V. Lhoty:

1. od 45 usedlých po $\frac{1}{4}$ měřici rži;
2. od n usedlých po $\frac{1}{4}$ měřici žita;
5. od každého žáka hrachu neb čočky po 1 mírce ($\frac{1}{16}$ měrice);
4. sobotales od každého žáka po 1 kr.
5. užíval pole na 1 měř. výsevu.
6. od 56 usedlých po 1 koláči.

Od přiškolené obce Karlovic (Pěnkova): od 20 usedlých po $\frac{1}{8}$ měrice rži, od každého žáka po koláči. Kromě toho měl od obce V. Lhoty 5 sáh dříví od Karlovic 3 sáhy. Okolo r. 1812 bral učitel plat 77 zl. 4 kr. a dětí školských bylo 75.

Učitel *Jan Zelinka* zůstal tu do r. 1828, když obdržel místo v Pohořelicích, načež nastoupil *Jan Miklík* a až do smrti r. 1866 tu působil. Za něho plat učitelský byl takový: z obou obcí měl 14 měř. rži, $6\frac{3}{4}$ měř. žita, $2\frac{1}{2}$ měř. stravy a 130 zl. na penězích. V náhradu za obecní písařství užíval učitel $1\frac{1}{2}$ měř. pole. — Zda-li za zvonění nějaký zvláštní plat bral, není povědomo.

Od r. 1866 učiteluje ve V. Lhotě *Ignát Menšík** maje sobě svěřenu školu jednotřídnou se 160 dětmi, z nichž 43 z Karlovic chodí.

* Přispěl k této kronice školské.

PODHRADÍ=POHOŘELICE.

Podhradí=Pohořelice.

Kdo přijde od Napajedel přiblíží se k Pohořelicům, dosti vysoko položeným, máje na mysli krásný rozhled k severu a jihu, bude mysliti, že Pohořelice od této polohy dostaly jméno, což ovšem není pravda, any sluly kdysi Uhořelice. Pohořelice teprvé od konce 15. století staly se hlavou panství, poněvadž nepochybně v tu dobu vrchnost' tam sídlo své přenesla z pustého Podhradí. Nynější kostel Pohořelský byl zbudován r. 1739 od Jakuba Arnošta z Lichtenštejna, biskupa Olomuckého a pána Pohořelského. V ty časy asi obnoven a upraven zámek Pohořelský, zřízen i malý park při něm. V zámku Pohořelském chová se obraz Jana Žižky s podpisem: "Prawdliwe wyobrazeny Jana Zysky s troczenowa wudcze lydu czeskeho neprzemozie-
nego przy dobywani zamku Przibislawského morni
ranou zahinulého roku (?) 1424 8 septembris" (K).

Kromě těchto není v obci žádných jiných památek ze starších časů. Nejnověji vystavěna nad zámkem kaple slohu gotického nákladem JE. Leopolda hr. ze Šternberka, JMC. tajného rady.

Tím památnější jest poníže Pohořelice kostel sv. Jiljí, hřbitovní to kostel farnosti Pohořelské, neboť kostel ten, ač r. 1770 v nově vystavěn byl, věští nám, kde stával kdysi kostel Podhradský, kde stávalo městečko Podhradí. Mnohem více než tento kostel zánovní upomínají nás rozvaliny, násypy a příkopy blízkého hradiska na časy strastné. Na tomto hradisku stávala hrdá sídelná tvrz pánů Mikšíka a Smila z Podhradí, Markvarta Šenstrazského, pánů řečených Húse, Jiříka Kužela z Žeravic a ji-

ných. Okolo této tvrže bývalo veselo a živo a když z farního kostela Podhradského zvon zazníval, hrnul se lid z okolních vesnic, nyní zaniklých i stávajících, hrnul se lid také ze značné osady Podhradské do kostela. A když noční dobou hlásný po věži hradské obcházel, dorážel k jeho uchu příjemný klepot z nedalekého mlýna, po němž taktéž není památky.

Avšak nebývalo tu na Podhradí vždy tak veselo — nastaly smutné, velesmutné časy, když vojska husitská, vojska Zikmundova a Albrechtova a konečně když vojska Matyáše krále Uherského tu a v okolí hospodařila. Nikdo nám nepoví, co vystáli strachu obyvatelé Podhradští, ale že přetrpěli mnoho hrůzy a strastí, tomu svědčí neuprosná skutečnost: ze slavného někdy Podhradí, z lidnatého městečka a hlučné panské tvrže nezbylo nic, zholo nic, leč holé hradisko a předce toto hradisko s kostelíkem sv. Jiljí mají dějiny slavné a památné, slavnější než Pohořelice.

K tomuto pustému tvrzisku a k tomu kostelíku vztahovati se bude naše vypravování až po konec 15. století; neznalí naši předkové do r. 1480 žádného panství Pohořelského, nýbrž jen Podhradské.

* * *

Leta 1350. **Herbort z Podhradí** vzdal všecko zboží před knězem markrabím synovi svému **Zdislavovi** (DZ. I. 150).

Avšak brzo po tom (1368) přešel ten statek na pana **Kundrata z Dobrotic**, který ves Podhradí s tvrzí tamtéž, ves "**Zwoysscize**"*, ves "Penkaw",

* → **Svojšice** stávaly kdysi mezi podhradím a Pěnkovem (nejšími Karlovici).

Jejich jméno vyskytuje se po nejprvé léta 1368, psáno jsouc Zwoysscize t. j. Svojšice, tak nazvané po zakladateli Svojši. Tehda již slušely ke značnému panství Podhradskému.

Svojšic se zpomíná potom ještě r. 1371, kdež na nich pan Mikuláš z Malenovic své manželce věna, což by na Oldřichovicích scházelo, pojistil (DZ. II. 49—50), také r. 1379. Ale roku 1437, když Markvart z Podhradí celé panství své vzdával Jindřichovi Húseti z Krumsína, vzdává mu také »ves opuštěnou Swoysscize.« Za

ves "Vhorzelicze", ves "Oldrzichowicze" s rybníky a lesy prodal **z Radslavovi z Měnína** (DZ. I. 970).

Ale ani ten nedržel toho zboží na dlouze, poněvadž r. 1371 prodal Podhradí s tvrzí, s podacím a s rybníky, "Uhorsolicze", Oldřichovice, Svojšice a Pěnkov panu

Mikulášovi z Malenovic 1371—79 (II. 49).

Na to pan Mikuláš ihned manželce své Jeruši na Oldřichovicích, a kdyby tam co scházelo, na Svojšicích zapsal věna 120 hřiven (DZ. I. 50).

R. 1375 Mikuláš z Podhradí pohnán od Kačny z Jabloňan, že připustil do Komárova, dědictví její, Alše ze Svarova (Půh. I. 26). Tehda ovšem ještě Komárov nenáležel k panství Podhradskému. Kterak se srovnali, není známo.

L. 1379. Mikuláš z Malenovic s Mikulášem rytířem z Malenovic stoupili se svými statky; první Podhradím, Oldřichovici, "*Penkovem*"*, Svojšici a Ohořelici, a Mikuláš rytíř toliko třemi lány tu v Ohořelicích (DZ. III. 505).

Mikšík z Malenovic a z Podhradí
(1381-1415).

L. 1381 pan Mikšík z podhradí oženiv se, Ofce manželce své ve vsi a na vsi "Horzelicz" i na vsi "Penycow" t. j. na Ohořelicích i Pěnkově 150 hřiven a když by tam co scházelo na vsi Oldřichovicích zapsal věnem (DZ. IV. 41).

které výpravy válečné Svojšice opustnouti mohly, není těžko uhadnouti, že totiž za válek husitských.

Okolo r. 1500 zpomíná se asi naposledy poustky Svojšic, načež na dobro se vytratily z paměti lidské.

* → **Pěnkov** že stával tu, kde nyní Karlovice, jest nepochybně jisto.

Po prvé se vyskytuje, pokud známo, r. 1368 pode jménem »Penkav«. Tato ves přetrvala všechny bouře a stála ještě r. 1464, zůstávajíc nepřetržitě při panství Podhradí, avšak nepochybně za válek Matyášových vzala za své, poněvadž v zápise z r. 1500 Pěnkov zároveň se Svojšicemi, Dalenkami, Komárovem nazván jest poustkou, jakou tuším zůstal po celé 16. století.

A předce tento pustý Pěnkov učiněn sídelním místem, když po smrti pana Jakuba Vojsky z Bohdunčovic synové jeho panstvím Pohořelským se podělili, davše Pěnkovské části Komárov a Oldřichovice.

Brzy po tom, l. 1384, pan Ondřej Šarovec vzdal Mikšovi z Malenovic dvůr v Ořečově na 7 lánů se čtvrtí a hospodu, neškodno vrchnostenskému právu markrabskému (tamtéž IV. 367). Důležitější rozmnožení statku Podhradského nastalo, když téhož roku Filip z Víceměřic Mikšíkovi z Malenovic prodal ves **Komárov***, načež hned po tom paní Hedvika vdova po někdy Herši ze Svábenic témuž Mikšíkovi z Podhradí, což měla na Komárově věnem zapsáno, vymazati kázala (tamt. IV. 450, 568). Co se tkne rozmnožování statků skrze Mikšíka z Podhradí ve vsi Ořečově u Bzence, poněvadž poněkud zmateno jest a se zpříma k Podhradí neodnáší, zůstavujeme samo na sobě a zpomene jiných bližších

Ke pravdě podobno přejal polovici Pohořelskou hned po tom rozdílu Jan Vojsko a Pěnkavskou Petr Vojsko.

Na každý způsob velice podivno jest, že k r. 1622 píše se páнем na Pěnkově pan *Petr Sedlnický z Choltic* (viz str. 72), v čemž patrně je mýlka, neboť k r. 1622 zapsáno, že Petr Vojsko na Veselí, Količině a Pěnkově byl komisařem od odbojných stavů nařízeným na sekvetrování statků duchovních, za kterou příčinou Petr Vojsko odsouzen, aby ztratil polovici statků svých, tak že statek Veselí jemu zabrán od fisku, Količín pak a Pěnkov («Girinkow») měl bratřím jeho zůstaven býti. Když pak jednáno bylo o tyto bratry, měl Frydrych Vojsko pozbyti polovinu svého jmění a Karel Vojsko čtvrtinu; Količín a Pěnkov jim měl zůstaven býti a oni na svou pokutu vyplatiti 60.242 tolarů (Hist. st. sekt. XVI. 137. 177. 261).

Z těch dvou bratří p. Karel Vojsko držel statek Pěnkovský až do r. 1629, kdy jej odprodal p. Frydrychovi Kolichrajtrovi, držiteli druhé polovice statku někdy Podhradského čili Pohořelského. Kde se potom zdržoval pan Karel Vojsko a jak dlouho žil, nebylo lze vyzkoumati; jeho manželka Bohunka, rozená slečna Skrbenská z Hřiště, zemřela jsouc vdovou r. 1660.

V ony nepokojné časy na nové osadníky v Pěnkově přišla zase bída, již přinesla válka třicetiletá, neboť ač se v matrikách Malenovské a Napajedelské po různu vyskytuje jméno Pěnkova k létům 1678 a 1685, ba ještě v Pohořelské matrice r. 1765, předce z toho všeho vychází, že v té někdy značné dědině zůstala jen některá chalupa. Avšak již r. 1771 čte se v matrikách jméno osady nové **Karlovice**, kterou věrojatně Karel Ota hrabě Salm na místě Pěnkova založil a po sobě pojmenoval. Tyto nové Karlovice přískoleny jsou do Velké Lhoty a přifařeny do Pohořelíc.

* **Komárov.** Té vsi zpomíná se r. 1349, když páni Ješek a Dětrich dali zapsati do desk zemských, že se stupují všim zbožím, což mají v Komárově a Heralticích (DZO I. 48). Ale r. 1368 již Aleš z Komárova Jaruškovi z Víceměřic vše, což měl v Komárově

poměn. Tak roku 1371 Pavlík z Prosinec* dal do desk vložit Mikšíkovi z Podhradí, že mu pouští břeh rybníka a kolik zasype rybník; též mu otvírá cestu mezi rybníkem a lesem (DZ. VI. 296).

K letům následujícím dovídáme se o panu Mikšíkovi toliko z půhonů. Tak roku 1405 pohnal jej Prokop z Podole ze 268 hřiven, že jemu týž Mikšík dal list podporný, "ješto jemu slíbili za biskupova bratra Ladslava z Uher a z toho jeho nevypravil, až proto proležal v Ejvančicích pět koní a vzal od něho ctí a darem kůň, a slíbil jej bez škody vypravit a skrze to jest jímán v margrabině městě v Hradišti a také jemu skrze to bráno, že jeho neodvadil . . ." (Brandl půh. I. 127.)

Tento půhon znamená po našem toto: Jan Ladislav z Uher, bratr biskupa Olomuckého (?) potřeboval peněz i půjčil si jich od někoho a pan Prokop z Podolí s jinými pěti pány slíbil za něho rukojemstvím, že věřitel nebude trpěti škody. Pro lepší pak jistotu pan Mikšík z Podhradí dal podporný list za Prokopa z Podolí, že bude s ním trpěti, kdyžby věřitel nedostával svých peněz. Ale pan Ladislav neplatil i nastala eksekuce pro dluh

a v Tyrnavě, se vším panstvím a příslušenstvím prodal v dědictví (tamt. 1021). K r. 1371 zpomíná se Ondřeje z Komárova (tamt. II. 25), kdežto r. 1375 Kačna z Jabloňan, Jindřichova dcera, pohnala Alberta ze Svarova a Mikše z Podhradí o dědictví po její muži v Komárově (půh. I. 26). Táž Kačna rok na to právo své věnné na Komárově o 50 hřivnách prodala Hedvice z Komárova (DZ. III. 14), načež táž Hedvika Vlčkovi ze Švábenic vymazala věno na Švábenicích, kteréž měla po muži svém Heršovi (tamt. III. 15). Z těch zpráv vychází, že Komárov nenáležel jednomu, nýbrž několika pánům, nebo r. 1384 Filip z Víceměřic Mikšíkovi z Malenovic (na Podhradí) prodal ves Komárov a rok později Hedvika vdova po Herši ze Švábenic témuž Mikšíkovi, což měla věnem zapsáno na Komárově, vymazati kázala (DZ. IV. 450, 568). Tím přešel Komárov v držení pánů Podhradských a osudy jeho sloučeny s dějinami Podhradí a Pohorelic. Co se tkne pozdějších událostí, nechť hledá l. čtenář na svých místech.

* → **Prosenice** stávaly kdysi tu, kdež trvá nyní dvůr *Prusinky*, příslušný k panství Napajedelskému. I ačkoli o nich bylo již mluveno v Pamětech m. Napajedel, předce tuto dodatkem přičiňujeme některé zprávy nové, jelikož běží o ves, která zanikla z týchž příčin, z jakých i mnohé jiné v tomto spise vzpomínané.

jeho, eksekuce zvláštní, ležení nazvané (viz můj článek "ležáci" v Koledě r. 1880); rukojmové, mezi nimiž i pan Prokop z Podolí, vypravše se na ležení do Ejvančic, čili na eksekuci, v hospodě dlouho zavření zůstávali, tak že hospodský na útraty koně jejich prodával. A chudák Prokop pět koní svých tam takovým způsobem proležel; konečně pan Mikšík z Podhradí vida nesnázi Prokopovu, jednoho toho koně mu nahradil slíbiv, aby mu pomohl z toho ležení, že jej vypraví; ale neučinil tak, pročež chudáka na novo jímali v městě Hradišti, aby zase v to ležení zpět se navrátil. To jest ta příčina žaloby.

L. 1406 pohnala p. Mikšíka z Podhradí Hedvika z Přerova, "proto že mi vzal mého věna sto hř. gr., ještě jsem je měla od svého muže od Jeníka a k tomu nad byt můj za druhých sto hřiven . . . chci naň dosti dobrým svědomím dovésti" (půh. I. 184). Žalobu tuto nesrozumitelnou možná potud pochopiti, že tehda nějaký Dvořák z Přerova na panství Malenovském nějaké zboží držel, a tudíž že Hedvika byla Mikšíkova příbuzná. L. 1407 pohnal Mikšíka z Podhradí Zbyněk z Kroměříže, že mu jest rukojmí za p. Ješka z Lukova (půh. I.

Léta 1377 Racek de »Prosinec« Martinovi Kabátovi z Napajedel, Pavlíkovi zeti jeho a jeho dědicům ves svou »Prosinecz« *blíže Napajedel* všecku se vším příslušenstvím a právem prodal v dědictví (DZ. III. 370).

L. 1391 Pavlík z Prosinek Mikšíkovy z Podhradí svému sousedu (Pohořelskému) pouští břeh rybníka a kolik zabere rybník a otvírá mu cestu mezi rybníkem a lesem (DZ. VI. 296).

L. 1391. Martin Kabát Pavlíkovi z "Prosinecz" celou ves "Prossyenky" s lidmi, poli, rybníky dvorem tak jak sám držel, odevzdal (DZ. VI. 359.)

Další zprávy viz v Pamětech m. Napajedel str. 22 — 23.

L. 1407 Anna Pavlíkova z Prosenic pohnala Markvarta z Gyekve, že jí drží věno v Prosenicích (půh. I. 237).

L. 1447 Ješek de "Giekve" panu Dobešovi z Tvorkova a jeho potomkům ves Prosinky i dvůr poplužný prodal a zapsal v dědictví (DZ. X.).

Ježto tímto zjištěno, kterak se dostaly Prusinky k Napajedlům, třeba ještě doplniti, že tato ves na dobro nezanikla za válek husitských, nýbrž nepochybně za válek Matyášových s králi českými okolo r. 1468 — 70.

237). Týž Zbyněk možná byl bratr, faráře Malenovského.

Rok na to týž Zbyněk, farář v Teteticích, po-
hnal téhož p. Mikšíka o touž věc (půh. I. 301).

L. 1408 ženil se po druhé pojav za manželku
paní Kateřinu někdy manželku Šarovcovu, kteráž
jemu Mikšíkovi z Malenovic odjinud z Podhradí,
muži svému, na Hradčovicích na dvou dvorcích,
na půl třetím lánu a na jedné krčmě "wozeczye",
tuším zájezdné, 3 hřivny věnem zapsala a, což by
tam scházelo, na Šarově samém. Začež on pan
Mikšík paní Kateřinu manželku svou na vsi Oldři-
chovicích na půl osmu lánu, sedmi hřivnami ob-
věnil (DZ. VII. 608—9).

Z roku 1410 známe opětně tři půhony, jež se
týkají p. Mikšíka, kdež jej Januš z Pornic žaloval,
"že mi byl peníze dlužen a těch mi nechtěl plniti
a proto jsem jej musel poháněti, a úředníkom jich
právo dávati a trávit se a toho pokládám za 50
hřiven gr. škod" (půh. I. 352).

Horší nesnáz měl Mikšík sám s panem Ješkem
z Lukova, za něhož se zaručil, kdežto Ješek dluhu
platiti nechtěl Ondřejovi z Tetečic, tak že on Mikšík
jemu Ondřejovi i jeho erbóm byl zastaven. (Půh.
I. 359.)

Téhož roku 1410 i jeho manželka, pohledávajíc
jakýsi dluh u Bartoše z Kokor, měla o ty peníze
přijíti, poněvadž Bartoš to zboží prodal panu Do-
mani z Kokor. Proto žalovala poslednějšiho a uči-
nila p. Mikšíka poručníkem toho půhonu. (Půh. I.
363.) Zajímavější jsou dva půhony Mikšíkovy z r.
1411, kdež obnovoval staré již věci. Zaručil se totiž
za pana Zdeňka z Lukova a když pan Zdeněk ne-
platil, přišla mu povinnost jeti do ležení (t. j. na
eksekuci) do Kroměříže. Jel tam na koni a koně
dal postaviti v hospodě do maštale. Že však na
nejméně po 6 neděl tam seděl a kuň se nedostal
na čerstvý vzduch, "když jsem z ležení vyjel — tu
ten hynšt z toho ležení se nemohl polepšiti, až i
umřel." Pro tu tedy příčinu žaloval Mikšík páně
Zdeňkova syna pro 20 hřiven gr. a učinil poruč-

níky toho půhonu syny své Mikše a Smila (půh. I. 376).

O věc podobněž zastaralou běželo panu Mikšíkovi, když žaloval Malenovského pána, Hynka ze Sonvaldu, "že čeled Bohušina, otce jeho, vyvedli mi hynst z jeho maštali k jeho potřebě a u pobytí mi jest hynst ztracen, a Bohuše, jeho otec, slíbil mi jej odložití anebo tak dobře dáti, a toho jest ne- učinil až umřel." (Půh. I. 376.)

Ještě r. 1415 vyskytuje se jméno Mikšíkovo: zapsantě i on a také jeho pečeť přivěšena na známém listě, kterým 452 pánů českých a Moravských otcům sboru Kostnického horlivě domlouvají pro upálení mistra Jana Husi a pro věznění mistra Jeronyma z Prahy, jakož čteme v archivě Palackého III. 190: "Mikšík z Malenovic" a podle něho: Čeněk z Šarova, Markvart z akve (na Sptytinově), Bužek z Vlachovic, Zich z Nedachlebic atd.

Tato okolnost sama sebou ukazuje, proč a že učení nové rozmohlo se záhy i v této krajině. Brzy potom pan Mikšík zemřel, zůstaviv syny tuším jen dva, nebo třetí snad ho byl smrtí předešel, Smila a Markvarta*.

Smil z Malenovic odj. z Podhradí (— 1417—).

Pan Smil r. 1417 paní Kateřině manželce své na vsi Oldřichovicích celé 100 hřiven věnem zapsal a, kdyžby tam co scházelo, na Ohořelicích doložil,

Rodopis vladyk z *Malenovic* odjinud z Podhradí atd.

Mikuláš z M. 1375—1379

m. Jeruše

Mikšík z M. odj. z Podhradí 1381—1415

1. m. Ofka 1381.

2. m. Kateřina, vdova Šarovcova 1408—1410.

Mikš 1411

Smil 1411—17

Markvart z Praksie, Šenstrasu

m. Kateřina, dcera 1417—1446

?

Protivcova ze Zástřízel

Adlička z Malenovic

Johanka z M. a Šenstrasu

m. Jiřík z Honbic

m. Zbyněk ve Zvole

dcera

Markvart z Honbic,

m. Jan z Honbic, devčf,

syn.

kteréž věno Protivec ze Zástřizel, otec Kateřinin přijal (DZ. IX. 58).

Avšak brzo po tom týž pan Smil z Malenovic odjinud z Podhradí Markvarta z Malenovic odjinud z Prakšic, bratra vlastního vzal na spolek (DZ. IX. 83). Divnou náhodou dále o panu Smilu se již nemluví i zahynul možná za tehdejších nepokojů.

Markvart (Šenstraský) z Malenovic 1417—1437.

kterak se dostal v držení zboží Prakšického, na ten čas pověděti nelze, držel je však již r. 1417, an se píše "odjinud z Prakšic" (DZ. IX. 83).

Týž Markvart byl r. 1415 poručníkem pŕihonu Petrova z Uherska na Martina z Drahanovic s Markvartem ze Sptynova jináče z Jekve (pŕh. II. 342) a r. 1418 pohnal Buska z Vlachovic i Urbana Brance z Kaňovic o Opatovice (pŕh. II. 584—589.)

K r. 1429. zaznamenal Pešina na str. 538 toto:

"Havel přijmím Drástil z Kojetína sebrav tlupu zvrhlých lidí do kraje Olomuckého, zvláště do statků biskupských a duchovních nájezdy činil a je vylupoval, kdežto kardinal biskup tehda na úmor nemocen v Uhrách dlel. Když pak den ze dne k Havlovi se jiní přidávali, když dychtili po loupežích, takže na krátce tlupa jeho zrostla na tisíc mužů, lehko odvážil se útoku na biskupské město Kelč a blízký hrad (Šaumburk).

Byli však v těch krajích mužové náboženství čistému oddaní jako Jan Podštacký z Prusinovic, Vok a Pavel ze Sovince, Milota z Bystřice, Jetřich z Rožnova a *Markvart Šendstrazský z Malenovic*, kteří sehnavše na rychlo 300 jezdců a něco více pěších, tomuto pustošení Havlovu na odpor se postavili; ale Havel pospíšiv, nechtěje se pouštěti v bitvu, za Moravu se táhl s velikou kořistí.

Ale nedlouho potom tato zběř učinila nájezd k Vyškovu a všecek kraj na Hané proběhla a velikou kořist' odvezla. Za tou příčinou, poněvadž hejtman zemský p. Krajír byl mimo zemi, Albert ze Šternberka na jeho místě sebrav veliké vojsko do 500 mužů učinil výpravu na Kojetín, odkudž

Havel vytrhl se svou kořistí a do Čech ujel, nenavrátiv se potom na Moravu. Pan Markvart, nabytý také zboží Šenstrasu, jak z vypravování Pešinova vychází a jak ztvrzeno též půhonem, poněvadž jeho "Markvarta z Prakšic a z Šenstrasu" r. 1437 pohnal Frydrych z Grynberka o správu vsi Hradšovic (půh. III. 440).

A když mu téhož roku p. Jan Kužel z Žeravic pustil i ves Ratiškovice u Hodonína, Markvart z Malenovic odjinud z Podhradí statky své v Podhradí, totiž tvrz a ves "Podhradie" a vsi Ohořelice, Oldřichovice, "Peynkow", Komárov a ves opuštěnou Svojšice i s podacím na Podhradí, se dvory, se mlýny i jiným příslušenstvím pustil *Jindřichovi Húseti z Krumsína* (DŽ. X. 96. 97).

O dalších jeho osudech budiž zpomenuto, že ves Ratiškovice r. 1446 zase prodal (DŽ. X. 490), dav téhož roku od sebe dobrou vůli, že statky Podhradí, které držel po smrti Mikšíka otce svého, prodal Jindřichovi Húseti a jestli by ty statky někdy zapsány byly buď otci jeho, buď jemu, to aby bylo mrtvo (DŽ. X. 458).

Jaké spory potom ještě měl s paní Annou z Labutě o nějakých 25 kop groší, to čísti lze v půhonech k r. 1447 a 1448 (půh. 643, 710), což jsou poslední o něm zprávy a tím nápadnější, že naposled se píše již jen "z Malenovic (kde nic neměl) a z Ssanstrasu."*

Jindřich Húse z Krumsína (1437—1447).

Téhož roku, kdy mu Podhradí vloženo, pohnal jej ihned Bernart z Brumova čili z Cimburku, že mu drží ves **Dalenovice**** (půh. III. 675), že k té vsi má lepší právo.

* Johance z Malenovic a Szenstraz Zbyněk ze Zvole 1466. zapsal věno na Šonvaldě DŽ. XI. 245.

** → **Dalenovice**. Ta ves že se rozkládala mezi Pohořelicemi a Komárovem, patrně jest z názvu trati polní řečené »Dalenky.«

Celkem pak máme o ní všeho všudy patero zpráv, a sice: L. 1371. Černín z Dalenovic s Vlčkem s Dalenovic stoupili se svým zbožím (DZO II. 55). Pět let později Černín z Dalenovic oženiv se, Dorotě manželce své 54 hřiven věna zapsal na Dalenovicích, pro

Týž pan Jindřich, jakmile mu vloženo bylo zboží to, ihned Jana a Mikuláše z Hoštěhrádku, strýce své, na statky své dědičné na Podhradí vzal na spolek (X. 101).

L. 1440 na záspise o lantfryd daný v Brně ten čtvrtek po sv. Pavlu na víru obrácení zapsáni také Jindřich Húse z Podhradí (Brandl Tov. 5) vedle Ješka ze Spytinova a Jana Lichtenburka z Čornštajna, pána Malenovského, a Jana Kužela z Žeravic a z Kvasic.

L. 1446 Jindřich z Krumsína Anně z Číhovic manželce své na vseh Ohořelících a Oldřichovicích 8 hřiven v 80 hřivnách věnem zapsal (X 701*) a téhož roku Jiříka Kužela ml. z Žeravic a z Kvasic, jakož i Augustina sestřence svého z Olomouce učinil poručníky svých dětí (X. 459). Ale zároveň Jana Húse z Martinic, Augustina z Olomouce a Jiříka Kužela z Žeravic vzal na spolek s podmínkou, aby on anebo jeho dědicové ten sstupek mohli vymazati (X. 704).

Před svou smrtí p. Jindřich Húse nařídil, aby jeho poručníci Jiřík Kužel a Jan Húse a j. dvě hřivny platu zjednali jednu ke kostelu v Krum-síně, druhou ke *kostelu v Podhradí*, což také tuším bylo učiněno, ale spor nastal později o tyto kostelní peníze.

Jiří Kužel z Žeravic (—1463).

Jakým obyčejem známý tento pán a držitel panství Kvasického panství Podhradské na sebe

kterou příčinu ještě téhož roku vymazán sstupek Vlčka a Černína z Dalenovic (DZ. III. 104 a 160). Čtvrtá zpráva pochází z r. 1437, kdy p. Bernhart z Brumova a z Cimburka pohnal Jindřicha Húse z Podhradí, že mu drží ves Dalenovice, k níž on p. Bernhart lepší právo má (půh. III. 320).

Jakož pak forma jména *Dalenovice* ukazuje, ještě r. 1437 ves ta byla osazena, avšak po tom, nejspíše za válek Matyášovvch vzala za své, pro kterou příčinu podobně k jiným poustkám, co jsem na jiném místě prokázal, vsisko pusté nazváno *Dalenkami*, pod kterým jménem »pustých« *Dalenek* se zpomíná naposledy okolo r. 1500 ve zboží Podhradském.

* Tento zápis učiněn r. 1447 ; ale zdá se, že toliko obnoven byl.

převedl a kdy se stalo, zdali brzo po r. 1447, nelze na ten čas určit. Možná dosti, jakož ze sstupku v deskách zemských (X. 704) vložného zjevno, že na místě jiných příbuzných Podhradské zboží dodržoval jsa pánem na nedalekých Kvasicích, což v nepokojné ty časy dobře se hodilo. Každým řádem držení to bylo nějak záhadné, neboť ačkoli již r. 1463 Podhradské panství postoupil Janu Húseti z Křemnice, předce novému pánu bylo třeba domáhati se žalobami vkladu a teprvé, když mu to od práva naporučeno (půh. IV. 453. 476), r. 1464. Podhradí dal zapsati pravému držiteli (DZO. XI. 32).

Jan Húse z Křemnice odj. z Podhradí
(1463—1482).

Jakož pan Jan Húse skrze půhony nabyl svého statku, vysvětlitelno, proč napotom nekonečné spory právní nastaly mezi dřívějším držitelem a jím pánem Húsetem. Jakmile Jan Húse obdržel "správní" list na to zboží Podhradské, na kterém za "správu" slíbil jemu Dobeš z Žeravic (jehož potomně také žaloval, když mu to zboží do desk vložiti nechtěli půh. IV. 309): již r. 1463 pohnal p. Jiříka z Žeravic z 20 hřiven ... že mi kostelních peněz vzal 20 hřiven *od Podhradského kostela* a těch mi vrátiti nechce" (IV. 276). Jednalot' se o ony peníze, kteréž byl p. Jindřich z Krumsína před svou smrtí poručil ke kostelům Krumsínskému a Podhradskému. V této rozepři uznali páni, aby Jiřík Kužel 10 hřiven vydal Janu Húseti, ale aby tento za ně jednu hřivnu ročního platu ke kostelu Podhradskému koupil t. j. na úrok uložil a na svém zboží s vědomím p. Jiříka ujistiti dal; druhých 10 hřiven aby vydal kostelu Krumsínskému (IV. 377). Když pak těch peněz t. j. 10 hřiven, na nichž Janu Húseti záleželo (o Krumsín se nestaral), nevydával, a o ně na novo pohnán byl (453), uznali páni za dobré, aby se ta záležitost dala na p. biskupa (půh. 477.) Zdali se vyřídila, nevíme.

Když pak nadto pan Jan Húse téhož r. 1463 pohnal Bernharta z Žeravic z $\frac{1}{2}$ 2. sta zlatých, že

mu drží, což mu Prokop Chomutovský byl poručil a opětně Jiříka z Žeravic, že mu zapřel listu týkajíc Bílovic (půh. IV. 300, 319, 341): pan Jiřík nemeškal a dal mu pobrati na Komárově (půh. 385), k čemuž minil se právo míti ještě z jiné příčiny. Měltě nějaké smlouvy se vdovou po někdy pánu Jindřichovi z Krumsína, s paní Annú z Číhovic.

Za kterou příčinou p. Jiřík Kužel Jana Húse z Podhradí pohnal, "že mi drží základ můj Oldřichovice a Ohořelice, Anny z Číhovic Húsetině věno, co jest se mnú smluvila vdovou jsúc ale nezdržela." Druhým půhonem pohnal jeho o svršky i peníze a o dům v Malenovicích (půh. IV. 304).

Pan Jiřík patrně dobře nepochodil se svými nároky na věno paní Anny, nebo, když tak byl nic nespravil, žaloval r. 1464 "Andresa z Rackové, že byv ty časy purkrabí na Malenovicích, paní Anně z Číhovic Húsetině vydal svrchní věci — mimo jeho obeslání" (IV. 377).

Na základě nepochybně týchž nároků žalovali Jana Sterna z Domaželic z 60 zl., ješto na něho přišlo po Jindřichovi Húseti (IV. 498).

Vložením statku Podhradského nabyl p. Húse pokoje s p. Jiříkem, ač ho zase Hynek z Opatovic r. 1464 pohnal pro nějaký slib za p. Matouše (IV. 326.)

Že pak statek Podhradský částečně zpustošen byl, když jej p. Jan Húse přejímal, ukazuje i ten suchoparný vklad do desk, neboť zapsáno mu r. 1464: "ves Podhradí s *tvrzištěm*, se dvorem, rybníky a podacím, ves Komárov se dvorem, ves Pěnkov, ves Oldřichovice, ves "Pohorzelicze" s *mlýništěm* jakož i s bernou královskou (cum berna regali).

Jelikož u Pohořelic nelze jinde mlýnu pomyslití leč nedaleko někdejší tvrze, patrně, že vojska nepřátelská tuhým obléháním tvrze tuto i blízký mlýn zpustošili.

Kterého roku se stalo a za jakou příčinou, zůstane tuším jako jiných drahně záhad nevysvětleno.

L. 1466 pan Jan Húse manželce své Marketě 60 hřiven na vsi Oldřichovicích* zapsal. Jelikož to věno přijal Mikuláš Roženberk z Bukvic, jest tím naznačeno, že manželka jeho posla z téhož rodu z Bukvic. (DzO. XI. 286).

Kterak Jan Húse zasahoval v události a běhy válečné, na ten čas nelze zjistiti; že však strasti vojenské postihly Podhradské panství nad jiné, kruto zvláště r. 1469, kdy bitva u Bílovic nedalekých svedena a v níž vojska Matyášova na hlavu poražena jsou, o tom netřeba pochybovati, jak z pozdějších vkladů do desk patrno. Když tedy r. 1482 Jan Húse z Podhradí Jiříka z Kateřinic a Rychaltic bral na spolek na Podhradské zboží (DZO. XII. 32), jistotně již Podhradí bylo městečkem pustým, tvrz opuštěna; byly pusty i vsi: Pěnkov, Sedlišťky, Svojšice, Dalenky i Komárov a jen Pohořelice a Oldřichovice zůstávaly osazeny.

*Jiřík Rychalský z Kateřinic***(1482—)

jsa spřízněn s pány Húsaty maje tuším k manželství paní Machnu z Krumsína, tímto způsobem nabyt zboží Podhradského. Jak dlouho pan Jiřík držel Podhradí, nelze určití, nebo brzo potom vyskytují se v držení jeho tuším synové.

* *Oldřichovice*. Ta ves slove nyní »Ondřechovice« i podobalo se jistotně každému, kdo by jména »Oldřichovic« neznal, že to je táž ves »Ondřejovice«, kterou před rokem 1337 drželi bratři Onše z Malenovic. Ale hledíc k tomu, že se nynější Ondřechovice r. 1368 píší »Oldřichowizce« t. j. Oldřichovice a tak napořádě až do 17. století, nemůže se nijak věřiti, aby kdy Ondřejovice byly sluly. — Jméno »Ondřechovice« vyskytuje se po prvé, na kolik mně známo, r. 1661. v rejstrech Malenovských

Pamětihodno jest to, že Oldřichovice zůstávají při jednom panství déle než 500 let, vyjímaje krátkou dobu, kdy náležely k Pěnkovu, i zpomíná se jích velmi často, jak čisti možná při dějinách Podhradí a Pohořelíc. (Viz tam a při Malenovicích.)

** K rodopisu vladyk z Kateřinic něco málo lze sestaviti. K roku 1358 známe *Tasu* z K. a sestru jeho Ofku, která dána byla k manželství Jetřichovi z Prusinovic. (Volný I. 331). R. 1438 *Jan* a *Pavel* bratři z Kateřinic sedíce na Kateřinicích u Příbora zapsáni jsou na listě Jana Čapka ze Sán (Op. Týdenník 1882.) Týž Jan zapsán na lantřydě r. 1440.

Bernat, Bohuslav a Václav bratři z Kateřinic,

z nichž nejstarší, maje k manželství paní Kateřinu ze Stvolové, koupil tvrz Dubčany od Markvarta ze Stvolové a psal se r. 1522 Rychvalský (Srov. Pal. archiv český VI. 544).

Bohušovi Rychvalskému l. 1500 v pondělí den sv. Bartoloměje v rejstřích královských potvrzen nápad královský po mateři jeho Machně z Krumšína. (Pal. archiv VI. 585).

Svrchupsaní bratři z Kateřinic jen na krátce drželi Podhradí, neboť je záhy a jistotně již před r. 1489 postoupili

***Janovi, Smilovi, Zikmuntovi, Vilimovi
a Jindřichovi bratřím z Kunštátu,***

kterí v držení tím méně se uvázati mohli na dlouho, an roku 1489 se již píše

Jan Onšík z Bělkovic "a na Pohořelcích."*

Tím nápadněji jest, že bratři z Kateřinic zboží pánům z Kunštátu teprve r. 1500 a tito Janu Onšíkovi r. 1506 do desk vložití dali.

Zápisem k r. 1489 poprvé zjištěno jest, že Podhradí přestalo býti sídelním místem a že od té chvíle nelze více mluvit o panství Podhradském, nýbrž o Pohořelském. Věc ta také docela pochoptitelná jest ze vkladu do desk zemských k r. 1500, neboť déle již než 30 let bylo to panství zbědováno a zpustošeno. Slušely pak k tomu zboží: *"pusté městečko Podhradí s tvrzí* od r. 1464 obořenou, *a s farou; Pohořelice a Oldřichovice,* pak *pusté vsi: Pěnkov, Sedlišťky***, *Dalenky a Komárov"* (DZ. XVI. 20 dle Volného).

R. 1480 držel Kateřinice a Trnávku *Mikuláš* z K.; 1482 Jiřík z Rychaltic a Kateřinice držel též Kateřinice. Tou dobou psali se jedni po hradě Rychvaldě u Lisic »*Rychvalští*.«

* Paměti městečka Napajedel str. 33.

** → *Sedlišťky*. O této někdejší vsi na Podhradském zboží nemáme kromě této jediné žádné jiné zprávy, pročež jsme ji na mapě nevyznačili, ačkoli dotud její polohu v tu stranu k Oldřichovicům, podle trati nazvané Sedlišťsky, jak je vyznačena na mapě generálního štábu, určití lze.

Dle Volného žil Jan Onšík ještě r. 1535, drže zároveň i Bílovice nedaleké; jest ovšem na ten čas nesnadno, na určito pověděti, zda-li to týž Jan Onšík byl.

Ovšem zdá se býti ke pravdě podobno, že jeho syny byli: *Dalibor a Petr*, ale Bílovice přešly v držení jiného příbuzného.*

***Dalibor Onšík z Bělkovic* (—1525—1540—)**

měl k manželství urozenou vladyku Alžbětu z Lipultovic, avšak málo o něm zůstaveno zpráv. Když se jeho bratr Petr Onšík r. 1525 strojí do války proti Turkům, listem daným "v Budíně v neděli Oculi," čině svou poslední vůli" poručil statek Pohorelský bratru Daliborovi, kterýž tento list do desk vložiti dal (XXV. 22 dle Volného). Odtud o něm není zpráv, až zase k r. 1440, kdy zapsán na listě daném v Napajedlích za svědká (Pam. m. Nap. 41.)

Jeho přečkala živností svou manželka, přečkal tuším i bratr

Petr Onšík z Bělkovic,

kterého Bartoloměj Paprocký k r. 1559 uvádí jakožto držitele Pohorelic. Nezahynul tedy ve, vojně turecké, ač-li to bratr Daliborův.

Tyto nepatrné zprávy o rodě pánů Onšíků, kteří téměř celé století panovali na Pohorelicích, doplníme ještě listem kněze biskupa Vilíma Prusinovského vdově páně Daliborově r. 1568 psaným.

"Urozené vladyce, paní Alžbětě z Lipultovic, pozůstalé vdově po nebožtíku Daliboru Onšíkovi, Nám v Pánu Bohu milé!

JMC. a Pán Náš nejmilostivější Nám a spolu s p. Kropáčem z Něvědomí a p. Janem Gbelským z Gbelska milostivě poroučeti ráčí, abychom Vás spolu se panem Adamem z Zástřízl z strany tej stížnosti, kteráž k němu o nezaplacení nějakého dluhu Vám a hospodáři v městě Našem Kroměříži

* K l. 1540, 1571 a 1580 píše se pánem na Bílovicích pan Mikuláš Onšík (Pam. m. Nap. 41 a 51).

proleženú povinnovatu máte, i tolikéz jiné strany, jichž by se tu dotejkalo, před sebe sročili a se v tom dále podle milostivého poručení JMCské. zachovali. Protož Vám i na místě dotčených pánů komisařů od JMČe nařízených rok, abyste se před námi se všemi potřebami a spravedlnostmi svými i s tím hospodářem najítí dali v středu před sv. Duchem tím ranněji na zámku Našem Kroměříži, pokládáme. Datum (v pondělí po neděli jubilate léta 1568) [Kopiář l. posil. Prus].

Dcera páně Daliborova, Barbora, zdělila (dle Volného) po otci zboží Pohořelské a s ní přešlo na jiný rod.

Jakub starší Vojsko sv. pán z Bogduňčovic,

koupiv r. 1575. od Jetřicha Podštackého z Prusinovic Količin a jsa JMČe prokurátorem markr. Moravského, pojal, za manželku paní Barboru Onšickou z Bělkovic, kteráž ho na statek zděděný Pohořelice r. 1579 vzala na spolek (DZO. XXIX. 41).

Z jeho panování zachoval se list přiznávací v archivě zemském, jehož datum na Pohořelicích ve středu před nedělí Laetare l. P. 1583:

"Já Jakub Vojsko z Bohdunčovic a na Pohořelicích vyznávám tímto listem, že jsem podle svolení sněmovního, které se stalo v Olomouci l. P. 1582... poddané své vyhledati a sčísti dal, kterýchž se *usedlých 24 nachází* a že lidí poddaných osedlých, z kterýchž berně při tomto terminu druhém středoposti po 10 groších bílých dáti mám, jsem ovšem vyhledati a najítí nemohl než dotčených 24. To přijímám k svému svědomí" (Brandl).

Podobné sčítání dal pan Vojsko předsevztí v úterý po středopostí 1584 i nalezlo se 25 osob usedlých, za něž se platilo, počítajíc z osoby po 10 gr., 8 zlatých 10 groší. (Týž.)

K r. 1585 podal nekatolický farář Pohořelský pŕhon na pana Jakuba (snad Jana?) Vojsko z Boh-

***Elišku Kobylkovnu z Kobylí* (—1639—1643—),**

kteřáž se po tom provdala za pana Beneše Palaštu z Kosejova. I zdá se, že panství Pohořelské držela mezi léty 1639—1643 vdova, poněvadž dne 26. července r. 1639 podala žádost ke konsistoři, aby se služby Boží v kostele sv. Jiljí, kterýž její nebožtík a též ona dostatečně byla dala obnoviti, několikráte do roka konaly skrze faráře Malenovského, ješto vesnice k tomu kostelu přiřazené poznenáhlu se zalidňují. (Volný církv. t. I. 3, 391.) Této žádosti bylo jistotně vyhověno.

Paní Eliška jsouc třetí manželkou pana Beneše Palašty z Kosejova přečkala jej i zdědila po něm r. 1644 statky Slavičín i Hrádek. Po ní oba tyto statky jakož i Pohořelice zdědila dcera její ***Bohunka Kolichrajterovna z Cuder*** (—1650) provdaná za p. *Václava Bernarta Bartodějského z Bartoděj*. Avšak Pohořelice nedržela asi dlouho, neboť jak jí tyto r. 1650 do desk byly vloženy, tak je hned postoupila panu

***Gabrieli Serenyimu ze Šereně* (1656—1654),**

který nabyv po otci Světlova od r. 1629 zastával znamenité úřady zemské zasahuje tehda ve vše události na Moravě. R. 1644 jmenován byl nejvyšším sudím zemským, krajským hejtmanem Hradištským, pak nejvyšším komorníkem, posléze hejtmanem zemským, tak že konečně povýšen jest do stavu hraběcího. S manželkou svou Eliškou Zahradeckou ze Zahrádky měl šest dcer a dva syny.

Z těch dcer Anna Marie Marketa provdána byla za Frant. svobodného pána Horeckého z Horky, Judita za Otília svob. pána Offredi.

Když tedy pan (Gabriel svobodný pán Šerenyí r. 1650 Pohořelice zakoupil, zdá se, že je hned postoupil svému zeti Horeckému, ač jemu teprve r. 1650 zapsány byly.

***František svobodný pán Horecký z Horky*
(1654—1688)**

byl synem (Gabriele Horeckého na Koryčanech a

Cimburku, i zdědil tedy po otci tyto statky učiněn byl JMce radou a krajským hejtmanem v Hradišti. Ke zděděným statkům přikoupil r. 1650 Březolupy za 24.000 a od svého tchána zboží Pohořelské ob-
sahující tehda ves Pohořelice, tvrz, dvůr, pivovar, pustý Pěnkov se dvorem a mlýnem, zahrady (dle Volného). Konečně nabyt ještě Zborovic.

S manželkou Marketou, svobodnou slečnou Šerenskou měl syny Gabriele, Jana a Maxmiliana.

Když svou poslední vůli činil 1666, nařídil, aby v Koryčanech založen byl špitál.

Za panování svého na Pohořelicích pan Horecký působil k tomu, aby Pohořelice nabyly své vlastní duchovní správy i aby zase odloučeny byly od Malenovic, k čemuž také radil Hradištský děkan r. 1658 udávaje za příčinu, že lid na tom panství příliš oddán jest haeresii, tudíž na jich obrácení nelze pomýšleti. V týž rozum podal téhož roku žádost ke konsistoři řka, že za těch 9 let* co Pohořelice drží, že 100 heretikův sotva 3—4 obráceni byli; zvláště pak Komárov že je úplně protestantský.

Co se tkne událostí válečných, zejména *nájezdu Turků a Tatarů na Moravu* r. 1663, nikdež neděje se zmínka, aby byli také v Pohořelicích pustošili, ač to ke pravdě podobno.

Po smrti pana Horeckého poručníci k nálezu sněmovnímu a k lepšímu sirotků r. 1668 den sv. Veroniky prodali Zborovice, Březolupy a Pohořelice. Poslednější statky zakoupil švakr nebožtíkův za 32.000 zl.

Otilio svobodný pán Offredi (1668—80—)

JMce nejvyšší nad posádkou v Uherském Hradišti.

Jeho synové byli: *František* kanovník v Kremoně a Karel a dcera nepochybně Johanna Barbora.

Statek Březolupský prodán ve prospěch dědiců z nálezů sněmovního Jiříkovi Fridrichovi svobod-

* Z těch slov bere doklad, že pan Šerenyi Pohořelice, jakmile je koupil, což se jistotně dříve stalo než r. 1650, ihned v držení dal zeti svému panu Horeckému.

nému pánu Forgáčovi, kdežto Pohořelice přešly na paní Offredovnu.

***Paní Johana Barbora Offredovna, svobodná
paní Petřvalská (1683—1689)***

O ní možná na ten čas málo více povědět, kromě toho, což matrika Napajedelská* poskytuje.

Ač-li věc správná jest, jak se vypisuje v Notbl. 1875, 33—4, provdala se po druhé za Mikuláše svobodného pána Forgáče, z kteréhož manželství pošlo čtvero synů: Jiřík František, Václav Štěpán, Petr Karel a Frant. Leopold. Tohoto posledního týkají se zprávy z matrikyniže položené.

Zdá se však, že pan Frant. Forgáč nebyl její synem, nýbrž nejbližším krevným po její manželu Petřvalském, kterýž tuším byl bratrem oné Johanny svobodné paní Petřvalské, kteráž byla mateří Františka Leopolda Forgáče. Běreme pak pro vývod ten doklad ze zápisu Pohořelského zboží.

R. totiž 1689. dne 3. prosince paní "*Johanna Barbora Offredovna, svobodná paní Petřvalská,*" prodala statek Pohořelský Františku Leopoldovi sv. pánu Forgáčovi. (Opis vkladu do desk chovaný v archivě zemském.) Paní Offredovna přičiňovala. se jistně, aby správu duchovní na Pohořelích vedl farář Napajedelský, pročež r. 1687 farnost Pohořelská sloučena byla s Napajedelskou.

***František Leopold Forgáč svobodný pán
z Ghimeše (1689—99)*** měl k manželství Františku Ullersdorfovnu svobodnou slečnu z Němčí a s ní pět synů a pět dcer. L. 1692 dne 25. prosince narodil se mu syn Jan Mikuláš Karel a pokřtěn v Napajedlích. Kmotra Karla z Lichtenštejna, biskupa

* Z matriky Napajedelské víme o ní, že r. 1683 paní Johana Barbora Offredovna se psala paní na Pohořelích, jsouc tehda s p. Frant. Karlem Leop. Forgáčem kmotrou; 1685 zpomíná se Jířika malíře JMti paní na Pohořelích; 1686 urozený pan Franc na Pohořelích; 1688 Johana Barbora Rozina Petřvalská, paní Hoffredovna, paní na Pohořelích.

Olomuckého, zastupovali Fridrich Forgáč a Kateřina Forgáčovna na Březolupích. Tato okolnost jest potud pamětihodna, že pan Forgáč již *sídl*el na Pohořelicích, tudíž že zámek Pohořelský vystavěn byl.

Březolupy, kteréž po smrti bratra svého Jiříka(?) byl (1695) zakoupil, vzdal později dcerám svým: Anně Kateřině, manželce Ladislava Forgáče, Marii Alžbětě, manželce c. k. nejvyššího Fontanelly a Marii Františce, manželce Jana Adama sv. p. Podstackého z Prusinovic; Pohořelice pak r. 1699 prodal za 46.000 Františkovi Karlovi hraběti z Lichtenštejna a Kastelkornu, od kteréhož času Pohořelice s Malenovicemi sloučeny zůstávají v jedno panství. Touto proměnou přirozeně Pohořelice zase přiděleny k duchovní správě Malenovské. Odtud, co se tkne další posloupnosti pánů držitelů statku Pohořelského, viz při Malenovicích.

Pamětihodnosti z časů pozdějších
držitelů.

R. 1706 za panování Frant. Karla z Lichtenštejna nákladem jeho přelit zvonec z kostelíka sv. Jiljí a zasvěcen sv. Jiljí a Panně Marii, kterýž potom přenešen jest do nového kostela, odkudž vzat a dán do obecní zvonice, již vystavěl r. 1745 biskup Arnošt, aby se tu zvonilo ráno, v poledne a večer a též proti povětrí.

Nejtrvalejší památku zůstavil panství Pohořelskému kníže biskup Olomucký Jakub Arnošt hrabě z Lichtenštejna, an svým nákladem dal stavěti kostel Pohořelský, kterýž posvětil r. 1740.

Podobněž závětem svým štědře pamatoval na výchování vlastního duchovního správce v Pohořelicích (viz Volného církv. t. I. 3. 391).

Jeho pak nástupce Karel Ota hrabě Salm splnil poslední vůli svého předchůdce a neunavně se přičiňoval, aby Pohořelice svého samostatného správce duchovního dostaly.

* * *

Rovnou měrou, jako neúplny jsou zprávy o minulosti panství celého, podobněž sucho jest i co do mravopisu, pročez za vděk bēřeme dvěma obecníma účtoma, abychom z nich aspoň poněkud uhodnouti mohli, jaký byl ten lid na Pohořelsku usedlý.

**Počet kontribučenský za r. 1740 statku
Pohořelského**

za purmistra Jury Středulinskýho na příjem a vydání peněz jak následuje, totižto příjem peněz: Šacunk z jednoho každého sedláka po 2 R., po 1 R., po 1 R. 30 kr., po 1 R. 30 kr...; při tom přijal Pohořelický purmistr od Jury Vojtka, co pozůstal dlužen od r. 1739, 7 R... činí 272 R.

Vydání peněz

Podle 6 kvitancí odvedeno 80, 41, 41, 60, a 24 R. 40 kr. kamerální, 27 R. akcizovej.

suma vydání	272	R.	42	kr.
-----------------------	-----	----	----	-----

Item vydáno na pivo purmistrom co daňku přinesli . . .			9	kr.
--	--	--	---	-----

Item co Pohořelský purmistr nosil daňku do Hradiště . . .			10	kr.
---	--	--	----	-----

dáno písařovi v Hradišti od kvitancie			6	kr.
---------------------------------------	--	--	---	-----

dáno za zajíca a jinšu zvěřinu co Pohořelický purmistr chodil do Malenovic pro zvěřinu, dáno jemu za cestu . . .

co Pohoř. purmistr nosil zvěřinu do Hradišča

dáno kovářovi Ondřechovskému. co spravoval pantok Mikulínovi k hrobom, dáno purmistrom co daňku přinesli na pivo při přijímání nového pána správčího, dyš dal úřadom vědro piva, snědlo se při tom posezení chleba za

6 kr.

dáno na pivo písařovi . . .

3 kr.

dáno na papír k psaňu . . .

1 kr.

v křížové dni, co pan farář chodil,

dáno jemu	1	R.	
rektorovi dáno jak chodil v křížové dni			21 kr.
písařovi dáno na pivo			4 kr.
při visitaci v Malenovicích dal Pohoř. purmistr na pivo			24 kr.
Skrz poručení pana Krejského, co chodili do Malenovic na zámek ouřadní, dáno jim na pivo			24 kr.
Dáno od memorialu dáno panu Zhlídalovi za knížku dáno za vějica (wiegiecza) panu výběrčímu			15 kr.
dáno v Malenovicích ouřadom na pivo			6 kr.
panu výběrčímu dalo se od účtu	1	R.	
Ondřečovskému a Komarovskému purmistrom dáno za jejich práci po			30 kr.
dalo se Pohoř. purmistrovi jeho služby	1	R.	
dalo se ouřadom na pivo co daňku přinesli			9 kr.
dalo se Poh. purmistrovi, co dělal účet v Hradišti za cestu			20 kr.
dalo se písařovi jeho služby	1	R.	
dalo se na pivo jak se spravoval počet			8 kr.
Summa rozličného vydání	12	R.	45 kr.

L. 1802 podala obec P. prosbu k vrchnosti, hrabince Cernínové, aby vyplatila dělníkům, což jim obec dluží za opravu školy. Hrabinka vzhlednouc k tomu, že obec dvakrát živelnými nepohodami stížená jsouc pro neúrodu v chudobu upadla, dělníkům zaplatila.

Počet z r. 1832 vykazuje takové vydání:

"Rektorovi jeho všechnej služby za r. 1830 5 zl. 45 k., jak se šlo od obnovy za 4 máze gořalky 4 zl., při přenášení obecní truhlice 1 zl., jak se dělaly školní drva za 3 židliky gořalky 54 kr., za papír k obecní potřebě 15 kr., komíny prohlídacům 16 kr., za obecní kalendář 30 kr., na mši sv. ke cti sv. Floriana 30 kr., 30tého ledna 1831 pěti landverom 2 zl. 30 kr., za r. 1830 pudmistrovej

služby 1 zl., dvum drahom za 2 máze gořalky 2 zl., při tom se vzalo 3 $\frac{1}{2}$ mázu piva 35 kr., kal-kantovej služby za dva roky 1 zl. 30 kr., sousedom za 4 máze gořalky 4 zl., jak chodili sousedi po marškaradi za gořalku 1 zl. 30 kr., při tom ženám 2 zl., za 1 vědro piva po 9 kr. máz 6 zl., při vizitování dědiny 30 kr. Při odchodu pana obročního Volfa se dostalo $\frac{1}{2}$ bečky piva, tak jsem dal šrutky* podstaršimu 12 kr., se šesti regruty utraceno v Malenovicích 1 zl. 39 kr., jak šli do Hradišťa, tak se jim dalo 2 zl., jak se Šebesta Vyorálek přijímal za souseda 1 zl. 48 kr., za metly do školy 12 kr., na hody za pivo šrutky 12 kr., v Martin-skou hromadu 30 zl. 10 kr., jak se Francovi Stáhalovi vyměřoval plác na chalůpku 1 zl. 52 kr., jak jsme chodili do Otrokovíc na pomoc skrz ohně 1 zl. 20 kr., jak jsme dělali drva rektorovi za 1 máz slivovice 40 kr., jak jel Doležal do Malenovic pro pivo, šrutky 12 kr., stolařovi za ob. truhlicu 4 zl., za pivo na ostatky 3 zl. 20 kr. Dne 5. bř. 1832.

Dějiny fary Pohořelské a posloupnost správců duchovních.

Panství Podhradské mělo svůj kostel a svého faráře již r. 1371. (DZ. II. 49). Farním pak kostelem byl chrám sv. Jiljí, nynější pohřební kostel, ve vsi tehdejší Podhradí. I zpomíná se potomně několikráte v deskách zemských podacího čili patronátu Podhradského, avšak jména duchovních správců z té doby nedochovalo se ani jediného, ač bude nepochybně, když páni Podhradští novému učení husitskému byli oddáni, že podobněž i správa duchovní byla svěřena přívržencům téhož vyznání. Za to můžeme podati zprávu o fundaci ke kostelu Podhradskému učiněné, kterou před svou smrtí okolo r. 1446 p. Jindřich Húse z Krumsína založil, aby "*kostel v Podhradí*" měl ročního platu jednu hřivnu v 10 hřivnách pojištěnu na panství Podhrad-

* líhového.

ském. O kterou věc potom dosti dlouho trval spor, jak na svém místě vyloženo.

Když pak ves Podhradí i tvrz okolo r. 1464 byla zbořena, nezanikla proto fara, ano bylo usilováno o to, aby Podhradí bylo učiněno městečkem, pročež ve vkladě do desk, kdež se mluví o pustém městečku Podhradí, přece (1500) zpomíná se také *fary* Podhradské. Ovšem bude ke pravdě podobno, že na panství s tolika osadami pustými nebylo snadno dostati kněze. A v tu dobu, když již zase ty vsi byly zalidněny k r. 1585 zpomíná se faráře *Vavřince*, kazatele evangelického.

Zdá se však, že vrchnosti Pohořelské již před bitvou Bělohorskou usilovaly o vyhubení haeresie, pročež farnost' bývalá Podhradská sloučena po r. 1620 s Malenovskou, jelikož katolíků bylo málo na tom panství. Nicméně zvláště pan Kolichrajter před r. 1639 usiloval o obnovu a úpravu kostelíka sv. Jiljí, aby v něm služby Boží konati mohli. I postaráno také o to, aby v tom kostele několikráte do roka duchovní Malenovští služby Boží konali. Marné pak bylo usilování (1658), aby se fara Podhradská obnovila a doděláno jen toho, že ok. r. 1670 faráři Napajedelští aspoň co třetí neděli služby Boží konali. Tehda ve "starožitném" dřevěném kostelíku, v němž posvěcení se slavívalo tu neděli po sv. Jiljí, měli 2 zvony a jiné některé nejdůležitější potřeby. Starý tento kostelík byl okolo r. 1690 na novo opraven od vrchnosti a jeho správa svěřena faráři Napajedelskému. Jakmile Pohořelské panství sloučeno s Malenovským, přenešena i správa duchovní do Malenovic a teprve r. 1732 počato jednati, aby Pohořelice dostaly svého duchovního správce. Věc ta urychlena značně, když r. 1739 biskup Olomucký a pán Pohořelský i na Malenovicích začal budovati *nový* kostel ke cti a chvále sv. Jana Nepomuckého a sice v Pohořelicích u zámku, kdežto starý kostelík Podhradský více víc pustnul.

A tak konečně, když dostatečné nadání bylo učiněno pro duchovního správce, r. 1752 povoleno

lokálku zříditi v Pohořelicích, kteráž r. 1766 povýšena na faru.

Za prvního faráře *Jana Korchezyho* (1753 — 1774) opuštěný kostelík sv. Jiljí při tvrzišti Podhradském zbořen a nákladem vdovy polesného Malenovského Viktorý Urbánkové nově vystavěn z tvrdého staviva. Po něm následovali: *Frant. Kegler* 1774 — 1803, pak *Tomáš Jelínek* 1803 — 1822, *Martin Vyskočil* 1823 — 1827, *Viktorin Návrat* 1827—1832, *Frant. Hluštík* 1832 — 60, *Alois Potěhník* 1860—1880, chvalně známý spisovatel. odkudž přejal faru na svěřenském statku hrabat Šterberků v Častolovicích.

Loučil se s těžkým srdcem, loučili se těžko s ním i jeho farníci, jak Pohořelští tak Malenovští, nebo do r. 1860 pomáhal při duchovní správě Malenovské. Zasloužil se nemálo založením farské knihovny a jinými skutky pamětihodnými, jak to šířeji vypsáno v časopise "Naší mládeži" na r. 1882.

Po něm nastoupil duchovní správu důstojný pán Jakub Slavík, účinnivý příznivec tohoto spisu.

Osadníci.

V Pohořelicích bylo r. 1760 10 sedláků, 14 podsedníků, 1 obecní, tři panské chalupy a 2 hofěři.

L. 1794 sedláků 7, čtvrtníků 5, podsedků 14, půlpodsedník 1, katastrovaný hofer 1.

L. 1882 sedláci 2, čtvrtníků 14, podsedníků 14 ¹/₂.

Jména tratí, polí a luk Pohořelských.

Vickova, Strky, nad mezou, padělky, vínohrad, nivy, Borový, kopaniny, u bučka, Nová hora. **Na Oujezdě** slove to místo a okolí, kde je kostel sv. Jiljí.

Dodatek o založení vsi Karlovic.

Důstojný p. farář Pohořelský zaslal nám listinu, z níž vychází, že nikoliv Karel Oto hrabě Salm, jak jsme hádali na str. ??164, nýbrž Karel Vincenc hrabě Salm založil Karlovice, chtěje aby sluli "*Karlovince*". Stručný obsah té listiny jest tento:

„Já Karel Vincenc sv. Ř. říše hrabě ze Salmu a Neuburku nad Innem dávám tímto na vědomost, kterak na mojim . . . statku Pohořelcích panský dvůr *Pěnkov* pozůstávající z 20 kusů krav dojných, pak 225 měřic rolí mimo k němu patřících louk s vrchnostenské strany až posaváde užívaný byl. Poněvadž jsem sobě ale nynějšího času nejenom viditelné rozmnožení, nýbrž taký skrz takové menší a starostlivější živnost mojího panství poddaných srdečně rozvážil a z vrchnostenské starosti k popravě jejich mizerného stavu všemožné vynaložiti pohnutý byl, tehdy sem . . . za nejlepší býti našel, abych ten dvůr svým v 20 familijách pozůstávajícím poddaným k budoucímu užívání poústoupil. Z tej příčiny sem také z něho po rozvržení rol a louk 20 podsedníků, mimo jedné hoferské ústavy, pak jeden šenk a dílnu, následovně pořádní dědinu udělati poručil a ji k věčné památce po mně pocházející jméno Karlovinc ("*Karlowincz*") v roku Páně 1768 dne 23. října jmenovitě na den svatýho Jana Kapistrana přiložil.

Poněvadž ale při tem mezi mý poddaný rozdělením dvoru taký na to se pomatovati musí, aby(ch) ani nezeslábl, ani taký moji poddaní s nějakýma nesnesitelnýma daňkama obklíčeni nebyli mají se jim nástojící články oznámit

První. Všechněch 20 podsedků s maštalama, kolňama a stodolama mají na panské outraty vystaveny jim k svobodnému přebývání se odevzdati. Jak taký

Druhé. Všechny rola k tomu dvoru patřící okrom 5 měric, které k panské hospodě zůstanou, i s tím rybníkem pod Ondřichovským pastviskem a s dílem . . . Slašickej (Sedlišťskej?) louky, . . . pak pastvisko v Březi mají jejich tak vlastní býti, aby každý z těch 20 podsedníků . . . na 11 měric (pole), louky 1 1/2 měrice, zahrady na 1/2 měrice . . . okrom společného pastviska užívati mohl.

Třetí. Dříví k palivu . . . za malý peníze každoročně jim dáno býti má.

Čtvrté. Jak dlouho ty podsednické grunty panské zůstávati budou, dyby z dopuštění Božího skrz oheň v nic uvedené byly, . . . tak dlouho jim stavěcí dříví od vrchnosti darmo dávatí chci, oni ale všechno stavení sobě zasej k místu přivéstí . . . povinni budou.

Páté. Jak se nyní . . . všechny podsednické grunty v dobrým stavu odevzdávají, tak také jeden každý povinen bude, kdyby dnes nebo budoucně se něco při nich zkazilo, sám na své outraty . . . spraviti . . ., kromě panské hospody a dílny (jak taky kdyby tam vrchnost' ještě něco stavěti chtěla, což se obec . . . opovážiti nesmí), kteréžto panské stavení vrchnost' sobě dle líbosti řídití bude.

Šesté. Kdyby ale se stalo, že by jeden nebo druhý z této obce . . . tyto podsedky od vrchnosti koupiti . . . chtěl a to neštěstí oheň se přitrefilo, tak to slíbené stavěcí dříví na žádný způsob darmo dáti (ne)slibuji . . .

Sedmé. Jak skoroby ale tito poddaní podsedky sobě zakoupili, dobře hospodařili a proti svojí vrchnosti žádnou nevěrnost' neučinili, tak jich od toho osvobozuju, aby budoucně žádný z nich na pustý grunt vzatý ani kterému jeho zakoupený podsedek odňatý byl.

Osmé. Jak nyní tak budoucně, žádné jinší daně okrom těch, které dole vyměřené jsou dávatí, ani

na foršpony jezdití, profianty odváděti . . . povinni (ne)budou, nicméně ale hned od 1. ledna 1769 (konati budou) na penězích:

domovního platu . . .		51 kr.	
přádelního		21 kr.	
z rolí míst kontribuce . .	4 R.	36 kr.	
za 2 slepice po 7 kr. 1 d. .		14 kr.	2 d.
10 vajec		3 kr.	
2 máze kmínu po 6 kr. .		12 kr.	
$\frac{6}{8}$ měrice ovsa . . .		22 kr.	2 d.
Což na jednoho udělá .	6 R.	40 kr.,	

pospolu ale ode všech 133 Renské 20 kr. v následujících lhůtách:

k sv. Jiří k sv. Janu, k Václavu, k vánocem po 33 R.. 20 kr. (se platiti má).

Roboty pak od 1. ledna až do posledního Juní za $\frac{1}{2}$ roku, od 1. oktobra do 31. decembris za $\frac{1}{4}$ ro., tehdy za $\frac{3}{4}$ roku po třech dnech pěších, od prvního července až do posledního září po 6 dnech pěší roboty v tejdnu, kdekolivěk vrchnost' k svej práci potřebovati bude s dostatečnou osobou vykonávati, aneb za ňu ročně do důchodů 14 renských zaplatiti a když potřeba bude, na hony choditi.

Deváté. Poněvadž Pěnkovský dvůr k Pohorelskému statku následovně taký k chrámu Páně přináležel, tak taký tito moji Karlovinčtí noví poddaní . . . i tamšímu panu farárovi na způsob druhých podsedníků povinnosti skládati, jeho k nemocnému a na křesťanské katolické naučení voziti, i také v jejich mlejnoch bez důležitěj příčiny nemleti . . .

Desáté. Z ohledu tejto v nově založenej dědině a pro ulevení těchto věrných nováčků k věčné památce jejich patronkův . . . nejenom kamenný kříž v prostředku dědině a zvon pod obrazem sv. Vicencia a Karla ulíti a postaviti jsem dal, nýbrž tuto novou dědinu Karlovinc tak jsem obdaroval, aby celoročně v tejdni jenom tři dni roboty pěší vykonávali, od tej šestidenní aby milostivě osvobození byli. . . V hradě Malenovicích 1. ledna roku 1769." (Dle pův. list. opsal důst. p. farář J. Slavík).

Ukazatel věcí.*

- akcidenc lesní 135.
arcibratrstvo sv. růžence 114.
artykule cechovní 80, nové 90, řeznické německé 126.
»aufslag« 135.
báby 131, 138, 156.
bednář 113.
berně 67, 173.
bitva Bělohorská 72, pod Vyšehradem 38.
bratrský zbor 64, 148, 155.
Cechy 143; cech první ševcovský 56, 62, 83, 140; krejčovský 139; řeznický 83, 126; soukenický 80, 90, 1395 společný 139; cechu komisar 140; cechu ujiti 63.
cechmistři 62, 80, 91, 140.
cechovní džbán 140, cechovní oltář 91, pečeti 139, pokladnice 139, pokuty 62, 63, 80 násl., 91 násl. rukojemství 111, sch;zky 91.
cejch soukennický 81.
cesta 137.
častování kořalkou 122, pivem 124.
čeládka řemesla souk. 80, 91.
čeled' odluzovati 82.
daně, dávky 126, 133, 135, 190; výbava dávek učít. 153.
desátek postoupen 146.
desátky 24, 42, 44, 53, 141.
Desk zemských nová kniha 41.
děti školní 25, 151, 153, 155 násl.
dohlídka cechmistrův 82, 91.
domicelár ženichem 114.
domky dřevěné 15.
dříví poddaným 190.
duchovní 23, 24, 30, 144 násl., 187.
dvořáci 23, 35, 69.
dvůr rozdělený mezi podd. 189.
fara 16, 23, 24, 115, 146, 153, 175, 187.
farář nekatolický 177, 187.
farská pečeť 139.
grunty 73, 76, 135; pusté 190.
halenáři 95, 96.
hejtman krajský jak ůřadoval 116.
hejtmanský ůřad svěřen pánu Koryč. 117.
hořer 129, 188.
hospital založen 89.
hra v karty 102.
hrad 15, 28 násl., 144.
hradisko 161.
hraniční kamení 135.
hřbitov 17, 120, 146.
husitské vojsko 39, 162
chalupy 130, 136, 188.
chmelnice 140.
cholera 137.
chotar n8.
inventář pozůstalosti 70.
jarmak 63, 82, 138.
jatky 16.
jména rodinná 77.
kalich uschov. 39, 41, 144.
kaple 146, 161.
kašna 16, 136.
klášter 18 násl.
klatba 50.

* Za pečlivé sestavení tohoto ukazatele, jehož jsem nemohl sám poříditi, povinně činím díky panu J. Zaczpalovi, někdy redaktoru »Op. týždenníka.«

- klíče ode Desk 43.
 klíčné 137.
 koleda 149.
 komise krajská 138.
 kontribuce 125, 130, 134.
 kontribučenské fondy 141.
 korunování král. 120, 127.
 kostel 16, 33, 137, 161, 180, 183,
 186; got. 24.
 koule kamenná 15.
 kovář 101.
 koželuh 61.
 kradeně kupovati 94.
 krádež 111.
 kravák 107, 110.
 Kroměříž vyplněn 40.
 krupobíjí 142.
 kříž kamenný 191.
 kup 129, 130, 141.
 kutí zlaté na oknech 15.
 květnice 16.
 lantfryd 41, 171.
 laudemium 135, 140.
 lazebník 17.
 lázeň 17, 76.
 lékař 138.
 ležení 165, 167.
 list přiznávací 177, podporný 165.
 listina podvržená 87.
 lhotníci 67.
 los rozhodne o koupi 63.
 loupež 41, 169.
 lozunk 53.
 majestát 138.
 matka Boží Křtinská 115.
 matrika 146, 147.
 měření pole 137.
 města nová 28.
 milové právo 29, 60, 63.
 mládek, mladší 80, 81, 94.
 mlaty kamenné 18, 25.
 mlyn 17, 27, 59, 125, 173.
 mor »černá smrt« 26, cholera 137.
 mor dobytčí 133.
 myslivec 123.
 náhrobní desky 16, 54, 63.
 nájezdy nepřát. 19, 30, 40, 52, 70,
 116, 162, 169, 81.
 náměstí 30.
 nápad otcovský 43, zeměpanský 20.
 nápis na džbáně cech. 140.
 nápisy na hranečnicích 140, na
 soše 127, na zvonech 16, 25, 78.
 naučení od hejtmána zemsk. 71;
 z Brna 46, 48; z Říma 49.
 nedílné držení 36, 42, 54, 56, 59.
 německé učení 149.
 nepoctivý nebude přijat do cechu 81.
 obdarování 69, 191.
 obecní majetek 129, 131; útraty 131.
 obilí dodané v čas vojny 135.
 obležení hradu Cornštejna 49, 61.
 obraz Žižky s podpisem 161.
 obsýlka 176; z cechu 82, 94.
 odběžné 77.
 odmrť pobraň 59.
 odpros 97.
 odpuštěné povinnosti podd. 115.
 »odpuštění« u fojta 45.
 olejna 143.
 oltář cechovní 91.
 opakovací hodina 149.
 »opovědň« 81.
 osadníci 188.
 osady zaniklé a pusté 22, 24, 31
 násl., 39, 66, 162 násl.
 osnova 94.
 osvobození od roboty 133.
 osyp 134.
 ovčáctví 140.
 paměť založená 133, paměti do
 matriky 146, 147.
 »pánovna« 156.
 park 15, 161.
 »pařežní« 134.
 pastva 132 násl.
 pastva v »sečách« zapovězena 134.
 pastvisko společné 190.
 pastýř 101.
 pečeť cechovní 139, farská 139,
 obecní 131, 139.
 peníz nalezený 17, 18, 73; pro-
 pitý 47.
 peníze kostelní 172, památkové
 141, půjčené poddáným 110
 pivovar 131.
 plat kostelní 186, obecní 129, 130;
 od díla 82, 83, 95; rychtářský
 126; soukenickv 81; učitelský
 25, 149 násl., 184, 185; vrch-
 nosti 44, 125; za desátek 147;
 za robotu 191.

- podací 31, 56, 59, 144, 163, 173.
 poddanost, přijetí do ní 103, pro-
 puštění z ní 45, uvedení v ní 81.
 podruh 133.
 podsedeck 73, 133, 136, 189.
 pohřeb z cechu 62, 82, 92.
 poklid 41.
 pokuta za rušení pokoje 98.
 pokuty cechovní 62, 80 násl., 91
 násl.
 pololán 73, 133.
 poručník púhonu 41, 167, 169.
 poslové polští 51.
 postav řídký 81.
 posudně odpuštěno 70.
 pouti 146.
 požár 66, 73, 143.
 požár=vyhořelý statek 66, 73, 79.
 právo hrdelní loo; městské 29.
 45, 47; mílové 29, 60, 63; rych-
 tářské 97; šenkovní 141.
 přestoupil na víru kat. 126.
 přijetí do cechu 81, do poddano-
 sti 103, za vlastní dceru 89.
 přípověď 102.
 přísud 43.
 prsteny uschované 53.
 púhončí jat 59.
 půjčka z kontrib. fondu 142, půjčka
 poddaným 110.
 radnice 17, 76.
 »rebelije Uherská« 116.
 regulování řeky 141.
 rejstra horenská 125.
 rektoři 149.
 roboty 133, 141, 191.
 rukojemství 45, 47, 98, 102 násl.,
 163.
 rybník 123.
 salajka 140.
 sčítání poddaných 177.
 schůzky cechovní 91.
 široťci 39.
 sirotek soukenickv 82.
 sládcí 17.
 slanice 18.
 Slováč 119.
 služební 133.
 sochy svatých 128.
 soukeníkův bída 141.
 specifikací branného lidu 117.
 spolky 143.
 spory porovnané 138.
 starožitnosti 18.
 stav mlýnský 27.
 stížnost na vrchnost 134.
 strážci v zahradě 122.
 syn mistr. 91.
 šípy 15.
 škoda polní 102.
 škola 16, 37, 131, 137, 148, 185.
 škrobárna 143.
 šlechtic duchovním 23.
 špitál 17, 130, 181.
 tábor 17.
 taxy kancel. 140.
 tihelny 130.
 tkalci 95.
 tovaryš 63, 133.
 trati polní 18, 22, 27, 32, 188.
 tresty hejtm. úřadu loo, panské
 113, rychtářské 99.
 trhy 138.
 učedník 82, 133.
 účty obecní 184.
 únos vdovy 56.
 váha cechovní 82, 91; obecní 131.
 valcha 81, 141.
 války 31, 41, 50, 85, 127, 163, 176.
 varhanická služba 151.
 vdova mistr. 91, 92.
 věno 163, 167, 168, 170, 173.
 vězení 45, 101; z vězení vymlu-
 viti 46.
 veršotepství 145.
 visitace školy 149.
 vkoupiti se do cechu 62.
 vlna turecká 96.
 vlny prodávání, plejvejzování 95.
 voda, spor a úmluva o ní 136.
 vodovod 136.
 »vojna« Malenovská 121.
 výbava dávek učít. 153.
 výboj noční 37.
 výhost 121.
 vychování v Římě 127.
 vykoupení z roboty 133.
 vymluviti z vězení 46.
 vymrskání nepoč. osoby 100, 110.
 vyplacení zástavy 48.
 výprava do Bavor 54, výpr. proti
 Napolenovi 137.

Zábrání 15.
 záduší 44.
 zahradník 121.
 zalidnění pusté osady 73.
 zámky hraničné 119.
 zběh 77.
 zbor 16, 148.
 zbraně staré 132.

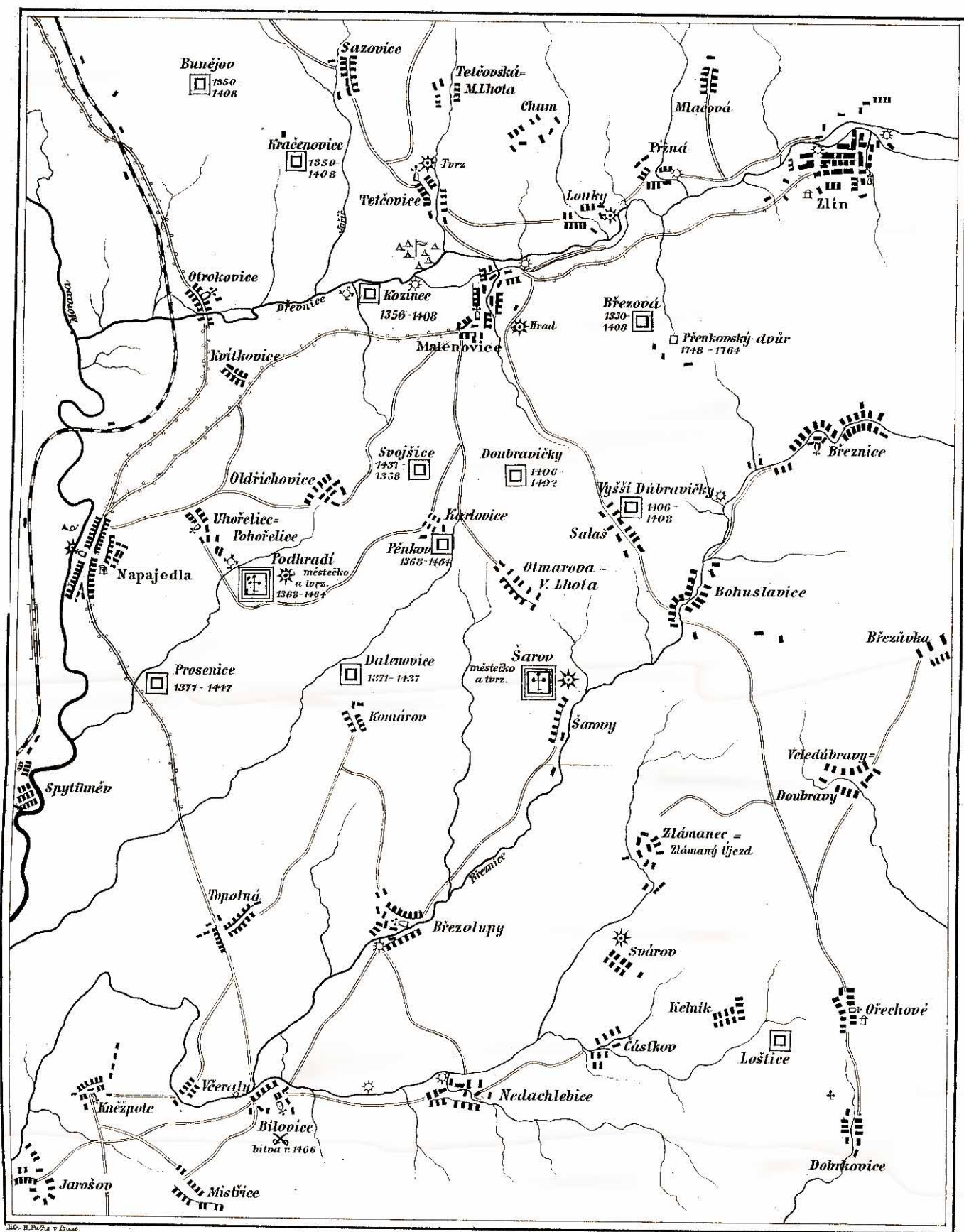
zemané 79.
 znamení soukenické 81, 94.
 ztráta statků 164.
 zvony 16, 39, 41, 120, 144, 146,
 183, 191.
 Žára = Šára 18.
 žebračka 16.
 železná kráva 146.

Některé chyby.

Str. 55. ř. 8. ode dola rozelhlé	místo	rozlehlé.
" 62. ř. 9. od hora vnobecně	"	vuobecně.
" 68. poznámka * Praprockého	"	Paprockého.
" 79. ř. 8. ode dola Bldšků	"	Blešků.
" 85. ř. 1. od hora ze Slavíkovíc	místo	Švábenic.
" 124. ř. 16. ode dola běčkou	místo	bečkou.
" 136. ř. 13. ode dola na útraty vyst. m. na útraty		<i>obecní</i>
vyst.		
" 168. ř. 17. od hora z akve	místo	z Jekve.

MAPA K DĚJINÁM PANSTVÍ MALENOVSKÉHO, PODHRADSKÉHO, POHOŘELSKÉHO A ŠAROVSKÉHO.

Fr. Vávra scrip. Osady zaniklé určil V. Prasek

- Vysvětlení: značí zaniklý dvůr značí někdejší tvrz
 „ zaniklou osadu „ mlýn nynější
 „ zaniklé městečko s farou „ mlýn někdejší
- značí vojenský tábor krále Jiříka Poděbravského.

Poznámka. Dokonalejší určení Brezová a Vyšší Doubravičky zůstaveno místnímu vyšetřování.